

วิวัฒนาการบทบาทวิชาชีพชั้นนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

นางสาวกาญจนา เกียรติกานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EVOLUTION OF MISSIONARY ROLES IN PROVIDING NURSING SCIENCE PROGRAMS IN
THAI HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Miss Kanchana Kiatkanon

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education
Department of Educational Policy , Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

วิวัฒนาการบทบาทนิรชนนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาล
ศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

โดย

นางสาวกาญจนา เกียรติพานนท์

สาขาวิชา

อุดมศึกษา

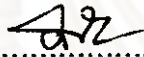
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์

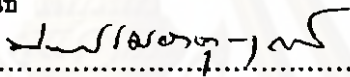
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร.พรสุดี อชาวรอำรุง

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

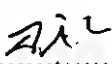

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ปทีป เมธาคุณวุฒิ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรสุดี อชาวรอำรุง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิภา ปรีชญพฤทธิ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรณนทีญ์ กรอบทอง)

กาญจนา เกียรติกานนท์ : วิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาล
 ศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย (EVOLUTION OF MISSIONARY ROLES IN
 PROVIDING NURSING SCIENCE PROGRAMS IN THAI HIGHER EDUCATION
 INSTITUTIONS.) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์, อ.ที่
 ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : รศ.ดร. พรสุดี อาชวอำรุง , 188 หน้า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์บทบาทมิชชันนารีต่อการจัด
 การศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารี
 ต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาและนำเสนอแนวโน้มการจัด
 การศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยด้วยวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ในลักษณะ
 การวิจัยเอกสารและการวิเคราะห์ผลกระทบไว้

ผลการวิจัยพบว่า บริบททางประวัติศาสตร์ในการจัดการศึกษาโดยบทบาทมิชชันนารี
 ใช้แนวคิดในวิธีการถ่ายทอดวิทยาการทางตะวันตกโดยนำหลักทางการแพทย์ของมิชชันนารี
 ลงสู่สังคมไทย ซึ่งยึดหลักอุดมการณ์และแรงผลักดันทางศาสนาและได้สร้างสรรค์พันธกิจ
 ด้านการศึกษาที่มีจุดเด่นในการจัดการศึกษาที่สำคัญคือ ไม่มุ่งแสวงหาผลกำไร แต่มุ่งพัฒนา
 คนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมตามแบบพระเยซูคริสต์และมีแนวคิดหลักในการจัดการเรียนการ
 สอนโดยการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนที่เป็นสิ่งสำคัญในการหล่อหลอมคนให้เป็นคนดี
 ของสังคมตั้งแต่ระดับสามัญถึงระดับอุดมศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตร์จึงมีการจัดการ
 เรียนการสอนร่วมกับกิจกรรมทางศาสนาโดยบรรจุอยู่ในรายวิชาการศึกษาทั่วไป ซึ่งวิธีการ
 สอนดังกล่าวถือเป็นรากฐานสำคัญของการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยโดยบทบาทของ
 มิชชันนารี

ผลการวิเคราะห์ผลกระทบไว้ ปรัชญาและอุดมการณ์หลักของมิชชันนารีคือความ
 เชื่อและความศรัทธาต่อพระเจ้า นำมาซึ่งการผลักดันและสร้างสรรค์พันธกิจที่เป็นประโยชน์
 ต่อสังคม ในด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นในเรื่องการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน
 (Christian Spirit) ซึ่งเป็นจุดเด่นด้านการสอนคุณธรรมจริยธรรม และมีการปรับหลักสูตรให้
 ยืดหยุ่นปรับไปตามความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ภาควิชา...นโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา...ลายมือชื่อผู้คิด...กาญจนา เกียรติกานนท์
 สาขาวิชา.....อุดมศึกษา.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก...
 ปีการศึกษา.....2552.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม...

4884663827: MAJOR HIGHER EDUCATION

KEY WORDS : EVOLUTION / HIGHER EDUCATION/ MISSIONARY

KANCHANA KIATKANON : EVOLUTION OF MISSIONARY ROLES IN PROVIDING
NURSING SCIENCE PROGRAMS IN THAI HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.THESIS

ADVISOR :ASST. PROF. PANSAK POLSARAM.Ph.D., THESIS CO-ADVISOR :

ASSOC.PROF.PORNCHULEE ACHA -AMRUNG.Ph.D.,188 pp.

This research aimed to analyze and synthesize the role of missionary for nursing education management in Thailand institutions. Study the impact of missionaries role on the of science in nursing education in institutions and presents trends of nursing education in Thailand institutions that study with historical research (documents and cross-impact analysis).

This research result showed that historical context of the missionary role for education with concept for how to transfer the west science by the main medical missionaries into Thai society. So taking principles and religious forces (ideology) and has created the important education management that is highlight: non-profit aims. But aims for develop the quality of people, following the moral principles of Jesus, and key concepts in education management by cultivating Christian Spirit that is important to teach people who can be good members of the general social level to higher education. Nursing courses can be taught in conjunction with religious activities included in the general education courses. This method of teaching that is fundamental in Thai nursing education by the role of missionaries.

Cross-impact analysis result, Philosophical and ideological core of the missionaries is the belief and faith in God. Bring to impelling and commitment creating to benefit for society. In the curriculum focuses on cultivating Christian Spirit (Christian Spirit) which is highlights of ethics teaching. And adjust flexibility course for the changes in society.

Department : Educational Policy, Management and Leadership

Field of Study : Higher Education

Academic Year : 2009

Student's Signature *Kanchana K.*

Advisor's Signature *Pansak P.*

Co-Advisor's Signature *P. Pornchulee*

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่ได้เมตตาดูแลและให้คำปรึกษาที่มีคุณค่ายิ่งและกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พรชูลี อาชาวำรุง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมเป็นอย่างสูงที่ได้ให้คำแนะนำ แนวทางในการค้นคว้าและประเด็นในการพิจารณาตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการวิจัย อีกทั้งได้ติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณเพ็ญ กรอบทอง ที่กรุณาให้ความสนใจและติดตามความก้าวหน้าของงานตลอดจนให้คำแนะนำที่ดีเสมอมา

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างสูงในการจัดทำวิทยานิพนธ์และคณาจารย์ภาคอุดมศึกษาทุกท่านที่กรุณาชี้แนะ อบรมสั่งสอนที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางอุดมศึกษาแก่ศิษย์อย่างทุ่มเท

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรเทพ เลิศเทวศิริ ผู้เป็นที่ชายที่แสนดีในการจุดประกายตั้งแต่เริ่มต้นการเข้ามาศึกษาและเป็นผู้ให้คำแนะนำที่ดี ตลอดจนช่วยเหลือแบ่งปันสิ่งดีงามทั้งในด้านการศึกษาและการดำเนินชีวิต

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจสอบและให้คำชี้แนะให้กระบวนการคิดในการแปลผลวิเคราะห์ ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้สัมภาษณ์ ที่ให้ความกรุณาเสียสละเวลา ทุ่มเท และให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาอุดมศึกษาทุกท่าน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาของการศึกษา

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกท่านและผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามมาที่นี่ที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้กำลังใจและสนับสนุนด้วยดีตลอดมา

ผู้วิจัยกราบบูชาพระคุณบิดา มารดา พี่สาวทั้งสองและสามี ผู้ซึ่งให้ความรัก ความห่วงใย ความเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างและให้กำลังใจที่ดีตลอดมา

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณดวงใจน้อยๆ ผู้คอยให้ความหวัง พลังชีวิต ตั้งแต่หนูเป็นเพียงหัวใจดวงน้อยในครรภ์ ให้ก้าวผ่านไประยะตั้งแต่ช่วงเวลาในการเรียน การสอบ จนเติบโตใหญ่เป็น ดช.ภูผา เตชะอาภรณ์กุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตในการวิจัย.....	5
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
ตอนที่ 1 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา.....	14
ตอนที่ 2 ประวัติศาสตร์มิชชันนารีในประเทศไทย.....	20
ตอนที่ 3 ประวัติการพยาบาลในประเทศไทย.....	27
ตอนที่ 4 วิวัฒนาการบทบาทของมิชชันนารีกับการจัดการศึกษาในประเทศไทย แบ่งตามยุคสมัย.....	33
ตอนที่ 5 ระเบียบวิธีวิจัยและเทคนิคการวิจัย.....	38
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจผลการวิเคราะห์เอกสาร.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54

บทที่	หน้า
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
ตอนที่ 1 การประมวลความรู้บทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาล ศาสตร์ไทย.....	62
ตอนที่ 2 ผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษา พยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา.....	96
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	119
สรุปผลการวิจัย.....	120
อภิปรายผล.....	127
ข้อเสนอแนะ.....	133
รายการอ้างอิง.....	135
ภาคผนวก.....	146
ภาคผนวก ก. แบบวิเคราะห์เอกสาร.....	147
ภาคผนวก ข. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์.....	149
ภาคผนวก ค. วิธีการของเทคนิคผลกระทบไขว้.....	164
ภาคผนวก ง. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต.....	174
ภาคผนวก จ. รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	185
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	188

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางการแบ่งยุคสมัยวิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีกับการจัดการศึกษาในประเทศไทย.....	36
2. ตารางสรุปวิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามยุคสมัย.....	89
3. คำร้อยละของความเป็นไปได้ในการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านปรัชญา.....	97
4. ความน่าจะเป็นของการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านปรัชญา.....	98
5. อัตราส่วนเต็มต่อการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านปรัชญา.....	99
6. ดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านปรัชญา.....	100
7. คำร้อยละของความเป็นไปได้ในการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	101
8. ความน่าจะเป็นของการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	102
9. อัตราส่วนเต็มต่อการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	103
10. ดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	104
11. คำร้อยละของความเป็นไปได้ในการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านหลักสูตร.....	105
12. ความน่าจะเป็นของการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านหลักสูตร.....	106
13. อัตราส่วนเต็มต่อการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านหลักสูตร.....	107

14	ดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษา พยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านหลักสูตร.....	108
15	ตารางสรุปบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ใน สถาบันอุดมศึกษาไทยใน 4 ยุค.....	127

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาพยาบาลได้เริ่มในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2439 โดยคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลซึ่งได้วิวัฒนาการมาจากโรงเรียนหญิงแพทย์ผดุงครรภ์และการพยาบาลไข้ ได้รับพระราชทานกำเนิดขึ้นโดยสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นับเป็นโรงเรียนผดุงครรภ์และหญิงพยาบาลแห่งแรกในประเทศไทย (ศิริพร ชัมภลลิขิต ,2544) ซึ่งตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์คณะพยาบาลในประเทศไทยนั้น คณะพยาบาลที่ก่อตั้งขึ้นจากคนไทยแห่งแรกและแห่งที่สองตามลำดับ คือ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย และเป็นที่น่าสังเกตที่สำคัญคือ คณะพยาบาลที่ก่อตั้งขึ้นจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะชาวต่างชาติ ซึ่งได้เข้ามามีอิทธิพลกับประเทศไทย คือ คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ เป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลที่เปิดสอนเป็นแห่งแรกของภูมิภาครองจากคณะพยาบาลศาสตร์ของไทยทั้ง 2 แห่งที่กล่าวมา (ประสิทธิ์ พงศ์อุดม : 2539) หากกล่าวถึงชาวต่างชาติที่เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทยคือ "มิชชันนารี " มิชชันนารีของคริสต์ศาสนาที่เข้ามาสู่สังคมไทยเริ่มตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา มีสองนิกายใหญ่คือมิชชันนารีคาทอลิก เข้ามาเผยแพร่ศาสนาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1567 (พ.ศ. 2210) ในรัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชและมีบทบาทอย่างสูงในสมัยสมเด็จพระนารายณ์กับมิชชันนารีของโปรเตสแตนต์ เข้าเผยแพร่ศาสนาในปี ค.ศ. 1828 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (ประสิทธิ์ พงศ์อุดม : 2539) โดยภารกิจของเหล่ามิชชันนารีก็คือ การนำเอา " คัมภีร์ที่พิเศษ " ซึ่งพระเยซูได้ประทานให้ นั้น ไปสู่ชนพื้นเมือง เพื่อจะได้รู้ธรรมของพระเจ้าผู้เที่ยงแท้ อันจะทำให้เกิดความเจริญ เช่นเดียวกับตะวันตก ทั้งในแง่วิทยาการและสังคม ในจดหมายเหตุจากผู้ปฏิบัติงานของอเมริกัน บอร์ด ออฟ คอมมิชชันเนอร์ ฟอร์ ฟอเรน มิชชัน ถึงองค์การมิชชันที่นิวยอร์ก ลงวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1842 (พ.ศ. 2385) ได้กล่าวไว้ว่า มิชชันนารีไม่เพียงแต่เผยแพร่ศาสนาเท่านั้น แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วย

หากมองจากแง่ของอิทธิพลอเมริกันซึ่งดูเหมือนจะมีในประเทศไทยไม่นานนักจนถึงสิ้น สงครามโลกครั้งที่สอง แต่หากพิจารณาการศึกษาและการแพทย์แผนตะวันตกของไทย (ซึ่ง กลายเป็นกระแสหลักในเวลาต่อมา) แท้ที่จริงแล้วเป็นสิ่งที่ชาวอเมริกันสร้างและหล่อเลี้ยงขึ้นมาใน สังคมไทยโดยแท้ และทั้งสองอย่างนั้น พวก “หมอ” ศอนศาสนาสร้างขึ้นจากรูปแบบของอเมริกัน ไม่ว่าจะเป็นการบริหาร หลักสูตร มาตรฐาน ฯลฯ ก็ใช้อเมริกันเป็นบรรทัดฐาน เช่นเมื่อพูดถึง การศึกษาในโรงเรียน คนไทยในระยะแรกๆ นั้น ไม่สามารถอ้างอิงระบบหรือรูปแบบอื่นใดได้ นอกจากระบบและรูปแบบโรงเรียนของมิชชันนารีอเมริกัน เช่นเดียวกับโรงพยาบาลก็มีระบบและ รูปแบบของโรงพยาบาลของมิชชันนารีอเมริกันซึ่งตั้งขึ้นมาก่อน (ประสงค์ สุขุม ,2548) แม้ว่า วัตถุประสงค์หลักของงานพันธกิจมิชชันนารีชาวอเมริกันทุกคนคือการเผยแผ่ความเชื่อของคริสต์ เตียนก็ตามแต่กลับพบว่าวิธีการเผยแผ่ความเชื่อกลับมีความแตกต่างกัน กล่าวคือมิชชันนารี ต้องการเผยแผ่คำสอนของศาสนาและความรู้ของพระคริสต์ก็จริง แต่บรรดามิชชันนารีชาว อเมริกันกลับใช้งานแพทย์และการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือสังคมและชุมชนในสยามซึ่งชนชาวสยาม จะได้รับประโยชน์อย่างมากจากงานพันธกิจของมิชชันนารีชาวอเมริกันในด้านการศึกษาและ การแพทย์แผนใหม่

ด้านการศึกษานั้นงานชิ้นสำคัญที่มิชชันนารีได้กระทำ คือ การให้ความรู้ทางภาษาอังกฤษ แก่ชาวสยาม ซึ่งในเวลานั้นแหล่งความรู้ทางภาษาอังกฤษยังไม่เกิดขึ้นในสังคมและแม้ว่าความรู้ใน ศาสตร์แขนงต่างๆ ของชาวยุโรปจะมีคุณค่ายิ่ง แต่กระนั้นก็เป็นที่น่าสังเกตว่า จะหานักเรียนชาว สยามที่มาเรียนเรื่องเหล่านี้กับมิชชันนารีก็ดูจะเป็นเรื่องยากไม่น้อย (สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร อังโน นันทชัย มีชูธน 2544 หน้า 8)

มิชชันนารีอเมริกันคิดว่าการศึกษาของเด็กประกอบด้วยความสามารถในการอ่านออกเขียน ได้และคำนวณ (the Three R' s) และได้เล่าเรียน “ความรู้” ที่เหมาะสม เช่นธรรมชาติวิทยา การศึกษาเช่นนี้จะนำไปสู่ความเป็นคนดี และคนไม่ “เถื่อน” สมมติฐานนี้ดำรงอยู่ในสังคมไทยมา นาน แต่ได้รับการคัดค้านจากสังคมไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคติเกี่ยวกับการศึกษาของไทยเดิมมา ไม่ได้แยกการศึกษาทางโลกกับทางธรรมออกจากกันอยู่แล้ว อันที่จริงก่อนหน้าทีรัฐบาลของไทยจะ เข้าไปแทรกแซงควบคุมการศึกษาของมิชชันนารีในระยะหลัง โรงเรียนของมิชชันนารีก็ถือคติอย่าง เดียวกันว่าการเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่ทั้งหลาย โดยเฉพาะกลไกธรรมชาติในวิทยาศาสตร์นั้นก็ เพื่อให้เข้าถึงน้ำพระทัยของพระเจ้า กล่าวอีกนัยยะหนึ่งการศึกษาของมิชชันนารีพยายามจ ให้ความหมายทางธรรมแก่ความรู้ทางโลกอยู่ตลอดเวลา (นิธิ เอียวศรีวงศ์ อังโน นันทชัย มีชูธน 2544 หน้า 18)

อิทธิพลทางการศึกษาของมิชชันนารีทั้งหมด ด้านที่น่าจะเด่นมากที่สุด คือ การศึกษาของผู้หญิง ไม่เพียงแต่การก่อตั้งของโรงเรียนเด็กผู้หญิงขึ้นเป็นแห่งแรกเท่านั้น ยังมีการสร้างหลักสูตรของโรงเรียนหญิงที่มิชชันนารีสร้างขึ้นสำหรับเด็กหญิง คือ การเตรียมผู้หญิงเหล่านี้ไว้เป็นแม่บ้านแม่เรือน ซึ่งคงจะไม่ต่างจากการศึกษาสำหรับผู้ดีไทยในสมัยก่อน แต่ความแตกต่างที่สำคัญก็คือแม่บ้านของมิชชันนารีนั้น คือ แม่บ้านแม่เรือนของโลกตะวันตก นอกจากจะมีความรู้อ่านออกเขียนได้และการคำนวณพื้นฐานแล้วยังต้องมีความรู้ในด้านการเย็บปักเสัผ้า การจัดโต๊ะอาหาร การอนามัยขั้นพื้นฐาน เป็นต้น บทบาทนี้ทำให้ผู้หญิงไทยซึ่งมีโอกาสได้รับการศึกษาแผนตะวันตกมีทัศนคติต่อความเป็นผู้หญิงเปลี่ยนแปลงไปและผู้หญิงเหล่านี้ได้เข้าไปมีบทบาททางการศึกษาและวัฒนธรรมในสังคมมากขึ้นตามลำดับ จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสภาพของผู้หญิงไทย (นิธิ เอียวศรีวงศ์ อ้างใน นันทชัย มีชูธน 2544 หน้า 18 – 19) และเป็นจุดเริ่มต้นของ “บทบาทของสตรี” ต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ของชาวสยาม โดยอาศัยความรู้ในเรื่องการอนามัยขั้นพื้นฐานเป็นรากฐานแห่งการพัฒนาการเรียนการสอนและการจัดหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในเวลาต่อมา

การจัดการศึกษาโดยบทบาทของมิชชันนารี นับว่าเป็นการจัดการศึกษาที่น่าสนใจ นอกจากความเชื่อที่ว่ามิชชันนารีเห็นคุณค่าของการศึกษาและยังเชื่อด้วยว่าการศึกษาโดยตัวของมันเองได้กระตุ้นความมีสติปัญญา แก่นแท้ของการศึกษาคือเป็นแนวทางในการกำหนดความเชื่อและค่านิยมของผู้อื่นให้เห็นเป็นรูปร่างขึ้น นั่นคือใช้การศึกษาเพื่อกล่อมเกลาสังคม ให้เป็นไปตามแนวทางของมิชชันนารีและบทบาทซึ่งถือว่าเป็นพันธกิจที่ยิ่งใหญ่อีกประการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนั้น

พันธกิจด้านการแพทย์ การนำเอาการผ่าตัดและการปลูกฝี ฉีดวัคซีนเข้ามาใช้ โดยนายแพทย์แดน บีช บรัดเลย์ ก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างมหาศาลที่ประเมินค่าไม่ได้ในสยามและส่งผลให้เกิดการจัดตั้งโรงพยาบาลและโรงเรียนพยาบาลในเวลาต่อมา แต่อย่างไรก็ตามมิชชันนารีทำหน้าที่ในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บและเกื้อหนุนการศึกษาแบบตะวันตกแก่กุลบุตรกุลธิดาของชาวสยามและมุ่งหมายว่าการศึกษาจะเป็นเครื่องมือนำไปสู่การเผยแพร่ศาสนาซึ่งเป็นเป้าหมายพันธกิจหลักของมิชชันนารี แต่ชาวสยามจะคงให้ความสำคัญต่อเครื่องมือที่ใช้ในการรักษาพยาบาลมากกว่าเป้าหมายปลายทางของมิชชันนารีที่มี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยมอง “พันธกิจมิชชันนารีด้านการแพทย์” ที่มีมิชชันนารีนำลงสู่สังคมไทยนั้นคือการนำเทคโนโลยีที่มีฐานอยู่บนวิทยาศาสตร์ตะวันตก เช่นการปลูกฝี การแพทย์ เป็นต้น และการจัดองค์กรแบบตะวันตกบางอย่าง เช่นโรงเรียนและโรงพยาบาลเข้าสู่สังคมไทยมากกว่าการเผยแพร่คริสต์ศาสนา

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าอุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ของคริสต์ศาสนา คือการเผยแผ่คริสต์ศาสนา ไปยังประชาชนทั่วโลก ได้ก่อให้เกิดพันธกิจที่ยิ่งใหญ่ในหลายๆ ด้าน เช่น พันธกิจคริสตจักร พันธกิจเสริมสร้างคริสตจักรและชุมชน พันธกิจด้านการศึกษา พันธกิจด้านการแพทย์ เป็นต้น ซึ่งหากเราได้ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างลึกซึ้งตั้งแต่แรกเริ่มในการดำเนินการของการเข้ามายังประเทศไทยและการพัฒนาก่อตั้งเป็นสถาบันต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีข้อคิด แนวทางที่ดี ตลอดจนความแยบยลของการคิด การยึดมั่นในความเชื่อต่อความรักของพระเยซูที่จะสรรสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่มวลมนุษย การเข้ามาของมิชชันนารีในประเทศไทยนั้นมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน การศึกษาย้อนกลับไปได้ตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปี ค.ศ.2003 (พ.ศ. 2546) นับเป็น 175 ปี แห่งการเฉลิมฉลองศาสนาคริสต์โปรเตสแตนท์ในประเทศไทยและตราฉบับปัจจุบัน ที่ทำให้เราได้ทราบถึงวิวัฒนาการ บทบาทมิชชันนารีที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยและยังคงมีอิทธิพล เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยอยู่ในปัจจุบัน

การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ของความคิดของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษานั้น เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ไม่แต่เพียงมิชชันนารีเป็นผู้นำเอาการศึกษาแผนตะวันตกเข้าสู่สังคมไทยเป็นครั้งแรกเท่านั้น แต่ระบบการศึกษาที่มิชชันนารีนำเข้ามานี้มีผลสืบเนื่องจนกลืนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาที่รัฐบาลไทยดำเนินการเองในเวลาต่อมา ฉะนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษาของมิชชันนารีจึงน่าจะแฝงอยู่ไม่น้อยในการจัดการศึกษาของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ซึ่งยังคงปรากฏแนวคิดของมิชชันนารีในการวางรากฐานแห่งปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร ซึ่งการศึกษาดังกล่าวนี้เพื่อให้ได้สาระในการที่จะส่งผลต่อพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทยให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์และสังเคราะห์บทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย
2. ศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา
3. นำเสนอแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ขอบเขตการวิจัย

1. การศึกษานี้มุ่งเน้นในการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ผลกระทบและสังเคราะห์ข้อความรู้ และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องที่แสดงถึงบทบาทของมิชชันนารี ปัญหา อุปสรรค การดำเนินการและแนวความคิดของกลุ่มมิชชันนารีที่มีต่อสังคมไทยตามพันธกิจสำคัญของคริสต์ศาสนา โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษา รวมทั้งบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย
2. การแบ่งยุคสมัยวิวัฒนาการบทบาทของมิชชันนารีกับการจัดการศึกษาในประเทศไทย แบ่งได้เป็น 4 ยุค ดังต่อไปนี้
  - ยุคบุกเบิก (ค.ศ. 1838 – 1918, พ.ศ. 2381 – 2461)
  - ยุคก่อตั้ง (ค.ศ. 1918 - 1975, พ.ศ.2461 - 2518)
  - ยุคฟื้นฟู (ค.ศ.1975 - 1999, พ.ศ.2518 - 2542)
  - ยุครุ่งเรือง (ค.ศ.1999 – ปัจจุบัน , พ.ศ. 2542 – ปัจจุบัน)
3. การศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยใช้วิธีการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross – Impact Analysis)

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาบทบาทหิชนนารีในด้านการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาไทย จากอดีตถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ พ.ศ. 2371 – 2546 เป็นระยะเวลา 175 ปี ที่ หิชนนารีได้แสดงบทบาทหลักในสังคมไทย โดยศึกษาจากเอกสารเป็นหลัก แต่เนื่องจากเอกสาร บางอย่างและบางประเภทที่ไม่ปรากฏและเป็นเอกสารปกปิดจึงเข้าไม่ถึง การศึกษาครั้งนี้จึงศึกษา เอกสารที่เปิดเผยได้เท่านั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คริสต์ศาสนา (Christianity) เป็นศาสนาที่นับถือศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียว คือพระยาเวห์ (นิกายโรมันคาทอลิก , นิกายออร์ทอดอกซ์หรือพระเยซูฮาว์ (นิกายโปรเตสแตนต์) มีพระเยซูคริสต์ เป็นศาสดา เชื่อในพระเจ้าองค์เพียงซึ่งดำรงในสามพระภาค ในพระลักษณะ “ ตริเอกภาพ ” หรือ “ ตริเอกานุภาพ ” (Trinity) คือพระบิดา พระบุตร พระจิต (พระวิญญาณบริสุทธิ์) มีพระคัมภีร์ คือ พระคริสตธรรมคัมภีร์หรือคัมภีร์ไบเบิล ถือว่าเป็นศาสนาที่มีจำนวนผู้นับถือมากที่สุดในโลก

คริสต์ศาสนา จำแนกเป็น 3 นิกาย คือโรมันคาทอลิก ออร์ทอดอกซ์ โปรเตสแตนต์

1. **นิกายโรมันคาทอลิก** มีศูนย์กลางอยู่ที่นครวาติกัน เป็นนิกายดั้งเดิม รักษาข้อความเชื่อ เดิมไม่เปลี่ยนแปลงตั้งแต่ยุคก่อตั้งศาสนาจักรจนถึงปัจจุบัน มีสมเด็จพระสันตะปาปาเป็นประมุข เรียกผู้นับถือศาสนาคริสต์นิกายนี้ว่า คริสตัง

2. **นิกายออร์ทอดอกซ์** นับถือในประเทศทางฝั่งตะวันออก แยกตัวออกไปจากพระศาสนา จักรเพราะเหตุผลบางอย่างของผู้ปกครองในสมัยนั้น โดยมีได้เปลี่ยนแปลงข้อความเชื่อ ซึ่ง เหมือนกับนิกายคาทอลิก มีสังฆบิดาเป็นประมุข

3. **นิกายโปรเตสแตนต์** แยกตัวมาจากนิกายโรมันคาทอลิกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16 แบ่ง ออกเป็นนิกายย่อยอีกมากมาย ในประเทศไทยเรียกผู้นับถือนิกายนี้ว่า คริสเตียน

มิชชันนารี หมายถึง ผู้ที่ได้รับผิดชอบงานธรรมทูตหรืองานธรรมการ ผู้ที่พระเจ้าส่งไปทำงานพันธ กิจ ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรศาสนา เช่น สมาคมคริสตจักร ให้ออกไปประกาศเผยแผ่ศาสนา

บทบาทมิชชันนารี หมายถึง การดำเนินงานของมิชชันนารีที่สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในด้านการศึกษาตามพันธกิจการศึกษา ซึ่งครอบคลุมด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรและการพัฒนาวิชาชีพและสังคม เป็นต้น

ผลกระทบ หมายถึง เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นต่อประชาชน ชุมชน สังคม ที่ได้รับจากการดำเนินการตามพันธกิจของมิชชันนารี ในด้านการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรและการพัฒนาวิชาชีพ

คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจมนุษย์โดยผ่านประสบการณ์จากการได้สัมผัสซึ่งจะแสดงออกมาโดยการกระทำทางกาย วาจาและจิตใจของแต่ละบุคคล เช่นการอดทน อดกลั้น และอดออม การรู้จักละวางความชั่ว และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในสิ่งที่ควรปฏิบัติที่ดงามเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับชมชอบหรือยอมรับของสังคม ดังเช่นจริยธรรมของพยาบาลที่ควรปฏิบัติคือ มีความเอื้ออาทร รักษาความลับของผู้ป่วย

การอุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาขั้นสูงสุดของศาสตร์ระดับสูงที่จัดขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่งตามบริบทของสังคม วัฒนธรรม และการพัฒนาประเทศเป็นความรู้ ความเชี่ยวชาญขั้นยอดในยุคสมัยนั้น

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง องค์การที่จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปทั้งของรัฐและเอกชนที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

การพยาบาล หมายถึง การกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการดูแล และช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย การฟื้นฟูสภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งการช่วยเหลือแพทย์ทำการรักษาโรค โดยผู้ให้การพยาบาลเป็นพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตหลักสูตร 4ปี

พยาบาลศาสตร์ หมายถึง การศึกษาความรู้ทางการพยาบาล โดยใช้การค้นคว้าอย่างมีระบบ ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์

การจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ หมายถึง การศึกษาด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอน และหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสภาการพยาบาล

ปรัชญาการศึกษา หมายถึง ความคิดหรือระบบของความคิดที่เกี่ยวกับการศึกษา ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของปรัชญาแม่บทปรัชญาใดปรัชญาหนึ่ง เป็นความเชื่อ ความศรัทธา การเห็นคุณค่าในความคิดทางการศึกษาใดๆ ซึ่งผลักดันให้บุคคลคิดและกระทำการต่างๆ ในด้านการจัดการศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับความเชื่อนั้นๆ

วิวัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ในแต่ละยุคสมัยตามความเชื่อ แนวคิดต่างๆ ที่ได้รับอิทธิพล จากผลกระทบของสภาพสังคม เศรษฐกิจ และ การเมือง

วิเคราะห์บทบาท หมายถึง วิธีการแยกแยะเนื้อหาสาระของการดำเนินงานของมิชชันนารีตามพันธกิจการศึกษา ด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร แล้วนำมาจัดระเบียบให้เห็นความสัมพันธ์กันของข้อมูลซึ่งน่าจะตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัยเสนอไว้ตามแผนภูมิในหน้าต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประวัติการพยาบาลในประเทศไทย

1. สมัยกรุงสุโขทัย
2. สมัยกรุงศรีอยุธยา
3. สมัยกรุงธนบุรี
4. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
- 4.1 สมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 1 – 4
- 4.2 สมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 – ปัจจุบัน

(สายสวาท เม่าพงษ์,2542 : สมจิต หนูเจริญกุล ,2543 : จันทรเพ็ญ สันตวาจา , 2548)

ประวัติศาสตร์มิชชันนารีในประเทศไทยและผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีต่อพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

1. พื้นฐานประวัติศาสตร์คริสต์ศาสนาในประเทศไทย
  - เปิดโลกสยาม
  - ลงหลักปักฐาน ค.ศ. 1840 -1920 (พ.ศ. 2383 – 2463)
  - สืบสานพันธกิจ ค.ศ.1921-1945 (พ.ศ.2464- 2488)
  - สร้างคริสตจักรให้เป็นไทย ค.ศ.1946-1976 (พ.ศ.2489 – 2519)
  - สืบสายใยพันธกิจคริสตจักรปัจจุบัน ค.ศ.1976 – 2004 (พ.ศ.2519 – 2547)

(ชำนาญ แสงฉาย,2547 :ประสิทธิ์ พงศ์อุดม,2547:กองการแพทย์สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย ,2543 :มนัสวี อุณหนันท์ , 2520 : พงษ์ ตนานานท์ ,2541 : โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ,2548: เคนเนท อี. แวลล์ ,1958 : Morris Van Cleve ,1961)

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

1. ปรัชญาและความหมายของหลักสูตร (วิชย ดิสสระ ,2535 : วิชย วงษ์ใหญ่ ,2537: ปทีป เมธาคุณวุฒิ , 2544 : ชูศรี สุวรรณโชติ ,2544 : อารง บัวศรี ,2542 :ทีศนา เขมมณี ,2545 :Saylor & Alexander,1974: Lewis B. Mayhew ,1971: Brubaccher,John S.,1977)
2. องค์ประกอบของหลักสูตร (วิชย วงษ์ใหญ่ ,2537 : ปทีป เมธาคุณวุฒิ , 2544 : ชูศรี สุวรรณโชติ ,2544 : อารง บัวศรี ,2542 : Saylor & Alexander,1974 : Lewis B. Mayhew 1971: Brubaccher,John S.,1977)
3. การจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ,2545 : พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 : วิชย ต้นศิริ, 2549 : ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์,2539)

วิวัฒนาการบทบาทของมิชชันนารีต่อพยาบาลศาสตร์ไทยในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร

แบ่งตามยุค ได้ดังนี้

1. ยุคบุกเบิก (ค.ศ. 1838 – 1918 , พ.ศ. 2381 – 2461)
2. ยุคก่อตั้ง (ค.ศ. 1918 – 1975 ,พ.ศ. 2461 - 2518)
3. ยุคต่อสู้ (ค.ศ. 1975 – 1999,พ.ศ.2518 - 2542)
4. ยุครุ่งเรือง (ค.ศ. 1999 – ปัจจุบัน ,พ.ศ. 2542 - ปัจจุบัน)

(กองการแพทย์สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย : ประสิทธิ์ พงศ์อุดม , 2547: พงษ์ ตนานานท์ .2541 : เคนเนท อี. แวลล์ .1958)

แนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ด้าน

- ปรัชญา
- การจัดการเรียนการสอน
- หลักสูตร

คำอธิบายกรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาล ศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา นี้ ทำการศึกษาเรื่องราวพื้นฐานประวัติศาสตร์คริสต์ศาสนาและ บทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทย ซึ่งเริ่มต้นจากการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้ เปิดโลกสยาม คือการเข้ามาของมิชชันนารีในประเทศไทย, ลงหลักปักฐาน ค.ศ. 1840 -1920 (พ.ศ. 2383 – 2463) การตั้งมิชชันและการขยายงานพันธกิจของคณะเพรสไบทีเรียนอเมริกัน , สืบสานพันธกิจ ค.ศ.1921-1945 (พ.ศ.2464- 2488) กระบวนการกำเนิดสภาคริสตจักรในประเทศไทยจนถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ,สร้างคริสตจักรให้เป็นไทย ค.ศ.1946-1976 (พ.ศ.2489 – 2519) สภาคริสตจักรในประเทศไทยสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และสืบสายใยพันธกิจคริสตจักรปัจจุบัน ค.ศ.1976 – 2004 (พ.ศ.2519 – 2547) การสืบสานพันธกิจของสภาคริสตจักร กล่าวคือ มิชชันนารีมีบทบาทและประวัติศาสตร์อันยาวนานต่อสังคมไทย ในเรื่องราวหลายประการ แต่ที่สำคัญซึ่งเป็นมูลเหตุที่ทำให้เข้ามามีบทบาทอย่างมากนั้นก็คือ อุดมการณ์และแรงผลักดันในการเผยแผ่ศาสนา ซึ่งก็คือศาสนาคริสต์ การเผยแผ่ในสังคมไทยนี้ เริ่มขึ้นพร้อมกับการแผ่ขยายอำนาจของจักรวรรดินิยมตะวันตกเข้ามายังแถบทวีปเอเชีย ซึ่งทวีความรุนแรงและก้าวร้าวมากขึ้น โดยไทยเป็นส่วนหนึ่งที่ตกอยู่ภายใต้ภัยคุกคาม การเข้ามาของมิชชันนารีในสมัยนี้จะเข้ามาในลักษณะของการเริ่มต้นกระบวนการเผยแผ่คริสต์ศาสนา พร้อมกับการล่าอาณานิคม โดยอุดมการณ์และแรงผลักดันของกระบวนการมิชชันนารีในสังคมตะวันตก หมายถึงการศึกษาสภาพทั่วไปของสังคมตะวันตกที่จะหล่อหลอมแนวคิดของมิชชันนารีในการเดินทางประกาศศาสนาไปยังที่ต่างๆของโลก โดยการแสดงถึงพลังของอุดมการณ์ที่พยายามชักนำสังคมไทยให้เป็นสังคมคริสต์ศาสนาโดยวิธีการต่างๆ ในสภาพเงื่อนไขของความคิด ณ ขณะนั้น

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมตะวันตก มีส่วนทำให้คริสต์ศาสนาแผ่กระจายไปสู่ส่วนต่างๆ ของโลก โดยการนำของ มิชชันนารี ที่เกิดจาก จิตสำนึก ของความยิ่งใหญ่ของคริสต์ศาสนา ว่าเป็นที่มาของความเจริญทางอุตสาหกรรม ความรู้ใหม่ และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จิตสำนึก นี้ กระตุ้นให้มิชชันนารีนำคริสต์ศาสนาไปเผยแผ่ยังที่ต่างๆ โดยการแผ่กระจายไปพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ด้านคมนาคม และการขยายตัวด้านการค้าและลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตก

การจัดการศึกษาซึ่งมีกติกากล่าวถึงในการจัดการศึกษาของมิชชันนารีคือเกียรติภูมิว่าเป็นผู้บุกเบิกและเป็นสิ่งกระตุ้นให้มีการปฏิรูปการศึกษาสมัยใหม่ของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับสตรี เช่นการก่อตั้งโรงเรียนของเด็กหญิงขึ้นมาเป็นครั้งแรก และยังนำไปสู่การผลิตหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและบุคคลากรที่สำคัญทางการแพทย์และการพยาบาล ซึ่งการพยาบาลในประเทศไทยนั้นมีประวัติอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ที่มีการดูแลปฐมพยาบาลเป็นไปตามความเชื่อโชคลางและพิธีกรรมทางไสยศาสตร์

สมัยกรุงศรีอยุธยา แรกเริ่มการรักษาผู้ป่วยได้นำเอาการรักษาแบบจีนและอินเดียเข้ามาผสมผสานกับความเชื่อเดิมในเรื่องสมุนไพร ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ถ่ายทอดความรู้สู่กันโดยการท่องจำ บทบาทของมิชชันนารีในช่วงนี้คือ การเข้ามาสอนศาสนาและช่วยในเรื่องการรักษาพยาบาลผู้ป่วย

สมัยกรุงธนบุรี ในยุคนี้มีการรบกัันอยู่ตลอดเวลา การฟื้นฟูวิทยาการต่างๆเป็นไปด้วยความยากลำบาก การรักษาพยาบาลจึงเป็นไปในรูปแบบเดิม

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งนับว่าเป็นยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและการขยายบทบาทของมิชชันนารีมากที่สุดโดยการเดินทางเข้ามาเผยแพร่ศาสนาและการรักษา การแจกยาแผนปัจจุบัน การนำเอาวิวัฒนาการใหม่ด้านการรักษาทางการแพทย์เข้ามาสู่ประเทศไทย ตลอดจนถึงว่าเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรการพยาบาล การเปิดโรงเรียนพยาบาลและการพัฒนาให้เกิดวิชาชีพพยาบาล (สายสวาท เผ่าพงษ์, 2542 : สมจิต หนูเจริญกุล , 2543 : จันทรเพ็ญ สันตวาจา , 2548)

จากทำการศึกษาเรื่องราวพื้นฐานประวัติศาสตร์คริสต์ศาสนาและบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทยในสมัยต่างๆ ทำให้เกิดภาพบทบาทภารกิจของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร ซึ่งมีวิวัฒนาการมายาวนาน โดยผู้วิจัยแบ่งยุคการวิจัยออกเป็น 4 ยุค ดังต่อไปนี้

1. ยุคบุกเบิก(ค.ศ. 1838 – 1918, พ.ศ. 2381 – 2461) ซึ่งเป็นสมัยบุกเบิกการจัดการศึกษาแบบตะวันตกในดินแดนสยาม
2. ยุคก่อตั้ง (ค.ศ. 1918 - 1975, พ.ศ.2461 - 2518) เป็นการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรกที่มีการควบคุมการศึกษาเอกชน
3. ยุคฟื้นฟู (ค.ศ.1975 - 1999, พ.ศ.2518 - 2542) เป็นช่วงที่โรงเรียนของกลุ่มมิชชันนารีได้รับผลกระทบจากการออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

4. ยุครุ่งเรือง (ค.ศ.1999 – ปัจจุบัน , พ.ศ. 2542 – ปัจจุบัน) เป็นช่วงที่มีการปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา

(กองการแพทย์สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย : ประสิทธิ์ พงศ์อุดม , 2547: พงษ์ ตนานนท์ .2541 : มนัสวี อุณหันธ์ , 2520 : โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ,2548 : เคนเนท อี. แวลล์ .1958 : Morris Van Cleve, 1961)

การศึกษาบทบาทของมิชชันนารีตามแนวคิดและอุดมคติที่เข้ามาปฏิบัติหรือมีบทบาทต่อบริบททางสังคมไทยในด้านต่างๆ และนับเป็นแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยอย่างยิ่งยวดมาตั้งแต่กรุงรัตนโกสินทร์ ดังนั้นการเข้ามาของมิชชันนารี ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ หนึ่งในกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม การศึกษาและวิเคราะห์ถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างคริสต์ศาสนากับสังคมไทย เป็นแนวทางให้เข้าใจถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงสังคมและการสกัดนำความรู้ วิทยาการของมิชชันนารีมาใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มการจัดการศึกษาทางการพยาบาลศาสตร์ โดยการบูรณาการอุดมการณ์ หลักความเชื่อทางศาสนา วิวัฒนาการต่างๆของมิชชันนารี

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการณ์การดำเนินการในการแผ่ขยายและการจัดตั้งองค์กรของกลุ่มมิชชันนารี เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในการประยุกต์ใช้ในเรื่องการดำเนินการจัดตั้งองค์กร
2. ได้สารบบการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยโดยบทบาทของมิชชันนารีจากรวบรวม เรียบเรียงและการจัดระบบข้อมูลอย่างเป็นระบบและใช้เป็นแนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ไทย
3. ทำให้ได้ฐานข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์การการศึกษาและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยบทบาทของมิชชันนารี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา
- ตอนที่ 2 ประวัติศาสตร์มิชชันนารีในประเทศไทย
- ตอนที่ 3 ประวัติการพยาบาลในประเทศไทย
- ตอนที่ 4 วิวัฒนาการบทบาทของมิชชันนารีกับการจัดการศึกษาในประเทศไทย แบ่งตามยุคสมัย
- ตอนที่ 5 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์และเทคนิคการวิจัย
- ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

ปรัชญา

ปรัชญา หมายถึง วิชาว่าด้วยหลักความรู้ความจริง (ราชบัณฑิตยสถาน ,2525)

ปรัชญาการศึกษา หมายถึง วิชาว่าด้วยหลักแห่งความรู้และความจริงเกี่ยวกับการศึกษา (ราชบัณฑิตยสถาน ,2531)

จากความหมายนี้ ปรัชญาการศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนอย่างลึกซึ้ง ในฐานะที่เป็นหลักหรือเหตุผลของการคิดและการกระทำต่างๆ ในด้านการจัดการศึกษาและการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน

ปรัชญาการศึกษาเป็นความเชื่อความศรัทธา ความเห็นดีเห็นงาม ความเชื่อถือในแนวคิดทางการศึกษา ซึ่งความเชื่อถือและความเห็นคุณค่านี้ จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลคิดและกระทำในเรื่องที่มีความสอดคล้องกับความศรัทธาเชื่อถือนั้นๆ

ปรัชญาการศึกษาของไทย ในช่วงต้นการสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ คือระหว่างปี พ.ศ. 2325 – 2426 ประเทศไทยยังไม่มีโรงเรียน แต่มีการเรียนกันที่วัดหรือที่บ้าน ความมุ่งหมายของการศึกษาในขณะนั้นคือ การให้สามารถอ่าน - เขียน ภาษาไทยได้ วิธีการสอนใช้วิธีให้ผู้เรียนท่องจำและฝึกหัดทำตาม ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการจัดการศึกษาของ

ในสมัยรัชกาลที่ 6 ประเทศไทยเริ่มมีแผนการศึกษา และเริ่มมีการนำปรัชญาและทฤษฎีการศึกษาจากประเทศยุโรปมาดัดแปลงใช้ในโรงเรียนฝึกหัดครู ต่อมาการศึกษาได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วหน้า โดยเน้นการให้การศึกษาในองค์ 3 ซึ่งได้แก่ พุทธิศึกษาคือ ให้มีความรู้วิชาการ ปัญญา เพื่อการดำรงชีวิต จริยศึกษา คือ ให้มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีหิริโอตตปปะ เห็นแก่โยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัวและพลศึกษา คือ ให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางกายและทางจิต กับทั้งมีน้ำใจเป็นนักกีฬา เพื่อความเป็นพลเมืองดี

รัชกาลที่ 7 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การศึกษาจึงเน้นในเรื่องการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย และการศึกษาได้ขยายไปจนถึงระดับอุดมศึกษาและได้นำแนวคิดการจัดการศึกษาจากต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาของไทย เป็นเหตุให้ไทยรับเอาปรัชญาการศึกษาสากลเช่น สาร์ตถนิยม สัจนิยมวิทยา และอื่นๆ เข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาของประเทศเรื่อยมาจนปัจจุบัน (สาโรช บัวศรี ,2525)

โครงสร้างของปรัชญาการศึกษาประกอบด้วย (สาโรช บัวศรี ,2525)

1. ความหมายและจุดมุ่งหมายของการศึกษา
2. แนวนโยบายของการศึกษา หรือแนวทางที่จะให้ถึงจุดหมาย
3. วิธีการของการศึกษา

ดังนั้นจะพบว่าปรัชญาการศึกษาเป็นสิ่งที่ว่าด้วยความรู้ความจริงของชีวิต หากบุคคลมีความเชื่อว่า ความจริงของชีวิตเป็นอย่างไร ปรัชญาการศึกษาจะจัดการศึกษาพัฒนาคนและพัฒนาชีวิตให้เป็นไปตามนั้น ส่วนการจัดการเรียนการสอนก็ต้องดำเนินให้เป็นไปตามหลักปรัชญาการศึกษานั้นๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักสูตร

หากกล่าวคำว่า หลักสูตร มีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้มากมาย ความหมายและขอบเขตของหลักสูตรเปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอและสะท้อนให้เห็นปรัชญาการศึกษาในแต่ละสมัย สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันในโครงสร้างและแนวความคิดในเรื่องการจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นความหมายต่างๆของหลักสูตร จึงได้กล่าวไว้อย่างกว้างๆ ดังต่อไปนี้

หลักสูตร คือ แผนการเรียนการสอน ที่ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของการศึกษา วิธีการเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งหมายถึง การพิจารณา คัดเลือก จัดรวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ ตลอดจนการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีสติปัญญาและคุณธรรม สามารถสร้างเสริมองค์ความรู้คิดวิเคราะห์ได้และนำความรู้มาแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ในส่วนวิชาชีพและการดำรงชีวิต (ปทีป เมธาคุณวุฒิ,2545)

หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรมและมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ (อารง บัวศรี ,2542)

ความหมายหลักสูตร ในความหมายที่แคบที่สุด คือ วิชาที่สอนซึ่งจะบ่งบอกความมุ่งหมาย ขอบข่ายเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แหล่งทรัพยากร และการประเมินผลให้กับครูผู้สอน (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2525)

หลักสูตรเป็นแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ (Saylor and Alexander ,1974)

อย่างไรก็ตามตามความหมายของหลักสูตรดังกล่าว เป้าหมายที่สำคัญก็คือการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพซึ่งกลไกการผลิตให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามความต้องการของสังคมก็คือ หลักสูตร หลักสูตรเป็นตัวกำหนดคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้ การเป็นคนดี การมีจริยธรรม รู้จักเลือกวิเคราะห์เพื่อการสร้างสรรค์ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ,2524)

หลักสูตรระดับอุดมศึกษาจึงเป็นเนื้อหาวิชา รายวิชา และกิจกรรมต่างๆ หลักสูตรจึงเป็นหัวใจของการเรียนการสอน ความสำเร็จของการศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นประการสำคัญ เพราะหลักสูตรจะเป็นข้อกำหนดว่า ผู้เรียนจะเรียนอะไร เพื่ออะไร ผู้ที่จะทำการสอนได้ดี จึงต้องเป็นผู้ที่เข้าใจหลักสูตรอย่างดีด้วย (ไพฑูรย์ สินดารัตน์ ,2522)

องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรจะสามารถนำไปใช้ได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบครบครัน ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรจะมีอยู่ 4 องค์ประกอบ คือ ความมุ่งหมาย เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล (วิชัย วงษ์ใหญ่ ,2537)

องค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ส่วน องค์ประกอบแต่ละส่วนมีบทบาทในการกำหนดจุดหมายและเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ซึ่งได้แก่ การศึกษาทั่วไป การศึกษาวิชาเฉพาะ การศึกษาเพิ่มเติม และการศึกษาเสริม (ปทีป เมธาคุณวุฒิ ,2545)

ซึ่งคล้ายคลึงกับทาบ (Taba ,1962) ซึ่งเป็นนักการศึกษาต่างประเทศได้ให้ความหมายขององค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า ไม่ว่าจะหลักสูตรรูปแบบใดก็ตาม ควรมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ความมุ่งหมาย ซึ่งจะเป็แนวทางในการเรียนการสอน และเพื่อกำหนดว่า ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนอย่างไร หรือจะให้ศึกษาเพื่ออะไร
2. เนื้อหาวิชา ซึ่งเป็นการเลือกสรรและจัดเนื้อหาวิชา ความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ที่จะช่วให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้
3. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล
4. การประเมินผล เป็นการหาคำตอบว่า การดำเนินการของหลักสูตรเป็นไปตามความมุ่งหมายหรือไม่ เพียงใด

หลักสูตรจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญขาดไม่ได้ 6 อย่าง คือ

1. จุดหมายของหลักสูตร
2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. ยุทธศาสตร์การสอนการเรียน
5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
6. การประเมินผลหลักสูตรและประเมินผลการเรียนการสอน (อ่าง บัควี 2531)

หลักสูตรประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. เนื้อหาสาระและวิธีการจัด
2. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
3. แนวการนำหลักสูตรไปใช้สอน
4. การประเมินผล (โบแชมพ์ (Beauchamp 1975))

การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งของการใช้หลักสูตร เป็นงานเทคนิคที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ บุคคลที่จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ตรงที่สุดคือ อาจารย์ผู้สอน

การสอนเป็นภาคปฏิบัติของหลักสูตร การสอนจะเป็นการขยายเนื้อหาไปสู่ผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ,2522) การสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ได้มีคุณสมบัติและทัศนคติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (สุมิตร คุณานุกร ,2518)

วิธีการสอน เป็นสิ่งหนึ่งที่จะต้องนำมาใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอน ได้แก่

- การบรรยาย
- การอภิปรายและซักถาม
- การฝึกปฏิบัติ
- การสอนโดยการใช้โสตทัศนูปกรณ์
- การแก้ปัญหาและการค้นพบด้วยตนเอง
- การใช้ห้องทดลองและวิธีสืบเสาะ
- วิธีการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
- การสอนโดยใช้บทบาทและสถานการณ์จำลอง (สุมิตร คุณานุกร ,2518)

การสอนเป็นการบอกกล่าว สั่ง อธิบาย ชี้แจงหรือแสดงให้ดู การสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติต่างๆ โดยที่ผู้สอนและผู้รับมีปฏิสัมพันธ์กัน ในกระบวนการเรียนรู้ การสอนเป็นศาสตร์เนื่องจากมีข้อความรู้ที่สามารถช่วยให้การสอนบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้ ขณะเดียวกันการสอนเป็นศิลป์ ที่ผู้สอนต้องใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างมีความสุข (ทิศนา แชมมณี , 2545)

แนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งจัดโดยครูเพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการนำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติโดยแท้จริง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง จำเป็นจะต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอนว่า การสอนในครั้งนั้น ๆ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอย่างไร การที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ จะต้องให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมอะไร ในบางครั้งการที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจจะสามารถจัดกิจกรรมได้หลาย ๆ ชนิด แต่ละชนิดอาจมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องการใช้เวลา การใช้แรงงาน การใช้ทรัพยากร ตลอดจนถึงการใช้งบประมาณ โดยเหตุนี้ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน ควรจะได้ทำการพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เห็นว่า จะก่อให้เกิดความรู้หรือประสบการณ์ และสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ง่ายที่สุด เร็วที่สุด ประหยัดทั้งเวลา แรงงานและค่าใช้จ่ายให้มากที่สุด การสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง อาจจะเลือกใช้เฉพาะกิจกรรมที่เห็นว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด 1-2 กิจกรรมก็เป็นการเพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นจะต้องทำทุก ๆ กิจกรรม เพราะการทำเช่นนั้นนอกจากไม่เป็นการประหยัดแล้ว ยังอาจจะก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนได้อีกด้วย (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

แนวโน้มในอนาคตในการจัดการศึกษา เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และการสื่อสารโทรคมนาคมการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาและอุดมศึกษาก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ การจัดการศึกษาให้ก้าวทันและนำการเปลี่ยนแปลง และในการจัดการอุดมศึกษาต้องแสวงหารูปแบบใหม่ที่มีความหลากหลายและยืดหยุ่น ไม่จำกัดวัน เวลา สถานที่ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและสนองความต้องการที่หลากหลายมากขึ้น ในด้านหลักสูตร ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีความใฝ่รู้ สามารถคิด วิเคราะห์ วิจัย วิจัย วิจัย สร้างสรรค์มีความรู้ในสาขาวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ตอนที่ 2 ประวัติศาสตร์มิชชันนารีในประเทศไทย

พื้นฐานประวัติศาสตร์คริสต์ศาสนาในประเทศไทย

มิชชันนารีของคริสต์ศาสนาที่เข้ามาสู่สังคมไทยนับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน มี 2 นิยามหลัก คือ นิยามคาทอลิกจากชาติโปรตุเกสเป็นชาติแรก เข้ามาตั้งแต่ปี ค.ศ.1567 ในรัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชแห่งกรุงศรีอยุธยา จากนั้นก็จะมีมิชชันนารีจากสเปนและฝรั่งเศสเข้ามาปฏิบัติแพร่ธรรมของตนในสมัยสมเด็จพระนารายณ์

มิชชันนารีอีกสายหนึ่งคือ โปรเตสแตนต์ เข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนาในปี ค.ศ. 1828 ในรัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อก้าวถึงสายนี้ มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงว่า มีคริสเตียนได้เข้ามาตั้งรกรากตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาแล้ว เป็นพวกพ่อค้าชาวฮอลันดาและอังกฤษ แต่ทั้งสองชาตินี้ไม่ได้ทำพันธกิจการเผยแพร่ศาสนาเป็นเรื่องสำคัญ การเข้ามายังแถบเอเชียเพื่อแข่งขันทางการค้ากับชาติโปรตุเกสและสเปนที่เข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคนี้ ประกอบกับขบวนการโปรเตสแตนต์ในยุโรปเองเพิ่งเกิดขึ้นได้ไม่นานและบรรดาชาติต่างๆในยุโรป ยังต้องเผชิญกับปัญหาสงครามที่เกิดจากการขัดแย้งทางศาสนาระหว่างชาวคริสต์สองนิกายนี้ จึงไม่มีองค์กรของคริสตจักรโปรเตสแตนต์จัดส่งมิชชันนารีออกไปยังที่ใด

จนกระทั่งภายหลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 จึงมีกระบวนการจัดส่งมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ออกไปทั่วโลก โดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยครั้งแรกๆ นั้นมีหลักฐานที่แสดงว่าในปี ค.ศ. 1818 มิชชันนารีของคณะแบปติสต์อเมริกันในพม่าให้ความสนใจในการเผยแพร่ศาสนาในหมู่ชนเชื้อสายไทยที่ถูกพม่ากวาดต้อนไปเมื่อคราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1767) มิชชันนารีได้พยายามในการแปลพระคัมภีร์ไบเบิลเป็นภาษาสยามแต่ไม่ปรากฏว่ามิชชันนารีของคณะแบปติสต์อเมริกันได้ติดตามเรื่องนี้แต่อย่างใด แต่การจัดส่งมิชชันนารีโปรเตสแตนต์มายังประเทศไทยอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1828 จากนั้นก็มีมิชชันนารีคณะต่างๆ เข้ามาจัดตั้งและปฏิบัติงานของตน ซึ่งบางคณะมาเพียงระยะสั้นๆ บางคณะมาอยู่นานหลายปีและยืนยาวที่สุดคือคณะ เพรสไบทีเรียนอเมริกัน อันเป็นรากฐานของสภาคริสตจักรในประเทศไทย

เปิดโลกสยาม การเข้ามาของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

มิชชันนารีโปรเตสแตนต์ที่เข้ามาปฏิบัติงานในสังคมไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์มี 5 คณะ คือ

1. สมาคมมิชชันนารีแห่งลอนดอน (London Missionary Society) เข้ามาในปี ค.ศ. 1828
2. คณะอเมริกันบอร์ด ฯ (American Board of Commissioners of Foreign Missions) เข้ามาในปี ค.ศ. 1831
3. คณะอเมริกันแบปติสต์ (American Baptist Foreign Missionary Society) เข้ามาในปี ค.ศ. 1833
4. คณะอเมริกันเพรสไบทีเรียน (American Presbyterian Mission) เข้ามาในปี ค.ศ. 1840 แต่มีการจัดตั้งอย่างมั่นคงในปี ค.ศ. 1847
5. สมาคมมิชชันนารีอเมริกัน (American Missionary Association) ในปี ค.ศ. 1850

คณะต่างๆ เหล่านี้มีเพียงคณะอเมริกันแบปติสต์ คณะอเมริกันเพรสไบทีเรียนและสมาคมมิชชันนารีอเมริกันเท่านั้นที่ปฏิบัติงานอยู่จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 โดยเฉพาะคณะอเมริกันเพรสไบทีเรียนได้ปฏิบัติพันธกิจและมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่คริสต์ศาสนาสืบทอดมาเป็นสภาคริสตจักรในประเทศไทยในปัจจุบัน

ลงหลักปักฐาน มิชชันนารีคณะเพรสไบทีเรียนอเมริกัน ค.ศ. 1840 – 1934

หน่วยงานมิชชันนารีฝ่ายต่างประเทศ (Board of Foreign Mission) ของคริสตจักรเพรสไบทีเรียนแห่งสหรัฐอเมริกาจัดส่งครอบครัวศาสตราจารย์วิลเลียม พี.บูแอล มาเป็นมิชชันนารีเพื่อปฏิบัติพันธกิจในประเทศไทยครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1840 โดยร่วมงานกับมิชชันนารีคณะอื่นๆ แต่ภายหลังต้องประสบกับปัญหาสุขภาพและกลับออกไปในปี ค.ศ.1844 จากจดหมายเหตุและรายงานของศาสตราจารย์บูแอลที่ส่งกลับไปยังต้นสังกัด ได้กระตุ้นให้คริสตจักรเพรสไบทีเรียนส่งมิชชันนารีมาปฏิบัติงานอย่างจริงจัง ดังนั้นในปี ค.ศ. 1847 จึงมีครอบครัวของศาสตราจารย์ดีเฟิน นางแมรี แอล. แมตตูน พร้อมด้วยนายแพทย์ซามูเอล อาร์. เฮาส์ เข้ามาเป็นมิชชันนารี

นับตั้งแต่มิชชันนารีเพรสไบทีเรียนมาดำเนินพันธกิจอย่างมั่นคง ในปีค.ศ.1847 ได้ตั้งมิชชัน เรียกว่า “ มิชชันสยาม ” มีบทบาทและขยายงานไปยังภูมิภาคโดยเน้นพันธกิจหลัก ประการ คือ การประกาศ การแพทย์และการศึกษา และมีส่วนงานอีกส่วนเรียกว่า “ เพรสไบเทอรี ” รับผิดชอบในเรื่องงานของคริสตจักร เช่น การสถาปนาคริสตจักร แต่งตั้งนักบวชหรือศาสตราจารย์และดูแลปกครองคริสตจักรในสังกัด เป็นต้น โดยมีการจัดตั้งเพรสไบเทอรีแห่งสยามในปี ค.ศ. 1858

การขยายงานของมิชชันสยาม

เป็นส่วนงานที่รับผิดชอบและขยายงานพันธกิจในเขตภาคกลางและใต้ โดยมีสำนักงานศูนย์กลางในกรุงเทพฯ คือวัดอรุณราชวราราม

งานด้านการศึกษาที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาแบบตะวันตก มีการจัดตั้งโรงเรียนชายในปี ค.ศ.1852 ที่บริเวณมิชชันใกล้วัดอรุณราชวราราม ต่อมาได้ย้ายที่ตั้งมาที่สำเหร่ ขณะนั้นเป็นช่วงที่ศาสตราจารย์จอห์น เอ. เอकिन ได้เข้ามาจัดตั้งโรงเรียนเป็นอิสระที่บ้านกุฎีจีน ธนบุรี และได้รวมเข้ากับโรงเรียนของมิชชัน การริเริ่มจัดการศึกษาสำหรับเด็กชายนี้นับเป็นรากฐานของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ซึ่งอยู่ถนนวนประมวญในปัจจุบัน

สำหรับการศึกษาของสตรีเริ่มขึ้นในปี ค.ศ.1874 โดยนางแฮเรียต แพตติท เฮาส์ เป็นผู้ดำเนินการ โรงเรียนรู้จักกันในนามของโรงเรียนกุลสตรีวังหลัง จนได้ย้ายตั้งยังทุ่งบางกะปิเป็นโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยในปัจจุบัน เมื่อ ค.ศ.1921

การขยายงานของมิชชันนารีได้ลงไปยังภูมิภาค เช่นภาคกลางและใต้ โดยยึดถือพันธกิจหลักในด้านการแพทย์ การประกาศและการศึกษาแต่อย่างไรก็ตามการขยายงานในเขตภาคกลางและใต้นั้นเป็นไปได้ยากไม่ค่อยคึกคักนักเนื่องจากเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคสำคัญหลายประการ เช่น

1. การทุ่มเทกำลังงบประมาณและกำลังมิชชันนารีน้อย
2. การเผชิญกับความเชื่อทางศาสนาพุทธแบบไทยภาคกลางที่มีการยึดถืออย่างเคร่งครัด
3. การนับถือของคนไทยนั้นต้องรับเชื่อเป็นคริสเตียนที่บริสุทธิ์ เป็นด้วยใจไม่ใช่มาด้วยผลประโยชน์หรือการช่วยเหลือจากมิชชันนารี
4. การเจาะกลุ่มมุสลิมทางภาคใต้ซึ่งกระทำได้ยากมาก

การขยายตัวของมิชชันนารีไปยังภูมิภาคอื่นของประเทศไทย มีขึ้นเรื่อยๆ เช่นภาคเหนือ เป็นคณะมิชชันนารีลาว เข้าสู่เชียงใหม่และหัวเมืองภาคเหนือ ซึ่งเป็นการขยายงานด้านการแพทย์ที่สำคัญ โดยนายแพทย์วัตต์เลย์ จนกระทั่งจัดตั้งเป็นคริสตจักรเชียงใหม่ อีกทั้งยังมีการประกาศศาสนาที่สำคัญ ส่วนด้านการศึกษาได้มีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กหญิงครั้งแรก โดยนางไซเพีย แมคกิลวารี ได้นำเด็กหญิงมาเรียนหนังสือและสอนเย็บปักถักร้อยที่ระเบียงบ้านและได้พัฒนาจัดตั้งเป็นโรงเรียนดาราวิทยาลัยในปัจจุบัน

การศึกษาของเด็กชายในปี ค.ศ.1887 มิชชันนารีได้จัดตั้งโรงเรียนเด็กชายสมัยใหม่ที่บริเวณวังสิงห์คำ เรียกว่า “Chiangmai Boy School ” หรือโรงเรียนชายวังสิงห์คำและได้ย้ายโรงเรียนมาตั้งทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ใช้ชื่อว่า โรงเรียนบรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย

การขยายงานด้านการศึกษาของมิชชันนารีได้รับการสนับสนุนให้คริสตจักรชนบทจัดตั้งโรงเรียนประจำคริสตจักรของตนด้วย ส่วนใหญ่เป็นการสอนระดับประถมและจัดชั้นเรียนรวมทั้งหญิงและชายมีครูในคริสตจักรเป็นผู้สอน เมื่อมีพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร ค.ศ.1918 และพระราชบัญญัติประถมศึกษาในปี ค.ศ. 1921 โรงเรียนคริสตจักรที่ตั้งขึ้นก่อนๆ ลดหายไปเนื่องจากขาดผู้มีคุณสมบัติเป็นครูใหญ่และมีโรงเรียนประถมของรัฐบาลได้เปิดขึ้นตามชุมชนที่คริสตจักรตั้งอยู่ จึงไม่มีนักเรียนมาเรียนยังโรงเรียนของคริสตจักร

งานด้านการแพทย์ ในภูมิภาคเหนือนั้น ส่วนใหญ่เป็นการให้ยาและออกไปรักษาผู้ป่วยตามบ้านที่ได้รับการขอและจัดบริการแบบโอสถศาลา (Dispensary) จนกระทั่งปี ค.ศ. 1886 ได้จัดตั้งโรงพยาบาลชั่วคราวและได้มีการจัดตั้งสถานรักษาผู้ป่วยโรคเรื้อนที่เกาะกลางแม่น้ำปิง เชียงใหม่ หรือที่รู้จักในนามของ “โรงพยาบาลโรคเรื้อนแมคแคน ” นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งโรงพยาบาลแห่งใหม่ในปี ค.ศ.1920 ที่ตำบลหนองเส็งทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง และได้ตั้งชื่อว่า “ โรงพยาบาลแมคคอร์มิค ” ตามชื่อของผู้บริจาคเงินทุนในการก่อสร้างและมีพิธีเปิดโดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ามหิตลดาอุบลเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์ ในวันที่ 13 มกราคม ค.ศ.1925 และยังได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดแพทย์ โรงเรียนพยาบาลและผดุงครรภ์ขึ้นในปีค.ศ. 1923 ซึ่งนับเป็นโรงเรียนพยาบาลและผดุงครรภ์แห่งที่สามในประเทศไทยและเป็นแห่งแรกในส่วนภูมิภาค

สืบสานพันธกิจ กระบวนการกำเนิดสภาคริสตจักรในประเทศไทยถึงช่วง สงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ.1921 – 1945)

สภาคริสตจักรในประเทศไทยแต่เดิมใช้ชื่อว่า สภาคริสตจักรในประเทศไทยสยามและได้ เปลี่ยนเป็นสภาคริสตจักรในประเทศไทย เมื่อปี ค.ศ.1940 ตามการเปลี่ยนชื่อประเทศไทยสยามเป็น ประเทศไทยของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ในการจัดองค์กรของสภาคริสตจักร ได้มีธรรมนูญการปกครองตนเอง โดยแบ่งการ ปกครองเป็น 3 ระดับ คือ คริสตจักรประจำตำบล คริสตจักรประจำภาค และสภาคริสตจักรใน ประเทศไทยสยาม

การดำเนินงานที่สำคัญคือ ความเชื่ออย่างแรงกล้าที่จะยอมอุทิศตนต่อพระเจ้า และมีการ ประกาศ คริสต์ศาสนาในชุมชนต่างๆ แต่อย่างไรก็ตาม สภาคริสตจักรในประเทศไทยสมัย สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นช่วงที่ถูกตัดขาดจากคณะมิชชันนารีในต่างประเทศขณะที่โรงเรียนและ โรงพยาบาลของคณะมิชชันนารีถูกรัฐบาลยึดเนื่องจากเป็นทรัพย์สินของคู่อริสงคราม พันธกิจ ของผู้นำของสภาคริสตจักรในประเทศไทยพอทำได้คือการออกเยี่ยมเยียนและปลุกเร้าสมาชิกให้ มั่นคงในความเชื่อ

เมื่อสงครามปะทุขึ้น มีการใช้กฎหมายการศึกษา คริสตจักรทุกแห่งถูกปิดห้ามมีการนมัสการ คริสต์ศาสนิกชนส่วนใหญ่ถูกบังคับจากสังคมกลายเป็นกลุ่มชนกลุ่มน้อยที่ถูกข่มขู่กีดกันทั้งจากคน ในสังคมและเจ้าหน้าที่รัฐบาล แต่สิ่งที่ถือว่าเป็นกิจกรรมและการเคลื่อนไหวของสภาคริสตจักร ใน สมัยสงครามอย่างเห็นได้ชัด คือ การเคลื่อนไหวประกาศฟื้นฟูคริสตศาสนาไม่ให้ละทิ้งความเชื่อ คริสต์ศาสนา โดยให้ยึดมั่นในความเชื่อด้วยความอดทน จากประสบการณ์ที่ผู้นำคริสตจักรได้ กระตุ้นให้คริสตชนให้ยืนหยัดในความเชื่อกับการเคลื่อนไหวในระดับคริสตจักรภาคและองค์กร คริสตจักรสูงสุดเท่าที่ทำได้ ก่อให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นตนเองในหมู่ผู้นำคริสตชนไทย

ภายหลังสงคราม การเริ่มต้นพันธกิจของสภาคริสตจักรในประเทศไทย และการที่คณะ มิชชันนารีเคยมีบทบาทอันยิ่งใหญ่ต่อรัฐบาลและประชาชนชาวไทย ประกอบกับความรู้สึกของชน ชาวไทยต่อสหรัฐอเมริกาในแง่ของมหาสมุทรจะมีส่วนทำให้ความร่วมมือระหว่างคริสตจักรใน ประเทศไทยและคณะมิชชันนารีครั้งใหม่มีหนทางสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งอย่างน้อยก็ทำให้องค์กร คริสตจักรกลายเป็นที่ยอมรับของรัฐบาลและประชาชนชาวไทยในเวลาต่อมา

สร้างคริสตจักรให้เป็นไทย สภาคริสตจักรในประเทศไทยสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ค.ศ. 1946 – 1976

สภาคริสตจักรภายหลังสงครามโลกแล้วได้ผ่านประสบการณ์แห่งการทดสอบหลายประการจากการถูกทอดทิ้งและเผชิญปัญหาด้วยตนเองตามลำพัง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีเนื่องจากทำให้รู้จักการรับผิดชอบงานพันธกิจด้วยตนเอง เมื่อสิ้นสุดสงครามคณะมิชชันนารีเพรสไบทีเรียนจึงได้กลับมาทำพันธกิจกับสภาคริสตจักรในประเทศไทยอีกครั้ง

มีปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้มิชชันนารีคณะอเมริกันเพรสไบทีเรียนต้องกลับเข้ามาดำเนินพันธกิจในประเทศไทย คือ เพื่อรับมอบทรัพย์สินคืนจากรัฐบาลและซ่อมแซมทรัพย์สินที่ได้รับเสียหายรวมทั้งวางแผนเพื่อโอนความรับผิดชอบงานทั้งหมดให้กับสภาคริสตจักรในประเทศไทยตามแนวนโยบายของการผลักดันพันธกิจต่างๆ ให้อยู่ในความรับผิดชอบของคริสตชนไทย นอกจากนี้ในระยะแรกภายหลังสงคราม มิชชันนารียังภารกิจสำคัญได้แก่ การนำเวชภัณฑ์บรรเทาทุกข์จากสหรัฐอเมริกาช่วยเหลือผู้ประสบภัยสงครามในประเทศไทย ในนามคริสตจักรสากลบริการ (church world service) ซึ่งเป็นองค์กรที่รวมของคณะนิกายคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ 44 คณะ เพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยจากสงครามทั่วโลก นับเป็นการสร้างศรัทธาทั้งในหมู่ประชาชนและข้าราชการให้ยอมรับหรือรู้จักสถาบันคริสต์ศาสนา ผลการช่วยเหลือนี้นับเป็นคุณประโยชน์ต่อประเทศไทยอย่างมาก

การกลับมาของมิชชันนารีเพรสไบทีเรียนภายหลังสงครามนั้น มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทในการปฏิบัติพันธกิจที่จะนำมาสู่การรับผิดชอบงานโดยองค์กรคริสตจักรของไทยมากขึ้น โดยจะเห็นได้จากปลายปี ค.ศ. 1946 มีการประชุมวางแผนของมิชชันนารีที่มีเป้าหมายเพื่อแสวงหาแนวทางและวางแผนปฏิบัติงานระหว่างคณะมิชชันนารีและสภาคริสตจักรในประเทศไทย ซึ่งมีจุดที่สำคัญคือ การส่งเสริมบทบาทของสตรีและงานด้านการแพทย์ การศึกษา การประกาศ และคริสเตียนบรรณศาสตร์ โดยให้มีผู้แทนเป็นมิชชันนารี 3 คนและคนไทย 3 คน ร่วมอยู่ในแต่ละคณะมิชชัน

สืบสายใยพันธกิจคริสตจักรในปัจจุบัน สภาคริสตจักรในประเทศไทยช่วงหลังปี ค.ศ. 1976 – 2004

สภาคริสตจักรในประเทศไทยนับตั้งแต่ปี ค.ศ.1976 เป็นต้นมาได้รับผิดชอบการดำเนินพันธกิจด้วยตนเองอย่างเต็มตัวซึ่งได้มีการพัฒนาและขยายคริสตจักรให้เพิ่มมากขึ้น

สภาคริสตจักรไทยในปัจจุบันของประเทศไทยมีพันธกิจคริสตจักรโดยมีคริสตจักรภาคเป็นองค์หลักและเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติงานลงสู่คริสตจักรท้องถิ่นในสังกัด พันธกิจที่สำคัญ เช่นการเผยแผ่ศาสนาซึ่งนับเป็นหัวใจหลักของสภาคริสตจักร ยังมีกิจกรรมด้านการศึกษา ซึ่งสภาคริสตจักรไทยได้รับมรดกการจัดการศึกษามาจากมิชชันนารีซึ่งได้บุกเบิกการจัดการศึกษาสมัยใหม่ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในกรุงเทพฯและตามหัวเมืองต่างๆ ซึ่งนอกจากจะจัดระดับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว พันธกิจการศึกษาแห่งสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยยังได้ดูแลสถาบันอุดมศึกษา 2 แห่ง ได้แก่มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกของไทย และมหาวิทยาลัยคริสเตียน ซึ่งสถาบันทั้ง 2 แห่งนี้ได้จัดตั้งคณะและสาขาวิชาต่างๆ อย่างกว้างขวางครอบคลุมการศึกษาทุกแขนงและนับเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของไทย ได้ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีจริยธรรมตามแนวคริสต์ศาสนาออกมารับใช้สังคมในสาขาอาชีพต่างๆ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมด้านการแพทย์และสาธารณสุข กิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ ที่อยู่ในรูปของมูลนิธิ เช่นเรื่องการศึกษาและการแพทย์ ที่เป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญ กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพทางสังคม โดยมีหน่วยงานที่เรียกว่า “หน่วยงานชีวิตคริสเตียน” ที่มีเป้าหมายสำคัญ คือการอบรมกล่อมเกลาและสร้างคริสตชนให้มีคุณภาพ ทั้งในคริสตจักร ชุมชน สังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้ยังให้การอบรมกล่อมเกลาผู้คนทั่วไปให้มีจริยธรรมและคุณธรรมที่จะเป็นประชากรในประเทศชาติอย่างมีคุณภาพ

สภาคริสตจักรในประเทศไทยเมื่อปี ค.ศ.2004 ซึ่งมีอายุครบ 70 ปีแต่มีรากฐานยาวนานมาจากมิชชันนารีที่ได้วางรากฐานการเผยแผ่ศาสนา การศึกษาและการแพทย์ที่ยาวนานกว่า 150 ปี นับเป็นองค์กรคริสต์ศาสนิกายโปรเตสแตนต์ที่มีกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้แก่สังคมไทย โดยทั้งนี้ถือเป็นพันธกิจหรือเป็นกิจกรรมที่มีพันธะต่อองค์พระผู้เป็นเจ้าที่ต้องปฏิบัติ เพื่อนำสังคมไทยไปสู่ความเจริญและสว่างไสวทางศีลธรรมจรรยา และมีหลักยึดเหนี่ยวทางศาสนาที่ทำให้คนรอดพ้นจากความชั่วร้ายและหลีกเลี่ยงจากการกระทำผิด ทำบาป การปฏิบัติพันธกิจของสภาคริสตจักรในประเทศไทยนับเป็นการแสดงความรักและความห่วงใยขององค์พระผู้เป็นเจ้าที่มีต่อมนุษยชาติ เป็นพื้นฐานและเป็นความรับผิดชอบของสภาคริสตจักรที่จะต้องปฏิบัติเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติสืบไป

ตอนที่ 3 ประวัติการพยาบาลในประเทศไทย

ประวัติการพยาบาลในประเทศไทย

1. สมัยกรุงสุโขทัย
  2. สมัยกรุงศรีอยุธยา
  3. สมัยกรุงธนบุรี
  4. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
    - 4.1 สมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 1 – 4
    - 4.2 สมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 – ปัจจุบัน
- (สายสวาท เผ่าพงษ์, 2542 : สมจิต หนูเจริญกุล , 2543 : จันทร์เพ็ญ สันตวาจา , 2548)

การพยาบาลในสมัยโบราณผู้ทำหน้าที่ให้การพยาบาล คือ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง และเพื่อน โดยเฉพาะแม่จะเป็นผู้ทำหน้าที่ให้การพยาบาลบุคคลในครอบครัว และที่สำคัญผู้ที่ทำหน้าที่เหล่านี้ไม่ได้มีความรู้ทางการพยาบาลเลย แต่จะปฏิบัติตามความเชื่อหรือจากที่เคยเห็นมา บางครั้งไม่มีผู้ให้การพยาบาลโดยเฉพาะก็จะช่วยกันดูแลผู้ป่วยทั้งครอบครัว

การดูแลส่วนมากจะให้ผู้ป่วยนอนในห้อง ไม่เปิดประตู หน้าต่าง ไม่อาบน้ำ ไม่สระผม อาหารของแสลงต่างๆ

การพยาบาลในสมัยกรุงสุโขทัย

การดูแลปฐมพยาบาลเป็นไปตามความเชื่อโชคลางและพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ มีหลักฐานปรากฏในไตรภูมิพระร่วงว่า ผู้ใดกราบไหว้เคารพงจักรด้วยข้าวตอกดอกไม้แล้ว งจักรจะช่วยบำบัดความไข้ ความเจ็บป่วยนั้นได้

เกี่ยวกับความรู้การตั้งครรภ์ การคลอด การเลี้ยงดูเด็ก เช่นทารกในครรภ์ได้อาหารจากแม่ทางสายสะดือ เมื่อใกล้คลอดเด็กจะเอาศีรษะลงก่อน การเลี้ยงเด็กด้วยนมแม่และการให้อาหารเสริมพวกข้าว ก๋วยเตี๋ยวและน้ำอ้อย เป็นต้น

การดูแลผู้เจ็บป่วยจะให้ดูแลตามเพศ การรักษาสันนิษฐานว่า ให้การดูแลด้วยยาไทย ยาพื้นบ้านและตามความเชื่อของกลุ่มชน

การพยาบาลสมัยกรุงศรีอยุธยา

ในช่วงแรกเริ่มมีการรักษาผู้ป่วยโดยการนำเอาการรักษาแบบจีนและอินเดีย เข้ามาผสมผสานกันกับความเชื่อเดิมในเรื่องสมุนไพร ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ถ่ายทอดความรู้สู่กันโดยการจดจำ ต่อมาในสมัยพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. 2219 ตรงกับสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ของประเทศฝรั่งเศส มีการเจริญพระราชไมตรีต่อกัน ทำให้มิชชันนารีเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมาก มิชชันนารีที่เข้ามานี้มีมาสอนศาสนาและช่วยรักษาพยาบาลผู้ป่วย ใช้บ้านเป็นสถานที่ในการรักษาผู้ป่วย ต่อมาได้สร้างสถานพยาบาล นำการรักษาแบบตะวันตกมาใช้ การรักษามีการล้างแผล เย็บแผล โรคที่พบมากได้แก่ บิด หัวัด หัด แผลเปื่อย กามโรค บาดทะยัก ลมจับ ชีเรื้อน และไข้ทรพิษ การเจ็บป่วยในระยะนี้มี เมอซิเคอร์ ปูมาต์ ซึ่งเป็นแพทย์ในราชสำนักเป็นผู้ดูแล เมื่อสิ้นสุริยคติสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ชาวฝรั่งเศสต้องเดินทางกลับประเทศหมดทุกคน ทำให้การรักษาแบบตะวันตกสิ้นสุดลง กรุงศรีอยุธยาถูกรุกรานทำลายเผาทำลาย บ้านเรือนของประชาชนเสียหายมากมาย ตำราวิชาแขนงต่างๆถูกเผาทำลายและสูญหายเกือบหมด

การพยาบาลสมัยกรุงธนบุรี

ในสมัยนี้มีการรพุงกันอยู่ตลอดเวลา พระเจ้าตากสินมหาราชกอบกู้อิสรภาพในแผ่นดินสยาม สภาพทั่วไปต้องรพุงกันอยู่ตลอดเวลา การฟื้นฟูวิทยาการต่างๆ จึงค่อนข้างทำได้ยาก ดังนั้นการรักษาพยาบาลจึงเป็นไปในรูปแบบเดิม ตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา

การพยาบาลสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

1 สมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 1 – 4

สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (พ.ศ. 2325 – 2352) ใช้การรักษาพยาบาลตามแบบสมัยกรุงศรีอยุธยา การป้องกันโรคและการสุขภาพไม่ดี ในปี พ.ศ. 2343 การอหิวาตกโรคระบาด จึงโปรดเกล้าให้ทำพิธี “ อาถรรพณ์ตีสุมิต ” คือการยิงปืนรอบพระนครเป็นการบำรุงขวัญประชาชนและให้ความเจ็บไข้หายไป การรักษาทางยาสมัยนี้ใช้ยาหม้อแผนโบราณ

สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ. 2352 – 2367) มีอหิวาตกโรคระบาด ประชาชนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก โปรดเกล้าให้ทำพิธีเช่นเดียวกับสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก แต่อย่างไรก็ตามการทำพิธีก็ไม่อาจช่วยแก้ไขความรุนแรงของโรคได้ การรักษาทางยาที่เช่นเดียวกับสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2367 - 2394) คนไทยและจีนยังคงให้ความเชื่อถืออิทธิพลของไสยศาสตร์ แต่ได้มีมิชชันนารีที่เป็นแพทย์หรือมีแพทย์มาด้วยเดินทางเข้ามาเผยแพร่วิทยาการในประเศไทย ทำให้มีการรักษาและแจกยาแผนปัจจุบัน แพทย์ที่เข้ามารักษาคอนไทยจนมีชื่อเสียงได้แก่ นายแพทย์แดน บีช บรัดเลย์ (Dan Beach Bradley) ซึ่งคนไทยเรียกว่า หมอบรัดเลย์ ได้มีโอกาสถวายการรักษาหม่อมของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว และถวายการรักษาเจ้าฟ้าใหญ่ (พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประชวรพระโรคอัมพาต) หมอบรัดเลย์นอกจากจะรักษาทางยาแล้วยังทำการผ่าตัดและทำการปลูกฝีอีกด้วย

นายแพทย์แซมมวอล เรย์โนลด์ เฮ้าส์ (Samuel Reynolds House) เดินทางเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2390 ได้นำอีเธอร์มาใช้เป็นยาสลบในการทำการผ่าตัดครั้งแรกของวงการแพทย์ไทย และในปี พ.ศ. 2394 มีไข้ทรพิษระบาดหนักทั่วกรุงเทพมหานคร นายแพทย์เฮ้าส์ได้ปลูกฝีให้ประชาชนโดยใช้หนองฝีจากสิงคโปร์

สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2394 - 2411)

ในรัชกาลนี้สตรีไทยคนแรกที่จบการศึกษาพยาบาลผดุงครรภ์แผนปัจจุบันคือ นางรอด ประทีปเสน ซึ่งพยาบาลผู้นี้ นายและนางแมตตูน (Matton) ซึ่งเป็นมิชชันนารีสอนศาสนา ได้รับอุปการะเด็กไทยโดยการเลี้ยงดูเป็นบุตรบุญธรรม และได้เปลี่ยนชื่อนางรอดเป็น เอสเตอร์ (Esther) ซึ่งคนไทยเรียกว่าแม่เต๋อ แม่เต๋อได้เข้าเรียนพยาบาลในโรงเรียนพยาบาลที่สหรัฐอเมริกาจนสำเร็จการศึกษา ในพ.ศ. 2404 ได้นำการคลอดสมัยใหม่มาช่วยเหลือหญิงไทยทั้งเจ้านาย คนทั่วไปและชาวต่างประเทศ จึงนับว่าแม่เต๋อเป็นสตรีไทยคนแรกที่ใช้วิธีการพยาบาลและการผดุงครรภ์สมัยใหม่

2. สมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 – ปัจจุบัน

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2411 - 2453) การที่สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จต่างประเทศหลายครั้ง เจ้านายชั้นสูงและข้าราชการไทยได้ไปศึกษาและดูงานต่างประเทศมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงพัฒนาบ้านเมืองไทยในหลายๆด้าน เช่นการศึกษา สาธารณูปโภค รวมทั้งการรักษาพยาบาลและการจัดการศึกษาของพยาบาลไทยในเวลาต่อมา

พ.ศ. 2424 เกิดอหิวาตกโรคประชาชนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงพยาบาลเอกเทศ (โรงพยาบาลชั่วคราว) ขึ้นจำนวน 48 แห่งทั่วกรุงเทพ เพื่อใช้เป็นสถานบำบัดชั่วคราว เมื่อโรคระบาดสงบลงก็รื้อถอนออกไป

พ.ศ. 2429 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์จะให้มียุทธศาสตร์โรงพยาบาลถาวรเกิดขึ้น เพื่อรักษาพยาบาลประชาชนที่เจ็บป่วย จึงทรงโปรดเกล้าฯ ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยใช้ที่ดินฝั่งธนบุรีที่วังกรมพระราชวังบวรสถานพิมุขฝ่ายหลังและพระราชทานทรัพย์เป็นทุนก่อสร้างโรงพยาบาล ขณะที่ดำเนินการสร้างได้ประมาณ 2 เดือน สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าศิริราชกกุธภัณฑ์ทรงประชวรด้วยพระอาการสงสัยว่าเป็นโรคบิด และสิ้นพระชนม์ขณะพระชนมายุได้เพียง 1 ปี 7 เดือน จึงเป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นห่วงราษฎรมากขึ้นว่าจะทุกข์ยากเพียงใด จึงทำให้ทรงปรารถนาให้มีโรงพยาบาลถาวรเกิดขึ้นโดยเร็ว และทรงพระราชทานนามว่า “ โรงศิริราชพยาบาล ” แต่ประชาชนมักเรียกกันว่า โรงพยาบาลศิริราช และในวันที่ 26 เมษายน 2431 ได้ทรงเปิดโรงพยาบาล และโปรดเกล้าฯ ให้เปิดรับผู้ป่วยโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใดๆ

ในรัชกาลที่ 5 กรมหมื่นบำราบปรปักษ์ให้หมอบริวารประจำพระองค์ คือ นายแพทย์ปีเตอร์ เกาแวนทำการผดุงครรภ์ และพยาบาลหม่อมตลอดจนบุตร ธิดาของท่าน โดยไม่ต้องอยู่ไฟและกราบบังคมทูลชี้แจงประโยชน์ของการพยาบาลแบบตะวันตกถวายสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถเมื่อครั้งประสูติสมเด็จพระเจ้าฟ้าอักษราวงศ์เดชาวุธและมีอาการไข้ระหว่างอยู่ไฟ และได้ขอให้พระบรมราชานุญาตเลิกมทมเพลิง (อยู่ไฟ) ให้นายแพทย์เกาแวนรักษาพยาบาลแบบตะวันตกจากนั้นผู้มีบรรดาศักดิ์ทั้งในและนอกวังจึงเลิกการอยู่ไฟ

สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ทรงเห็นว่าการคลอดบุตรเป็นอันตรายมากสำหรับสตรี พระองค์ทรงมีพระราชศรัทธาสละพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ตั้งสถานศึกษาวิชาพยาบาลขึ้น เพื่อเป็นการอนุเคราะห์ประชาชนทั้งหลาย ตั้งโรงเรียนแพทย์ผดุงครรภ์และการพยาบาลขึ้น เปิดสอนเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2439 และจัดให้มีหลักสูตรผดุงครรภ์และการพยาบาลขึ้น การรับนักเรียนเป็นหญิงโสด หรือมีสามีแล้ว อายุ 15 – 40 ปี มีความรู้ประโยคประถมสามัญหรือเทียบเท่าประโยคประถมสามัญขึ้นไป กำหนดเรียน 3 ปี เรียนภาคทฤษฎี 2 ปี ภาคปฏิบัติ 1 ปี

ปี พ.ศ.2468 โรงพยาบาลศิริราช มีการปรับปรุงการศึกษาพยาบาลแผนใหม่ วางรากฐานที่มั่นคงและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาให้มีมาตรฐาน โดยพระมหากษัตริย์คุณของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ได้ติดต่อกับมูลนิธิร็อคกี้ เฟลเลอร์ ให้ส่งครูพยาบาลอเมริกันมาช่วยสอน และช่วยปรับปรุงหลักสูตร คือ มิส เอริช พิชเชอร์วาส เป็นหัวหน้า

ปี พ.ศ.2499 สภามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์รณมัติให้สอนถึงขั้นปริญญาเรียกวิทยา ศาสตร์บัณฑิต (พยาบาล) รับนักเรียนสำเร็จมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 8 เรียนวิทยาศาสตร์ที่คณะเภสัช ศาสตร์ 2 ปี และเรียนวิชาพยาบาลอีก 2 ปี เมื่อจบการศึกษาแล้วผู้ประสงค์จะเรียนวิชาผดุงครรภ์ ต้องเรียนต่ออีก 6 เดือน

ปี พ.ศ.2503 ปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรให้เท่ามาตรฐานสากล โดยรับนักเรียนจบ มัธยม 8 เรียนวิชาพยาบาล 3 ปี ได้รับปริญญาพยาบาลและอนามัย เมื่อเรียนวิชาผดุงครรภ์อีก 6 เดือน ได้รับประกาศนียบัตรผดุงครรภ์ด้วยและเปิดสอนวิชาผู้ช่วยพยาบาลทั้งหญิงและชาย หลักสูตร 1 ปี

ปี พ.ศ.2508 โรงเรียนรับนักเรียนพยาบาลระดับอนุปริญญาเพิ่ม ปีละ 2 รุ่น รุ่นละ 100 คน เพื่อเตรียมตัวเปิดโรงพยาบาลรามาริบัติ ในปี พ.ศ.2512 และเตรียมครุพยาบาลสำหรับเปิดสอน โรงเรียนพยาบาลของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ

วันที่ 17 พฤษภาคม 2515 โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย ยกฐานะเป็นคณะ พยาบาลศาสตร์ นับเป็นคณะที่ 13 ของมหาวิทยาลัยมหิดล ได้ปรับปรุงหลักสูตรอนุปริญญา พยาบาล เปิดสอนการพยาบาลเฉพาะทางสาขาต่างๆ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรดุขฎิบัณฑิตและหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง)

โรงเรียนพยาบาลในระยะแรกอีกแห่ง คือ สภากาชาดไทย ซึ่งสอนวิชาการพยาบาลทั่วไป หลักสูตรครั้งแรกกำหนดเรียน 1 ปี รับผู้ที่มีพื้นความรู้ไม่จำกัด และต่อมาได้มีการปรับปรุง การศึกษาพยาบาลเป็น 3 ปี

ปี พ.ศ.2475 - 2498 ปรับปรุงการศึกษาเรียนวิชาพยาบาล 3 ปี และวิชาผดุงครรภ์และ อนามัย 6 เดือน รับนักเรียนชั้นมัธยม 6 (ม.3 ในปัจจุบัน) ได้รับประกาศนียบัตรวิชาการผดุงครรภ์ และอนามัย

ปี พ.ศ.2507 ปรับปรุงหลักสูตรวิชาการพยาบาลเป็น 3 ปี 6 เดือน รับนักเรียนชั้นมัธยม 8 ต่อมาในปี พ.ศ.2513 ได้ปรับปรุงเป็นหลักสูตรอนุปริญญาพยาบาลและอนามัย เปลี่ยนชื่อจาก โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยเป็นวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ปัจจุบันเข้าเป็น สถาบันสมทบของคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับปริญญาพยาบาลศาสตร บัณฑิต

ภาคเอกชนมีโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย โรงเรียนพยาบาลแมคคอร์มิค เชียงใหม่ เป็นแห่งแรก ตั้งขึ้นใน ปี พ.ศ.2467 เรียกว่า โรงเรียนพยาบาลแมคคอร์มิค ใช้หลักสูตร ของโรงเรียนสภากาชาดไทย ปัจจุบันคือ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

นับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2439 เป็นต้นมาจนถึงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยมีโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์เพียง 3 โรงเรียนดังกล่าว ต่อมาประชาชนนิยมใช้บริการการแพทย์สมัยใหม่มากขึ้น กระทรวงสาธารณสุขในฐานะกระทรวงที่รับผิดชอบด้านสุขอนามัย จึงตั้งโรงเรียนพยาบาลและผดุงครรภ์ของกรมการแพทย์แห่งแรก ในปี พ.ศ.2489 ใช้หลักสูตรของโรงพยาบาลศิริราช เปิดสอนที่โรงพยาบาลกลาง ซึ่งขณะนั้นสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพฯ ต่อมาย้ายมาอยู่ที่โรงพยาบาลหญิง ในปี พ.ศ.2514 เปลี่ยนหลักสูตรการศึกษารับนักเรียนมัธยม 8 และตั้งโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาลหลักสูตร 1 ปี 6 เดือนและในปี พ.ศ.2516 เปลี่ยนสังกัดมาอยู่กองงานวิทยาลัยพยาบาลสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและเปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ ปัจจุบันคือ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ

ปัจจุบันประเทศไทยมีความต้องการการรักษาพยาบาลมากขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐบาลต้องขยายงานด้านบริการสุขภาพอนามัยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีการจัดตั้งโรงพยาบาลตามจังหวัดต่างๆ ทั่วทุกจังหวัดรวมทั้งกองทัพต่างๆ ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนพยาบาลขึ้นเช่นเดียวกัน ในภาคเอกชนได้เปิดสอนในคณะพยาบาลศาสตร์ต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ดังนี้ คือ

โรงเรียนพยาบาล สังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จัดการศึกษาพยาบาลทั่วประเทศ

ต่อมาในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2510 กระทรวงสาธารณสุขได้จัดตั้งกองงานวิทยาลัยพยาบาลให้โรงเรียนพยาบาลและโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาลขึ้นตรงต่อกองงานวิทยาลัยพยาบาล และเปลี่ยนชื่อโรงเรียนพยาบาลเป็นวิทยาลัยพยาบาล

ต่อมา ปี พ.ศ.2536 กระทรวงสาธารณสุขได้รวมสถานศึกษาในกรมกองต่างๆ เข้าสังกัดเดียวกัน เรียกว่าสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข และได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2537 เป็น วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ซึ่งมีอยู่ 35 แห่งกระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ

นอกจากนี้ยังมีวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสภาอากาศไทย คือ วิทยาลัยพยาบาลสภาอากาศไทย วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร คือวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม อีก 4 แห่ง คณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของภาคเอกชนอีก 8 แห่ง คณะพยาบาลศาสตร์สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐบาลอีก 13 แห่ง รวมทั้งสิ้น 62 แห่ง

นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐบาลได้เปิดสอนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกทางการพยาบาล เช่น มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น นับเป็นความก้าวหน้าทางวิชาชีพพยาบาล

ตอนที่ 4 วิวัฒนาการบทบาทของมิชชันนารีกับการจัดการศึกษาในประเทศไทย แบ่งตามยุคสมัย

มิชชันนารีมีบทบาทสำคัญกับการจัดการศึกษาของไทย และมีมิชชันนารีที่สำคัญคือ โปรเตสแตนต์ที่มีบทบาทอย่างมาก โดยสามารถแยกเป็น 4 ช่วงสำคัญ คือ

ช่วงที่ 1 ปี ค.ศ. 1838 – 1918 (พ.ศ. 2381 – 2461) เป็นยุคสมัยบุกเบิกการจัดการศึกษาแบบตะวันตกในดินแดนสยามจนถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ กล่าวคือตั้งแต่สมัยมิชชันนารีคณะเบ็บติสต์ ได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับชาวจีนในปี ค.ศ. 1838 และในปี ค.ศ. 1839 ได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับชาวไทย และหากจะนับถึงการริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนของมิชชันนารีภายใต้โปรเตสแตนต์ที่ยังสืบทอดมาถึงปัจจุบัน คือโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ก็นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1852 เป็นต้นมา

การริเริ่มจัดการศึกษาของมิชชันนารีในช่วงนี้ได้ขยายตัวออกไปยังส่วนภูมิภาคด้วยและมีการดำเนินการอย่างเสรีตามแนวทางของตนอย่างเต็มที่ ในการจัดการศึกษานั้น มิชชันนารีพยายามดิ้นรนเพื่อให้โรงเรียนดำรงอยู่และดำเนินการมาได้ด้วยกระบวนการวิธีต่างๆ ซึ่งนับเป็นความอดทนพยายามและความเสียสละอย่างยิ่งยวดของมิชชันนารีผู้บุกเบิกและได้เป็นแบบอย่างสำหรับรัฐบาลในการจัดการศึกษาของรัฐ รวมทั้งสนับสนุนให้เอกชนเข้ามาจัดการศึกษาแบบใหม่ต่อมา

ช่วงที่ 2 ยุคก่อตั้ง ค.ศ. 1918 – 1975 (พ.ศ. 2461 – 2518) นับตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรกที่มีการควบคุมการศึกษาของเอกชน การส่งเสริมของรัฐโดยให้เงินอุดหนุนและการรับรองมาตรฐานของโรงเรียนเอกชน นับเป็นช่วงที่โรงเรียนของมิชชันนารีต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐและการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของรัฐ ซึ่งเป็นกระแสในการจัดการศึกษาที่สืบเนื่องตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ที่ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นรัฐชาติไทย และในกระแสเดียวกันนี้โรงเรียนเอกชนที่ดำเนินการอยู่ได้ต้องได้รับการรับรองมาตรฐานจากรัฐบาล จึงจะสามารถจัดการศึกษาที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน

ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่นาน นอกจากมิชชันนารีจะจัดตั้งโรงเรียนประจำศูนย์มิชชันนารีที่ริเริ่มมาตั้งแต่ต้นแล้ว ยังสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงเรียนประจำศาสนาคริสต์จักรเพื่อรองรับความนิยมของประชาชนที่มีต่อโรงเรียนของมิชชันด้วย และช่วงนี้ยังเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนผ่านความรับผิดชอบโรงเรียนจากมิชชันนารีมาสู่ผู้นำคริสเตียนไทย โดยอยู่ภายใต้มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย (จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1937) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังที่มิชชันคณะเพรสไบทีเรียนอเมริกันได้สลายตัวเข้ากับสภาคริสตจักร ฯ ในปี ค.ศ. 1957 เป็นต้นมา โรงเรียนที่มิชชันคณะเพรสไบทีเรียนอเมริกันดำเนินการได้มาอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักร ฯ โดยสมบูรณ์ มีการจัดตั้งกองการศึกษาเข้ามากำกับดูแล ซึ่งในปัจจุบันคือกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดพันธกิจศึกษา สภาคริสตจักรในประเทศไทย

ในช่วงนี้มีการเคลื่อนไหวในการจัดการศึกษาของสถาบันศาสนาคริสต์โปรเตสแตนต์ที่สำคัญยิ่งคือ สภาคริสตจักรในประเทศไทยได้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งแรกในภูมิภาค และมีการขยายตัวในการจัดการศึกษาขององค์การทางศาสนาโปรเตสแตนต์อีกสามองค์กรอันเป็นการรวมตัวของมิชชันนารีคณะต่างๆ ที่เข้ามาประกาศคริสต์ศาสนาในประเทศไทยภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่การจัดการศึกษาส่วนใหญ่ของสามองค์กรหลังนี้เป็นการจัดการศึกษานอกระบบ เน้นการผลิตบุคลากรทางศาสนาโดยตรง

ช่วงที่ 3 ยุคฟื้นฟู ระหว่าง ค.ศ.1975 – 1999 (พ.ศ. 2518 – 2542) เป็นช่วงที่โรงเรียนของโปรเตสแตนต์ได้รับผลกระทบจากการออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2518 (ค.ศ.1975) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งกำหนดให้เอกชนร่วมรับภาระทางการศึกษา และมีการควบคุมการศึกษาเอกชนอย่างเข้มงวดทั้งด้านมาตรฐานและการเก็บค่าเล่าเรียน ทำให้โรงเรียนของโปรเตสแตนต์ได้กำหนดกรอบและแนวทางของตนเองอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การกำหนดปรัชญาในการจัดการศึกษาและคำขวัญของโรงเรียนที่จะชี้แนวทางการจัดการศึกษา แต่ทั้งนี้ก็ยังมีรากฐานมาจากสมัยบุกเบิกจากมิชชันนารีเป็นสำคัญ

การออกพระราชบัญญัติและแผนการศึกษาดังกล่าว ส่งผลกระทบที่ทำให้โรงเรียนของมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักร ฯ บางแห่งประสบปัญหาในการดำเนินกิจการพอสมควร แต่อย่างไรก็ตามสภาคริสตจักรในประเทศไทยยังได้ขยายการจัดการศึกษาที่ระดับสูงอีกแห่งหนึ่ง คือการจัดตั้งวิทยาลัยคริสเตียน โดยมีแนวคิดว่าเป็นการจัดการที่สนองต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งรัฐบาลยังทำได้ไม่ครอบคลุมภูมิภาคต่างๆ อย่างเต็มที่

ช่วงที่ 4 ยุครุ่งเรือง การปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา ตั้งแต่ ค.ศ. 1999 (พ.ศ. 2542) ถึงปัจจุบัน เมื่อมีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวของโรงเรียนในสังกัดพันธกิจศึกษา และสถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัดคริสตจักรระดับภาค คริสตจักรท้องถิ่นและองค์การทางศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์อื่นๆ ที่จะต้องปรับปรุงและจัดการศึกษาให้เข้าสู่ระบบมาตรฐาน เพื่อให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษาในสังกัดสามารถจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานตามเกณฑ์ของรัฐด้วยตามกฎหมายเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาใหม่นี้ นั่นคือการจัดการศึกษาของ มิชชันนารีโปรเตสแตนต์ในที่สุดแล้วก็ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐและอยู่ในกระแสการศึกษาหลัก

สิ่งที่มักจะถูกกล่าวถึงในการจัดการศึกษาของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์คือ เกียรติภูมิว่าเป็นผู้บุกเบิกและเป็นสิ่งกระตุ้นให้มีการปฏิรูปการศึกษาสมัยใหม่ของไทย นั่นคือ ผลของการจัดการศึกษาของมิชชันนารี นับเป็นการบุกเบิกการจัดการศึกษาแบบใหม่สำหรับสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้เปิดโอกาสให้สตรีได้มีโอกาสทางการศึกษา อีกทั้งยังเป็นการขยายการศึกษาไปสู่ราษฎรตามหัวเมืองที่มิชชันนารีขยายงานออกไป โดยมิชชันนารีได้จัดการศึกษาทั้งในสายสามัญและสายอาชีวศึกษาด้วย (สุนิตย์,2527) การจัดการศึกษาโดยมิชชันนารีเป็นแนวทางสำหรับรัฐบาลไทยและยังเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาอีกด้วย

ในการจัดการศึกษานอกจากจะมีการจัดการศึกษาโดยมิชชันนารีขององค์การคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนต์แล้ว ยังมีการจัดตั้งโรงเรียนที่ดำเนินการโดยคริสตจักรท้องถิ่นอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งคริสตจักรในภาคเหนือ แต่ภายหลังจากต่อมาโรงเรียนคริสตจักรส่วนใหญ่ได้ล้มเลิกไปเนื่องจากประสบปัญหาขาดผู้เรียนและทุนทรัพย์ ประกอบกับรัฐบาลได้ขยายการศึกษาภาคบังคับที่เป็นการบริการของรัฐแก่ประชาชนแบบให้เปล่าและมีพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชนที่ครูใหญ่ของโรงเรียนจะต้องมีวุฒิทางการศึกษาตามกฎหมายเกณฑ์กำหนด ทำให้โรงเรียนของคริสตจักรขาดบุคลากรที่จะรับผิดชอบดำเนินการได้

มิชชันนารีได้ทำภารกิจทางการศึกษาในประเทศไทย นับตั้งแต่เริ่มแรกที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา มิชชันนารีโปรเตสแตนต์ได้มุ่งเน้นพันธกิจด้านการศึกษาที่ต้องการให้คนในสังคมมีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ มีความรู้สติปัญญาพัฒนากลมกล่อมกลายเป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีการจัดตั้งโรงเรียนแบบตะวันตกทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค รวมถึงการจัดตั้งสถาบันการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อการศึกษาของสังคมไทยทุกระดับที่สามารถทำได้สืบทอดต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ตารางสรุป การแบ่งยุคสมัยวิวัฒนาการบทบาทของมิชชันนารีกับการจัดการศึกษาในประเทศไทย

ยุคสมัย	เหตุการณ์	บริบท
1. ยุคบุกเบิก (ค.ศ. 1838 – 1918 , พ.ศ. 2381 – 2461)	1.บุกเบิกการจัดการศึกษาแบบตะวันตกในดินแดนสยามจนถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ - จัดตั้งโรงเรียนสำหรับชาวจีน - จัดตั้งโรงเรียนสำหรับชาวไทย (ค.ศ. 1839 ,พ.ศ.2382)	-ประเทศไทยได้แบบอย่างในการจัดการศึกษาและมีการจัดการศึกษาของรัฐรวมทั้งสนับสนุนให้เอกชนได้เข้ามาจัดการศึกษาแบบใหม่
2.ยุคก่อตั้ง (ค.ศ. 1918 – 1975 ,พ.ศ. 2461 - 2518)	1. ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรกที่มีการควบคุมการศึกษาเอกชน - โรงเรียนมิชชันนารีอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ 2. มีการจัดตั้งโรงเรียนประจำศาสนาคริสต์จักร -เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนผ่านความรับผิดชอบของโรงเรียนจากมิชชันนารีมาสู่ผู้นำคริสเตียนไทย โดยอยู่ภายใต้มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรไทย (จัดตั้งในปี ค.ศ. 1937 ,พ.ศ. 2480)	-เป็นช่วงที่มีการเคลื่อนไหวในการจัดการศึกษาของสถาบันศาสนาคริสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยได้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งแรกในภูมิภาค

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยุคสมัย	เหตุการณ์	บริบท
3.ยุคฟื้นฟู (ค.ศ.1975 - 1999, พ.ศ.2518 - 2542)	<p>1.เป็นช่วงที่โรงเรียนโปรเตสแตนต์ได้รับผลกระทบจากการออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2518 (ค.ศ.1975) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้เอกชนร่วมรับภาระทางการศึกษา - มีการควบคุมการศึกษาเอกชนอย่างเข้มงวด - การกำหนดปรัชญาในการจัดการศึกษาและคำขวัญของโรงเรียนที่จะชี้แนวทางการจัดการศึกษา 	-ได้มีการจัดตั้งวิทยาลัยคริสเตียน โดยมีแนวคิดว่าเป็นการจัดการที่สนองต่อการศึกษา ระดับอุดมศึกษา
4.ยุครุ่งเรือง (ค.ศ. 1999 – ปัจจุบัน ,พ.ศ. 2542 - ปัจจุบัน)	<p>1.การปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สถาบันการศึกษาทุกระดับที่อยู่ในสังกัดคริสตจักรมีการจัดการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานตามเกณฑ์ของรัฐ 	

ตอนที่ 5 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์และเทคนิคการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. การวิจัยประวัติศาสตร์

การวิจัยประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา คือ การศึกษาประวัติศาสตร์อย่างเป็นกระบวนการของความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงหรือเป็นภาพที่มีพลังเคลื่อนไหว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาประวัติศาสตร์ทางความคิด (พระราชวรมุนี (ประยูร ปรยุตโต.), 2528)

การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ คือการค้นคว้าหาหลักฐานแห่งความจริงเกี่ยวกับเรื่องราวประวัติศาสตร์ เพื่อการเข้าใจรายละเอียดของประวัติศาสตร์นั้นๆ ในส่วนลึกลงไป ถึงข้อมูลขั้นต้น อันเป็นการค้นคว้าหาหลักฐานจากอดีตเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ มากล้นกรอง จัดระบบ ดีความ แล้วนำเสนอเรื่องราวเพื่อให้ผู้อ่านสามารถรู้เรื่องได้มากที่สุดเที่ยงตรงที่สุดว่าอะไรเกิดขึ้นอย่างไรและทำไม

ดังนั้นจุดมุ่งหมายสำคัญของการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ คือ เพื่อให้ผู้วิจัยได้มีความรู้ในส่วนที่ทำวิจัยอย่างลึกซึ้ง ผลงานวิจัยที่เกิดขึ้นจากการวิจัยยังทำให้ผู้วิจัยได้พัฒนาคุณภาพในการคิด ส่งเสริมให้คิดได้อย่างกว้างขวาง รู้จักจัดระบบคิดตลอดจนการลงมติวินิจฉัยและทำให้เป็นนักวิชาการหรือนักปฏิบัติงานที่เข้าใจปัญหาต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง รู้จักประมาณค่าความคิด และผลงานของผู้อื่นด้วย (ธิดา สาระยา, 2520 ; ภาวดี มหาจันทร์ , 2531)

การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างอดีตใหม่อย่างมีระบบและมีความเป็นปรนัย โดยการเก็บรวบรวม ประเมิน พิสูจน์ และสังเคราะห์หลักฐาน เพื่อหาข้อเท็จจริงและข้อสรุปที่หาข้อโต้แย้งได้ยาก โดยให้สัมพันธ์กับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ จึงมีลักษณะขึ้นอยู่กับข้อมูลที่สังเกตโดยผู้อื่นมากกว่าโดยผู้วิจัยเอง ข้อมูลที่ดีได้มาจากการสืบค้นที่นำมาวิเคราะห์ความมีเอกลักษณ์ ความถูกต้องและความสำคัญของเอกสารที่เป็นแหล่งที่มาของข้อมูล (พรชูลี อาชาอรุณ , 2536)

ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

1. ข้อมูลที่ศึกษาเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต ผู้วิจัยควบคุมไม่ได้
2. ลักษณะของการศึกษาเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ผู้อื่นทำไว้
3. ข้อมูลที่จำเป็นของการวิจัย คือ ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ
4. การตรวจสอบข้อมูลใช้การวิเคราะห์ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ ข้อมูล ประกอบด้วยการวิจารณ์ภายนอก และการวิจารณ์ ภายใน

ความมุ่งหมายของการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

1. เพื่อค้นหายุคเริ่มต้นของทฤษฎี เรื่องราว ปรากฏการณ์ ต่าง ๆ
2. เพื่อศึกษาความเป็นมาของเรื่องราว ข้อเท็จจริง และ ทฤษฎี ต่าง ๆ ในอดีต ที่สามารถนำไปใช้ ในปัจจุบัน และอนาคตได้
3. เพื่อศึกษาต้นตอทฤษฎีต่าง ๆ ทำให้เข้าใจ วิวัฒนาการ ของทฤษฎี
4. เพื่อค้นหาสมมติฐานที่ตั้งขึ้นบนรากฐานในการสร้าง ความเป็นมาตรฐานในอดีต
5. เพื่อช่วยในการประเมินทฤษฎี และการปฏิบัติในปัจจุบัน
6. เพื่อใช้ข้อมูลในอดีตมาเป็นฐานในการสร้างความเป็น มาตรฐานในปัจจุบัน
7. เพื่อพยากรณ์เหตุการณ์ในปัจจุบันและอนาคต โดยอาศัยอดีต ที่คล้ายคลึง
8. เพื่อเสริมสร้างความรู้ความจริง ที่เกี่ยวกับอดีต ให้มากยิ่งขึ้น

กระบวนการเรียบเรียงประวัติศาสตร์ หรือที่เรียกว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์

ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (แกรมสุข นุ่มนนท์ ,2545)

1. การกำหนดเป้าหมาย

ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์จะต้องเริ่มงานวิจัยด้วยวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนว่า จะศึกษาอะไรในอดีตส่วนไหน สมัยไหน เพราะเหตุใด

2. การค้นหาหลักฐานประเภทต่างๆ

หลักฐานจะเป็นเครื่องมืออย่างใดที่สามารถนำผู้ศึกษาเข้าไปอยู่ในอดีตให้ใกล้ความเป็นจริง ผู้วิจัยต้องรวบรวมให้ได้มากที่สุดเพราะหลักฐานจะให้ความรู้ใน 3 ลักษณะ คือ ให้ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับเหตุการณ์โดยวิธีอนุมาน และให้ทัศนะเกี่ยวกับเหตุการณ์ ผู้วิจัยต้องพยายามหาข้อความเป็นจริงที่ได้จากหลักฐานมาผสมผสานกับความรู้และประสบการณ์ในชีวิตมาวิเคราะห์ด้วย

3. การวิเคราะห์หลักฐาน

ในการวิเคราะห์หลักฐาน ผู้วิจัยต้องยึดหลักว่า ข้อเท็จจริงเป็นบันไดขั้นต้นและมีหน้าที่สำคัญ คือ การรักษาความซื่อสัตย์ต่อหลักฐานและความซื่อสัตย์ต่อผู้อ่านประวัติศาสตร์ โดยจะต้องถึงภาพจากความบังตาใจ ความเข้าใจจากอดีตเพื่อสร้างชีวิตขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้ ผู้ใช้หลักฐานต้องวิเคราะห์หลักฐานตามกระบวนการ คือการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐาน

4. การประเมินความสำคัญของข้อเท็จจริง

การประเมินถึงความน่าเชื่อถือของข้อเท็จจริงว่ามีมากน้อยเพียงใดและต้องสรรหาสาเหตุที่จะอธิบายความสัมพันธ์ของเหตุการณ์แต่ละเรื่องโดยนำหลักฐานมาเลือกสรรจัดรูปแบบใหม่และตีความด้วยหลักใหญ่ 3 ประการ คือ ต้องไม่บังคับหลักฐานให้บอกข้อมูลเกินขีดจำกัด

2. กระบวนการตีความ

การวิจัยเอกสารเป็นกระบวนการวิจัยที่ประกอบด้วย การอ่านและการตีความ การวิจัยเอกสารสามารถสร้างความรู้ใหม่ได้มากมาย เพราะความรู้ใหม่ไม่จำเป็นต้องได้จากการสังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือทางสังคมเพียงอย่างเดียว แต่รวมไปถึงการคิดค้นเชิงคุณค่าและการเสนอทางเลือกใหม่หรือกรอบวิธีคิดใหม่ที่จะช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์มากขึ้น ในแง่มุมของการเป็นความรู้ใหม่ คือทำให้รู้อะไรได้มากขึ้น

ดังนั้นการวิจัยเอกสารเป็นกระบวนการหลักการของการวิจัยทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ เพราะการวิจัยสิ่งแรกที่เริ่มต้น คือ การสำรวจเรื่องที่ทำวิจัยเพื่อให้ผู้วิจัยได้มีความรู้กว้างขวางครอบคลุมในขณะที่การวิจัยสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ใช้การวิจัยเอกสารอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องประกอบด้วยกระบวนการวิจัยเชิงประจักษ์ แต่ในขณะที่มนุษยศาสตร์ใช้การวิจัยเอกสารอย่างเดียว ไม่ได้หมายความว่าด้อยกว่าสาขาอื่น เพราะการวิจัยไม่ได้เพียงการรายงานเนื้อหาเท่านั้น แต่ยังรวมความไปถึงความสัมพันธ์กับตัวบทอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสร้างกรอบความคิดหรือแง่มุมใหม่ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในตัวบทนั้นๆ (โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์, 2546)

3. การรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เอกสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของมิชชันนารีที่เข้ามาในประเทศไทย เพื่อดำเนินการต่างๆ โดยเฉพาะการจัดการศึกษา ตลอดจนงานวิวัฒนาการบทบาทของมิชชันนารีเหล่านี้ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทย ระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัยจะต้องรวบรวมเอกสารให้ได้มากที่สุด โดยการใช้เครื่องมือที่ช่วยในการค้นหาเอกสาร เช่น บรรณานุกรม บทความย่อผลงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องใช้เทคโนโลยีใหม่ในการช่วยค้นหาข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็วจากเครื่องคอมพิวเตอร์ ในการสืบค้นเอกสารจากแหล่งต่างๆ เช่น ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

ประเภทของเอกสารที่ศึกษาวิจัย แบ่งออกเป็นเอกสารขั้นต้นและเอกสารชั้นรอง ตามเกณฑ์ การพิจารณา (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัตถิยะ ,2525 : เจตนา นาควัชระ , 2521 : แคมสุข นุ่ม นนท์ , มปป.) ดังนี้

1. เอกสารขั้นต้น (primary sources) หมายถึง เอกสารที่เป็นต้นฉบับ เป็นหลักฐานที่ บันทึกไว้โดยผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น ได้แก่ เอกสารที่เป็นต้นฉบับ เป็น หลักฐานที่บันทึกไว้โดยผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น ได้แก่ กฎหมายต่าง ๆ พระราชบัญญัติ ราชกิจจานุเบกษา จดหมายราชการ จดหมายเหตุ พระบรมราชโองการ พระราช คำรัส พระราชหัตถเลขา พระราชบันทึก พระราชกระแส พระบรมราชโองการ เอกสารทางราชการ หนังสือสั่งการ เอกสารส่วนบุคคล อัดตชีวประวัติ เป็นต้น

2. เอกสารชั้นรอง (secondary sources) หมายถึง เอกสารที่เขียนขึ้นหลังเหตุการณ์ โดยที่ผู้เขียนไม่ใช่ผู้เห็นเหตุการณ์โดยตรง ได้แก่ พงศาวดาร ประชุมกฎหมายประจำศก ประชุม หมายรับสั่ง ประชุมจารึก รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสืออ้างอิง รายงานประจำปี บรรณานุกรม พจนานุกรม สารานุกรม หนังสือทั่วไป ตำราเรียน แบบเรียน หนังสือแปล หนังสือที่ ระลึก เอกสารการประชุมวิชาการ เอกสารสัมมนา ชีวประวัติ จุลสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ เป็น ต้น

4. การคัดสรรเอกสาร

การวิจัยนี้เป็นเรื่อง วิวัฒนาการ จึงต้องมีการศึกษายาวนาน ครอบคลุมช่วงเวลาหนึ่ง ผู้วิจัยต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทุกประเภท ดังนั้นจึงต้องมีการประเมินเอกสาร โดยใช้ การประเมินคุณค่าของเอกสารที่ใช้ในการวิจัยทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยเกณฑ์ ภายนอก (External Criticism) หมายถึง เอกสารและหลักฐานนั้นเป็นของแท้หรือไม่ และเกณฑ์ ภายใน (Internal Criticism) หมายถึง ถ้าเอกสารหรือหลักฐานนั้นเป็นของแท้หรือไม่ การวิจารณ์ ภายใจต้องศึกษาตรวจสอบ แรงกระตุ้น ความอคติ และข้อจำกัด ของผู้เขียนที่อาจทำให้เขียนเกิน ความเป็นจริงหรือบิดเบือนหรือมองข้ามบางสิ่งบางอย่างไป การประเมินข้อมูลอย่างใช้ วิจารณ์ญาณ ทำให้การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ทำอย่างลุ่มลึก และในบางกรณีเป็นงานหนักและ ซับซ้อนกว่าการวิจัยเชิงทดลองเสียอีก (พรชูลี อาชวอำรุง , 2536) ดังนั้นในการประเมินเอกสารใช้ เกณฑ์ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือได้และความถูกต้องของเอกสารตามเกณฑ์การวิจัยเชิง ประวัติศาสตร์ คือเกณฑ์ภายนอกซึ่งเป็นการวิพากษ์หลักฐานว่ามีความจริง (Reliability) เพียงใด และเกณฑ์ภายในซึ่งเป็นการวิพากษ์ข้อสนเทศว่ามีความเที่ยง (Validity) น่าเชื่อถือและความ ถูกต้องหรือไม่ (นิธิ เอียวศรีวงศ์และอาคม พัตถิยะ ,2525 :Fraenkel and Wallen , 2000) คือ

4.1 เกณฑ์ภายนอก (External Criticism) ซึ่งเป็นการตรวจสอบความแท้จริงของเอกสารหลักฐานที่ไม่ใช่เนื้อหาข้อสนเทศ แต่อาศัยเนื้อหาความภายในร่วมในการตรวจสอบด้วย ซึ่งพิจารณาจาก 6 ประเด็น คือ

- ใครเป็นผู้บันทึกเอกสาร
- จุดมุ่งหมายในการบันทึกนั้นเพื่ออะไร บันทึกเพื่อใคร ทำไม
- เอกสารนั้นบันทึกเมื่อไร ปีที่บันทึกเอกสาร
- บอแหล่งที่มาของเอกสาร
- ผู้อ่านเป็นใคร
- ชนิดของเอกสารมีความแตกต่างจากเอกสารอื่นๆ

4.2 เกณฑ์ภายใน (Internal Criticism) การประเมินความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องและ

คุณค่าของข้อมูลในเอกสาร (Validity) ของข้อมูลที่ได้พิจารณาจาก 4 ประเด็น คือ

- ผู้บันทึกเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ มีศักยภาพในการเขียนเรื่องเหล่านี้ได้หรือไม่
- ผู้บันทึกใส่อารมณ์ความรู้สึกเข้าไปในเหตุการณ์นั้นหรือไม่
- ผู้บันทึก ได้บันทึกชั้นในขณะอยู่ในเหตุการณ์นั้นๆ ถือว่าเป็นข้อเขียนเอกสารชั้นต้นจะน่าเชื่อถือกว่าเอกสารชั้นรอง
- เอกสารมีความชัดเจนหรือไม่ ปิดเปิดความหมายไปหรือไม่ มีหลักฐานสนับสนุน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การลดทอนข้อมูล (data reduction) เป็นการเลือก ปรับให้เข้าใจง่าย จับสาระสำคัญ บันทึกข้อมูลในลักษณะที่ชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจ
2. การจัดระเบียบข้อมูล (data display) จัดกระทำข้อมูลทีวิเคราะห์และลดทอนแล้วให้เป็นลำดับต่อเนื่อง
3. การสรุปความ (conclusion drawing) เป็นการให้ความหมาย ตีความข้อมูล โดยให้เหตุผลและข้อเท็จจริง

ทั้งนี้ โดยการให้รหัสร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (สุภาวงศ์ จันทวานิช ,2543)

6. การสังเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะใช้การสังเคราะห์สาระ เพื่อหาข้อสรุปของการวิจัยโดยการอ่านวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ดังนี้

1. การอ่านสังเคราะห์แบบอุปนัย โดยนัยที่ปรากฏในคำวลี ประโยค หรือข้อความ เป็นหน่วยในการสังเคราะห์ และสรุปข้อมูลออกมาเป็นประเด็นด้วยวิธีการตีความสรุปเชิงอุปนัย
2. การอ่านสังเคราะห์ โดยจำแนกชนิดของข้อมูล ด้วยการแยกหรือจำแนกข้อมูลเป็นกลุ่มหรือชนิด ตามลักษณะแนวคิดหรือกระบวนการวิจัยที่กำหนดไว้
3. การอ่านสังเคราะห์ โดยการเปรียบเทียบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ผ่านวิธีข้างต้นมาเปรียบเทียบกันเพื่อหาความแตกต่าง (สุภางค์ จันทวานิช, 2535)

7. การวิจัยอนาคต (Future Research)

วิธีวิทยาการวิจัยอนาคตมีจุดมุ่งหมายเพื่อบรรยายทางเลือกอนาคตที่เป็นไปได้ แบบต่างๆ เพื่อประเมินสถานการณ์ในปัจจุบันและบ่งชี้ผลกระทบที่เป็นไปได้ในแต่ละทางเลือก เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเพื่อวางแผนอนาคตไปในแนวทางที่พึงประสงค์

Glenn. J.C. (1999) ได้กล่าวถึงการศึกษาและการวิจัยอนาคตไว้ว่า เป็นการศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่อาจเป็นไปได้ ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงความนิยมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงชั่วขณะหนึ่ง แต่หมายถึงการสร้างความแตกต่างให้กับระบบหรือระเบียบข้อมูลต่างๆ ในช่วงระยะเวลา 10 -25 ปี ข้างหน้าขึ้นไป โดยจะเห็นได้ว่า นักประวัติศาสตร์เป็นผู้ที่ตั้งสมมติฐานเพื่อบอกให้ทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว แต่นักอนาคตนิยมเป็นผู้ที่บอกถึงสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ และสิ่งที่อาจต้องการให้เป็นไปโดยไม่ใช่เป็นการพยากรณ์ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น แต่เป็นการเรียกร้องที่จะรู้มากขึ้นเกี่ยวกับอนาคต และอนาคตที่พึงปรารถนา โดยศึกษาว่าอนาคตจะพัฒนาไปได้อย่างไร

วิธีวิทยาการวิจัยอนาคตจึงไม่ก่อให้เกิดการบรรยายเกี่ยวกับอนาคตที่แม่นยำสมบูรณ์ แต่จะช่วยให้แสดงสิ่งที่เป็นไปได้ ช่วยให้ความกระจ่างในการวางนโยบาย ระบุและประเมินการกระทำใดๆ ที่เป็นทางเลือกหลีกเลี่ยงหลุมพรางที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งช่วยโอกาสอันดีต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต

นางลักษณ์ วิรัชชัย กล่าวว่า นักอนาคตนิยมเชื่อว่า อนาคตไม่ได้ถูกกำหนดโดยพระเจ้า แต่ถูกกำหนดโดยการกระทำหรือไม่กระทำของมนุษย์ในปัจจุบัน และเชื่อว่าไม่มีสิ่งใดเป็นตัว กำหนดอนาคตได้อย่างแท้จริง การศึกษาหรือการวิจัยอนาคตเป็นการศึกษาทางเลือกอนาคตที่เป็นไปได้ ปลายทางไม่ใช่ทางเดียว

จุดมุ่งหมายของหลักของการวิจัยอนาคตมิใช่อยู่ที่การทำนายที่ถูกต้อง แต่อยู่ที่การสำรวจ และศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อที่จะหาแนวทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้นและป้องกัน หรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อจะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้น และป้องกัน

เทคนิคการวิจัยอนาคต

Roy (1991) กล่าวว่า การวิจัยอนาคตที่ทันสมัยได้เริ่มขึ้น ในราวทศวรรษที่ 1960 เทคนิคการวิจัยที่พบในระยะแรกคือ เทคนิค เดลฟาย (Delphi) ต่อมา มีการแทนที่ด้วยเครื่องมือการวิจัยที่มีประสิทธิภาพมากกว่า เช่น Cross – Impact Modeling และ Simulation เพราะเทคนิคเดลฟายมีการพิสูจน์พบว่า มีค่าใช้จ่ายสูงและเครื่องมือที่รับประยุกต์ใช้ไม่มีความชัดเจน ส่วนเทคนิค cross-impact กลับได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะมีการบรรยาย เชิงพรรณนาการปฏิสัมพันธ์ได้ลึกซึ้งกว่า

การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (cross-impact analysis) เป็นวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบที่ตามมาจากการตัดสินใจเลือกทางเลือกแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นวิธีการที่จัดอยู่ในกลุ่มเทคนิคเชิงอนาคต

ความหมายของการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ คือ การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ เป็นวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบที่ตามมาจากการตัดสินใจเลือกทางเลือกแบบใดแบบหนึ่ง เป็นวิธีการที่จัดอยู่ในกลุ่มเทคนิคเชิงอนาคต เนื่องจากให้ข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

แนวคิดของเทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้นี้ได้รับการพัฒนาเป็นครั้งแรกโดย Theodore J. Gordon และ Olaf Helmer ในปี ค.ศ. 1966 แต่การทดลองใช้วิธีนี้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 1968 การใช้เทคนิคนี้อยู่บนพื้นฐานแนวคิดว่าการเกิดเหตุการณ์หนึ่งจะส่งผลให้เกิดเหตุการณ์หนึ่งตามมา ผลกระทบที่เกิดขึ้นสามารถเป็นได้ทั้งผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบ ดังนั้นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดคือทางเลือกที่ทำให้เกิดผลกระทบทางบวกมากที่สุด หรือมีโอกาสในการเกิดผลกระทบที่พึงประสงค์ที่สุด

เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (cross-impact analysis) Stover, J.G. และ Gordon, T.J. 1978 : สรุปว่าการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ในการพยากรณ์และการสร้างภาพอนาคตให้เห็นเป็นภาพของปฏิสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ เห็นความเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องเป็นสายโซ่ ผลการวิจัยให้ภาพอนาคตที่เป็นความเคลื่อนไหวของปรากฏการณ์ เทคนิคการวิจัยแบบนี้ใช้การประมาณค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์แต่ละ เหตุการณ์ และความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์หนึ่งๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์หนึ่งแล้ว จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่า odds ratio สำหรับการเกิดเหตุการณ์ในแต่ละคู่ในเมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ผลจากการวิเคราะห์ให้ภาพอนาคตของผลกระทบจากแต่ละเหตุการณ์พร้อมด้วยค่าความน่าจะเป็น

ข้อดีของเทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้

เทคนิคนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการกำหนดความต้องการจำเป็นด้านการแก้ไข ปัญหา (solution needs) ผลของการใช้เทคนิคนี้จะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่นำไปสู่การ กำหนดทางเลือก การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ในกรณีที่มีทางเลือกให้เลือกมากกว่า 1 ทางเลือก การเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด คือ ทางเลือกที่นำไปปฏิบัติ ส่งผลกระทบให้เกิดทางเลือกที่พึง ประสงค์อื่นตามมา จึงนับเป็นกระบวนการที่ทำให้การตัดสินใจมีระบบมากยิ่งขึ้น มีการคิด พิจารณาอย่างรอบคอบ และให้ข้อมูลที่ทำให้สามารถเตรียมการรองรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ล่วงหน้าได้

ข้อจำกัดของเทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้

เหตุการณ์ที่นำมาศึกษาไม่ควรเกิน 40 เหตุการณ์ เพราะจะมีเหตุการณ์ที่ต้องพิจารณา มาก การใช้เทคนิคนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ในการ กำหนดค่าดัชนีผลกระทบและโดยที่ลักษณะของวิธีนี้ต้องมีการกำหนดค่าความน่าจะเป็นด้วย ทำให้ไม่ค่อยเหมาะสมกับการนำมาใช้ในวงการการศึกษา เนื่องจากพฤติกรรมมนุษย์เป็นเรื่องที่ ละเอียดอ่อน ยากที่จะควบคุม กำกับ ทำนายได้แน่นอน เพราะยังมีปัจจัยอื่นอีกมากมายที่ส่งผล กระทบต่อการกระทำของมนุษย์

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

การศึกษาบทบาทของมิชชันนารีในประวัติศาสตร์ไทย ส่วนมากมักจะเป็นการศึกษา ประกอบการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ในหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกันและมีงานศึกษาบทบาทเฉพาะ บุคคล โดยเฉพาะงานของนายแพทย์บริดเลย์ เช่น หมอบริดเลย์แห่งกรุงเทพฯ และหมอบริดเลย์ และมิชชันนารีอเมริกัน เป็นต้น

งานวิชาการในบริบททางประวัติศาสตร์ไทยปรากฏครั้งแรกในงานวิจัยของ วิมล บัว สุวรรณ (2496 – 7) คือวิทยานิพนธ์เรื่อง “ ประเทศไทยได้เปลี่ยนโฉมหน้าตามระบอบอารยะธรรม ประเทศในสมัยใด ” จากงานวิจัย เสนอว่า ประเทศไทยได้เปลี่ยนโฉมหน้าตามแบบอารยะประเทศ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษามูลเหตุสำคัญที่ ชักจูงให้พระองค์ทรงมีความคิดก้าวหน้า ซึ่งได้พบและเสนอว่า มูลเหตุสำคัญอยู่ที่การที่พระองค์ ทรงศึกษาภาษาและวิทยาการตะวันตกจากมิชชันนารี อันเป็นการพึงพาผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ตามสภาพแวดล้อมทางสังคมขณะนั้น แม้ว่าจะงานวิจัยจะเน้นการเปลี่ยนแปลงแบบตะวันตกใน

งานวิทยานิพนธ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับมิชชันนารีในสังคมไทย คือ สุพรรณิ กาญจนรัชฎี เรื่อง “ บทบาทของมิชชันนารีในประเทศไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ” (2507) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นผลงานการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของมิชชันนารีโดยตรงโดยนักวิชาการไทยเล่มแรก ความสนใจอยู่ที่กระแสของแนวคิด ทางวิชาการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยไปสู่ความทันสมัย (Modernization) โดยเน้นถึงปัจจัยภายนอก คือ มิชชันนารีซึ่งเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยขณะที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงปรากฏขึ้นตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป้าหมายสำคัญในการศึกษา คือ มุ่งศึกษาหารายละเอียดของบทบาทมิชชันนารีในแง่ที่เป็นผลหรือมีส่วนทำให้เกิดการเคลื่อนไหวหรือความคลี่คลายใหม่ๆ อันเป็นหนทางนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยมีใจความสรุปได้ว่า มิชชันนารีโปรเตสแตนต์อเมริกันเป็นผู้ริเริ่มนำความรู้และการปฏิบัติทางการแพทย์แผนปัจจุบันเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกและได้ร่วมมือช่วยเหลือรัฐบาลในการวางรากฐานการแพทย์ การสาธารณสุข รวมถึงการศึกษาวิชาแพทย์แผนปัจจุบันในประเทศไทย เป็นการยกย่องบทบาทของมิชชันนารีในด้านนี้อย่างสูงส่ง

ยุวดี ตปนียากร (2522) เรื่อง “ วิวัฒนาการของการแพทย์ไทยตั้งแต่สมัยเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุริยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ค.ศ. 1978 ” โดยมีการอ้างถึงบทบาททางการแพทย์ของมิชชันนารีในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ที่เป็นวิวัฒนาการทางการแพทย์ของไทยในสมัยรัชกาลที่ 3 และรัชกาลที่ 4 จากการศึกษา พบว่ามิชชันนารียังเป็นตัวละครที่สำคัญในยุคสมัยของการเปลี่ยนผ่านไม่ต่างจากแนวคิดของงานวิจัยอื่นที่ผ่านมา

สะอาด ไชยวัฒน์ (2519) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของมิชชันนารีทั้งสองนิกายโดยอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อประเมินความเหมาะสมในการเผยแพร่คริสต์ศาสนาลงสู่สังคมไทย แต่จากงานเขียนเป็นการศึกษาเชิงสำรวจและบรรยายมากกว่าการวิเคราะห์และเป็นการบรรยายประวัติความเป็นมาของมิชชันนารีทั้งสองนิกายในประเทศไทยค่อนข้างมากกว่าการเปรียบเทียบ

แม้น พงศ์อุดม (1979) เป็นงานวิจัยปริญญาเอก เรื่อง Apologetic and Missionary Proclamation : Exemplified by American Presbyterian Missionaries to Thailand (1828 – 1979) ซึ่งเป็นการวิจัยสาขาประวัติศาสตร์คริสต์จักร ที่วิเคราะห์และวิพากษ์ความผิดพลาดของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ที่เข้ามาเผยแผ่คริสต์ศาสนาในสังคมไทย และเป็นการศึกษาเปรียบเทียบสาระและวิธีการเผยแผ่คริสต์ศาสนาออกไปสู่ชนต่างวัฒนธรรมของนักเผยแผ่สมัยเริ่มแรกในประวัติศาสตร์คริสต์จักร กับการเผยแผ่คริสต์ศาสนาของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ในสังคมไทย จากการศึกษาทำให้ทราบถึงบทบาทที่สำคัญของมิชชันนารีด้านการแพทย์ซึ่งเป็นงานสำคัญด้านหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติพันธกิจด้านการแพทย์กับแนวคิดทางศาสนา ศาสตร์ อันเป็นแนวคิดของมิชชันนารีในการปฏิบัติถ่ายทอดความรู้ด้านการแพทย์แบบตะวันตกสู่สังคมไทย โดยมีพื้นฐานอยู่บนตัวอย่างชีวิตของศาสดาเยซู คือการเทศนา การสั่งสอนและรักษาคนป่วย และความเชื่อมั่นของมิชชันนารีในการรักษาพยาบาลโดยวิธีการวิทยาศาสตร์แบบตะวันตกจะนำคนไทยเข้ามาถึงพระเยซูคริสต์หรือเข้ามายอมรับนับถือคริสต์ศาสนา

จากการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่า การรักษาความเจ็บไข้ของมิชชันนารีสะท้อนถึงแนวคิดทางศาสนาของมิชชันนารี 4 ประการ คือ

1. หลักการเรื่องความรัก (The Doctrine of Love) หลักการเรื่องความรักของพระเจ้า นั้นจะผ่านความรักและการดูแลรักษาผู้ป่วยอย่างเสียสละ ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นสิ่งบ่งบอกถึงความรักและห่วงใยจากพระเจ้า และชี้ให้ชนนอกรีตเห็นถึงหลักการนี้อย่างเป็นรูปธรรม
2. หลักการเรื่องโลกวัตถุ (The Doctrine of the Material World) จากการปฏิบัติงานของแพทย์มิชชันนารี มักถือโอกาสยื่นยันถึงคำสอนของคริสต์ศาสนาเกี่ยวกับการทรงสร้างของพระเจ้า โลกวัตถุและร่างกายเป็นส่วนหนึ่งของการทรงสร้าง คริสต์ศาสนา สอนให้ยอมรับความจริงของร่างกายเป็นฉายาของพระเจ้าที่จะต้องรักษาไว้จนถึงที่สุด
3. หลักการเรื่องกฎธรรมชาติของโรคและกฎแห่งกรรม พุทธศาสนาเชื่อว่าความเจ็บป่วยเนื่องจากกรรมของคนๆนั้นและการตายด้วยความชราหรือโรคเป็นการหมดบุญ ส่วนมิชชันนารีอธิบายว่า สาเหตุของความเจ็บป่วยมิใช่มาจากกรรม แต่เนื่องมาจากเชื้อโรคและความผิดบาปต่อพระเจ้า และสามารถแสดงให้เห็นประจักษ์โดยให้วิธีการทางการแพทย์สมัยใหม่ทำลายเชื้อโรคเอาชนะความเจ็บป่วย มิใช่ปล่อยให้ไปไปตามบุญตามกรรม

4. หลักการเรื่องอำนาจสูงสุดของพระเจ้าเหนือสิ่งปฏิกิริยาทั้งปวง ในการรักษาทางการแพทย์นั้นแสดงถึงอำนาจของพระเจ้าอยู่เหนืออำนาจของผีหรือการใช้ไสยศาสตร์ หลักการนี้นำไปสู่ความเชื่อเรื่องอำนาจของพระเจ้า โดยให้ละทิ้งเครื่องรางของขลัง และห้ามทำพิธีกรรมตามความเชื่อเดิมขณะรับการรักษาจากมิชชันนารี เพื่อชี้ให้เห็นว่าการหายจากโรคนั้นมาจากสรรพคุณของการรักษาแบบใหม่ และสรุปให้เห็นถึงอำนาจพระเจ้าเป็นสิ่งสูงสุด

กฤษณา รังสิยานันท์ (2525) เป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “ การขยายตัวขององค์กรคริสเตียน และผลที่มีต่อสังคมไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2371 – 2500 ” งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงบทบาทของมิชชันนารีที่เสนอภาพทางประวัติศาสตร์อย่างกว้างๆ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทางศาสนากับการพัฒนาประเทศ และความล้มเหลวของการดำเนินงานของมิชชันนารี ความสนใจในงานวิจัยนี้ยังคงยึดหลักการทางประวัติศาสตร์และเป็นในแนวของสุพรรณิณี แต่ขยายขอบเขตของระยะเวลาในการศึกษาออกไปเพื่อให้ครอบคลุมถึงสมัยที่คณะมิชชันนารีอเมริกันเพรสไบทีเรียนได้สลายตัวเข้ากับสภาคริสตจักรในประเทศไทย (เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบแทนองค์กรมิชชันนารี) งานวิจัยนี้ให้ขอบเขตต่อการศึกษาค่อนข้างยาวนานจึงมีปัญหาในการนำเสนอในรายละเอียดของข้อมูลและการวิเคราะห์ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมร่วมสมัย ซึ่งเป็นการยากสำหรับการศึกษาที่จะสามารถเสนอข้อเท็จจริงหรือประเด็นวิเคราะห์ได้อย่างสมบูรณ์

สุนิตย์ แสงขำ (2527) เรื่อง “ บทบาทมิชชันนารีในกายโปรเตสแตนต์ในการจัดการศึกษาภาคเอกชนในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2367 – 2475) ” กำหนดกรอบการศึกษาเฉพาะบทบาทของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ในการจัดการศึกษาภาคเอกชน ซึ่งขอบเขตจะแคบลงแต่ยังเน้นแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทมิชชันนารีในการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย โดยเป็นผู้เข้ามาจัดการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาที่เป็นผลให้ผู้นำของสังคมไทยตื่นตัว ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและยึดถือเป็นแบบอย่างในการเสนอการศึกษาแบบใหม่แก่ประชาชน ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลด้านวิธีการปฏิบัติของมิชชันนารีมากกว่าการวิเคราะห์ถึงผลของการจัดการศึกษาในสังคมไทยอย่างเด่นชัด

พิมพาดา ยังเจริญและสุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา (2525) เรื่อง “ การศึกษาและผลกระทบต่อสังคมไทยสมัยต้นรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325 – 2394) ” งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เน้นถึงความสำคัญของกระบวนการถ่ายทอดโลกทัศน์ของสังคมโดยผ่าน “ การศึกษา ” ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญซึ่งสังคมไทยกำลังจะก้าวออกจากยุคจารีตเข้าสู่ยุคใหม่ ซึ่งมิชชันนารีก็ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญทางประวัติศาสตร์ในลักษณะเป็นผู้เข้ามามีส่วนผลักดันการเปลี่ยนแปลง การศึกษาส่วนใหญ่เน้น

ประสิทธิ์ พงศ์อุดม (2533) วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถือว่าเป็นวิทยานิพนธ์ที่กล่าวถึงบทบาทของมิชชันนารีด้านการแพทย์ชั้นล่าสุด เรื่อง “การถ่ายทอดวิทยาการตะวันตกในสังคมไทย : ศึกษาบทบาทของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ ระหว่าง พ.ศ.2371 – 2411 ” ซึ่งเป็นการศึกษาให้รู้มูลเหตุแนวคิดและบทบาทการเผยแพร่คริสต์ศาสนาของคณะมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ และการวิเคราะห์ปฏิกิริยา ระหว่างตัวแทนของแนวคิดและวัฒนธรรมตะวันตกกับตัวแทนของแนวคิดและวัฒนธรรมไทยในช่วงสมัยที่เป็นจุดเปลี่ยนทางสังคมในสมัยรัชกาลที่ 3 – 4 งานวิจัยได้เสนอให้เห็นถึงการเผชิญหน้าระหว่างการแพทย์แบบตะวันตกกับของไทยในบริบทของชนชั้นนำสมัยรัชกาลที่ 3 และ 4 ในขอบเขตกรุงเทพฯและบริเวณทลใกล้เคียง โดยส่วนใหญ่จะเห็นทัศนะวิจารณ์ของมิชชันนารีด้านสภาพการดูแลผู้ป่วยและการป้องกันปัญหาที่ก่อให้เกิดความเจ็บป่วยของคนไทยหรือการสาธารณสุขที่นั้นจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เป็นอย่างตะวันตก มิชชันนารีเห็นว่าผู้นำไทยไม่สนใจเรื่องการสาธารณสุขปล่อยให้บ้านเมืองสกปรก ขาดการจัดการด้านสุขภาพที่ดี ผู้ป่วยไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกต้องลักษณะทางการแพทย์และพยาบาล

สรุปงานวิจัยในประเทศไทย

การวิจัยที่เกิดขึ้นจากการศึกษาจะพบว่า ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นการศึกษาทางประวัติศาสตร์และเน้นไปในด้านของการศึกษาบทบาทของมิชชันนารีด้านการแพทย์ซึ่งผู้วิจัยแสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติพันธกิจด้านการแพทย์กับแนวคิดทางศาสนาศาสตร์ อันเป็นแนวความคิดสำคัญของมิชชันนารีในการถ่ายทอดความรู้ด้านการแพทย์แบบตะวันตกสู่สังคมไทย ซึ่งเป็นการศึกษาถึงองค์ความรู้และสถานภาพของการแพทย์แผนไทย แต่ไม่ได้มีการวิจัยอย่างจริงจังในเรื่องขององค์ความรู้ของการแพทย์ตะวันตกที่เข้ามาสู่สังคมไทยซึ่งส่งผลอย่างสำคัญต่อการเข้าไ้ระบบสาธารณสุขของสังคมไทยที่ไม่ครบถ้วนได้

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิทยานิพนธ์ของ Donald C.Lord ในเรื่อง IN HIS STPS : A Biography of Dan Beach Bradley, Medical Missionary to Thailand, 1835 – 1873 เป็นการศึกษาชีวิตและบทบาทของนายแพทย์แดน บีช บรัดเลย์ เป็นการศึกษาท่ามกลางกระแสความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของมิชชันนารีในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการแลกเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม (international relations and intercultural exchange) งานวิจัยนี้ให้ความสนใจต่อสภาพแวดล้อมทางความคิดและสังคมที่มีอิทธิพลต่อ คน ที่เขาทำการศึกษาในยุคนั้นอย่างชัดเจน

งานวิทยานิพนธ์ของ Herbert R. Swanson. เรื่อง This Health People : The Congnitive Sources of American Missionary Westernization Activities in Northern Siam, 1689 – 1889. ขอบเขตการศึกษาคือบทบาทและพฤติกรรมของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ในภาคเหนือช่วงปี ค.ศ. 1689 – 1889 เป็นงานวิจัยที่มีความแตกต่างจากงานวิจัยอื่นตรงที่มีการศึกษาที่เป็นประวัติศาสตร์ภูมิปัญญา (intellectual history) ของมิชชันนารีที่มีบทบาทในการเผยแพร่คริสต์ศาสนาในภาคเหนือ โดยมองลึกถึง ความคิด ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติของมิชชันนารีด้านต่างๆ เช่นการแพทย์ การศึกษา การประกาศศาสนา มากกว่าการศึกษาที่ให้ความสนใจเฉพาะคนเพียงคนเดียว ผู้วิจัยได้เสนอว่าบทบาทของมิชชันนารีที่ปรากฏออกมานั้นเป็นพลังผลักดันมาจากมรดกทางความคิดจากสังคมเดิมของตนโดยไม่เกี่ยวข้องกับสภาพเงื่อนไขทางสังคมภาคเหนือยุคร่วมสมัยแต่อย่างใด ประเด็นที่น่าสนใจคือ มิชชันนารีโปรเตสแตนต์มาปฏิบัติงานไม่ได้ผลตามวัตถุประสงค์หลักเนื่องจากไม่ยอมรับหรือเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมไทยเพื่อประยุกต์ให้เกิดประโยชน์กับงานของตน วิธีการศึกษานั้นผู้วิจัยพยายามวิเคราะห์มรดกทางความคิดจากกระแสต่างๆ ที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบพฤติกรรมของมิชชันนารีที่เข้าปฏิบัติงานในภาคเหนือ

สรุปงานวิจัยในต่างประเทศ

การศึกษาจะเน้นในเรื่องของการศึกษารายบุคคล เช่นการศึกษาถึงบทบาทของนายแพทย์บรัดเลย์ ซึ่งมีหลายด้าน แต่เน้นการศึกษาด้านที่สำคัญ โดยเฉพาะด้านการแพทย์ และจะอ้างไว้ซึ่งศาสนาและการเผยแพร่ชีวิตแนวคิดของมิชชันนารี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องวิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีต่อพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เอกสารที่มีสาระเกี่ยวกับบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย สังเคราะห์ข้อความรู้ที่แสดงถึงบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาและเสนอแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (historical research) ในลักษณะของการวิจัยเอกสาร (document research) เป็นหลัก และการศึกษาจากบุคคลเชิงประวัติศาสตร์บอกเล่า เพื่อค้นคว้ารากฐานความจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในประวัติศาสตร์ในรายละเอียดส่วนลึกจากหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยทำการรวบรวมหลักฐานนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ประเมินความสำคัญของข้อเท็จจริง และสรรหาสาเหตุเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของเหตุการณ์แต่ละเรื่องได้อย่างสมเหตุสมผล และตีความอย่างเคร่งครัดโดยปราศจากสมมติฐานอย่างเคร่งครัดโดยปราศจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ก่อน (แกมสุข นุ่มนนท์ ,2525) และการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (cross impact analysis)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย

1.1.1 เอกสารชั้นต้น (primary sources) หมายถึง เอกสารที่เป็นต้นฉบับ เป็นหลักฐานที่บันทึกไว้โดยผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น ได้แก่ เอกสารที่เป็นต้นฉบับ เป็นหลักฐานที่บันทึกไว้โดยผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษา จดหมายเหตุ เอกสารทางราชการ เอกสารส่วนบุคคล อัตตชีวะประวัติ

1.1.2. เอกสารชั้นรอง (secondary sources) หมายถึง เอกสารที่เขียนขึ้นหลังเหตุการณ์ โดยที่ผู้เขียนไม่ใช่ผู้เห็นเหตุการณ์โดยตรง ได้แก่ พงศาวดาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสืออ้างอิง รายงานประจำปี บรรณานุกรม หนังสือทั่วไป หนังสือแปล หนังสือที่ระลึก เอกสารการประชุมวิชาการ เอกสารสัมมนา ชีวประวัติ และข้อมูลที่สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต

1.1.3 กลุ่มบุคคลผู้ดำเนินตามพันธกิจมิชชันนารีในประเทศไทย ด้านการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย กลุ่มบุคคลผู้ดำเนินตามพันธกิจมิชชันนารีในประเทศไทย ในด้านการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ เช่น อาจารย์ นักศึกษาพยาบาล เป็นต้น จำนวน 7 คน โดยใช้วิธี snow ball (รายนามผู้ให้สัมภาษณ์ในภาคผนวก จ)

1.2.2 ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประธานกรรมการหรือกรรมการ ผู้ดำเนินการบริหารหรือจัดทำหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา จาก 4 สถาบันที่ดำเนินการ โดยบทบาทของมิชชันนารี โดยเลือกแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน (รายนามผู้ตอบแบบสอบถามในภาคผนวก จ)

ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจผลการวิเคราะห์เอกสาร

โดยเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพื้นฐานดังนี้

1. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นมิชชันนารี ซึ่งสืบสานพันธกิจในประเทศไทย ในด้านต่างๆ ไม่ต่ำกว่า 10 ปี
2. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นมิชชันนารี ทำงานด้านการบริหาร การสอน และมีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการสอนพยาบาลศาสตร์ ในระดับอุดมศึกษาและเป็นที่ยอมรับในเชิงวิชาการไม่ต่ำกว่า 5 ปี

การตรวจผลการวิเคราะห์เอกสารได้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำสาระที่ได้จากวิเคราะห์มาปรึกษาขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของการวิเคราะห์เอกสาร และนำมาปรับปรุงแก้ไข (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก จ)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดคำถามปลายเปิด ไม่เป็นทางการ และสัมภาษณ์แบบมีจุดความสนใจร่วมด้วย เพื่อสอบถามความคิดเห็นตลอดจนความเป็นไปของการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่เริ่มต้น ผลกระทบที่ได้รับจากการดำเนินงานโดยบทบาทของมิชชันนารี และแนวโน้มการจัดการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์โดยบทบาทของมิชชันนารี และทำการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลผู้ดำเนินตามพันธกิจมิชชันนารีในประเทศไทย เพื่อรวบรวมแนวความคิด ประสพการณ์ และข้อมูลที่ไม่ได้บันทึกไว้ โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. นัดหมายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่ออธิบายกระบวนการเก็บข้อมูลและขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย
2. ทำการสัมภาษณ์ ตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้เตรียมไว้ และขออนุญาตบันทึกเทป
3. ทำการถอดเทปและสังเคราะห์เนื้อหา
4. เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีพบว่าข้อมูลที่ได้จากการเก็บครั้งแรกไม่เพียงพอ

2. แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามประเมินค่าร้อยละของเหตุการณ์และเหตุการณ์ผลกระทบของกิจกรรมที่ดำเนินการโดยความมุ่งมั่นตามปรัชญาของมิชชันนารีต่อการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในระดับอุดมศึกษา

2.2 แบบสอบถามประเมินค่าร้อยละของเหตุการณ์และเหตุการณ์ผลกระทบของกิจกรรมที่ดำเนินการในด้านการจัดการเรียนการสอนของมิชชันนารีต่อการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในระดับอุดมศึกษา

2.3 แบบสอบถามประเมินค่าร้อยละของเหตุการณ์และเหตุการณ์ผลกระทบของกิจกรรมที่ดำเนินการในด้านหลักสูตรของมิชชันนารีต่อการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในระดับอุดมศึกษา (ภาคผนวก ข)

เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ระบุค่าร้อยละความเป็นไปได้ โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมเหตุการณ์ จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ นำมาจัดสร้างเป็นแบบสอบถาม
2. ตรวจสอบการใช้ภาษา การจัดเรียงลำดับข้อความและนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง
3. ปรับปรุงคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการประมวลสาระเอกสารทั้งขั้นต้นและขั้นรอง ดังกล่าวข้างต้น และการอ่านสังเคราะห์ตามขอบเขตหัวข้อที่กำหนดในกรอบแนวคิดการวิจัย ในการอ่านสังเคราะห์นั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แบบสร้างสรุปย่อก่อนแล้วนำมาสังเคราะห์เป็นข้อสรุปรวมต่อไปตามขั้นตอนที่กล่าวไว้ในขั้นตอนการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเชิงบุคคลจากประวัติศาสตร์บอกเล่าได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ได้แก่ ศาสนาจารย์ คณบดี อาจารย์ นักศึกษาพยาบาล บุคคลที่ดำเนินงานเกี่ยวกับพันธกิจมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษา เป็นต้น เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ประสบการณ์และข้อมูลที่ไม่ได้บันทึกไว้ โดยการใช้วิธีการ snow ball

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์โดยบุคคล นำมาสรุปเป็นเนื้อหาโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและทำการวิเคราะห์อุปนัย (analytic induction)

ข้อมูลที่ได้จากวิเคราะห์ผลกระทบ ใช้แบบตารางเมตริกซ์ผลกระทบไขว้ (cross – impact matrix) ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ในทั้ง 3 ด้าน คือปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามกรอบแนวคิดทฤษฎีระบบกล่าวคือ การรวบรวมส่วนประกอบต่างๆที่มีความสัมพันธ์กันภายในและมีปฏิสัมพันธ์กันโดยส่วนประกอบทั้งหลายนั้นจะร่วมกันทำงานอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ประจักษ์ เจ็ดโคมและศิษฐ์ วงษ์กมลเศรษฐ์, 2537) โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอนตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาบทบาทของมิชชันนารีในบริบทพันธกิจสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย เกี่ยวกับการศึกษา ในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร ที่มีผลต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารบริบทพันธกิจสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับการศึกษา ในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร จากหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ บทความความต่างๆ รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต นำมาวิเคราะห์ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสาร คือเป็นเอกสารที่ปรากฏในรูปของบทความ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม และเอกสารอื่นๆรวมทั้งอินเทอร์เน็ตของไทยและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจการศึกษาของสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย ในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรและกาพัฒนาวิชาชีพและสังคม โดยการศึกษาในประเทศไทยจากการแบ่งยุค ดังต่อไปนี้

1.1 ยุคบุกเบิก (ค.ศ. 1838 – 1918, พ.ศ. 2381 – 2461) ซึ่งเป็นสมัยบุกเบิกการจัดการศึกษาแบบตะวันตกในดินแดนสยาม

1.2 ยุคก่อตั้ง (ค.ศ. 1918 - 1975, พ.ศ.2461 - 2518) เป็นการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรกที่มีการควบคุมการศึกษาเอกชน

1.3 ยุคฟื้นฟู (ค.ศ.1975 - 1999, พ.ศ.2518 - 2542) เป็นช่วงที่โรงเรียนของกลุ่มมิชชันนารีได้รับผลกระทบจากการออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

1.4 ยุครุ่งเรือง (ค.ศ.1999 – ปัจจุบัน , พ.ศ. 2542 – ปัจจุบัน) เป็นช่วงที่มีการปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา

2. การศึกษาเชิงบุคคลจากประวัติศาสตร์บอกเล่า

ทำการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ได้แก่ ศาสนาจารย์ คณบดี อาจารย์ นักศึกษาพยาบาลและบุคคลที่ดำเนินงานเกี่ยวกับพันธกิจมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษา เป็นต้น เพื่อรวบรวมความคิด ประสบการณ์และข้อมูลที่ไม่ได้บันทึกไว้ ตลอดจนผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคม วิชาชีพพยาบาลโดยบทบาทของมิชชันนารี แนวโน้มความเป็นไปต่างๆในการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ตามพันธกิจมิชชันนารี ทั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการแบบมีจุดสนใจร่วมด้วย โดยได้แนวทางมาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา จากการถอดเทป และทำการวิเคราะห์อุปนัย (analytic induction)

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเป็นการทำซ้ำกลับไปกลับมาเพื่อตรวจสอบข้อมูลและความเข้าใจแบบแผนของปรากฏการณ์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและประวัติศาสตร์คำบอกเล่า ทำการปรับและคัดเลือกข้อมูลให้ถูกต้องชัดเจน ดังนี้ คือ

1. การลดทอนข้อมูล (data reduction) เป็นการเลือก ปรับให้เข้าใจง่าย จับสาระสำคัญ บันทึกข้อมูลในลักษณะที่ชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจ
2. การจัดระเบียบข้อมูล (data display) จัดกระทำข้อมูลที่วิเคราะห์และลดทอนแล้วให้เป็นลำดับต่อเนื่อง
3. การสรุปความ (conclusion drawing) เป็นการให้ความหมาย ตีความข้อมูล โดยให้เหตุผลและข้อเท็จจริง

ทั้งนี้ โดยการให้รหัสร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (สุภางศ์จันทวานิช ,2543)

การสังเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลที่เป็นระบบแล้ว จึงวิเคราะห์และสังเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ เพื่อแยกแยะข้อเท็จจริง จนสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริงเหล่านี้ ซึ่งมีเหตุผลและน่าจะตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยสรุปเป็นความสัมพันธ์ของกลุ่มปรากฏการณ์ ในลักษณะเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ (นิธิ เอียวศรีวงศ์และอาคม พัทธินยะ , 2525)

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความถูกต้อง

หลังจากได้สาระสำคัญจากการวิเคราะห์เอกสารตามขั้นที่ 1 และ 2 แล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบโดยการประเมินอิงผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยปรึกษาขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบสาระสำคัญ และการจัดระบบข้อมูลว่ามีความตรงตามเนื้อหา ความชัดเจน ความถูกต้องหรือไม่ อย่างไร (รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตามภาคผนวก จ)

2. ผู้ทรงคุณวุฒิซักถามประเด็นต่างๆ ที่สงสัย และให้ข้อคิดเห็น แก้ไขปรับปรุง เพิ่มเติมหรือตัดทอนตามความเป็นจริง

3. ผู้วิจัยนำข้อวิพากษ์วิจารณ์และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขข้อมูล เพื่อให้ได้สาระที่สำคัญและแก่นแท้สาระที่สมบูรณ์ ของเนื้อหาตามกรอบแนวคิดการวิจัย

4. นำผลที่ได้ทั้งหมดไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ พร้อมข้อคิดเห็น แก้ไข

5. สรุปผลการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้

จากการศึกษาเอกสารและจากบุคคลบอกเล่านั้นบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลสาธารณสุขไทยมีผลกระทบต่อประเทศไทย โดยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบใน 3 ด้าน คือ ด้านปรัชญา ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านหลักสูตร ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามิชชันนารีมีอุดมการณ์อันแน่วแน่ในการสร้างสรรค์พันธกิจการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีจุดเด่นของการทำพันธกิจมิชชันนารี คือ ไม่แสวงหาผลกำไร แต่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรมตามแบบพระเยซูคริสต์ จุดเด่นที่สำคัญคือการประกาศิตติคุณของพระเยซูคริสต์ เน้นพันธกิจคริสเตียนเป็นหัวใจของการศึกษา จุดเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรม คือการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน ซึ่งจุดเด่นพันธกิจนี้ได้ทำให้มิชชันนารีมีบทบาทเข้ามาจัดดำเนินการในรูปเอกชนต่อการจัดการศึกษาในประเทศไทย และมีแนวโน้มว่าจะได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เนื่องจากการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อค่านิยม ความเชื่อ ปรัชญาและวิถีชีวิตของคนและสามารถส่งเสริมการมีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับการศึกษา

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (cross-impact analysis) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบที่ตามมาจากการตัดสินใจเลือกทางเลือกแบบใดแบบหนึ่ง การใช้เทคนิคนี้อยู่บนพื้นฐานแนวคิดว่าการเกิดเหตุการณ์หนึ่งจะส่งผลให้เกิดเหตุการณ์หนึ่งตามมา ผลกระทบที่เกิดขึ้นสามารถเป็นได้ทั้งผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบ ดังนั้นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดคือทางเลือกที่ทำให้เกิดผลกระทบทางบวกมากที่สุด หรือมีโอกาสในการเกิดผลกระทบที่พึงประสงค์ที่สุด

เทคนิคการวิจัยแบบนี้ใช้การประมาณค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ และความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์หนึ่งๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์หนึ่งแล้ว จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่า odds ratio สำหรับการเกิดเหตุการณ์ในแต่ละคู่ในเมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ผลจากการวิเคราะห์ให้ภาพอนาคตของผลกระทบจากแต่ละเหตุการณ์พร้อมด้วยค่าความน่าจะเป็น

จากปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆดังกล่าวข้างต้น คาดว่าจะทำให้การจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์โดยบทบาทของมิชชันนารีเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม หากภาพอนาคตนี้เป็นจริง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลของปฏิสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆ (events) ที่ได้ดำเนินการโดยมิชชันนารี ใน 3 ด้าน คือ ประชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร โดยการศึกษาจากการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ ดังต่อไปนี้

ด้านประชญา

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาผลกระทบของเหตุการณ์ในการดำเนินการด้านประชญาตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในระดับอุดมศึกษา

ด้านการจัดการเรียนการสอน

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาผลกระทบของเหตุการณ์ในการดำเนินการด้านการจัดการเรียนการสอนตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในระดับอุดมศึกษา

ด้านหลักสูตร

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาผลกระทบของเหตุการณ์ในการดำเนินการด้านหลักสูตรตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในระดับอุดมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ในทั้ง 3 ด้าน ดังมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ใช้ตารางเมทริกซ์บันทึกค่าร้อยละความเป็นไปได้ของเหตุการณ์และการที่เหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น (เหตุการณ์ผลกระทบ)
2. นำค่าร้อยละความเป็นไปได้ของการเกิดเหตุการณ์จากข้อ 1 มาคำนวณหาค่ามัชฌิเลขคณิต แล้วทำการคำนวณหาค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์โดย

ความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ ($P(E)$) = ค่าร้อยละของการเกิดเหตุการณ์ / 100

- เปลี่ยนค่าความน่าจะเป็นของแต่ละเหตุการณ์ให้เป็นอัตราส่วนเต็มต่อ (odds ratio)
โดย อัตราส่วนเต็มต่อ = $P(E) / 1 - P(E)$

ทั้งนี้ $P(E)$ คือ ความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์

- หาค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของการที่เหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่นๆ โดยคำนวณจาก อัตราส่วนเต็มต่อของการที่เหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่นหารด้วยอัตราส่วนเต็มต่อของการที่เหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นตามปกติ ทั้งนี้พิจารณาจาก ค่าดัชนีที่มากกว่า 1 เพราะแสดงว่าเหตุการณ์นั้นมีผลกระทบทำให้เกิดเหตุการณ์อื่นได้
- ประเมินผลกระทบของแต่ละเหตุการณ์ที่ได้จากการดำเนินการโดยการบรรยายภาพจากการเกิดแต่ละเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อเหตุการณ์อื่นๆ

การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลในทั้ง 3 ด้าน ซึ่งแต่ละด้าน มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ

- ค่าร้อยละของความเป็นไปได้ของผลกระทบของเหตุการณ์ในการดำเนินการต่างๆ ตามบทบาทของมิชชันนารี ต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในระดับอุดมศึกษา ในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร
- ค่าความน่าจะเป็นของผลกระทบของเหตุการณ์ในการดำเนินการต่างๆ ตามบทบาทของมิชชันนารี ต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในระดับอุดมศึกษา ในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร
- ค่าอัตราส่วนเต็มต่อ (odds ratio) ของผลกระทบของเหตุการณ์ในการดำเนินการต่างๆ โดยบทบาทมิชชันนารี ต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในระดับอุดมศึกษา ในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร

- ค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบ

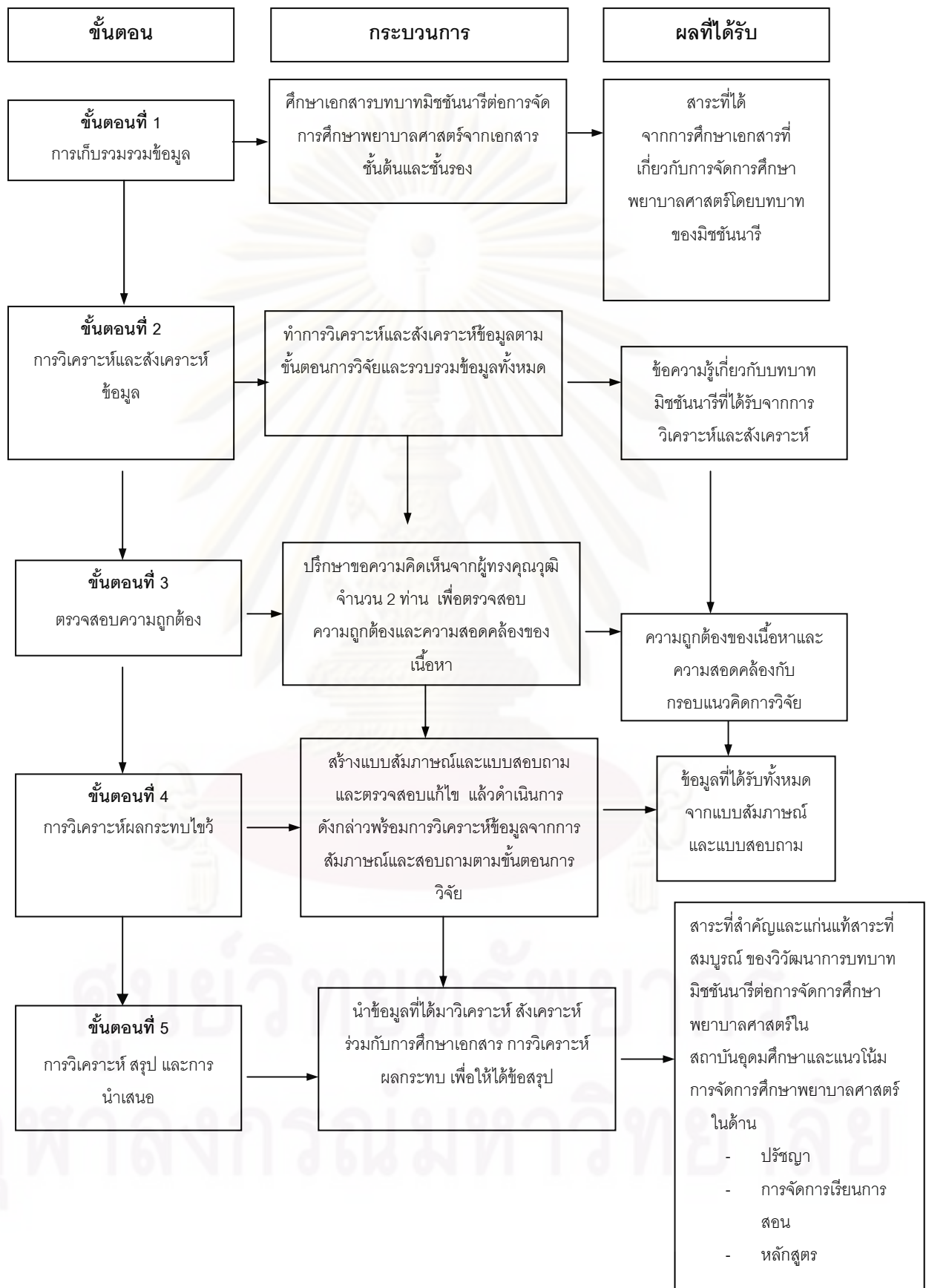
ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ สรุป และการนำเสนอ

5.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์โดยบุคคล นำมาสรุปเป็นเนื้อหา และนำเสนอแนวโน้มการจัดการศึกษา ใน 3 ด้าน คือปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและ หลักสูตร

5.2 ข้อมูลที่ได้จากวิเคราะห์ผลกระทบโดยใช้แบบตารางเมตริกซ์ผลกระทบไขว้ (cross – impact matrix) นำมาเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในทั้ง 3 ด้าน เพื่อให้ได้ข้อสรุป บทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษาและแนวโน้ม การจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

5.2 นำเสนอข้อสรุปที่ได้กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นสุดท้าย และเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามกรอบแนวคิดทฤษฎีระบบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) วิเคราะห์และสังเคราะห์บทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย 2) ศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา และ 3) นำเสนอแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (historical research) ในลักษณะของการวิจัยเอกสาร (document research) เป็นหลัก การศึกษาจากบุคคลเชิงประวัติศาสตร์บอกเล่า และการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (cross impact analysis)

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัย ออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การประมวลความรู้เกี่ยวกับบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา

1.1 ด้านปรัชญา

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

1.3 ด้านหลักสูตร

ตอนที่ 2 ผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 การประมวลความรู้บทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย

จากการศึกษาเอกสารบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการลดทอนข้อมูล (data reduction) การจัดระเบียบข้อมูล (data display) และ การสรุปความ (conclusion drawing) ทั้งนี้ โดยการให้รหัสร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (สุภางค์ จันทวานิช ,2543) ในด้าน ด้านปรัชญา ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านหลักสูตร โดยแบ่งยุคทางการศึกษาเป็นยุคสมัยวิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีกับการจัดการศึกษาในประเทศไทยเป็น 4 ยุค ดังต่อไปนี้

1. ยุคบุกเบิก(ค.ศ. 1838 – 1918, พ.ศ. 2381 – 2461)
2. ยุคก่อตั้ง (ค.ศ. 1918 - 1975, พ.ศ.2461 - 2518)
3. ยุคฟื้นฟู่ (ค.ศ.1975 - 1999, พ.ศ.2518 - 2542)
4. ยุครุ่งเรือง (ค.ศ.1999 – ปัจจุบัน , พ.ศ. 2542 – ปัจจุบัน)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีต่อการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามการแบ่งยุคข้างต้น จำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจถึงสภาพการดำเนินการต่างๆ ของมิชชันนารีตั้งแต่เริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน โดยจะเน้นในประเด็นที่มีผลกระทบต่อการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยเนื้อหาทางการศึกษาจะกล่าวถึงประเด็นของปรัชญา การจัดการศึกษาและหลักสูตรเป็นสำคัญ

บทบาทที่สำคัญของมิชชันนารีในประเทศไทยมีเพียง 2 นิยายหลัก คือ คาธอลิกและโปรเตสแตนต์ หากกล่าวถึงนิยายโรมันคาธอลิกซึ่งได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย โดยประเทศโปรตุเกสในสมัยนั้นโปรตุเกสต้องการจะเผยแพร่การค้าและการศาสนา ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในยุคนี้ที่ให้สิทธิเสรีในการถือศาสนา ดังนั้นเมื่อ พ.ศ. 2054 โปรตุเกสเข้ามาขอทำไมตรีกับไทย จึงได้รับการต้อนรับอย่างดีจากสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งกรุงศรีอยุธยา และตั้งแต่นั้นมา พวกโปรตุเกสก็เข้ามาค้าขายในกรุงศรีอยุธยา ซึ่งนับเป็นฝรั่งชาวยุโรปพวกแรกที่เข้ามาตั้งอยู่ในสมัยนั้น (ส.พลายน้อย,ชนต่างชาติในประวัติศาสตร์ไทย,2538) นโยบายของรัฐบาลโปรตุเกสประสงค์จะให้มิชชันนารีโปรตุเกสอยู่ประจำตามเมืองที่ได้เข้าไปทำการค้าขายด้วย ชาวโปรตุเกสที่เข้ามาในประเทศไทยนั้นนับถือคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาธอลิก ซึ่งการเผยแพร่นิกายนี้ยังไม่แพร่หลายไม่เป็นที่นิยมเท่าใดนักเนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ยังยึดมั่นในพระพุทธศาสนาอย่างเด็ดเดี่ยว โปรตุเกสที่มาตั้งหลักฐานอย่างมั่นคงในแผ่นดินสมเด็จพระไชยราชาธิราช คือเมื่อ พ.ศ. 2081 พระไชยราชาธิราชเสด็จไปรบพม่าที่เมืองเชียงกรานและพวกโปรตุเกสอาสาเป็นทหารเข้ากองทัพไปด้วยประมาณ 120 คน เมื่อมีชัยชนะกลับมา สมเด็จพระไชยราชาธิราชจึงบำเหน็จความชอบให้โดยพระราชทานที่แถวตำบลบ้านดิน ริมแม่น้ำฝั่งตะวันตกตั้งแต่ได้วัดพนัญเชิงลงไปให้พวกโปรตุเกสได้สร้างบ้านเรือน และพระราชทานอนุญาตให้ตั้งโบสถ์สร้างวัดศาสนาคริสต์ได้นับเป็นโบสถ์โรมันคาทอลิกหลังแรกในเมืองไทย

ฝรั่งโปรตุเกสที่เข้ามาเผยแพร่นิกายโรมันคาทอลิกและค้าขายได้ประมาณ 100 ปี กิจการก็เสื่อมโทรมลง ทั้งนี้เป็นเพราะพวกฮอลันดาและพวกอังกฤษสู้รบหาหนทางที่พวกโปรตุเกสทำการค้าขายทางตะวันออกจนรำรวย จึงพยายามแล่นเรืออ้อมทวีปอาฟริกาออกมาถึงประเทศทางตะวันออกบ้าง พวกฮอลันดามาถึงเมืองไทยใน พ.ศ. 2141 ในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ส่วนพวกอังกฤษมาถึงเมืองไทยใน พ.ศ. 2155 ในรัชสมัยต้นรัชกาลสมเด็จพระเอกาทศรถและทั้งสองชาตินี้ก็ได้รับไมตรีจากไทยให้ทำการค้าขายได้เช่นเดียวกับชาวโปรตุเกส

พวกฮอลันดาและอังกฤษนั้นนับถือศาสนาคริสต์ลัทธิโปรเตสแตนต์ ซึ่งเป็นลัทธิตรงกันข้ามกับโปรตุเกส ซึ่งนับถือลัทธิโรมันคาทอลิกยอมอยู่ในโอวาทของโป๊ป ณ กรุงโรม เมื่อฝ่ายที่เอาใจออกห่างจากโป๊ปไปตั้งลัทธิใหม่มาพบกับฝ่ายที่จงรักภักดีต่อโป๊ป ผลที่เกิดขึ้นก็คือ การรบพุ่งวิวาท

กัน ทางฝ่ายโปรตุเกสมีกำลังน้อยกว่าอังกฤษและฮอลันดาจึงพ่ายแพ้ไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ภายโรมันคาทอลิกต้องซบเซาไปด้วย (ส.พลายน้อย,ชนต่างชาติในประวัติศาสตร์ไทย,2538)

การเผยแพร่คริสต์ศาสนาของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ในสังคมไทยนั้น เกิดขึ้นในช่วงตั้งแต่วัฒนธรรมที่ 3 จนถึงสิ้นรัชกาลที่ 4 ซึ่งเป็นระยะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง แต่อย่างไรก็ตามเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งอยู่บนรากฐานของจารีตเดิม มิชชันนารีโปรเตสแตนต์เป็นกลุ่มชนต่างวัฒนธรรมที่เข้ามาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อชักนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้เป็นแบบตะวันตก โดยเน้นจุดสำคัญอยู่ที่การชักนำคนในสังคมไทยให้ยอมรับนับถือคริสต์ศาสนา สิ่งที่ชักนำให้มิชชันนารีเป็นผู้นำความรู้แปลกใหม่มาสู่สังคมไทยคือความสนใจของชาวไทยต่อการบำบัดรักษาโรคได้อย่างน่าทึ่งและมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นสิ่งแรกที่ผู้คนในสังคมไทยแสดงความต้องการอย่างชัดเจนและเป็นช่องทางที่ทำให้มิชชันนารีมีความสัมพันธ์กับหมู่ชนทั่วไปนับตั้งแต่สามัญชนจนถึงพระมหากษัตริย์ ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 3 และ 4 นับเป็นตัวแทนสำคัญในการนำความรู้ศาสตร์ต่างๆของตะวันตกเข้าสู่สังคมไทย โดยเฉพาะความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ รวมทั้งศิลปะศาสตร์เช่น ปรัชญา ศิลปะ ศาสนาและภาษาเป็นต้น โดยมีมิชชันนารีเสนอความรู้นี้ลงสู่สังคมไทยผ่านระบบการศึกษา ทั้งที่เป็นรูปแบบและไม่เป็นรูปแบบ เช่น การมีชั้นเรียนโดยตรงและการทดลองทางวิทยาศาสตร์ การบำบัดรักษาโรคโดยวิธีการแพทย์แบบตะวันตก รวมทั้งการจัดพิมพ์หนังสือที่เป็นความรู้ใหม่ด้านต่างๆ เช่นประวัติศาสตร์ของชาติในยุโรป ภูมิศาสตร์ ดาราศาสตร์ วิชาแพทย์ วรรณคดี เป็นต้น

มิชชันนารีที่เข้ามาปฏิบัติพันธกิจในประเทศไทยต่างมีความมุ่งมั่นและยึดถืออุดมการณ์ของตนอย่างจริงจังในการเผยแพร่คริสต์ศาสนาและการดำเนินตามพันธกิจหลายประการ เช่น พันธกิจด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในประเทศไทยและพันธกิจด้านการปฏิรูปและการจัดการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งยึดถือในด้านปรัชญา ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนและสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมต่อสังคมไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นแบบที่ดีในการดำเนินการด้านการศึกษาในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1. ยุคบุกเบิก (ค.ศ. 1838 – 1918, พ.ศ. 2381 – 2461) ของมิชชันนารี

ยุคบุกเบิกนี้กล่าวถึงการเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาแบบตะวันตกในดินแดนสยามจนถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ประเทศไทยได้รับแบบอย่างจากมิชชันนารีในการจัดการศึกษาและมีการจัดการศึกษาของรัฐรวมทั้งสนับสนุนให้เอกชนได้เข้ามาจัดการศึกษาแบบใหม่

1.1 ด้านปรัชญา

การเข้ามาของมิชชันนารีในประเทศไทยนั้นเข้ามาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งมีนิกายหลัก 2 นิกาย คือโรมันคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ โดยมาจากชาวโปรตุเกสและ อังกฤษ ตามลำดับ อย่างไรก็ตามก็ดีกระบวนการจัดส่งมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ออกไปทั่วโลกนั้นเกิดขึ้นหลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18

มิชชันนารีของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ที่ได้เข้ามายังแผ่นดินสยาม เกิดขึ้นในช่วงต้นของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นระยะที่ประเทศมหาอำนาจตะวันตกเข้ามาเกี่ยวข้องกับโลกทางตะวันออกในรูปของการล่าอาณานิคม เพื่อยึดครองแผ่นดินแถบนี้เป็นวัตถุประสงค์สำหรับการผลิตสินค้าเพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรมของตน และหาแหล่งระบายสินค้าที่เป็นผลมาจากการผลิตแบบอุตสาหกรรมให้มากที่สุด ซึ่งนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอันยิ่งใหญ่โดยเฉพาะการเข้าสู่ยุคแห่งวิทยาศาสตร์และการปฏิวัติอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้คนในสังคมตะวันตกเกิดความเชื่อมั่นในตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาการนำของศาสนาเหมือนแต่ก่อน และมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมแบบเดิมหรือแบบจารีตสู่สังคมแบบอุตสาหกรรม ทำให้วิถีชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาลดน้อยลงหรือแทบจะหมดความสำคัญไป มียกเว้นบ้างได้แก่สังคมชนบทที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้เล็กน้อย ที่ยังเคร่งครัดต่อการยึดถือในศาสนาคริสต์อย่างเข้มแข็ง

การเปลี่ยนแปลงในโลกตะวันตกอย่างมากนี้ถึงแม้จะมีผลลบต่อคริสต์ศาสนาอยู่บ้างแต่คริสต์จักรหรือองค์กรคริสต์ศาสนาก็ใช้วิกฤตให้เป็นโอกาสและนำมาสู่การเกิดขบวนการมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ที่ไม่ได้อยู่ใต้อำนาจรัฐหรือผู้ปกครองของประเทศมหาอำนาจเหมือนสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงนี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้คริสต์ศาสนาที่นำโดย “มิชชันนารี” แผ่กระจายไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของโลก ทั้งนี้เพราะเกิดจิตสำนึกของความยิ่งใหญ่ของคริสต์ศาสนาว่าเป็นที่มาของความเจริญทางอุตสาหกรรม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ใหม่ๆ ประกอบกับบรรยากาศของทัศนคติที่มองโลกในแง่ดีและการมุ่งหวังถึงความสำเร็จผล ทำให้เกิดแนวคิดในเรื่องการทำให้โลกทั้งผองนับถือคริสต์ศาสนา โดยคนในยุคนี้จิตสำนึกดังกล่าวปลุกกระตุ้นให้คริสต์จักรส่งมิชชันนารีนำคริสต์ศาสนาไปเผยแพร่ยังดินแดนต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกับการขยายตัวทางการค้าและการล่าอาณานิคมของชาติมหาอำนาจตะวันตก สภาพดังกล่าวจะสนับสนุนมิชชันนารีทั้งทางด้านเงินทุน และการคุ้มครองความปลอดภัยให้สามารถปฏิบัติงานได้

แนวคิดและอุดมการณ์ของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์

มิชชันนารีที่เข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนาในเมืองไทยยุคเริ่มแรกเกือบทั้งหมดเป็นชาวอเมริกัน ซึ่งเข้ามาโดยมีแนวคิดและอุดมการณ์ที่สำคัญ ซึ่งอาจกล่าวโดยสังเขปได้ 4 ประการ ดังนี้

1. จิตสำนึกทางศาสนาที่เกิดแรงกระตุ้นในช่วง การตื่นตัวยิ่งใหญ่ด้านจิตวิญญาณ ครั้งที่

2 ซึ่งเป็นกระบวนการปลูกจิตสำนึกของคนอเมริกันให้อุทิศตนเป็นมิชชันนารีเพื่อนำคริสต์ศาสนาไปเผยแพร่ทั่วโลก จิตสำนึกสอดคล้องกับอุดมคติของพวกเขาพิริวตันในศตวรรษที่ 18 เรื่อง “ธรรมจาริกสู่ถิ่นที่รกร้างว่างเปล่า” จากจิตสำนึกนี้ทำให้มีการจัดตั้งองค์กรจัดส่งมิชชันนารีออกไปเผยแพร่คริสต์ศาสนาทั่วโลก ซึ่งมิชชันนารีที่เข้ามาในเมืองไทยก็ได้แสดงให้เห็นถึงจิตสำนึกที่ต้องการกระทำดังกล่าวอย่างชัดเจน โดยต่างละทิ้งความสะดวกสบายของตนจากบ้านเกิดเมืองนอนเข้ามายังดินแดนที่ตนเองไม่เคยรู้จักและต้องเผชิญกับปัญหาความยากลำบากมากมาย

2. แนวคิดเรื่องทวินิยม (Dualism) หรืออาจเข้าใจง่าย ๆ ว่าทฤษฎีขาว – ดำ แนวคิดนี้เป็นผลตกทอดจากหลักความคิดและคำสอนทางศาสนาว่า โลกถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนที่ไม่อาจผสมผสานเข้ากันได้ นั่นคือโลกของความดีและโลกของความชั่วร้าย มิชชันนารีเชื่อว่าตนเป็นตัวแทนฝ่ายโลกของความดี ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งที่มีความคิด ความเชื่อแตกต่างไปจากตน เป็นโลกของความชั่วร้ายหรือซาตาน ดังนั้นมิชชันนารีจึงมีหน้าที่ประการสำคัญคือ การเปลี่ยนสังคมที่เป็นฝ่ายซาตานให้เป็นฝ่ายของความดีหรือเปลี่ยนโลกสีดำให้เป็นสีขาวโดยไม่ยอมให้มีส่วนผสม (ไม่มีเขตสีเทา) จากแนวความคิดนี้ มิชชันนารีจึงพยายามชักนำให้คนในสังคมไทย ให้ “กลับใจ” หันมานับถือศาสนาคริสต์ทั้งทางตรงคือการปาฐกถา แจกใบปลิวคำสอนทางศาสนาตามจุดหรือแหล่งชุมชน และทางอ้อม คือการให้นมข้าวจิตใจโดยนำวิทยากรตะวันตกมาเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ทางศาสนา นำคนให้มาอยู่ในสภาพแวดล้อมคริสต์ศาสนา

3. อุดมการณ์เรื่องแผ่นดินพระเจ้า นับเป็นแรงกระตุ้นของมิชชันนารีและแสดงออกให้เห็นในการปฏิบัติงานในสังคมไทยอีกประการหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ตกทอดมาจากประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์อเมริกันและการถ่ายทอดความคิดนี้โดยการผ่านระบบการศึกษาที่ถูกควบคุมโดยคริสตจักร ตัวอย่างที่แสดงถึงแนวคิดดังกล่าวคือ มิชชันนารีค่อนข้างจะชื่นชมกับผู้ปกครองไทยบางส่วนที่ยอมรับเอาความเจริญทางตะวันตกว่าเป็นการเริ่มเปลี่ยนแปลงที่เตรียมพร้อมสำหรับแผ่นดินของพระเจ้า และการที่มิชชันนารีพยายามถ่ายทอดวิทยากรตะวันตก โดยเฉพาะความรู้ทางวิทยาศาสตร์แบบตะวันตกสู่สังคมไทยก็เป็นความพยายามที่จะจัดตั้งสังคมไทยให้ออกจากความมืดบอดหรือการครอบงำทางความคิดและความรู้ของซาตาน

4. ปรัชญาสามัญสำนึก เป็นแนวคิดของมิชชันนารีที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลอย่างยิ่งในหมู่มิชชันนารีที่เรียกว่าพวก เพรสไบทีเรียนสำนักเก่า แนวความคิดดังกล่าวมีหลักการว่ามวลมนุษยทุกคนมีธรรมชาติและอาศัยอยู่ในความเป็นจริงเหมือนกัน แต่ที่มวลมนุษยบางส่วนไม่ได้อยู่ในโลกความเป็นจริงของคริสต์ศาสนาก็เนื่องจากตกไปอยู่ในสภาพแวดล้อมนอกรีต เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องพิสูจน์ให้ชนเหล่านั้นเห็นว่า “ความจริง” โดยการสอนให้รู้ถึงเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้คนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนอกรีตได้มองเห็นความจริงสูงสุดคือพระเจ้า

จากแนวคิดและอุดมการณ์ดังกล่าว ได้ทำให้มิชชันนารีมุ่งมั่นประกาศศาสนา จัดตั้งคริสตจักรในสังคมไทย จึงนับเป็นการเผชิญหน้าระหว่างวัฒนธรรมสองกระแสที่แตกต่างจากการเผยแพร่คริสต์ศาสนาของมิชชันนารีคาทอลิกที่เคยมีมาก่อน เนื่องจากวิถีปฏิบัติของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ที่มีการชกเถียงทางวัฒนธรรม สร้างประโยชน์แก่สังคมโดยการให้การรักษาพยาบาล การให้การศึกษาระดับประถมศึกษา การบริการสังคมสงเคราะห์ และการพิมพ์ รวมทั้งการประกาศเรื่องคริสต์ศาสนาโดยตรง ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวนี้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองของไทยสมัยนั้นเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความทันสมัย อันเป็นการเรียนรู้เพื่อต้านทานกับอำนาจจักรวรรดินิยมที่กำลังคุกคามในเวลานั้น จึงทำให้ดูเหมือนว่าสังคมไทยเปิดกว้างอำแขนงรับมิชชันนารีอย่างเต็มที่ และทำให้มิชชันนารีโปรเตสแตนต์เข้ามาสู่สังคมไทยอย่างเสรี

พันธกิจหลักที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการเผยแพร่ศาสนาตามแนวคิด ปรัชญา และอุดมการณ์ของมิชชันนารีในยุคนี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมไทยในด้านต่างๆ ก่อนจะนำไปสู่การจัดการศึกษาของประเทศไทยต่อไป กล่าวคือ มิชชันนารีคนแรกที่มีบทบาทสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างมากในช่วงนี้ คือ หมอบรัดเลย์ ซึ่งเป็นคนแรกที่จัดให้มีการตั้งโรงพิมพ์เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ศาสนาในการทำคัมภีร์ไบเบิลแจกจ่ายให้กับประชาชนทั่วไปและต่อมาใช้การพิมพ์นี้เพื่อพิมพ์ตำรา เช่น ตำราครุฑรักษาซึ่งหมอบรัดเลย์ได้จัดพิมพ์ขึ้นถวายรัชกาลที่ 3 ในปี ค.ศ. 1842 (พ.ศ. 2385) (เคนเนท อี. แวลส์ , 1958) การปลูกฝี ผ่าตัดและการจัดตั้งโอสถศาลา (dispensary) เป็นต้น การเป็นผู้ริเริ่มเช่นนี้นับว่าเป็นการปูพื้นฐานให้แก่สังคมไทยที่จะสานต่อ มูลเหตุรากฐานของการเกิดการพิมพ์ของมิชชันนารีก็เนื่องด้วยเป็นประเพณีของพวกนักสอนศาสนาที่จะใช้วิธีการเผยแพร่คริสต์ศาสนาในลักษณะที่เป็นการหยิบยื่นระหว่าง”ยารักษาโรค” กับ “หนังสือ” คือเป็นประเพณีปฏิบัติที่ว่าหากมารับการรักษาโรคจะได้รับหนังสือทางคริสต์ศาสนาไปด้วย ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการที่แยบยลของมิชชันนารีในการส่งผ่านคริสต์ศาสนาเข้าสู่สังคมไทยด้วยความมุ่งมั่น อดทนทำงานอย่างเต็มกำลังสติปัญญา อุทิศร่างกายแรงใจโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยตามอุดมการณ์อันแรงกล้าของมิชชันนารีต่อความศรัทธาในพระเจ้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมไทยให้ตระหนักในเรื่องของ “จิตสาธารณะ” (public consciousness หรือ public mind) ซึ่งเป็นความสำนึกต่อส่วนรวม เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พร้อมทั้งจะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมด้วยความเต็มใจ (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรมและสังคม สัจจ, 2543)

การดำเนินงานด้านการแพทย์ของมิชชันนารีถือเป็นบทบาทหนึ่งที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยมิใช่แต่จะนำความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แต่ยังส่งผลถึงการจัดการศึกษาทางการแพทย์และการพยาบาล กล่าวคือการถ่ายทอดเทคนิควิธีการด้านการแพทย์สมัยใหม่เป็นการปฏิบัติเบื้องต้นที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ซึ่งการถ่ายทอดในแง่นี้จะพบว่ามิชชันนารีได้แสดงวิธีการรักษาให้คนในสังคมไทยได้ประจักษ์และยอมรับวิธีการรักษาแบบตะวันตกมากขึ้น คนในสังคมไทยได้รู้เห็นเทคนิควิธีการใหม่ๆ โดยมิชชันนารีเป็นผู้ริเริ่มของการนำ ทฤษฎีและการปฏิบัติทางการแพทย์เข้าสู่สังคมไทยเพื่อให้เห็นหลักการสาเหตุของโรคและสมมติฐานของโรคมากกว่าการรักษาของไทยในเรื่องของความเชื่อทางไสยศาสตร์ การนำเอาวิธีการผ่าตัดโดยใช้เครื่องมือแพทย์สมัยใหม่ เป็นต้น มิชชันนารีได้ใช้ความพยายามในการเสนอความรู้ทางการแพทย์แบบใหม่นอกเหนือจากการถ่ายทอดเทคนิคดังกล่าว คือการถ่ายทอดโดยการบรรยาย อธิบาย ตีพิมพ์ตำรา เช่น คัมภีร์ครรภ์รักษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นตำราแพทย์แผนปัจจุบันเล่มแรกของไทยที่พิมพ์ขึ้นเป็นภาษาไทยและเป็นการถ่ายทอดหลักความรู้ของวิชาแพทย์สมัยใหม่ซึ่งเป็นการให้คำอธิบายที่แสดงรายละเอียดองค์ประกอบต่างๆ อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ตั้งแต่การปฏิสนธิไปจนถึงการพยาบาลหลังคลอดโดยมีรูปภาพประกอบจำนวนมากนับตั้งแต่การปฏิสนธิการเติบโตของทารกในครรภ์จนกระทั่งคลอด รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในสูตินรีด้วย (ยุวดี ตปนิเยกร, 2522) ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติทางการแพทย์และพยาบาลให้คนไทยได้เห็นจริง เช่น ความสำเร็จของการปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษ (successful vaccination in siam) การใช้วิธีผดุงครรภ์แบบตะวันตก การทำความสะอาดเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ให้ปลอดเชื้อ (sterilization) และการป้องกันการเกิดปัญหาด้านสาธารณสุขเพื่อเป็นการป้องกันการติดเชื้อและโรคระบาด โดยการนำเสนอความรู้ของมิชชันนารีมาสู่การจัดการสาธารณสุขแบบใหม่ ได้แก่การจัดทำความสะอาดบ้านเรือนและแม่น้ำลำคลอง เป็นต้น บทบาทของมิชชันนารีข้างต้นส่งผลให้เกิดการจัดตั้งระบบโรงพยาบาลในประเทศไทยและจัดตั้งโรงเรียนพยาบาลและผดุงครรภ์ตลอดจนการนำไปสู่การจัดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นตามวิวัฒนาการในยุคต่อมา

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

ประวัติการจัดการศึกษาของมิชชันนารีในสังคมไทย

การจัดการศึกษาแบบตะวันตกในประเทศไทยแรกเริ่มมีขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์แห่งกรุงศรีอยุธยา โดยบาทหลวงฝรั่งเศสของคณะโรมันคาทอลิกที่เข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนาในสมัยนั้นได้จัดตั้งสามเณรวัลย์ (siminary) เมื่อปี ค.ศ.1665 เพื่อผลิตนักบวชชาวพื้นเมืองตามนโยบายของสมณกระทรวงเผยแผ่ความเชื่อ (propaganda fide) ที่เป็นหน่วยงานจัดส่ง

มิชชันนารีของสำนักสันตะปาปา และเดิมที่สามเณรอาศัยได้จัดการศึกษาเน้นเฉพาะกลุ่มคนหนุ่มที่ มุ่งมั่นศึกษาเป็นนักบวช แต่ต่อมาได้จัดตั้งโรงเรียนสามัญสอนวิทยาการด้านอื่นด้วย

ภายหลังสมัยสมเด็จพระนารายณ์ การปฏิบัติงานของบาทหลวงโรมันคาทอลิกในสยามไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนทั้งจากภายในและองค์กรภายนอกเนื่องจากมีความขัดแย้งกับราชสำนัก กรุงศรีอยุธยา และเกิดการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายด้านศาสนาและการเมืองในยุโรป โดยทั่วไป จะเห็นว่าการจัดการศึกษาแบบตะวันตกในประเทศไทยที่ดำเนินการโดยคณะบาทหลวง โรมันคาทอลิก ไม่ได้เป็นการเรียนการสอนวิชาสามัญเป็นหลัก แม้ว่าจะมีโรงเรียนสามัญ แต่ก็เป็น โรงเรียนที่เตรียมคนเข้าเรียนในสามเณรอาศัย มุ่งการบวชเรียนเป็นบาทหลวงเพื่อรับใช้ในงาน เผยแพร่ศาสนาเป็นสำคัญ ภาษาลาตินและวิทยาการทางศาสนาที่สอนในสถาบันแทบจะไม่ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อท้องถิ่นแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาที่ตอบสนองของความจำเป็น เฉพาะของตนเอง

เมื่อถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ มีมิชชันนารีของศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์เข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนา พร้อมกับนำเอา วิทยาการตะวันตกด้านต่างๆ เข้ามาถ่ายทอดในสังคมไทย ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญโดยการนำความรู้ ทางวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และศาสตร์ประยุกต์ ได้แก่ วิชาเคมี สรีรศาสตร์ ภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์ เป็นต้น และความรู้ด้านศิลปะศาสตร์ ได้แก่ ปรัชญา ศิลปะ ศาสนาและภาษา โดย มิชชันนารีเสนอความรู้นี้ลงสู่สังคมไทยผ่านระบบการศึกษาทั้งเป็นรูปแบบและไม่เป็นรูปแบบ นอกจากนี้มิชชันนารียังให้การรักษาโรคด้วยวิธีการแพทย์แบบตะวันตก มีการจัดพิมพ์หนังสือที่เป็น ความรู้ใหม่ด้านต่างๆ นับเป็นการถ่ายทอดความรู้โดยการสอนทางอ้อม ซึ่งเป็นที่สนใจของ สามัญชนทั่วไป

การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของมิชชันนารีถือเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญ กล่าวคือ ในช่วงปลายรัชกาลที่ 4 ต่อรัชกาลที่ 5 บทบาทของบ้าน วัด และวังในการถ่ายทอดทาง การศึกษาไม่ทันกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงปฏิรูปการศึกษาโดยการจัดให้มีโรงเรียนขึ้นโดยมีแนวนโยบาย การศึกษาของชาติที่คำนึงถึงความต้องการของบ้านเมืองและความเจริญของประเทศ โดยอาศัย การวางรากฐานการศึกษาแบบตะวันตกของมิชชันนารี ผลกระทบของมิชชันนารีในสังคมไทยใน ด้านการจัดการศึกษาเริ่มต้นจากการจัดให้มีการศึกษาในระดับสามัญขึ้นคือการจัดให้มีโรงเรียน สำหรับชาวไทย ในปี ค.ศ. 1839 โดยมิชชันนารีคณะอเมริกันแบปติสต์ ซึ่งสอนวิชาทั่วไป เช่น

ภาษาไทย เลขคณิต ภูมิศาสตร์ ดาราศาสตร์ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ตะวันตก เป็นต้น (นันทชัย มีชูธน ,2547)

การให้การศึกษาของมิชชันนารีในระยะเริ่มต้น มีลักษณะเฉพาะแนวคิดของตนอยู่มาก เนื่องจากทัศนคติต่อระบบการศึกษาและ ความรู้ ของคนไทยกับแนวคิดหรืออุดมการณ์ของตนเอง ดังนั้นวัตถุประสงค์ ของการศึกษา (โรงเรียน) ที่จัดตั้งขึ้นโดยมิชชันนารีจึงมีแนวคิดเบื้องหลังที่สำคัญคือความเชื่อที่ว่า การศึกษาจะเป็นอาวุธสำคัญในการขจัดความบาปและสิ่งชั่วร้าย ประชาชนที่ได้รับการศึกษาดีจะสามารถเข้าใจและยอมรับความจริงของคริสต์ศาสนาได้ดียิ่งขึ้น การเห็นคุณค่าของการเรียนหนังสือ จะนำไปสู่ความรู้ในพระคัมภีร์ไบเบิลโดยตรงและเชื่อว่าการศึกษาโดยตัวของมันเองได้กระตุ้นความมีสติปัญญาด้วย

บทบาทด้านการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญที่มิชชันนารีส่งผ่านลงมาสู่สังคมไทยอีกประการคือ การสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งทำให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษเพื่อใช้สื่อสารกับชาวตะวันตกและเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเผยแพร่ศาสนา คือการอ่านคัมภีร์ไบเบิล

ในการจัดตั้งระบบโรงเรียนนั้น มิชชันนารีคณะอเมริกันแบปติสต์ได้จัดตั้งขึ้นก่อนโดยในปี ค.ศ.1838 ได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับชาวจีนและในปี ค.ศ.1839 จึงได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับชาวไทย ซึ่งอีก 4 ปีต่อมา มิชชันนารีของคณะเพรสไบทีเรียนอเมริกันก็ได้จัดตั้งโรงเรียนกินนอนหรือโรงเรียนประจำ (boarding school) ขึ้น การจัดการศึกษาสมัยแรกๆ ผู้มาเรียนมักจะเป็นลูกหลานของคริสเตียนและมีนักเรียนประจำหอพักของโรงเรียนด้วย ซึ่งการนำลูกหลานคริสเตียนมาอยู่ในโรงเรียนเป็นนักเรียนประจำก็เพื่อให้พ้นออกจากสภาพแวดล้อมชั่วร้ายที่ยังเป็นเชื้ออยู่ในครอบครัวที่ตกค้างมาจากสังคมของพวกเขาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมของคริสต์ศาสนา มารับสิ่งใหม่จากคริสต์ศาสนา สร้างพลังและเกราะกำบังที่แข็งแรง เมื่อนักเรียนกลับออกไปสู่สังคมจะได้ไม่ถูกสภาพแวดล้อมของสังคมเดิมที่มิชชันนารีมองว่าเป็นสิ่งชั่วร้ายสามารถทำร้ายเขาได้อีก รวมทั้งยังหวังว่า ผู้ที่ผ่านการศึกษาตามระบบนี้จะนำความเจริญแบบตะวันตกที่เป็นความสว่างของคริสต์ศาสนาเข้าสู่โลกที่มีดมนให้รู้ถึงสัจธรรม และความจริงของพระเจ้า จุดมุ่งหมายสูงสุดของการจัดตั้งโรงเรียนประจำของมิชชันนารีก็คือ นำเด็กๆ เข้ามาอยู่ในโลกของคริสเตียนตั้งแต่เยาว์วัย ก่อนที่กระแสความชั่วร้ายจากโลกภายนอกจะครอบงำจิตใจพวกเขา แนวคิดนี้สะท้อนถึงการแก้ปัญหาโดยการกล่อมเกลாதงสังคมด้วยระบบสถาบัน (institutionalization) ซึ่งเป็นแนวความคิดและวิธีแก้ปัญหาของสังคมอเมริกัน ที่มิชชันนารีได้นำติดตัวมาสู่สังคมไทยด้วย (เฮอร์เบิร์ต อาร์ สวอนสัน,1995)

นอกจากนี้สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอีกประการหนึ่งในด้านการศึกษาคือ การศึกษาสำหรับสตรี เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีได้รับการศึกษาเท่าเทียมกับชาย ให้เป็นผู้มีศักดิ์ศรีของความ เป็นมนุษย์ตามพระฉายาของพระเจ้า แนวคิดของมิชชันนารีในเรื่องนี้สะท้อนถึงหลักความเชื่อของ คริสต์ศาสนาในเรื่องการสร้างมนุษย์และการใช้ความรักโดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ เพศหรืออายุ

สำหรับการศึกษาสตรีได้มีการริเริ่มการศึกษาสำหรับสตรีที่เพชรบุรีและได้มีการจัดซื้อที่ดินที่ กรุงเทพมหานคร บริเวณที่เคยเป็นที่ตั้งของพระราชวังบวรสถานพิมุข กรมพระราชวังหลังและจัดตั้งโรงเรียน ประจำจรัลในนามโรงเรียนสตรีวังหลัง และถือว่าเป็นโรงเรียนประจำสำหรับเด็กหญิงแห่งแรกใน ประเทศไทย อย่างไรก็ตามมิชชันนารีได้ขยายโครงการศึกษาออกไปยังต่างจังหวัดมากมาย เช่น โรงเรียนสุริยวงศ์ จังหวัดราชบุรี โรงเรียนชายวังสิงห์คำ จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียน the prince royal college เป็นต้น

ยุคบุกเบิกนี้ มิชชันนารีได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการจัดตั้งสถานศึกษาโดยเฉพาะได้ ริเริ่มในเรื่องการให้การศึกษาวិทยาการตะวันตกและการจัดการศึกษาแบบใหม่ลงสู่สังคมไทย ทั้ง โดยการจัดตั้งชั้นเรียนโดยตรง (formal education) และการถ่ายทอดความรู้โดยการสอน ทางอ้อม (informal education) ซึ่งจะเป็นที่สนใจของสามัญชนทั่วไปและได้รับความสนใจอย่าง ยิ่งจากกลุ่มเจ้านายขุนนางในสมัยนั้น (ประสิทธิ์ พงศ์อุดม , 2533) จากความกระตือรือร้นของชน ชั้นผู้นำของไทยดังกล่าวทำให้มิชชันนารีสนใจกิจกรรมที่สามารถถ่ายทอดแนวคิดและอุดมการณ์ ของตนให้กับคนในสังคมไทยอย่างเป็นทางการ นั่นคือการจัดตั้งสถาบันการศึกษาที่เป็นแบบ ตะวันตกขึ้นและเริ่มต้นด้วยการจัดตั้งการศึกษาระดับสามัญขึ้นซึ่งถือว่าเป็นการจัดการศึกษา ระดับสูงสุดในยุคสมัยนี้

1.3 ด้านหลักสูตร

ในด้านหลักสูตรนั้น การศึกษาของโรงเรียนมิชชันนารีสมัยแรกๆ ไม่มีแนวทางและการจัด หลักสูตรที่แน่นอนเป็นเอกภาพ โดยหลักทั่วไปจะมีการสอนภาษาอังกฤษ พระคัมภีร์ ดนตรี คริสต์จักร และบางรายวิชาที่จำเป็น มิชชันนารีได้จัดหลักสูตรไปตามสถานการณ์แวดล้อม รวมทั้ง ความรู้ความสามารถของมิชชันนารีในแต่ละท้องถิ่น ขณะที่โรงเรียนระดับสูงของมิชชันนารีชั้นใน เมืองใหญ่ได้ใช้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยเป็นสื่อกลางของการสอน วิชาที่เป็นหลักสำคัญ เช่น เลขคณิต เรขาคณิต วิทยาศาสตร์ทั่วไปและภูมิศาสตร์

จากคำบอกเล่าของนางนำมาลา ไชยวัฒน์ นักเรียนโรงเรียนสตรีอเมริกัน (ดารา วิทยาลัย) ที่ย้อนไปในปี ค.ศ. 1906 กล่าวว่า “.... หนังสือตำราที่ใช้เรียนกันนั้น เป็นหนังสือ พื้นเมือง มีหนังสือพระคัมภีร์ หนังสือฟากสีใหม่ หนังสือคำถามคำแก้ และหนังสือสวัสดิ์และเรียน

ภาษาอังกฤษบ้าง...” หลักสูตรการเรียนแบ่งชั้นเรียนออกเป็น 6 หมู่ แต่ละหมู่ใช้เวลาเรียนหนึ่งปี นับตั้งแต่ ม.6 เป็นชั้นต่ำสุด จนถึงหมู่ 1 เป็นชั้นสูงสุดและจบหลักสูตรไม่มีการสอบไล่ปลายปี แต่ครูจะพิจารณาเลื่อนชั้นนักเรียน (บุญเลิศ พิงพราวดีและมณี บล็อก ,2497)

เมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรคริสเตียนศึกษาที่ใช้ในโรงเรียนของสภาคริสตจักรจะเห็นว่าเป็น บทเรียนเชิงกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองมากกว่าการเรียนแบบท่องจำ ครูผู้สอนจะมีคู่มือครูและนักเรียนใช้สมุดปฏิบัติการ พร้อมทั้งมีสื่อการสอนและเทปเพลงประกอบการสอน การจัดหลักสูตรมุ่งความพร้อมและความจำเป็นในแต่ละชั้นตามระดับวัย เช่น ในระดับก่อนประถมศึกษาจะเน้นความรู้เกี่ยวกับพระเยซู พระเจ้า และคนที่เชื่อฟังพระเจ้า ส่วนในระดับประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาเป็นหลักสูตรที่มุ่งสอนด้านจริยธรรมโดยใช้หนังสือ “คริสเตียนจริยธรรม” ตามระดับชั้นต่างๆ นักเรียนทุกระดับชั้นจะได้รับการสอนคริสเตียนศึกษาในห้องเรียน การอบรมก่อนเข้าห้องเรียนและกิจกรรมพิเศษอื่นๆ (กองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย , 1996)

เมื่อรัฐบาลกลางในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้เข้ามาจัดการปฏิรูปการเมืองการปกครองรวมทั้งปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของความเป็นชาติ (nation state) ของไทย โดยมุ่งจัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนเข้ารับราชการและมุ่งให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่แบ่งแยกเชื้อชาติและภูมิภาคด้วยการใช้ระบบการศึกษาใหม่สร้างสำนึกความเป็นพลเมืองไทยและมีนโยบายใช้ภาษาไทยกลางในการเรียนการสอนโรงเรียนมิชชันนารีในภาคเหนือจึงได้เปลี่ยนมาใช้ภาษากลางตามนโยบายของรัฐบาลและใช้ตำราหลักสูตรของรัฐบาลไทยในโรงเรียนด้วย (สวัสดิ์ อ่องสกุล,2525)

การจัดการศึกษาของสถาบันศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการมีบทบาทของศาสนาที่เข้ามาจัดการศึกษาและยังเป็นการจัดการศึกษาที่มีชื่อเสียง ได้รับความเชื่อถืออย่างกว้างขวางและถึงแม้ว่าเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาตั้งแต่เริ่มแรกจะมุ่งเน้นเฉพาะลูกหลานคริสเตียนหรือมีเป้าหมายสูงสุดที่จะให้ผู้เข้ามารับการศึกษาย้ายมารับเชื่อคริสต์ศาสนา แต่การจัดการศึกษาที่ผ่านมานั้นได้เปิดรับผู้เรียนทุกเชื้อชาติ ศาสนาและไม่จำกัดฐานะของบุคคล ไม่มีการจำกัดหรือบังคับทางศาสนา ผู้เรียนยังคงมีเสรีภาพทางความเชื่อของตนเองและยิ่งกว่านั้น สถาบันการศึกษาของศาสนาคริสต์ยังส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมทางศาสนาต่างๆ ที่เป็นคุณประโยชน์สูงสุดในการดำเนินชีวิต เป็นสังฆธรรมที่ทันสมัยและยอมรับได้

การศึกษาในยุคบุกเบิกนี้ยังไม่มีแบบแผนที่แน่นอน ตลอดจนไม่มีครูที่เป็นครูอาชีพ ไม่มี ตารางสอนและหลักสูตรที่แน่นอน แต่อย่างไรก็ตามมิชชันนารีได้เป็นผู้บุกเบิกและวางรากฐานทำให้คนไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ซึ่งจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าต่อไป การจัดการศึกษาที่มีในระดับสามัญศึกษานี้ ถือเป็นการศึกษาสูงสุดในยุคนั้นโดยบทบาทของมิชชันนารี

2. ยุคก่อตั้ง (ค.ศ. 1918 - 1975, พ.ศ.2461 - 2518) ของมิชชันนารี

ยุคนี้เป็นช่วงที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรกที่มีการควบคุมการศึกษาเอกชน นับเป็นช่วงที่โรงเรียนของมิชชันนารีต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐและการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของรัฐ ซึ่งเป็นกระแสในการจัดการศึกษาที่สืบเนื่องตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นรัฐชาติไทยและในขณะเดียวกันโรงเรียนเอกชนที่ดำเนินการอยู่ได้ต้องได้รับการรับรองมาตรฐานจากรัฐบาล จึงจะสามารถจัดการศึกษาที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน ซึ่งมิชชันนารีได้จัดตั้งสถาบันการศึกษาทั้งในระดับสามัญและอุดมศึกษาขึ้น โดยมีปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านปรัชญา

การศึกษาถึงแนวคิดและปรัชญาการจัดการศึกษาของโปรเตสแตนต์ จะเห็นได้ว่าการให้ความสำคัญด้านการศึกษาของมิชชันนารีในระยะเริ่มแรก มีลักษณะที่เป็นแนวคิดเฉพาะตนอยู่มาก เนื่องจากมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเป็นอเมริกัน ได้เข้ามาจัดการศึกษาในสังคมไทยโดยมีประสบการณ์ของตนในการใช้การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้บรรลุดูเป้าหมายตามแนวอุดมการณ์เรื่อง “ยุคทองของคริสเตียน” ที่ปรากฏอย่างกว้างขวางในสังคมอเมริกัน มีการผลักดันให้การศึกษาที่เป็นสากลเป็นองค์ประกอบสำคัญในยุทธวิธีสำหรับการปฏิรูป “ยุคทอง” ของสหรัฐอเมริกาในช่วงก่อนสงครามกลางเมือง ซึ่งเป็นกระแสความคิดเดียวกันกับที่มิชชันนารีพยายามจัดตั้งการศึกษาตามแบบของตนในหมู่ชนนอกรีตหรือในประเทศต่างๆ ที่ตนออกไปเผยแผ่คริสต์ศาสนาด้วย

แนวคิดและปรัชญาในการศึกษาของมิชชันนารียังได้เสนอปรัชญาของการศึกษาใหม่ในสังคมไทย ทั้งนี้เนื่องจากมิชชันนารีมองการศึกษาของตะวันตกว่ามีมาตรฐานสูงกว่าการศึกษาแบบจารีตของไทยที่จัดการศึกษาในวัด ซึ่งนับวันจะลดมาตรฐานลงมากกว่าจะเจริญขึ้น ในแนวคิดนี้จึงได้เสนอปรัชญาการศึกษาใหม่โดยมีสถาบันการศึกษาที่เป็นแหล่งรวมความรู้วิทยาการใหม่ๆ หรือที่เรียกว่า “ยูนิเวอร์ซิตี” เพื่อสอนให้คนรู้เท่าทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในสังคมและบ้านเมืองและเสนอให้รัฐบาลให้ความสำคัญแก่การศึกษาและรัฐบาลควรเข้ามาจัดการศึกษาด้วย

ตนเอง ซึ่งจากแนวคิดและวัตถุประสงค์ทั้งหมด อาจกล่าวสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาทั้งหมดนี้ขึ้นก็เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะให้คนในสังคมไทยพบกับสันติสุขตามอุดมคติของคริสต์ศาสนาโดยใช้การศึกษาเป็นแนวทางอบรมบ่มนิสัย ซึ่งเป็นแนวคิดและปรัชญาสูงสุดของมิชชันนารีในการจัดการศึกษาในสังคมไทย เน้นพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยแนวคิดและแนวทางในการจัดการศึกษามีคริสต์ศาสนาเป็นแกนในการปฏิบัติ โดยหลักการของโรงเรียนมิชชันนารี คือจะต้องดำรงอยู่เพื่อประกาศเรื่องพระเยซูคริสต์และสร้างคริสเตียนที่ชาญฉลาดมีปัญญาทั้งยังมองความสำคัญของโรงเรียนประการหนึ่ง คือไม่ว่าโรงเรียนคริสเตียนจะมั่นคงหรืออ่อนแอ แต่ก็ยังเป็นแหล่งสร้างความเข้มแข็งแก่คริสตจักร โดยในงานเขียนของมิชชันนารีเมื่อปี ค.ศ. 1928 กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาของมิชชันนารีที่เป็นหลักการสำคัญ คือ

1. เป็นการจัดการศึกษาสำหรับคริสตชนคนหนุ่มสาว
2. เพื่อนำให้นักเรียนที่ไม่เป็นคริสเตียนกลับใจเข้ามารับเชื่อคริสต์ศาสนา โดยผ่านระบบการศึกษาที่มีบรรยากาศของโรงเรียนคริสเตียนอันเข้มแข็ง และจากการอบรมสั่งสอนโดยตรง
3. เพื่อให้มาตรฐานชีวิตและอุดมคติของคริสต์ศาสนาได้แทรกซึมเข้าสู่สังคมไทยโดยข้อตระหนักที่ว่า ถึงแม้นักเรียนของโรงเรียนมิชชันนารีจำนวนมากที่ยังไม่ประกาศตัวรับเชื่อคริสต์ศาสนา โดยตรงแต่พวกเขาก็ได้รับประสบการณ์ที่เป็นทัศนคติ ความซาบซึ้งตั้งใจ และความเข้าใจตามแบบคริสต์ศาสนา ติดตัวออกไปสู่สังคม
4. เพื่อค้นหาและให้การฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นผู้นำคริสเตียน ไม่ใช่เฉพาะเพื่อคริสตจักรเท่านั้น แต่สำหรับตำแหน่งหน้าที่ในวงงานราชการ ธุรกิจและการประกอบสัมมาชีพด้วย

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

เมื่อมีการก่อตั้งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเมื่อปี ค.ศ.1934 และการสลายตัวของคณะมิชชันนารีเพรสไบทีเรียนอเมริกันในปี ค.ศ. 1957 โรงเรียนที่จัดตั้งโดยคณะมิชชันนารีเพรสไบทีเรียนอเมริกันได้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสภาคริสตจักรฯ อีกทั้งยังมีการจัดตั้งโรงเรียนประจำคริสตจักรหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่มีการพัฒนาต่อมา

บทบาทหลักของมิชชันนารีที่จะนำไปสู่การจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยนั้นมีพันธกิจที่เกี่ยวข้องกันในเรื่องนี้ 2 พันธกิจหลัก คือ พันธกิจด้านการแพทย์และสาธารณสุขในสังคมไทยและพันธกิจด้านการจัดการศึกษา

พันธกิจด้านการแพทย์และสาธารณสุขในสังคมไทย ในยุคนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการถ่ายทอดหลักความรู้ของวิชาแพทย์สมัยใหม่ซึ่งเป็นการให้คำอธิบายที่แสดงรายละเอียดขององค์ประกอบต่างๆ อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เช่น การเรียบเรียงคัมภีร์กรรมรักษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นตำราแพทย์แผนปัจจุบันเล่มแรกของไทยที่มีการตีพิมพ์ขึ้นเป็นภาษาไทย การจัดพิมพ์ตำราการปลูกทรพิษ (treatise on inoculating for smallpox) ตำราการปลูกฝี (treatise on vaccination) เป็นต้น การจัดสร้างแบบเรียน ตำราขึ้นในยุคนี้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นบทบาทสำคัญของกรมมีตำราเรียนที่เกิดขึ้นในสังคมไทย การตีพิมพ์ความรู้ต่างๆ ทั้งลงรายละเอียดและรูปภาพประกอบ นับเป็นการเสนอความรู้ด้านกายวิภาคและสรีรวิทยา มีการอธิบายที่เป็นวิทยาศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความรู้ทางการแพทย์ตะวันตกที่ทันสมัยและได้นำเสนอทฤษฎีที่ทำให้เกิดโรคที่มาจากเชื้อจุลินทรีย์ (หรือที่รู้จักในปัจจุบันว่าเชื้อโรค) ซึ่งการอธิบายสาเหตุของโรคต่างๆ นั้นจะแตกต่างจากความเชื่อของไทยที่เกิดความเจ็บไข้จากผีป่า และอำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและการศึกษาทางวิทยาศาสตร์มากขึ้นในสังคมไทยและมีการถ่ายทอดความรู้ทางด้านเภสัชศาสตร์สมัยใหม่

พันธกิจทางการแพทย์และสาธารณสุขในสังคมไทยในด้านการสร้างโรงพยาบาลของมิชชันนารี ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดมิชชันนารี คือ ความพยายามที่จะให้คนเมืองเข้ามาอยู่ในบรรยากาศของการแพทย์แบบมิชชันนารีอย่างเต็มที่เพื่อตัดขาดจากระบบการรักษาแบบเดิมที่เชื่อปนด้วยความเชื่อเรื่องผีและไสยศาสตร์เป็นระบบการกล่อมเกลาสังคม (socialization) โดยระบบโรงพยาบาล

ลักษณะการจัดโรงพยาบาลของมิชชันนารีจนถึงปี ค.ศ. 1922 เป็นไปตามแนวความคิดเดิมคือให้ญาติผู้ป่วยเข้ามาอยู่ร่วมกับผู้ป่วยโดยจัดสร้างบ้านพักไว้รองรับ เพราะผู้ป่วยมาจากแดนไกลและทางโรงพยาบาลไม่มีผู้ช่วยแพทย์หรือพยาบาลที่จะคอยดูแล นอกจากนี้ยังมีการสอนหนังสือในตอนกลางวันเพื่อให้อ่านหนังสือได้และสามารถอ่านวรรณกรรมต่าง ๆ ของคริสเตียนด้วย โดยมีมิชชันนารีและผู้นำคริสเตียนเป็นผู้จัดกิจกรรมให้การอบรมทางศาสนา ต่อมาได้มีการสร้างโรงพยาบาลระบบใหม่ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงสู่การแพทย์ยุคใหม่ของมิชชันนารีโดยแยกญาติผู้ป่วยออกจากระบบการรักษาของแพทย์ การจัดตั้งโรงพยาบาลใหม่ใน

ยุคนี้ส่งผลต่อสังคมไทยโดยการริเริ่มให้มีงานโภชนาการภายใต้ความรับผิดชอบดูแล มีการเลี้ยงแกะเพื่อรีดนมและเลี้ยงไก่เพื่อใช้ทำเป็นอาหารให้ผู้ป่วย ซึ่งเป็นการเน้นความสำคัญของการจัดโภชนาการที่ถูกต้องลักษณะในระบบโรงพยาบาลที่ทันสมัยของมิชชันนารี (บุญชม อาวีวงศ์ ,2499)

พันธกิจด้านการศึกษา ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรก ที่เริ่มมีการควบคุมการศึกษาของเอกชนนับเป็นช่วงที่โรงเรียนของมิชชันนารีต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐและการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของรัฐ ซึ่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สภาคริสตจักรในประเทศไทยได้มีเป้าหมายที่จะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นแนวคิดของมิชชันนารีเพรสไบทีเรียนอเมริกันที่มีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1912 แต่เนื่องจากความพยายามในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวมีอุปสรรคด้านการเมืองและทางกฎหมายทำให้ไม่อาจดำเนินการได้ กระทั่งปี ค.ศ. 1969 รัฐบาลได้ตรากฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงมีการเคลื่อนไหวของสภาคริสตจักรที่จะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้น และในปี ค.ศ. 1974 สภาคริสตจักรได้จัดตั้งวิทยาลัยพายัพ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งแรกของไทยในส่วนภูมิภาค โดยมีความคิดเบื้องต้นเพื่อยกระดับวิทยาลัยพระคริสตธรรม (สถาบันศึกษาทางศาสนาเพื่อเตรียมคนเป็นทำงานในคริสตจักรและหน่วยงานของคริสตจักร) กับโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยแมคคอร์มิค (สถาบันศึกษาสายวิชาชีพพยาบาล) อันเป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงเก่าแก่ของคณะมิชชันนารีเพรสไบทีเรียนอเมริกันขึ้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่รัฐบาลรองรับ มาตรฐานเทียบเท่ากับมหาวิทยาลัยของรัฐ ภายหลังวิทยาลัยพายัพได้มีการพัฒนาต่อมาจนได้รับสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกในประเทศไทย โดยมหาวิทยาลัยพายัพจัดตั้งขึ้นเพื่ออบรมและให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาในแขนงต่างๆ แก่บุคคลทั่วไป รวมทั้งเป็นการฝึกและเตรียมชนชั้นผู้นำให้กับประเทศ เป็นแหล่งสร้างค่านิยม จริยธรรมและทัศนคติอันดีงาม คือสร้างและพัฒนาบุคคลให้พร้อมซึ่งวุฒิภาวะ ตลอดจนเป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยและส่งเสริมวิชาการ เป็นแหล่งบริการสังคมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ (70 ปีพระพรสภาคิสตจักรแห่งประเทศไทย ,2547) และได้มีการจัดตั้งโรงเรียนพยาบาลมิชชันเซเวนต์เดย์แอดเวนติสต์ที่เปิดสอนในปี พ.ศ. 2490 นอกจากนี้ยังมีการศึกษาอีกแบบหนึ่งที่เป็นบทบาทของคริสตจักรโปรเตสแตนต์นั่นคือการจัดรวีวารศึกษาหรือโรงเรียนวันอาทิตย์ (sunday school) เป็นกิจกรรมหลักที่สอนเยาวชนและสมาชิกคริสตจักรให้มีความรู้ เข้าใจในหลักคำสอนและจริยธรรมของคริสต์ศาสนา

การจัดการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ โรงเรียนพยาบาลแมคคอร์มิคได้ตัวอย่างอันดีงามจากบาร์แลนด์ ซึ่งได้วางรากฐานการพยาบาลไว้เป็นอย่างดี เป็นผู้รับผิดชอบทางฝ่ายการพยาบาลทั้งหมด เป็นอาจารย์สอนในห้องเรียนในหอผู้ป่วย และเป็นนางพยาบาลอยู่เวร

24 ชั่วโมง หลังจากออกเวรแล้วยังอยู่เวร on call ได้อีก เมื่ออาจารย์ถูกตามและตื่นเตรียมตัวไปโรงพยาบาล จะมีพยาบาลคนอื่นตามไปช่วยโดยที่อาจารย์ไม่ได้เรียกร้อง สมมติใจไปช่วยโดยไม่เกี่ยงงอนดูอยู่ในครอบครัวเดียวกัน บางครั้งทำงานกัน 16 ชั่วโมง โดยไม่มีใครบ่น เป็นอย่างนี้เป็นเวลานานกลายเป็นนิสัยติดตัวมา เนื่องจากแบบฉบับอันดีงามนี้เอง ที่พ่อเลี้ยงคอร์ทชอบเรียกว่า “McCormick Spirit” (ศรีวิไล สิงหนตร,2506)

ตัวอย่างการเรียนการสอนพยาบาลแมคคอมมิค มีดังนี้

การสอนทางทฤษฎี

1. การบรรยายใช้ภาษาอังกฤษ สลับภาษาไทย เวลาเรียนขึ้นอยู่กับเวลาว่างของผู้สอน
2. การสาธิต จะทำในวิชาหลักการพยาบาลมาก โดยครูจะทำให้ดูก่อน แล้วให้นักเรียนทำเอง โดยให้ทำกับผู้ป่วยจริง ครั้งแรกครูจะคุมให้ทำให้ถูกต้องเมื่อทำได้ครูจะปล่อยให้ไปทำไปได้เลย แต่ถ้าคนไหนทำไม่ได้ ครูจะคุมครั้งที่ 2 หรือ 3 จนกว่าจะทำได้ดี

การสอนภาคปฏิบัติ

1. เรียนในหอผู้ป่วย ฝึกงานไปด้วยเรียนไปด้วย
2. ฝึกงาน ทำเฉพาะงานพยาบาลจริงๆ ทำความสะอาดพื้น ล้างกระโถน นักเรียนต้องทำเองหมด ต้องไปฝึกงานที่โรงครัว โรงซักฟอกด้วย
3. ทางวิชาสูติกรรม ต้องทำคลอดตามจำนวนที่กำหนด ตามเยี่ยม case และสอนผู้ป่วย มีการติดตามอย่างละเอียด

ตัวอย่าง การจัดการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์มิชชัน ซึ่งเป็นสถานศึกษาพยาบาลที่ก่อตั้งขึ้นด้วยความศรัทธาทางศาสนา วิธีการสอนของโรงเรียนพยาบาลมิชชัน เช่นเดียวกับโรงเรียนอื่นๆ คือนักเรียนจะขึ้นปฏิบัติงานตอนเช้า ภาคบ่ายจะเรียนในชั้นเรียน

วิธีการสอนทางภาคทฤษฎี มี 3 วิธี คือ

1. การบรรยาย (lecture) จะสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพราะผู้สอนเป็นชาวต่างชาติ แต่จะมีอาจารย์เยี่ยมมงคล ทองประเสริฐ เป็นผู้ดูแลและช่วยเป็นล่ามด้วย
2. สาธิต (demonstration) มีห้องสาธิตโดยเฉพาะ ครูทำให้อูและให้นักเรียนจับคู่กันทำให้อูครูดู เมื่อขึ้นฝึกงานมีสมุดให้ครูเซ็นชื่อกำกับว่าได้ฝึกทำอะไรไปแล้ว
3. ทดลอง (laboratory) เข้าห้องทดลองในวิชาเคมี จุลชีววิทยา กายวิภาคศาสตร์ และอาหาร

วิธีการสอนภาคปฏิบัติ

การฝึกภาคปฏิบัตินี้ จะมีครูควบคุมตลอด ครูเป็นชาวต่างชาติ แต่จะมีครูไทยเป็นผู้ควบคุมดูแลอยู่บนเตียงผู้ป่วยตลอด และมีหัวหน้าตึกเป็นคนไทย ช่วยสอนงานบนเตียงผู้ป่วยให้นักเรียน และมีการมอบหมายงานให้นักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร วิธีการสอนมี 4 วิธี

1. การประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาผู้ป่วย (case conference)
2. การอภิปรายกลุ่ม (group discussion)
3. ศึกษาผู้ป่วยเฉพาะกรณี (case study)
4. การสอนข้างเตียงผู้ป่วย (bed side teaching) ขณะที่นักเรียนกำลังให้การพยาบาล จะมีครูหรือหัวหน้าตึก คอยตรวจตราและสอนไปด้วย

2.3 ด้านหลักสูตร

ภายหลังที่รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรกในปี พ.ศ. 2461 และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของเอกชน เช่นพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2464 พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2497 การประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2503 และแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ.2518 กระทั่งถึงพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (กองวิจัยการศึกษา 2532) ทำให้โรงเรียนขององค์กรศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ที่ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบและการดูแลของทางราชการ และต้องดำเนินการที่เข้าสู่มาตรฐานตามการกำหนดของรัฐบาลมากขึ้น โดยต้องขอการรับรองมาตรฐานการศึกษาเทียบเท่าโรงเรียนของรัฐบาล ดังนั้นแนวการจัดการศึกษาจึงไม่แตกต่างไปจากการจัดการศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลมากนัก แต่ที่มีโรงเรียนเอกชนรวมถึงโรงเรียนขององค์กรศาสนาคริสต์เข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาก็ด้วยบทบาทสำคัญที่มีต่อชุมชนหลายประการ เช่น บทบาทในการช่วยจัดการศึกษาทดแทนในส่วนที่รัฐบาลจัดไม่ได้บทบาทที่ช่วยสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง เช่น การเน้นด้านระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม หรือความสามารถทางด้านภาษา เป็นสถานศึกษาใกล้บ้าน เป็นผู้นำความรู้วิทยาการใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอน

การจัดหอพักนักเรียน เป็นการจัดการศึกษาอีกแบบหนึ่งที่เป็นภารกิจร่วมกับการจัดการศึกษาในระบบ โรงเรียนของสถาบันศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์บางโรงเรียนยังคงมีระบบนักเรียนประจำที่สืบทอดจากอดีต ซึ่งกิจกรรมในหอพักนักเรียนมีลักษณะของการเรียนการสอนและให้การอบรมอย่างหนึ่ง และยังมีหอพักนักเรียนที่คริสตจักรได้จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับนักเรียนจากท้องถิ่นห่างไกลที่เข้ามาเรียนยังศูนย์กลางการศึกษาในตัวเมือง เป็นการจัดหอพักพิเศษ ซึ่งกิจกรรม

ภายในหอพักเป็นการเรียนการสอนทางจริยธรรม การเรียนรู้ประสบการณ์นอกห้องเรียน และการส่งเสริมทางวิชาการด้วย

การจัดหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ของมิชชันนารีในยุคนี้ได้ยึดหลักสูตรของโรงเรียนพยาบาลสภาภาษาไทยเป็นหลัก ซึ่งหลักสูตรของโรงเรียนสภาภาษาไทยในระยะเริ่มแรกมีระยะเวลาในการเรียน 1 ปี ต่อมาเพิ่มเป็น 2 ปีและ 3 ปี เมื่อจบพยาบาลแล้วนักเรียนต้องไปเรียนวิชาการผดุงครรภ์ที่โรงเรียนผดุงครรภ์ศิริราช และผู้ที่จบวิชาการผดุงครรภ์จากศิริราชแล้วก็จะถูกส่งมาเรียนการพยาบาลที่โรงพยาบาลสภาภาษาไทย วิชาที่สอนได้แก่ การพยาบาลและผดุงครรภ์ ทั้งฝึกหัดศิลป์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพยาบาลโดยเรียนวิชาหลัก 1 ปี ฝึกหัดปฏิบัติอีก 1 ปี เมื่อเรียนจบ 2 ปี จะมีการสอบไล่ ถ้าสอบผ่านต้องอยู่ฝึกหัดทำคะแนนความชำนาญอีก 1 ปี ซึ่งนักเรียนจะได้รับประกาศนียบัตรเมื่ออายุครบ 18 ปี วิชาที่เรียนได้แก่ สรีระ ศัพทภาษาเคราะห์ สุขวิทยา การตรวจไข้ การพยาบาล ธรรมจรรยา ส่วนวิชาที่ต้องฝึกหัดได้แก่ การทำรายงาน การเย็บปักถักร้อย การประกอบอาหาร การนวด การเลี้ยงเด็ก การปลูกฝี การตรวจไข้ การพยาบาล การผดุงครรภ์ วิชาที่เรียนของโรงเรียนพยาบาลแมคคอร์มิคในยุคนี้ คล้ายคลึงกับโรงเรียนพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพราะใช้หลักสูตรเดียวกัน แต่มีวิชาที่เกี่ยวข้องกับ ศาสนาแทรกอยู่กับวิชาจรรยาพยาบาล วิชาที่เรียนแตกต่างจากโรงเรียนพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้แก่ จิตวิทยาสังคม สังคมวิทยา และปัญหาสังคม จรรยาและศาสนา การพันผ้า การนวด ยาและสารน้ำ (drugs and solution) หลักสูตรของแมคคอร์มิคนี้ ยังมีบันทึกเกี่ยวกับความประทุติในระหว่างการศึกษาเล่าเรียนอีกด้วย ในการประเมินพยาบาล คิดเป็นร้อยละ ภาคทฤษฎี 60 % ผ่าน ภาคปฏิบัติ 70 % ผ่าน นักเรียนจะต้องสนใจเรียนในชั้นเรียนและสนใจการฝึกปฏิบัติงานบนเตียงผู้ป่วยด้วย ซึ่งนักเรียนในสมัยนั้นไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน จะได้เสื้อผ้าและรองเท้าฟรี รับประทานอาหารฟรี การสอบใช้ข้อสอบของโรงเรียนพยาบาล จุฬาลงกรณ์ฯ เมื่อจบการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตร 2 ใบ เป็นของโรงเรียนพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ 1 ใบ และของโรงเรียนพยาบาลแมคคอร์มิค 1 ใบ (โรงเรียนพยาบาล โรงพยาบาลแมคคอร์มิค, 2484)

แพทย์จะเป็นผู้สอนและฝึกงานพยาบาลในโรงพยาบาล เรียกได้ว่าการศึกษาระบบอาชีพโดยลักษณะงานและบทบาทของพยาบาลในสมัยนั้นอยู่ในฐานะผู้ช่วยแพทย์ในการจัดเตรียมเครื่องมือ เครื่องใช้ตามแพทย์สั่ง โรงเรียนพยาบาลในระยะนี้จะมีเพียง 3 แห่ง คือ โรงเรียนพยาบาลศิริราช โรงเรียนพยาบาลสภาภาษาไทย และโรงเรียนพยาบาลแมคคอร์มิค เชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนพยาบาลแห่งแรกที่ตั้งขึ้นโดยมิชชันนารี (สายสวาท เผ่าพงษ์ ,2542)

หลักสูตรที่ใช้ในยุคนี้ยังถือได้ว่าไม่ได้เป็นไปในรูปแบบของพยาบาลวิชาชีพ ระยะเวลาของหลักสูตร 3 ปี 6 เดือน (เรียนพยาบาลทั่วไป 3 ปี และผดุงครรภ์ 6 เดือน) ระยะ 6 เดือนแรกเรียนวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐานแล้วจึงเรียนต่อในชั้นคลินิก การศึกษาจะเน้นทักษะ การปฏิบัติการพยาบาลข้างเตียงผู้ป่วย ภายใต้การควบคุมแนะนำของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ ลักษณะงานส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติตามคำสั่งการรักษา เป็นงานที่ต้องอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือในการดำเนินงานเกี่ยวกับการตรวจรักษา พยาบาลได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมด้านการตรวจและรักษาพยาบาลมากขึ้น เช่น การวัดอุณหภูมิ ซีพจร หายใจ การวัดความดันโลหิต ฉีดยา สอนปัสสาวะ เป็นต้น (สายสวาท เผ่าพงษ์ ,2542)

กล่าวโดยสรุปว่าหลักสูตรในยุคนี้ดำเนินอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของเอกชน ซึ่งต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบและการดูแลของราชการตลอดจนดำเนินการเข้าสู่มาตรฐานของรัฐ มีขัณฑ์นารีมีบทบาทในการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทยโดยการจัดหลักสูตรพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค ซึ่งใช้หลักสูตรของสภาการศึกษาไทยเป็นหลักโดยถือได้ว่าหลักสูตรยังไม่เป็นไปตามรูปแบบของพยาบาลวิชาชีพ การเรียนการสอนจะเน้นการปฏิบัติการพยาบาลข้างเตียงผู้ป่วยและงานอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการตรวจรักษาเป็นหลัก

3. ยุคพันฝ่า (ค.ศ.1975 - 1999, พ.ศ.2518 - 2542) ของมิชชันนารี

เป็นช่วงที่โรงเรียนของโปรเตสแตนต์ที่ได้รับผลกระทบจากการออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2518 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งมิชชันนารีจะต้องยึดถือเป็นหลักในการดำเนินพันธกิจทางด้านการศึกษาอย่างเคร่งครัด โดยมีปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านปรัชญา

ภายหลังที่รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษาตามยุคที่ 2 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ซึ่งโรงเรียนของศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์จะต้องดำเนินการที่เข้าสู่มาตรฐานตามการกำหนดของรัฐมากขึ้น โดยต้องขอการรับรองมาตรฐานการศึกษาเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล ดังนั้นแนวทาง

จัดการศึกษาจึงไม่แตกต่างไปจากการจัดการศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลมากนัก แต่ที่มีโรงเรียนเอกชนรวมถึงโรงเรียนขององค์กรศาสนาคริสต์เข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาก็ด้วยบทบาทที่สำคัญที่มีต่อชุมชนหลายประการ อาทิ บทบาทในการช่วยจัดการศึกษาทดแทนในส่วนที่รัฐจัดไม่ได้ บทบาทที่ช่วยสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง เช่นการเน้นด้านระเบียบวินัยและภาษาอังกฤษ เช่นเดียวกับยุคที่ 2 ดังที่กล่าวมาและ เป็นผู้นำวิทยาการใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอน (กองวิจัยการศึกษา,2532) ซึ่งการกำหนดให้เอกชนร่วมรับภาระทางการศึกษาและมีการควบคุมการศึกษาเอกชนอย่างเข้มงวด ทั้งด้านมาตรฐานและการเก็บค่าเล่าเรียน ทำให้โรงเรียนของโปรเตสแตนต์ได้กำหนดกรอบและแนวทางของตนอย่างชัดเจนขึ้น เช่นการกำหนดปรัชญาในการจัดการศึกษาและคำขวัญของโรงเรียนที่จะชี้แนะทางการจัดการศึกษา แต่ทั้งนี้ยังมีรากฐานมาจากสมัยบุกเบิกจากมิชชันนารีเป็นสำคัญ

ในปัจจุบันโรงเรียนขั้นพื้นฐานและสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นการศึกษาในระบบได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรที่ทบวงมหาวิทยาลัยรับรองเป็นหลัก ขณะที่โรงเรียนสอนทางศาสนาก็ดำเนินการตามพระราชบัญญัติและกฎระเบียบทางราชการที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมและกิจกรรมเสริมทางศาสนา ในการจัดการศึกษาของสถาบันศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ มีจุดเด่นที่สำคัญประการหนึ่งคือการจัดกิจกรรมและการเสริมจริยธรรมทางศาสนา โดยมีพันธกิจคริสเตียนศึกษาและศาสนกิจในโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาในระบบ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปรัชญาพันธกิจหลักของมิชชันนารี

3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

พันธกิจคริสเตียนศึกษาและศาสนกิจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการจัดตั้งโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ตั้งแต่แรกเริ่ม ทั้งนี้เพราะเป็นภารกิจอันสำคัญยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการศึกษา อบรมจริยธรรมตามแนวทางของศาสนาคริสต์ในสถาบันนั้นๆ ซึ่งตามโครงสร้างของโรงเรียนจะมีอนุศาสนิก เป็นผู้รับผิดชอบในการวางแผนและดำเนินการด้านคริสเตียนศึกษาในสถาบันการศึกษาโดยตรง นับเป็นผู้มีบทบาทอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมที่เป็นการเสริมสร้างด้านจริยธรรมอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ทั้งในห้องเรียนนอกห้องเรียน และกิจกรรมทั่วไปสำหรับบุคลากรในสถาบันทุกระดับ (กองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ,2539) วิทยาลัยคริสเตียนได้ถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ.2527 และได้เปลี่ยนประเภทเป็น มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2544 ซึ่งได้ดำเนินการภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาทั้งด้านการสอน การบริการแก่สังคม การทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การศึกษาวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยี

ทางการศึกษาพร้อมกับการพัฒนาบุคลากรของสถาบันในทุกส่วนงาน (70 ปีแห่งพระพรเสภา คริสตจักรแห่งประเทศไทย ,2547) และในวันที่ 1 มิถุนายน 2528 ได้มีการปรับระดับการศึกษา ผู้ช่วยพยาบาลของโรงพยาบาลเซ็นต์หลุยส์ให้เป็นสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติ อุดมศึกษา พ.ศ.2522 โดยทำโครงการจัดตั้งเป็นวิทยาลัยพยาบาลเซ็นต์หลุยส์ เสนอขอรับ ใบอนุญาตต่อทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อเปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยมี วัตถุประสงค์ให้เป็นสถาบันอุดมศึกษา ที่สามารถพัฒนาการศึกษาด้านการพยาบาลอย่างมี ประสิทธิภาพและได้รับการอนุญาตให้จัดตั้งวิทยาลัยพยาบาลเซ็นต์หลุยส์ซึ่งได้ดำเนินภารกิจ ทั้ง ในด้านการจัดการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องโดยยึดมั่นในปรัชญา “ความเมตตาากรุณาอยู่ที่ใด พระเจ้าสถิตที่นั่น” สำหรับการเรียนการสอนนั้นนอกจากจะดำเนินการสอนตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ตามสภาการ พยาบาลกำหนดแล้ว ยังมีปลูกฝังคุณธรรมโดยบรรจุชั่วโมงพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมีความเชื่อว่าการผลิตบุคลากรพยาบาลที่มีคุณธรรม 12 ประการของวิทยาลัยฯ (ความซื่อตรง ความรักเพื่อนมนุษย์ ความเมตตาากรุณา ความสละตน ความขมีใจ ความอดทน ความจริงใจ ความเพียร ความมีจรรยาวิชาชีพ ความนอบน้อมสุภาพ ความมีวาจาดี และความสะอาดกายใจ) มีความเอื้ออาทร คำนึงถึงศักดิ์ศรีมนุษย์ และมีคุณภาพตาม มาตรฐานวิชาชีพพยาบาล จะทำให้ ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถให้บริการสุขภาพแก่สังคม ปฏิบัติงานร่วมกับสมาชิกทีมสุขภาพอื่นๆ เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วยเป็นโรค บำบัดรักษา และฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ ของบุคคลทุกเพศทุกวัย รวมทั้งครอบครัว กลุ่มคน ชุมชน และสังคม ทั้งในสถานบริการสุขภาพทุก ระดับและในชุมชน สามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย ชี้นำตนเองในดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และแสวงหาความรู้และ เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์วิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาองค์ความรู้ทางการ พยาบาลให้มีความเป็นสากลอยู่เสมอ(www.slac.ac.th)

3.3 ด้านหลักสูตร

การศึกษาด้านการพยาบาลในประเทศไทยในยุคนี้เป็นระยะที่มีผลมาจากอิทธิพลการ เปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์และนวัตกรรมทาง เทคโนโลยี ตลอดจนการเริ่มต้นผลิตเจ้าหน้าที่ทางการพยาบาลสาขาต่างๆ เช่น เทคนิคการแพทย์ นักกายภาพบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางการพยาบาล คือ การอนุมัติให้เปิดหลักสูตร วทบ. (พยาบาล) ขึ้นเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ.2499 และในปี พ.ศ. 2502 ได้เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรอนุปริญญาพยาบาล เป็นผู้จบการศึกษาระดับ

เตรียมอุดมหรือ ม.8 ต่อมาโรงเรียนพยาบาลแห่งอื่น ได้เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรเป็นระดับเดียวกัน ทำให้การศึกษาพยาบาลมีมาตรฐานสูงขึ้นอยู่ในระดับอุดมศึกษาโดยสมบูรณ์ (สายสวาท เผ่าพงษ์ ,2542)

1. ยุครุ่งเรือง (ค.ศ.1999 – ปัจจุบัน , พ.ศ. 2542 – ปัจจุบัน) ของมิชชันนารี

เป็นช่วงการปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เมื่อมีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ก่อเกิดการเคลื่อนไหวของโรงเรียนในสังกัดพันธกิจการศึกษาและสถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัดคริสตจักรระดับภาค คริสตจักรท้องถิ่นและองค์การทางศาสนา คริสต์นิกายโปรเตสแตนต์อื่นๆ ที่จะต้องปรับปรุงและจัดการศึกษาให้เข้าสู่ระบบมาตรฐาน เพื่อให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษาในสังกัดสามารถจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานตามเกณฑ์ของรัฐด้วยโดยมีปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านปรัชญา

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา สภาคริสตจักรมีเป้าหมายที่จะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาและได้ดำเนินการจนถึงปัจจุบัน โดยมีแนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาทั้งหมดก็เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะให้คนในสังคมไทยได้พบกับสันติสุขตามอุดมคติคริสต์ศาสนาโดยใช้การศึกษาเป็นแนวทาง อบรมบ่มนิสัย ซึ่งเป็นแนวคิดและปรัชญาสูงสุดของมิชชันนารีในการจัดการศึกษาในสังคมไทย เน้นพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยแนวคิดและแนวทางในการจัดการศึกษามีคริสต์ศาสนาเป็นแกนในการปฏิบัติ

4.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

ขอขยายในการจัดการศึกษาของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ในปัจจุบัน ใช้กรอบกำหนดของการจัดการศึกษาสมัยใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นเกณฑ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาของสถาบันศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ มีทั้งระบบสถาบันการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยและการศึกษาที่เรียกว่า “คริสเตียนศึกษา” ที่เป็นบทบาทหลักขององค์การคริสต์ศาสนาและคริสตจักรที่ถือเป็นการศึกษาตลอดชีวิตซึ่งขอขยายของการจัดการศึกษาของสถาบันศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ สามารถจำแนกได้

3 รูปแบบ ตามระบบการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน คือ การศึกษาในระบบ (formal education) การศึกษานอกระบบ (non – formal education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (informal education) มีรายละเอียดตามองค์การศาสนา ดังต่อไปนี้

การศึกษาในระบบ (formal education) ได้แก่โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้หลักเกณฑ์และหลักสูตรครบถ้วนตามกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

การศึกษานอกระบบ (non- formal education) ได้แก่สถาบันสอนศาสนา ศาสนศาสตร์ เช่น วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคคิลวารี่ โรงเรียนคริสต์ศาสนศาสตร์กรุงเทพ (B.I.T.) ศูนย์ฝึกอบรมพระคริสตธรรมกระทรวงมหาดไทย ศูนย์ฝึกอบรมพระคริสตธรรมลาหู่ เป็นต้น สถาบันเหล่านี้จัดไว้ในรูปแบบของการศึกษานอกระบบเนื่องจากระบบการจัดการศึกษาของสถาบันและหน่วยงานดังกล่าวมีหลักสูตรขึ้นเอง มีการวัดผลการเรียน การออกวุฒิบัตรรับรองอันเป็นที่ยอมรับของคริสตจักรและวงการคริสตจักรทั้งในและต่างประเทศ

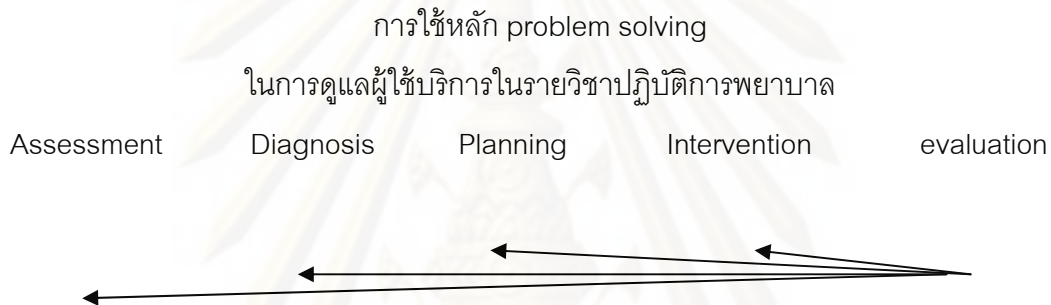
การศึกษาตามอัธยาศัย (informal education) เป็นการจัดการสอนที่ไม่มีคะแนนสำหรับวัดประเมินผลเหมือนกับวิชาต่างๆ ไป เป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การศึกษาในส่วนนี้ได้แก่การสอนคริสเตียนศึกษาในโรงเรียนโดยมีฝ่ายศาสนกิจหรืออนุศาสนของสถาบันเป็นผู้รับผิดชอบ และการสอนคริสเตียนศึกษาในคริสตจักร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนวันอาทิตย์ (รวิวารศึกษา) (สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 2542)

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนคริสเตียน ในระดับอุดมศึกษา มีสถาบันอุดมศึกษาของสภาคริสตจักรฯ จัดหลักสูตรการศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและโท โดยเปิดคณะและวิชาต่างๆ อย่างกว้างขวาง และมีการศึกษานอกระบบให้การศึกษาระดับประกาศนียบัตรและระดับปริญญา ได้แก่สถาบันศาสนศาสตร์หรือพระคริสตธรรมที่มุ่งเน้นความรู้ทางธรรมและวิชาการที่จะออกมาเป็นผู้ปฏิบัติงานทางศาสนา เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีจุดเด่นด้านการสอนคุณธรรมจริยธรรม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ได้มุ่งเน้นให้โรงเรียนจัดการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดีมีความสุข เชื่อเพื่อพ่อแม่และมีคุณภาพในสังคม ซึ่งสถาบันการศึกษาของสภาคริสตจักรฯ ได้ดำเนินมาตลอด คือการปลูกฝังคุณลักษณะ คริสเตียน (christian spirit) ดังนั้นผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาของมูลนิธิ ฯ จึงได้รับการยอมรับในด้านการเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นลักษณะที่ค่อนข้างเด่นชัดกว่าสถาบันต่างๆ ไป (70 ปีแห่งพระพรสภาคริสตจักรในประเทศไทย) และการจัด

ให้มีกิจกรรมในหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ เช่น หน่วยงานชีวิตคริสเตียน ที่มีเป้าหมายในการอบรม กลุ่มเมลาคริสต์ชนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม

วิธีการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา มีอาจารย์สอนบนหอผู้ป่วย มีเทคนิคการเรียนการสอนแบบต่างๆ ตัวอย่าง เช่น การปฏิรูปการเรียนรู้ภาคปฏิบัติที่เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง โดยใช้หลักการแก้ไขปัญหาของผู้ใช้บริการ (problem solving) มิใช่การปฏิบัติตามคำสั่งหรือตรงตามตาราง (routine) โดยมีความคาดหวังว่าวิธีนี้จะทำให้นักศึกษาสามารถที่จะดูแล เข้าใจกระบวนการในการดูแลผู้ป่วยเป็นองค์รวมได้ดี ฝึกให้นักศึกษาได้คิด วิเคราะห์เป็น ค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง ตามหลักการ problem solving

นอกจากนี้ยังใช้วิธีการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (problem based learning) มีหลายสถาบันพยายามใช้วิธีการสอนนี้ โดยคาดหวังผลลัพธ์ที่สำคัญคือ

- ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์
- กระบวนการกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็น การแสดงออก การนำกลุ่ม
- การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองจากแหล่งต่างๆ
- การอ่าน การสรุปความ

(ศิริพร ชัมภลลิขิต, 2544)

หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ระดับปริญญาตรี ซึ่งได้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ภาคปฏิบัติที่เน้นการฝึกปฏิบัติบนสถานการณ์จริง นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยทำให้พยาบาลรุ่นใหม่มีอิสระเสรีทางความคิดมากขึ้น พยาบาลมองตนเองในฐานะสมาชิกวิชาชีพคนหนึ่งของทีมสุขภาพ มีความสำคัญต่อการให้บริการแก่ผู้ป่วยเท่าเทียมกับวิชาชีพอื่น

ด้านหลักสูตร

พันธกิจมิชชันนารีด้านการจัดการศึกษาโดยเฉพาะพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยดำเนินมายาวนานจนปัจจุบัน ซึ่งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยโดยบทบาทของมิชชันนารีได้มีการขยายและพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรตามสภาการพยาบาลกำหนด ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยพายัพ มีวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาในทศวรรษต่อไปว่า “มหาวิทยาลัยพายัพจะปรับปรุงคุณภาพการศึกษาที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมให้มากที่สุดตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้เสียงใหม่เป็นศูนย์กลางการศึกษาระหว่างประเทศและยังให้ความสำคัญกับการบริการวิชาการแก่สังคม โดยเปิดสอนรายวิชาเกี่ยวกับ service learning โดยให้นักศึกษาออกไปบริการสังคมในสาขาวิชาที่เรียนมาและยังสนับสนุนหลักสูตรสหกิจศึกษา เพื่อให้นักศึกษาทำงานในขณะที่เรียนตามนโยบายของรัฐบาลด้วย” (มหาวิทยาลัยพายัพ ,2004)

มหาวิทยาลัยคริสเตียน เริ่มต้นศตวรรษใหม่ตั้งแต่ ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) เป็นต้นมา ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของทุกประเทศทั่วโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการค้าและการประกอบการที่รุนแรงและเข้มข้นมากขึ้น การดำเนินธุรกิจทุกประเภทและการประกอบการทุกด้านทั้งภาครัฐและเอกชนจึงต้องอาศัยการบริหารจัดการแนวใหม่ (modern management) เป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการให้สถานประกอบการและองค์กรสามารถสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันและนำพาให้องค์กรธุรกิจเอกชนและรัฐประสบความสำเร็จได้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียนจึงได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยฯ ให้เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาเอกได้ตามแผนการจัดการศึกษาได้วางไว้ คือ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ ในปีการศึกษา 2547 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการโดยหลักสูตรประกอบด้วยการเรียนการสอนรายวิชาแทนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการแนวใหม่เป็นหลัก ร่วมกับการเลือกเรียนรายวิชาในกลุ่มสาขาการจัดการบริการสุขภาพ การจัดการภาครัฐและเอกชน การจัดการศึกษาหรือการจัดการพยาบาล (จันทร์จิรา วงษ์ชมทอง ,2003)

วิทยาลัยเซ็นหลุยส์ ในปี 2546 ได้เปิดสอนหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาลและหลักสูตรระยะสั้น เช่น หลักสูตรการพยาบาลผู้ป่วยโรคไต (www.slac.ac.th)

วิทยาลัยมิชชัน ได้เปิดสอนคณะพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี หลักสูตรภาษาไทย โดยที่ผ่านมามีวิทยาลัยมิชชันได้ผลิตพยาบาลที่มีคุณภาพเข้าสู่สังคมเป็นจำนวนมากและในวันที่ 30 มิถุนายน 2552 ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย – แปซิฟิก เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมต่อไป (www.apiu.edu)

จากการศึกษาวิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งถือได้ว่ามิชชันนารีเป็นจุดเริ่มต้นของการนำเอาวิทยาการต่างๆ เข้าสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพันธกิจด้านการเผยแพร่ศาสนา ด้านการแพทย์ ที่ส่งผลสู่ระบบการศึกษาของไทยตั้งแต่ระดับสามัญศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ดังสรุปได้ตามตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางสรุป วิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ใน
สถาบันอุดมศึกษาไทย ตามยุคสมัย

ยุคสมัย	บทบาทของมิชชันนารีตามยุคสมัย	บทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย
1.ยุคนุกเบิก (ค.ศ.1838 – 1918, พ.ศ. 2381-2461)	1.การเผยแพร่ศาสนา 2. ผู้บุกเบิก 3. การจัดตั้งโรงเรียน	1. ความมุ่งมั่น อดทน ทำงานอย่างเต็มกำลังสติปัญญา อุทิศแรงกายใจโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยตามอุดมการณ์ของมิชชันนารี 2. การดำเนินงานด้านการแพทย์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เช่น การผ่าตัด การปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษ (Vaccination) การผดุงครรภ์ การปลอดเชื้อ (Sterilization) 3. การจัดตั้งโรงเรียนกินนอนหรือโรงเรียนประจำ (Boarding School) , โรงเรียนสำหรับเด็กชาย การศึกษาสำหรับสตรีและการสอนภาษาอังกฤษ
2.ยุคก่อตั้ง (ค.ศ. 1918 – 1975 ,พ.ศ. 2461 - 2518)	1. พันธกิจด้านการแพทย์และสาธารณสุข	1. สร้างแบบเรียน ตำราวิชาการ 2. ทฤษฎีเชื้อโรค 3. จัดตั้งโรงพยาบาล 4. ริเริ่มงานโภชนาการที่ถูกต้องลักษณะในระบบโรงพยาบาล

ยุคสมัย	บทบาทของมิชชันนารีตามยุคสมัย	บทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษา พยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ไทย
3.ยุคพื้นผ้า (ค.ศ.1975 - 1999, พ.ศ.2518 - 2542)	2. พันธกิจด้านการจัดการศึกษา 1. การดำเนินการด้านการจัดตั้ง โรงพยาบาล 2. พันธกิจด้านการศึกษา	1. จัดตั้งโรงเรียนพยาบาลและผดุง ครรภ์ 2. แนวทางการจัดหลักสูตรที่เป็นแบบ แผน 1. การจัดการทางการแพทย์แบบ เคลื่อนที่ 2. การปฏิบัติพันธกิจทางการแพทย์กับ ผู้ยากไร้ 1. พันธกิจคริสเตียนศึกษาและ ศาสนกิจ
4.ยุครุ่งเรือง (ค.ศ. 1999 – ปัจจุบัน ,พ.ศ. 2542 - ปัจจุบัน)	1. หลักสูตรพยาบาลศาสตร์	1. การจัดหลักสูตรและแผนการสอน ของคณะพยาบาลศาสตร์โดยบทบาท ของมิชชันนารี ซึ่งการปลูกฝัง คุณลักษณะคริสเตียนยังคงปรากฏอยู่ ในหลักสูตรในรายวิชาของการศึกษา ทั่วไปของพยาบาลศาสตร์

สรุปวิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยใน
สถาบันอุดมศึกษา

ยุคที่1 ยุคบุกเบิก (ค.ศ.1838 –1918, พ.ศ. 2381-2461)

มิชชันนารีมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างมาก โดยการนำวิธีการทาง
การแพทย์เข้าสู่สังคมไทยโดยถือว่าเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการเผยแพร่ศาสนาตาม
แนวคิดและอุดมการณ์ของมิชชันนารีในยุคนี้ ซึ่งการดำเนินงานด้านการแพทย์ของมิชชันนารีนี้ไม่
เพียงแต่ นำความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มาสู่สังคมไทยแล้วยังส่งผลถึงการจัดการศึกษา
ทางด้านการแพทย์และการพยาบาล โดยการการปลูกฝี การผดุงครรภ์แบบตะวันตก เป็นต้น

การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของมิชชันนารี โดยมีบทบาทในรัชกาลที่ 4 ต่อรัชกาลที่ 5 ซึ่งได้ริเริ่ม “โรงเรียน” โดยมีแนวนโยบายการศึกษาที่คำนึงถึงความต้องการของประเทศชาติและความเจริญของประเทศ ซึ่งอยู่บนรากฐานการศึกษาแบบตะวันตกของมิชชันนารี ผลกระทบของมิชชันนารีในสังคมไทยในด้านการจัดการศึกษาเริ่มต้นจากการจัดให้มีการศึกษาในระดับสามัญขึ้นคือการจัดให้มีโรงเรียนสำหรับชาวไทย และการจัดตั้งโรงเรียนกินนอนหรือโรงเรียนประจำ (Boarding School) , โรงเรียนสำหรับเด็กชาย นอกจากนี้สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอีกประการหนึ่งในด้านการศึกษาคือ การศึกษาสำหรับสตรี เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีได้รับการศึกษาเท่าเทียมกับชาย ให้เป็นผู้มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ตามพระฉายาของพระเจ้าและภาษาอังกฤษ

การศึกษาในยุคนี้ยังไม่มีแบบแผนที่แน่นอน แต่อย่างไรก็ตามมิชชันนารีได้เป็นผู้บุกเบิกและวางรากฐานทางการศึกษา โดยการจัดการศึกษาระดับสามัญศึกษาขึ้นถือเป็นการศึกษาสูงสุดในยุคนี้

ยุคที่ 2 ยุคก่อตั้ง (ค.ศ. 1918 – 1975 ,พ.ศ. 2461 - 2518)

บทบาทหลักของมิชชันนารีที่จะนำไปสู่การจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยนั้นมีพันธกิจที่เกี่ยวข้องกันในยุคนี้ 2 พันธกิจหลัก คือ พันธกิจด้านการแพทย์และสาธารณสุขในสังคมไทยและพันธกิจด้านการจัดการศึกษา

พันธกิจด้านการแพทย์และสาธารณสุขในสังคมไทย ในยุคนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการถ่ายทอดหลักความรู้ของวิชาแพทย์สมัยใหม่โดยวิธีการจัดทำตำราและการสร้างโรงพยาบาลซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของมิชชันนารีด้วยระบบการกล่อมเกลาสังคม (socialization) โดยระบบโรงพยาบาล

พันธกิจด้านการศึกษา ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรก ที่เริ่มมีการควบคุมการศึกษาของเอกชนนับเป็นช่วงที่โรงเรียนของมิชชันนารีต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐและการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของรัฐ ในยุคนี้ได้มีการจัดตั้ง โรงเรียนแพทย์และผดุงครรภ์แมคคอมิคและสภาคริสตจักรในประเทศไทยได้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งแรกในภูมิภาคขึ้นคือวิทยาลัยพายัพ ในปี ค.ศ. 1974 การจัดการเรียนการสอนในยุคนี้ยังคงมีการจัดตั้งโรงเรียนประจำ และโรงเรียนที่จัดตั้งโดยคณะมิชชันนารีเพรสไบทีเรียนอเมริกันอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสภาคริสตจักรฯ และการก่อสร้างโรงเรียนพยาบาลแมคคอมิค และใช้หลักสูตรที่คล้ายคลึงกับโรงเรียนพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

การจัดตั้งโรงเรียนพยาบาลและผดุงครรภ์ นับเป็นการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ โดยมีชัชชนาริได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดตั้งโรงเรียนพยาบาลตามแนวความคิดที่ว่า โภคทรัพย์อันสำคัญยิ่งยวดของคนและชาติไม่เพียงเฉพาะการมีชีวิตอยู่ของพลเมืองเท่านั้นแต่ต้องมีสุขอนามัยที่ดี ซึ่งถือได้ว่าการจัดตั้งโรงเรียนนี้เป็นรากฐานที่สำคัญของประเทศไทยในยุคสมัยที่กำลังพัฒนาชาติสยามให้ก้าวไปสู่ความทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ

นอกจากนี้ยังสร้างแนวทางการจัดหลักสูตรที่เป็นแบบแผน เช่นการกำหนดรายวิชาเรียน การจัดทำตารางเรียน ตารางสอน มีระบบการวัดผลการเรียน มีการกำหนดบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการเป็นครู เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรของประเทศไทยทั้งในระดับสามัญศึกษาและอุดมศึกษา

การถ่ายทอดแนวคิดทางการศึกษาลงสู่สังคมไทยโดยบทบาทของมิชชันนารีในด้านการจัดการเรียนการสอนยังคงเน้นโรงเรียนประจำ ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ที่จะเป็นแหล่งบ่มเพาะความรู้ คุณธรรม ผู้เรียนจะได้รับการอบรมคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นตารางการทำกิจกรรมตลอดทั้งวัน สำหรับการเรียนการสอนพยาบาลนั้น มีพยาบาลประจำหอผู้ป่วยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และมีการเรียนด้วยวิธีการบรรยาย การสาธิตและทดลองและในหลักสูตรที่มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสนา แทรกอยู่กับวิชาจรรยาพยาบาล ซึ่งเป็นถือเป็นแนวทางพื้นฐานทางการศึกษาที่สำคัญของมิชชันนารีเพื่อสอนให้คนมีความรู้ไปพร้อมกับการพัฒนาคุณธรรมที่ส่งผ่านมาสู่สังคมไทยในด้านการเรียนการสอน

ยุคที่ 3 ยุคฟื้นฟู (ค.ศ.1975 - 1999, พ.ศ.2518 - 2542)

บทบาททางการแพทย์ของมิชชันนารีในยุคสมัยนี้สืบเนื่องการดำเนินการด้านการจัดตั้งโรงพยาบาลมาตั้งแต่ยุคก่อตั้ง คือการกำเนิดโรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน และโรงพยาบาลมิชชัน เป็นต้น ซึ่งแนวคิดและเป้าหมายของการจัดตั้งโรงพยาบาลรวมทั้งการให้บริการทางการแพทย์ในยุคนี้ไม่ได้แตกต่างจากยุคก่อนที่กล่าวมา ยังคงยึดหลักแนวทางและอุดมการณ์แห่งคริสต์ศาสนา โดยดำเนินการไม่หวังผลกำไร ท่ามกลางระบบการแพทย์พาณิชย์แบบปัจจุบัน การจัดการด้านการแพทย์ที่สำคัญนอกจากการจัดตั้งโรงพยาบาลคือ มีการจัดการทางการแพทย์แบบเคลื่อนที่ การปฏิบัติพันธกิจการแพทย์กับผู้ยากไร้ ซึ่งถือเป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการโดยไม่หวังผลกำไร นั่นคือหนึ่งในอุดมการณ์ทางคริสต์ศาสนาของมิชชันนารีและได้ส่งผ่านสู่สังคมไทย โดยเฉพาะการจัดการศึกษาโดยไม่หวังผลกำไร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้โดยการจัดการศึกษาที่เหมาะสม พัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมตามแบบพระเยซูคริสต์

การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรในยุคนี้เป็นช่วงที่ได้รับผลกระทบจากการออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2518 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งมีชนนารีจะต้องยึดถือเป็นหลักในการดำเนินพันธกิจทางการศึกษาอย่างเคร่งครัด

พันธกิจคริสเตียนศึกษาและศาสนกิจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการจัดตั้งโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาขององค์การศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ตั้งแต่แรกเริ่ม โดยการจัดการศึกษาด้วยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเป็นระบบอย่างต่อเนื่องและมีอยู่ในทั้งห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีการบรรจุรายวิชาคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในหลักสูตรในวิชาการศึกษาทั่วไป (general education) ของคณะพยาบาลศาสตร์และการยังคงเน้นกิจกรรมพัฒนาจริยธรรม เช่น การจัดชั่วโมงพัฒนาจริยธรรม การเข้าโบสถ์ เป็นต้น ตั้งแต่ระดับสามัญศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งถือเป็นพันธกิจทางการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมให้ผลิตคนที่มีคุณภาพและคุณธรรม

ยุคที่ 4 ยุครุ่งเรือง (ค.ศ. 1999 – ปัจจุบัน ,พ.ศ. 2542 - ปัจจุบัน)

การปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เมื่อมีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การดำเนินการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สำหรับคณะพยาบาลต้องเป็นไปตามสภาพพยาบาลกำหนดอีกประการหนึ่งด้วย เริ่มมีการจัดหลักสูตรการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่สูงขึ้นและมีการขยายสาขาวิชาอย่างกว้างขวาง

การสอนคุณธรรมจริยธรรม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ได้มุ่งเน้นให้โรงเรียนจัดการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดีมีความสุข เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีคุณภาพในสังคม ซึ่งสถาบันการศึกษาของสภาคริสตจักรฯได้ดำเนินมาตลอด คือการปลูกฝังคุณลักษณะ คริสเตียน (christian spirit) ด้วยการบรรจุลงในปรัชญาการศึกษาของสถานศึกษา และยังปรากฏอยู่ในรายวิชาในหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป (general education) ของคณะพยาบาลศาสตร์ในปัจจุบัน เช่น รายวิชาจริยธรรมกับการดำเนินชีวิต ปรัชญากับชีวิต เป็นต้น

จากผลการประมวลความรู้เกี่ยวกับบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรนั้น ได้ข้อค้นพบที่สำคัญในด้านดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ข้อค้นพบที่สำคัญด้านปรัชญา

สังคมไทยได้รับการแทรกซึมของวัฒนธรรมตะวันตกโดยทางการค้าและการเผยแพร่คริสต์ศาสนาของมิชชันนารี โดยเฉพาะการแทรกซึมของมิชชันนารีนั้นเป็นการปฏิบัติอย่างเอาจริงเอาจัง และต่อเนื่อง สภาพสังคมของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นเพียงการเริ่มต้นของความเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างองค์ความรู้ของสังคมไทยกับองค์ความรู้ของตะวันตกที่มิชชันนารีนำเข้ามา การตื่นตัวของกระบวนการทางศาสนาและประสบการณ์ในดินแดนอเมริกาได้หล่อหลอมให้มิชชันนารีอเมริกันมีความมุ่งมั่นว่าตนเองคือผู้มีบทบาท มีความรับผิดชอบต่อการเตรียมและสร้างแผ่นดินของพระเจ้า ดังนั้นแนวคิดหรืออุดมการณ์ของมิชชันนารีจึงมีลักษณะของความเชื่อมั่นในตัวเองสูงและก้าวร้าวต่อความคิดความเชื่อของชนนอกริต เพื่อนำไปสู่ความจริงสูงสุดตามความเชื่อของมิชชันนารี ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่าความจริงสูงสุดของมิชชันนารีคือ คือ ความเชื่อในพระเจ้าของคริสต์ศาสนา ซึ่งมิชชันนารีถือว่าเป็นที่มาของความเจริญทางอารยธรรมในสังคมตะวันตก ด้วยความเชื่อเช่นนี้จึงเป็นแรงผลักดันให้มิชชันนารีพยายามถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ที่เป็นผลผลิตทางอารยธรรมตะวันตกสู่สังคมไทยพร้อมกับการชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาการตะวันตกที่ตนถ่ายทอดกับคริสต์ศาสนา

แนวความคิดและปรัชญาทางการจัดการศึกษาของมิชชันนารีใช้การศึกษาเพื่อกลม่อมเกลาสังคม (socialization) การศึกษาจะเป็นอาวุธสำคัญในการขจัดความบาปและสิ่งชั่วร้าย การศึกษาจะนำประชาชนไปสู่ความรู้ในพระคัมภีร์ไบเบิลและการศึกษาโดยตัวของมันเองกระตุ้นความมีสติปัญญาและเพื่อให้แนวคิดปรัชญาของมิชชันนารีบรรลุถึงจุดประสงค์ มิชชันนารีจึงได้ส่งผ่านแนวทางการจัดการศึกษาลงสู่สังคมไทย โดยเริ่มต้นจากการจัดระบบการศึกษาแบบระบบโรงเรียน และเสนอปรัชญาการจัดการศึกษาใหม่ในสังคมไทย คือ การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีจุดเด่นในการดำเนินการพันธกิจคริสเตียนศึกษาและศาสนกิจในโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษา โดยมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้คนในสังคมไทยได้พบสันติสุขตามอุดมคติคริสต์ศาสนา โดยใช้การศึกษาเป็นแนวทางในการอบรมบ่มนิสัย ซึ่งเป็นแนวคิดปรัชญาสูงสุดของมิชชันนารีในการจัดการศึกษาของสังคมไทยและยังคงอยู่เป็นแนวทางหลักของการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรทั้งในระดับสามัญศึกษาและอุดมศึกษาของไทย

ข้อค้นพบที่สำคัญด้านการจัดการเรียนการสอน

แนวความคิดด้านการจัดการเรียนการสอนของมิชชันนารีที่สะท้อนให้เห็น คือการแก้ปัญหาโดยการกล่อมเกลாத่างสังคม (socialization) ด้วยระบบสถาบัน (Institutionalization) ซึ่งเป็นแนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาของสังคมอเมริกัน โดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของโรงเรียนกนินอนหรือโรงเรียนประจำและมีการอบรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

การจัดการศึกษาที่สำคัญที่มิชชันนารีส่งผ่านลงสู่สังคมไทยซึ่งถือว่าการเปิดโอกาสสำหรับสตรีในสังคมไทย คือการจัดการศึกษาสำหรับสตรี ซึ่งเป็นการปลดปล่อยสตรีจากการเป็นทาสสังคม และยกฐานะสตรีให้สูงขึ้นทัดเทียมชาย ให้เป็นผู้มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ตามพระฉายาของพระเจ้า แนวความคิดและการปฏิบัติเช่นนี้ส่วนหนึ่งสะท้อนถึงหลักความเชื่อของคริสต์ศาสนาในเรื่องการทรงสร้างมนุษย์และการให้ความรักโดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ เพศหรืออายุ

การศึกษาพยาบาลศาสตร์โดยบทบาทของมิชชันนารีนั้นถือเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งได้วางรากฐานที่สำคัญของการเรียนการสอนซึ่งกระบวนการในการเรียนนั้นได้ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องไปตามยุคสมัยแต่สิ่งที่ยังคงปรากฏในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ของมิชชันนารีในปัจจุบันคือการการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน

ข้อค้นพบที่สำคัญด้านหลักสูตร

สถานศึกษาของมิชชันนารีที่นำสู่สังคมไทยเริ่มแรกคือ ระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกับสถาบันการศึกษาแบบเดิมของไทยที่มีอยู่ในวัด ในวังและตามบ้านใหญ่ๆ และมีองค์ประกอบของสถาบันการศึกษาซึ่งถือเป็นสิ่งที่ควรคำนึงและนำไปสู่การจัดตั้งระบบโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน เช่น มีหลักสูตรค่อนข้างแน่ชัดว่าจะสอนอะไรบ้าง มีกำหนดเวลาเรียนเป็นลักษณะ “ตารางสอน” , มีการสอนโดยครูอาชีพที่รับเงินเดือนมีการคัดเลือกครู และมีการจัดโรงเรียนให้เป็นสถาบันการสอนนักเรียนอย่างจริงจัง การบริหารจัดการโรงเรียนนั้นมีครูใหญ่เข้ามาควบคุมกิจการ และได้ขยายหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การบริหารงานของมิชชันนารีจึงเป็นการบริหารแบบอเมริกัน คือมีนโยบายที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ โดยจะต้องพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียน การสอน หลักสูตรหรือการบริหารต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่โรงเรียนตลอดเวลา

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีการจัดหลักสูตรคริสเตียนศึกษาในโรงเรียนซึ่งนับเป็นส่วนสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่มีการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษาในโรงเรียนเป็นระบบเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งยังคงปรากฏอยู่ในหลักสูตรของการศึกษาระดับอุดมศึกษาและหลักสูตรของคณะพยาบาลศาสตร์ตามบทบาทของมิชชันนารี

ตอนที่ 2 ผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษา

พยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา

การศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในอุดมศึกษา ได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้และการศึกษาการดำเนินการศึกษาผลกระทบของเหตุการณ์ในการดำเนินการต่างๆ โดยบทบาทมิชชันนารี ต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในระดับอุดมศึกษาและการสัมมนา

ทั้งนี้ได้สรุปผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ และส่วนต่อมาคือการสัมมนา ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้ดำเนินการบริหารหรือจัดทำหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาจำนวน 4 คนและนำมาวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ และการสัมมนา 7 คน (รายนามในภาคผนวก จ)

ผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในอุดมศึกษา ได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ โดยมีลำดับการดำเนินการวิเคราะห์ คือ

1. กำหนดเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่สำคัญที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์
  2. ประมาณค่าความน่าจะเป็นเริ่มต้นของแต่ละเหตุการณ์ ซึ่งความน่าจะเป็นเหล่านี้เป็นตัวที่บ่งถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ในอนาคต ในการกำหนดค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์อาจจะอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างระบุค่าร้อยละของความเป็นไปได้ของเหตุการณ์นั้นๆ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิตและทำการแปลค่าร้อยละความเป็นไปได้ของการเกิดเหตุการณ์เหล่านั้นเป็นค่าความน่าจะเป็นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไป
  3. ประมาณค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ผลกระทบ
  4. ตรวจสอบและปรับค่าความเป็นไปได้ของการเกิดเหตุการณ์ผลกระทบ
  5. คำนวณหาค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของแต่ละเหตุการณ์
  6. ประเมินเหตุการณ์ผลกระทบที่ได้
- (วิธีการคำนวณในภาคผนวก ค)

ในการนำเสนอแนะนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผล โดยแบ่งแยกแนวทางเป็น 3 แนว ในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอน และหลักสูตร ซึ่งผลการวิเคราะห์ มีดังต่อไปนี้

1. ด้านปรัชญา

ตารางที่ 1.1 ค่าร้อยละของความเป็นไปได้ในการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านปรัชญา

ด้านปรัชญา (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ค่าร้อยละ	ความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ด้านแถวจะทำให้ เกิดเหตุการณ์ด้านสดมภ์			
1.ความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้า	87.50		77.50	67.50	50.00
2.การดำเนินการโดยไม่หวังผล กำไร	67.50	70.00		47.50	55.00
3.นโยบายที่ไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่กับ ที่เพื่อนำความเจริญก้าวหน้าอย่าง ไม่หยุดยั้ง	68.75	73.75	52.50		65.00
4.การมีความหลากหลายใน ปรัชญาการจัดการศึกษา	56.25	62.50	40.00	63.75	

N=4

ตารางที่ 1.1 นำเสนอผลการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิตของค่าร้อยละความเป็นไปได้ของการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยด้านปรัชญาและค่าร้อยละความเป็นไปได้ของเหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่นตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจากตารางจะเห็นว่า แนวทางในเรื่องความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดสูงสุดถึงร้อยละ 87.5 ส่วนแนวทางในเรื่องการมีความหลากหลายในปรัชญาการจัดการศึกษามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดน้อยที่สุด คือร้อยละ 56.25 ซึ่งหมายความว่าผู้ให้ข้อมูลมีความเชื่อที่ว่ามิชชันนารียึดถือในความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้าเป็นปรัชญาหลักในการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย หากมีความเชื่อในพระองค์แล้วจะนำไปสู่ความสำเร็จและในขณะเดียวกันมิชชันนารีไม่มีความหลากหลายในปรัชญาการศึกษา กล่าวคือ มิชชันนารีใช้หลักการศึกษาเพื่อกล่อมเกลาสังคม (socialization) ให้เป็นไปตามแนวทางและอุดมคติของมิชชันนารี

สำหรับเหตุการณ์ผลกระทบนั้น เหตุการณ์ที่มีความเชื่อและความศรัทธาในพระเจ้า จะกระทบทำให้เกิดแนวทางที่ 2 คือการดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร โดยมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดมากที่สุดถึงร้อยละ 77.5 ส่วนเหตุการณ์ในเรื่องการมีความหลากหลายในปรัชญาการจัดการศึกษาจะกระทบทำให้เกิดเหตุการณ์ของการดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร น้อยที่สุด คือร้อยละ 40.0 ซึ่งหมายความว่าผู้ให้ข้อมูลเชื่อว่าหากมีความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้าแล้วจะส่งผลให้เกิดการดำเนินการในการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยโดยไม่หวังผลกำไร โดยยึดหลักปรัชญาตามพันธกิจด้านการจัดการศึกษาของมิชชันนารี

ตารางที่ 1.2 ความน่าจะเป็นของการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านปรัชญา

ด้านปรัชญา (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ค่าความ น่าจะเป็น	ความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ด้านแถวจะทำให้ เกิดเหตุการณ์ด้านสดมภ์			
1.ความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้า	0.88		0.78	0.68	0.50
2.การดำเนินการโดยไม่หวังผล กำไร	0.68	0.7		0.48	0.55
3.นโยบายที่ไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่กับ ที่เพื่อนำความเจริญก้าวหน้าอย่าง ไม่หยุดยั้ง	0.69	0.74	0.53		0.65
4.การมีความหลากหลายใน ปรัชญาการจัดการศึกษา	0.56	0.63	0.40	0.64	

N=4

ตารางที่ 1.2 แสดงค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ คำนวณจากการหาอัตราส่วนระหว่างค่ามัธยฐานเลขคณิตร้อยละความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์กับหนึ่งร้อยละ ค่าความน่าจะเป็นนี้จะบอกถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่จะเกิดสูงสุดคือความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้าซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น 0.88 ส่วนแนวทางในด้านการศึกษาที่มีความหลากหลายในปรัชญาการจัดการศึกษามีความน่าจะเป็นน้อยที่สุดคือ 0.56

สำหรับเหตุการณ์ผลกระทบนั้น เหตุการณ์ที่มีความเชื่อและความศรัทธาในพระเจ้า จะกระทบทำให้เกิดแนวทางที่ 2 คือการดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร โดยมีความน่าจะเป็นมากที่สุดถึง 0.78 ส่วนเหตุการณ์ในเรื่องการมีความหลากหลายในปรัชญาการจัดการศึกษาจะกระทบทำให้เกิดเหตุการณ์ของการดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร น้อยที่สุดคือ 0.40

ตารางที่ 1.3 อัตราส่วนแอดัมต่อของการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษา
พยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านปรัชญา

ด้านปรัชญา (เหตุการณ์เริ่มต้น)	odds	ค่าอัตราส่วนแอดัมต่อของเหตุการณ์ด้านแนว จะทำให้เกิดเหตุการณ์ด้านสมรรถ			
1.ความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้า	7.33		3.54	2.13	1.00
2.การดำเนินการโดยไม่หวังผล กำไร	2.12	2.33		0.92	1.22
3.นโยบายที่ไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่กับ ที่เพื่อนำความเจริญก้าวหน้าอย่าง ไม่หยุดยั้ง	2.22	2.85	1.13		1.86
4.การมีความหลากหลายใน ปรัชญาการจัดการศึกษา	1.27	1.70	0.67	1.77	

N=4

ตารางที่ 1.3 แสดงค่าอัตราส่วนแอดัมต่อของการเกิดเหตุการณ์ (odds) ซึ่งคำนวณจากอัตราส่วนระหว่างความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์กับความน่าจะเป็นของการไม่เกิดเหตุการณ์ ค่าอัตราส่วนแอดัมต่อของการเกิดเหตุการณ์เริ่มต้นสูงสุด มีค่า 7.33 คือ ความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้า ส่วนอัตราส่วนแอดัมต่อของเหตุการณ์เริ่มต้นที่มีค่าน้อยที่สุดมีค่า 1.27 คือ การมีความหลากหลายในปรัชญาการจัดการศึกษา สำหรับอัตราส่วนแอดัมต่อของเหตุการณ์ผลกระทบ เหตุการณ์ที่มีความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้าแล้วกระทบทำให้มีการดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไรมีค่ามากที่สุดคือ 3.54 ส่วนเหตุการณ์การมีความหลากหลายในปรัชญาการจัดการศึกษาแล้วกระทบต่อการดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไรมีค่าน้อยที่สุดคือ 0.67

ค่าที่ได้จากตารางที่ 1.3 เป็นการเปลี่ยนค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ให้เป็นอัตราส่วนแอดัมต่อ (odds) เพื่อใช้ในการคำนวณดัชนีบ่งชี้ผลกระทบในตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4 ดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษา
พยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านปรัชญา

ด้านปรัชญา (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ค่าดัชนีผลกระทบต่อแนวทางตามบทบาท ของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาล ศาสตร์ไทย ด้านปรัชญา			
1.ความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้า		1.67	0.96	0.79
2.การดำเนินการโดยไม่หวังผล กำไร	0.31		0.41	0.96
3.นโยบายที่ไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่กับ ที่เพื่อนำความเจริญก้าวหน้าอย่าง ไม่หยุดยั้ง	0.39	0.53		1.46
4.การมีความหลากหลายใน ปรัชญาการจัดการศึกษา	0.23	0.32	0.80	

N=4

ตารางที่ 1.4 แนวทางที่มีผลกระทบต่อแนวทางอื่นๆ ได้แก่ แนวทางที่ 1 (ดัชนีมีค่าเกิน 1) ความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้า และแนวทางที่ 3 (ดัชนีมีค่าเกิน 1) นโยบายที่ไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่กับที่เพื่อนำความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง โดยแนวทางที่ 1 ความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้า มีผลกระทบต่อการดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไรด้วยขนาด 1.67 ส่วนแนวทางที่ 3 นโยบายที่ไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่กับที่เพื่อนำความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง กระทบทำให้เกิดแนวทางที่ 4 คือ การมีความหลากหลายในปรัชญาการจัดการศึกษาด้วยขนาด 1.46 กล่าวคือ แนวทางที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยโดยบทบาทของมิชชันนารีที่สำคัญ คือ การสร้างความเชื่อและความศรัทธาต่อพระเจ้าซึ่งจะนำมาซึ่งการดำเนินการทางด้านการจัดการศึกษาโดยไม่หวังผลกำไรเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและนโยบายที่ไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่กับที่เพื่อนำความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งจะส่งผลทำให้เกิดมีความหลากหลายในปรัชญาการจัดการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปการศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาล ศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ด้านปรัชญา โดยวิธีการวิเคราะห์ผลกระทบไว้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูล มีความเชื่อที่ว่ามิชชันนารียึดถือในความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้าเป็นปรัชญาหลักในการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย หากมีความเชื่อในพระองค์แล้วจะนำพาไปสู่ความสำเร็จและใน ขณะเดียวกันมิชชันนารีไม่มีความหลากหลายในปรัชญาการศึกษา กล่าวคือ มิชชันนารีใช้หลัก การศึกษาเพื่อกลมกล่อมเกลาสังคม (socialization) ให้เป็นไปตามแนวทางและอุดมคติของมิชชันนารี ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการดำเนินการในการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยโดยไม่หวังผลกำไร

แนวทางที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยโดยบทบาทของมิชชันนารีที่ สำคัญ คือ การสร้างความเชื่อและความศรัทธาต่อพระเจ้าซึ่งจะนำมาซึ่งการดำเนินการทางด้านการจัดการศึกษาโดยไม่หวังผลกำไรเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและการมีนโยบายที่ไม่ยอมหยุด นิ่งอยู่กับที่เพื่อนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่การศึกษา

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 2.1 ค่าร้อยละของความเป็นไปได้ในการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการ จัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ค่าร้อยละ	ความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ด้านแถวจะทำให้ เกิดเหตุการณ์ด้านสดมภ์			
1.การจัดให้โรงเรียนเป็นสถาบัน การสอนอย่างจริงจัง	76.25		55.00	70.00	62.50
2. การจัดการศึกษาของมิชชันนารี อยู่ในลักษณะโรงเรียนกึ่งนอน	70.00	40.00		75.00	60.00
3.สอนจริยธรรมตามหลักของ ศาสนาคริสต์	77.50	42.50	43.75		87.50
4.การปลูกฝังคุณลักษณะคริส เตียน	88.75	50.00	37.50	82.50	

N=4

ตารางที่ 2.1 นำเสนอผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและค่าร้อยละความเป็นไปได้ของการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยด้านการจัดการเรียนการสอนและค่าร้อยละความเป็นไปได้ของเหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่นตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจากตารางจะเห็นว่า แนวทางในเรื่องการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดสูงสุดถึงร้อยละ 88.75 ส่วนแนวทางในเรื่องการจัดการศึกษาของมิชชันนารีอยู่ในลักษณะโรงเรียนกินนอนมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดน้อยที่สุด คือร้อยละ 70.00 ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดควรจะมีการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนและการจัดการศึกษาของมิชชันนารีอยู่ในลักษณะโรงเรียนกินนอนส่งผลน้อยที่สุดต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

สำหรับเหตุการณ์ผลกระทบนั้น เหตุการณ์การสอนจริยธรรมตามหลักของศาสนาคริสต์จะกระทบทำให้เกิดแนวทางที่ 4 คือการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน โดยมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดมากที่สุดถึงร้อยละ 87.5 ส่วนเหตุการณ์ในเรื่องการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนจะกระทบทำให้เกิดเหตุการณ์ของการจัดการศึกษาของมิชชันนารีอยู่ในลักษณะโรงเรียนกินนอน น้อยที่สุดคือร้อยละ 37.5 กล่าวคือ การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดจริยธรรมตามหลักของศาสนาคริสต์มากที่สุดและการจัดให้อยู่ในลักษณะของโรงเรียนกินนอนส่งผลกระทบน้อยที่สุดต่อการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน

ตารางที่ 2.2 ความน่าจะเป็นของการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ค่าความ น่าจะเป็น	ความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ด้านแถวจะทำให้ เกิดเหตุการณ์ด้านสดมภ์			
1.การจัดให้โรงเรียนเป็นสถาบัน การสอนอย่างจริงจัง	0.76		0.55	0.70	0.63
2. การจัดการศึกษาของมิชชันนารี อยู่ในลักษณะโรงเรียนกินนอน	0.70	0.40		0.75	0.60
3.สอนจริยธรรมตามหลักของ ศาสนาคริสต์	0.78	0.43	0.44		0.88
4.การปลูกฝังคุณลักษณะคริส เตียน	0.89	0.50	0.38	0.83	

N=4

ตารางที่ 2.2 แสดงค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ คำนวณจากการหาอัตราส่วนระหว่างค่ามัธยฐานเลขคณิตร้อยละความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์กับหนึ่งร้อย ค่าความน่าจะเป็นนี้จะบอกถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่จะเกิดสูงสุดคือการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น 0.89 ส่วนแนวทางการจัดการศึกษาของมิชชันนารีอยู่ในลักษณะโรงเรียนกินนอน มีความน่าจะเป็นน้อยที่สุดคือ 0.70

สำหรับเหตุการณ์ผลกระทบนั้น เหตุการณ์ของการสอนตามหลักของศาสนาคริสต์จะกระทบทำให้เกิดแนวทางที่ 4 คือการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน โดยมีความน่าจะเป็นมากที่สุดถึง 0.88 ส่วนเหตุการณ์ในเรื่องการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนจะกระทบทำให้เกิดเหตุการณ์ของการดำเนินการจัดการศึกษาของมิชชันนารีอยู่ในลักษณะโรงเรียนกินนอน น้อยที่สุดคือ 0.38

ตารางที่ 2.3 อัตราส่วนเต็มต่อการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน (เหตุการณ์เริ่มต้น)	odds	ค่าอัตราส่วนเต็มต่อการเกิดเหตุการณ์ด้านแนว จะทำให้เกิดเหตุการณ์ด้านสมรรถ			
1.การจัดให้โรงเรียนเป็นสถาบัน การสอนอย่างจริงจัง	3.17		1.22	2.33	1.70
2. การจัดการศึกษาของมิชชันนารี อยู่ในลักษณะโรงเรียนกินนอน	2.33	0.67		3.00	1.50
3.สอนจริยธรรมตามหลักของ ศาสนาคริสต์	3.55	0.75	0.79		7.33
4.การปลูกฝังคุณลักษณะคริส เตียน	8.09	1.00	0.61	4.89	

N=4

ตารางที่ 2.3 แสดงค่าอัตราส่วนเต็มต่อการเกิดเหตุการณ์ (odds) ซึ่งคำนวณจากอัตราส่วนระหว่างความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์กับความน่าจะเป็นของการไม่เกิดเหตุการณ์ ค่าอัตราส่วนเต็มต่อการเกิดเหตุการณ์เริ่มต้นสูงสุด มีค่า 8.09 คือ การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน ส่วนอัตราส่วนเต็มต่อการเกิดเหตุการณ์เริ่มต้นที่มีค่าน้อยที่สุดมีค่า 2.33 คือ การจัดการศึกษาของมิชชันนารีอยู่ในลักษณะโรงเรียนกินนอน

สำหรับอัตราส่วนเต็มต่อของเหตุการณ์ผลกระทบ เหตุการณ์ของการสอนจริยธรรมตามหลักของศาสนาคริสต์แล้วกระทบต่อการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน มีค่ามากที่สุดคือ 7.33 ส่วนเหตุการณ์การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนกระทบต่อการจัดการศึกษาของมิชชันนารีอยู่ในลักษณะโรงเรียนกนินอนมีค่าอัตราส่วนเต็มต่อน้อยที่สุดคือ 0.61

ค่าที่ได้จากตารางที่ 2.3 เป็นการเปลี่ยนค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ให้เป็นอัตราส่วนเต็มต่อ (oods) เพื่อใช้ในการคำนวณดัชนีบ่งชี้ผลกระทบในตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษา
พยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ค่าดัชนีผลกระทบต่อแนวทางตามบทบาท ของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาล ศาสตร์ไทย ด้านการจัดการเรียนการสอน			
1.การจัดให้โรงเรียนเป็นสถาบัน การสอนอย่างจริงจัง		0.52	0.66	0.21
2. การจัดการศึกษาของมิชชันนารี อยู่ในลักษณะโรงเรียนกนินอน	0.21		0.85	0.19
3.สอนจริยธรรมตามหลักของ ศาสนาคริสต์	0.24	0.34		0.91
4.การปลูกฝังคุณลักษณะคริส เตียน	0.31	0.26	1.38	

N=4

ตารางที่ 2.4 แนวทางที่มีผลกระทบต่อแนวทางอื่นๆ ได้แก่ แนวทางที่ 4 (ดัชนีเกิน 1) คือ การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน โดยแนวทางที่ 4 การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนมีผลกระทบต่อการสอนจริยธรรมตามหลักของศาสนาคริสต์ ด้วยขนาด 1.38 กล่าวคือ แนวทางในการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนเป็นแนวทางที่สำคัญที่สุดในการใช้ก่อให้เกิดจริยธรรมตามหลักของศาสนาคริสต์

สรุปการศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยวิธีการวิเคราะห์ผลกระทบไข้วพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดควรจะมีการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญที่สุดในการใช้ก่อให้เกิดจริยธรรมตาม

หลักของศาสนาคริสต์ ส่วนการจัดการศึกษาของมิชชันนารีอยู่ในลักษณะโรงเรียนกินนอนส่งผลน้อยที่สุดต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบันและไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน

2. ด้านหลักสูตร

ตารางที่ 3.1 ค่าร้อยละของความเป็นไปได้ในการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ค่าร้อยละ	ความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ด้าน แถวจะทำให้เกิดเหตุการณ์ด้าน สดมภ์		
1.มีการกำหนดหลักสูตร การจัดทำ แผนการสอน	66.25		70.00	80.00
2.มีการจัดการเรียนการสอนคริส เตียนศึกษา	77.50	72.50		52.50
3.มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตาม ยุคสมัย ยืดหยุ่น	81.25	85.00	32.50	

N=4

ตารางที่ 3.1 นำเสนอผลการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิตของค่าร้อยละความเป็นไปได้ในการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยและร้อยละความเป็นไปได้ของการเกิดเหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่นตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจากตารางจะเห็นว่า แนวทางที่จัดให้มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่นมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดสูงสุดถึงร้อยละ 81.25 ส่วนแนวทางในด้านการมีการกำหนดหลักสูตร การจัดทำแผนการสอนมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดน้อยที่สุดคือร้อยละ 66.25 กล่าวคือผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่นมีความสำคัญในปัจจุบันสำหรับการจัดการศึกษา ส่วนการกำหนดหลักสูตร การจัดทำแผนการสอนมีความเป็นไปได้น้อยที่สุดในบทบาทของมิชชันนารีเนื่องจากการจัดหลักสูตรในประเทศไทยนั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและสภาการพยาบาลกำหนด สำหรับเหตุการณ์ผลกระทบนั้น เหตุการณ์ที่มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น จะกระทบทำให้เกิดแนวทางที่ 1 คือ มีการกำหนดหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน โดยมีค่าความเป็นไปได้ที่จะเกิดมากที่สุดถึงร้อยละ 85.00 ส่วน

เหตุการณ์ในเรื่องมีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น จะกระทบทำให้เกิดแนวทางที่ 2 คือ มีการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษา น้อยที่สุด คือร้อยละ 32.50 กล่าวคือการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่นควรจะมีการกำหนดหลักสูตรและจัดทำแผนการสอนที่แน่นอน และประการที่สำคัญคือการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษาจะต้องมีอยู่ในหลักสูตรทุกยุคทุกสมัย

ตารางที่ 3.2 ความน่าจะเป็นของการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษา
พยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ความ น่าจะเป็น	ความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ด้าน แนวจะทำให้เกิดเหตุการณ์ด้าน สดมภ์		
1.มีการกำหนดหลักสูตร การจัดทำ แผนการสอน	0.67		0.70	0.80
2.มีการจัดการเรียนการสอนคริส เตียนศึกษา	0.78	0.73		0.53
3.มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตาม ยุคสมัย ยืดหยุ่น	0.81	0.85	0.33	

N=4

ตารางที่ 3.2 แสดงค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ คำนวณจากการหาอัตราส่วนระหว่างค่ามัธยฐานเลขคณิตร้อยละความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์กับหนึ่งร้อย ค่าความน่าจะเป็นนี้จะบอกถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่จะเกิดสูงสุดคือมีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น 0.81 ส่วนแนวทางมีการกำหนดหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน มีความน่าจะเป็นน้อยที่สุดคือ 0.70 สำหรับเหตุการณ์ผลกระทบนั้น เหตุการณ์ในด้านมีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น จะกระทบทำให้เกิดแนวทางที่ 1 คือ มีการกำหนดหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน โดยมีค่าความน่าจะเป็นมากที่สุดถึง 0.85 ส่วนเหตุการณ์ในเรื่องมีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น จะกระทบทำให้เกิดเหตุการณ์ของการมีการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษาน้อยที่สุดคือ 0.33

ตารางที่ 3.3 อัตราส่วนแอดัมต่อของการเกิดแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษา
พยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร (เหตุการณ์เริ่มต้น)	odds	ค่าอัตราส่วนแอดัมต่อของ เหตุการณ์ด้านแถมจะทำให้เกิด เหตุการณ์ด้านสมรรถ		
1.มีการกำหนดหลักสูตร การจัดทำ แผนการสอน	2.03		2.33	4.00
2.มีการจัดการเรียนการสอนคริส เตียนศึกษา	3.54	2.70		1.13
3.มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตาม ยุคสมัย ยืดหยุ่น	4.26	5.67	0.49	

N=4

ตารางที่ 3.3 แสดงค่าอัตราส่วนแอดัมต่อของการเกิดเหตุการณ์ (odds) ซึ่งคำนวณจากอัตราส่วนระหว่างความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์กับความน่าจะเป็นของการไม่เกิดเหตุการณ์ ค่าอัตราส่วนแอดัมต่อของการเกิดเหตุการณ์เริ่มต้นสูงสุด มีค่า 4.26 คือ มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น ส่วนอัตราส่วนแอดัมต่อของเหตุการณ์เริ่มต้นที่มีค่าน้อยที่สุดมีค่า 2.03 คือ มีการกำหนดหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน สำหรับอัตราส่วนแอดัมต่อของเหตุการณ์ผลกระทบ เหตุการณ์ของการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น แล้วกระทบต่อการมีการกำหนดหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน มีค่ามากที่สุดคือ 5.67 ส่วนเหตุการณ์การมีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่นกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษา มีค่าอัตราส่วนแอดัมต่อน้อยที่สุดคือ 0.49

ค่าที่ได้จากตารางที่ 3.3 เป็นการเปลี่ยนค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ให้เป็นอัตราส่วนแอดัมต่อ (odds) เพื่อใช้ในการคำนวณดัชนีบ่งชี้ผลกระทบในตารางที่ 3.4

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.4 ดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของแนวทางตามบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษา
พยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ค่าดัชนีผลกระทบต่อแนวทางตามบทบาทของ มิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ ไทย ด้านหลักสูตร		
1.มีการกำหนดหลักสูตรการ จัดทำแผนการ สอน		0.66	0.94
2.มีการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษา	1.33		0.26
3.มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น	2.78	0.14	

N=4

ตารางที่ 3.4 แนวทางที่มีผลกระทบต่อแนวทางอื่นๆ ได้แก่ แนวทางที่ 2 (ดัชนีเกิน 1) คือ มีการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษา และแนวทางที่ 3 (ดัชนีเกิน 1) มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น โดยที่ แนวทางที่ 2 การจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษามีผลต่อการกำหนดหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน ด้วยขนาด 1.33 ส่วนแนวทางที่ 3 มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น มีผลต่อการกำหนดหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน ด้วยขนาด 2.78 กล่าวคือแนวทางที่สำคัญที่จะต้องมียู่ในหลักสูตรและแผนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยโดยบทบาทของมิชชันนารีคือการจัดการเรียนการสอน คริสเตียนศึกษา การปรับหลักสูตรไปตามยุคสมัยจะส่งผลต่อการกำหนดหลักสูตรและการจัดทำแผนการสอนของมิชชันนารี

สรุปการศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาล ศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร โดยวิธีการวิเคราะห์ผลกระทบไข้ว พบว่าผู้ให้ ข้อมูลมีความเห็นว่าการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่นมีความสำคัญในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของสังคมและเทคโนโลยี สำหรับการกำหนด หลักสูตร การจัดทำแผนการสอนมีความเป็นไปได้น้อยที่สุดในบทบาทของมิชชันนารีเนื่องจากการ จัดหลักสูตรในประเทศไทยนั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและสภาการพยาบาล กำหนดและการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษาจะต้องมียู่ในหลักสูตรทุกยุคทุกสมัย

การศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์
ไทยในสถาบันอุดมศึกษา โดยการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลผู้ดำเนินตามพันธกิจมิชชันนารีในประเทศไทย
ไทย มีดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยพายัพ เป็นสถาบันแห่งแรกที่ดำเนินการโดยมิชชันนารี ซึ่งเมื่อ ปี ค.ศ. 1969
มีพระราชบัญญัติให้เอกชนสามารถจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาได้และสภาคริสตจักรในประเทศไทย
จึงได้จัดตั้ง คณะกรรมการดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกชนของสภาคริสตจักรในประเทศไทย
ซึ่งมีแนวคิดเบื้องต้นคือ การยกฐานะวิทยาลัยพระคริสตธรรมและโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และ
อนามัยแมคคอร์มิค อันเป็นสถาบันศึกษาระดับสูงเก่าแก่ของมิชชันนารีเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่
รัฐบาลรองรับมาตรฐานเทียบเท่ามหาวิทยาลัยของรัฐและมีมติของคณะกรรมการเห็นชอบได้จัดตั้ง
สถาบันอุดมศึกษาของสภาคริสตจักรฯ เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1969 เรียกว่า “วิทยาลัย
พายัพ” ปัจจุบันได้ดำเนินการเรียนการสอนและจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ในการ
ก่อตั้งมหาวิทยาลัย คือ เพื่ออบรมและให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาในแขนงต่างๆ แก่บุคคลทั่วไป
รวมทั้งเป็นการฝึกและเตรียมชนชั้นผู้นำให้กับประเทศ เป็นแหล่งสร้างค่านิยม จริยธรรม และ
ทัศนคติอันดีงาม คือสร้างและพัฒนาบุคคลให้พร้อมซึ่งวุฒิภาวะ ตลอดจนเป็นแหล่งค้นคว้าวิจัย
และส่งเสริมวิชาการเป็นแหล่งบริการสังคมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

มหาวิทยาลัยพายัพ ได้กล่าวว่า ปรัชญาของคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิคคือ ยึดมั่น
ในสัจจะ-บริการด้วยน้ำใจไมตรีที่สอง หรือ the spirit of the second mile ซึ่งมาจากพระธรรมมัทธิว
บทที่ 5 ข้อ 41 ซึ่งกล่าวไว้ว่า “ ถ้าผู้ใดเกณฑ์ให้ท่านเดินไปหนึ่งไมล์ ก็ให้เลยไปให้เขาถึงสองไมล์”
ซึ่งมีความหมายว่า การเดินไมล์แรก เป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ที่เราได้รับมอบหมายให้ทำอย่างเต็ม
ใจและทุ่มเท ส่วนไมล์ที่สอง เป็นงานที่นอกเหนือจากงานประจำที่เราได้รับมอบหมายให้ทำ เป็น
งานที่เราเสียสละและมีความตั้งใจกระทำด้วยความยินดี (สัมภาษณ์ดร. จริยา ชาติไชยแดง
อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค)

ปรัชญานี้เป็นการชี้แนวทางการจัดการเรียนการสอนซึ่งนอกจากมุ่งหวังให้นักศึกษามีวิชา
ความรู้ทางด้านพยาบาลแล้วยังต้องการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักศึกษาด้วย และเนื่องจาก
สถาบันแห่งนี้ก่อตั้งโดยมิชชันนารีคริสเตียน ปรัชญาทางจริยธรรมจึงนำมาจากข้อพระคัมภีร์

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความเชื่อในองค์พระผู้เป็นเจ้า ซึ่งทรงสั่งสอนให้มนุษย์ทุกคนปรนนิบัติรับใช้ซึ่งกันและกัน และทรงเป็นแบบอย่างในการอุทิศตนเองเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น รวมทั้งยึดมั่นในปณิธานของมหาวิทยาลัยคริสเตียน คือ "รัก-บริการ" ดำเนินการตามรักและบริการโดยหลักสูตรพยาบาลมี caring เป็นหัวใจตามแนวคิดเรื่องความรักจากพระผู้เป็นเจ้า (สัมภาษณ์อาจารย์อรพรรณ บุญสม)

การดำเนินการในด้านการจัดการศึกษานั้น วิทยาลัย มหาวิทยาลัยต่างๆจะดำเนินการให้สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของสภาคริสตจักรในประเทศไทย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการปรับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานระดับสากลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการศึกษาของประเทศ จุดเด่นที่สำคัญในการดำเนินการตามพันธกิจด้านการศึกษาของสภาคริสตจักรฯ คือ ไม่มุ่งแสวงหาผลกำไร แต่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมตามแบบพระเยซูคริสต์ จุดเด่นของพันธกิจการศึกษามี 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. จุดเด่นด้านการประกาศพระกิตติคุณของพระเยซูคริสต์ โดยเฉพาะในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ครูอาจารย์และบุคลากรนับว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายในการประกาศกิตติคุณ ที่เห็นได้ชัดเจนคือ โรงเรียนได้เน้นพันธกิจคริสเตียนศึกษาเป็นหัวใจของการศึกษา ดังนั้นจึงมีการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษาสำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น มีการนมัสการสำหรับครูและบุคลากร มีการจัดรีทริตศึกษาพระคัมภีร์สำหรับครูและบุคลากร มีกิจกรรมค่ายพุ่มพักนักเรียนคริสเตียน และกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานศาสนกิจในโรงเรียน ในแต่ละปีโรงเรียนจะจัดสัปดาห์ฟื้นฟูจิตใจหรือสัปดาห์พัฒนาคุณภาพชีวิต มีนักเรียนสนใจศึกษาพระคัมภีร์หรือตัดลินใจรับเชื่อจำนวนมาก ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา ได้มีการจัดกิจกรรมด้านศาสนกิจและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตไว้ในฝ่ายกิจการนักศึกษา มีอนุสาสกรับผิดชอบ โดยเฉพาะที่มหาวิทยาลัยพายัพได้ใช้สถานที่หอประชุมของมหาวิทยาลัยเป็นสถานที่นมัสการพระเจ้าในวันอาทิตย์โดยตั้งเป็นคริสตจักรพายัพสังกัตคริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย

2. จุดเด่นด้านการสอนคุณธรรมจริยธรรม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้มุ่งเน้นให้โรงเรียนจัดการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดีมีความสุข เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีคุณภาพในสังคม ซึ่งสถาบันการศึกษาของสภาคริสตจักรฯ ได้ดำเนินการมาโดยตลอด คือการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน (christian Spirit) ทั้งในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาของมูลนิธิ จึงได้รับการยอมรับในด้านการเป็นคนมี

คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นลักษณะที่ค่อนข้างเด่นชัดกว่าสถาบัน
 ทั่วๆ ไป

3. จุดเด่นด้านดนตรีและภาษาอังกฤษ ในอดีตโรงเรียนมูลนิธิ ได้ชื่อว่าเป็น “โรงเรียนฝรั่ง”
 ดังนั้นจึงมีความเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพราะมีฝรั่งมิชชันนารีเป็นผู้สอน ถึงแม้หลายอย่างจะ
 เปลี่ยนไป เนื่องจากมีการบริหารจัดการโดยคนไทย สอนโดยคนไทย แต่ก็ยังมีความสัมพันธ์กับ
 คริสตจักรเพรสไบทีเรียนในต่างประเทศ เช่นมีครูอาสาสมัครมาช่วยสอนภาษาอังกฤษเป็นระยะ
 จุดเด่นอีกประการหนึ่งคือด้านดนตรีที่ควบคู่กับภาษาอังกฤษ ดังจะเห็นได้จากการมีกลุ่มนักร้อง
 ประสานเสียง วงโยธวาทิตและการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เป็น
 ต้น (สภาคริสตจักรในประเทศไทย ,2004)

การดำเนินพันธกิจด้านการศึกษานั้นมีปรัชญาหรืออุดมการณ์ที่สูงสุดคือความเชื่อและ
 ความศรัทธาในพระเจ้า พระเจ้าทรงนำเราไปสู่ความรอด ดังนั้นกระบวนการต่างๆ จะเกิดขึ้นได้ก็
 ต่อเมื่อมีความเชื่อในพระองค์ และจากความเชื่อนี้จึงทำให้เกิดมีพันธกิจที่เป็นจุดเด่นของการจัด
 การศึกษาที่สำคัญคือ ไม่มุ่งแสวงหาผลกำไร แต่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม
 ตามแบบพระเยซูคริสต์ (สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย ,2004) แต่อย่างไรก็ตามการ
 เปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศไทยเกิดขึ้นตลอดเวลาซึ่งเป็นไปตามกระแสเศรษฐกิจโลก ดังนั้น
 การบริหารงานที่ดีนั้นต้องไม่ขาดทุนหรือไม่เป็นที่ต้องการของตลาด เงินที่ได้กำไรจะนำไปพัฒนา
 ต่อขององค์กร ไม่ใช่เป็นเงินสมบัติของผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการนั้น (สัมภาษณ์อาจารย์สุรวิ
 ไสร์จจกุล , มหาวิทยาลัยมิชชัน)

อย่างไรก็ตามหากยึดถือในหลักหรือความเชื่อที่ถูกต้องอย่างมั่นคงจะนำมาซึ่งพลังในการ
 กระทำกระบวนการต่างๆ อย่างมากมายเพื่อสังคม เจกเช่นเดียวกับมิชชันนารีที่ยึดถือพระเจ้าและ
 นำมาซึ่งการปฏิบัติพันธกิจอย่างมุ่งมั่น ดังจะเห็นได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยได้
 ดำเนินการตามพันธกิจของสภาคริสตจักรโดยมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับประเทศและดำรงไว้ซึ่ง
 ปรัชญาการจัดการศึกษาโดยมีเป้าหมายในการเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพและผลิตบัณฑิต
 ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศละประชาคมโลก

ในด้านการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิคมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งนอกจากการเรียนตามกำหนดของหลักสูตร นักศึกษายังได้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาคริสเตียนร่วมกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ บริการวิชาการสู่ชุมชน ทั้งภายในคณะฯ และร่วมกับนักศึกษาคริสเตียนสาขาอื่น เช่น ค่ายยุวชน การออกค่ายเค เช่น การออกค่ายบริการสุขภาพพระพรไทย (CBN) ร่วมกับโรงพยาบาลแมคคอร์มิค และโรงพยาบาลในเครือคริสตจักร เช่น โรงพยาบาลแพร์คริสเตียน โรงพยาบาลแวนแซนวูด จังหวัดลำปาง เป็นต้น

นักศึกษาทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมบังคับที่ทางมหาวิทยาลัยกำหนดทุกปี คือสัปดาห์ฟื้นฟูจิตใจทุกเย็น ช่วงเวลา 16.00-17.00 น. เป็นเวลา 1 สัปดาห์ซึ่งนักศึกษาจะได้ฟังข้อคิด ชมวีดิทัศน์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ในกิจกรรมนี้นอกจากนักศึกษาต้องเข้าร่วม ทางมหาวิทยาลัยก็ได้เชิญชวนคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยแม้ว่าจะไม่ได้นับถือศาสนาคริสเตียนเข้าร่วมในกิจกรรมนี้ด้วย

อย่างไรก็ตามหลักสูตรก็ได้สอดแทรกปรัชญาเข้าไปในคำอธิบายรายวิชาของวิชาทางการพยาบาล รวมถึงในรูปแบบใบประเมินการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา เพื่อเป็นการย้ำเตือนถึงความสำคัญของบทบาทการปฏิบัติพยาบาลที่ต้องคำนึงถึงความมีน้ำใจในไมล์ที่สองด้วย

ปัจจุบันคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค ได้ผลิตบุคลากรทางการพยาบาลเป็นที่ 88 คณะพยาบาลฯ ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินความพึงพอใจของหน่วยงานรับบัณฑิตจากคณะพยาบาลฯ เข้าทำงาน ซึ่งทางคณะพยาบาลฯ คาดหวังเสมอว่าจากการปลูกฝังอบรมโดยยึดปรัชญา สัจจะ-บริการ อย่างมีน้ำใจไมล์ที่สอง จะทำให้พยาบาลที่สำเร็จหลักสูตรมีความสุขในการประกอบอาชีพพยาบาลและสามารถพัฒนาศักยภาพตัวเองต่อไป ให้มีความก้าวหน้าต่อวิชาชีพ และสร้างประโยชน์ต่อสังคมได้ในอนาคต ได้มีการนำแบบประเมินนั้นมาพิจารณา วิเคราะห์ หาปัญหา เพื่อการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป (สัมภาษณ์ดร.จริยาชาติไชยแดง)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเชื่อหลักของมิชชันนารีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนั้นได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 หากพิจารณาถึงสิ่งที่สำคัญมากที่สุด คือ การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนและการเรียนการสอนเป็นแบบลักษณะโรงเรียนกินนอนหรือโรงเรียนประจำ ซึ่งในปัจจุบันประเด็นในเรื่องการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนยังเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะเชื่อว่าจะหล่อหลอมให้คนเป็นคนที่ดีต่อสังคม วิธีการในการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนคือการจัดให้มีการนมัสการ การจัดให้มีการอบรมตอนเช้า การเข้าโบสถ์ การจัดชั่วโมงพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้การบรรจุรายวิชาคริสต์ศาสนาวិชาเลือกของคณะพยาบาลศาสตร์โดยการจัดการของมิชชันนารี เป็นต้น ถือว่าเป็นการกลม่อมเกลาคิดใจทีละเล็กทีละน้อยและหวังจะเป็นวิธีการที่จะบรรจุความคิดที่ดีลงไปในชีวิตจิตใจของคน

“การเข้าโบสถ์ในตอนเช้า การอธิษฐานขอพร เป็นสิ่งที่ดี ทำให้เรามีจุดหมายในการดำเนินชีวิต การอบรมไม่เพียงแต่พัฒนาจิตใจ แต่ยังพัฒนาให้เรามี E.Q. มีบุคลิกภาพที่ดี ” (สัมภาษณ์อาจารย์เพชรรัตน์ เอี่ยมลลอบ , มหาวิทยาลัยมิชชัน)

มหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งมีคณะพยาบาลศาสตร์เป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะทำให้นักศึกษาบรรลุถึงอาชีพที่ใฝ่ฝันของตน จนไม่ได้คำนึงถึงสถานที่ที่จะเข้าไปศึกษาว่าเป็นของศาสนาใด ดังนั้นกระบวนการในการหล่อหลอม จึงอาจไม่ใช่กระบวนการที่ทำให้นักศึกษาสนใจ กระบวนการนักศึกษามหาวิทยาลัยคริสเตียน กล่าวว่า “การเข้ามาเรียนของตนและเพื่อนส่วนใหญ่ที่นับถือพุทธศาสนา ไม่ได้คำนึงเรื่องศาสนา แต่ต้องการจบเป็นพยาบาล กิจกรรมชั่วโมงการสอนจริยธรรมหรือวิชาเรียนคริสต์ศาสนา บางครั้งเป็นเรื่องน่าเบื่อ แต่ก็ต้องเข้ากิจกรรม เพราะถือเป็นวิชาเรียน แต่ก็เชื่อว่าการอบรมของอาจารย์ทำให้เป็นคนดี คำพูดของการอบรมของอาจารย์บางครั้งยังทำให้หวนคิดถึงอยู่ แต่เบื่อที่จะเรียนเพราะวิธีการสอนไม่เข้าใจ”

“หากกล่าวไปแล้วในสังคมไทย การสอนพุทธศาสนาไม่ได้สอนเป็น part of life แยกศาสนาออกจากตัวตน แต่คริสต์ศาสนา ไม่ได้แยกออกจากตัวตน ภาคปฏิบัติ การทำงาน กิจกรรมต่างๆ จะสอดแทรกคริสต์ศาสนาตลอด คนไทยแยกปฏิบัติกับความเชื่อ การให้นักศึกษามีศาสนาอยู่ในหัวใจนั้นต้องทำให้คนรู้สึกว่าคุณค่าศาสนาไม่ได้แยกออกจากชีวิต คำสอนกับการดำเนินชีวิตต้องไปด้วยกัน ” (สัมภาษณ์อาจารย์สุรณี ไสรัจจุล , มหาวิทยาลัย)

“การที่เราเริ่มต้นชีวิตด้วยการสวดมนต์ทำให้มีกำลังใจว่าวันนี้เราจะเริ่มต้นงานอย่างไร หลายๆ ครั้งที่เรามีปัญหา ทำให้เรารู้ว่าเราไม่ได้มีปัญหาอยู่คนเดียว เชื่อว่าการจัดให้มีกิจกรรมหรือ ชั่วโมงการเรียนคุณธรรมที่มีอยู่ในวิทยาลัยพยาบาลเซ็นหลุยส์นี้อย่างไรเด็กๆ ก็จะต้องได้รับอย่าง แน่นนอน เห็นด้วยที่จะมีการสอนคริสเตียนศึกษา แต่ต้องมีการเรียนการสอนที่หลากหลาย รูปแบบเดิมๆ ที่มีอยู่คือการบรรยายอย่างเดียว เด็กจะได้รับไม่เต็มที่ ” (สัมภาษณ์อาจารย์กิติยา สมุทรประดิษฐ์ , อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลเซ็นหลุยส์)

แนวความคิดในด้านการจัดให้มีโรงเรียนเป็นลักษณะโรงเรียนกินนอนนั้น หากกล่าวถึง แนวความคิดนี้ของมิชชันนารีเป็นแนวคิดที่จะเป็นการหล่อหลอมเด็กตั้งแต่เยาว์วัย ตามที่ได้กล่าว มาแล้วในบทที่ 4 แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปแนวความคิดนี้จึงมีผลกระทบของ เหตุการณ์ที่ได้ศึกษา กล่าวคือ “การจัดให้โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยเป็นในลักษณะหอพักนั้น เพื่อ ตอบโจทย์ในเรื่องของความสะดวก สบาย ต่อการเรียนของนักศึกษา เช่น นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ต้อง ขึ้นฝึกปฏิบัติตอนเช้าในโรงพยาบาล การอยู่หอพักจะเป็นสิ่งที่สะดวกต่อการเดินทางมากที่สุด” (สัมภาษณ์อาจารย์ไพรัช จันทรคุปต์ , อาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพ)

“การอยู่หอพักในปัจจุบันตอบรับปัญหาของนักศึกษาที่มาจากถิ่นฐานอื่น เช่นมาจาก จังหวัดต่างๆ ที่จะมาเรียน การมีหอพักของมหาวิทยาลัยเป็นการสร้างความเชื่อมั่นอีกหนทางหนึ่ง ให้กับผู้ปกครองที่จะทำให้รู้สึกได้ว่า มหาวิทยาลัยมีความปลอดภัย อีกทั้งยังตอบรับกับความสะดวก ในการรวมตัวนักศึกษาและการขึ้นฝึกปฏิบัติที่แหล่งฝึก โดยมากมักจะอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยหรือ หากไกลมากก็จะจัดรถไปส่ง การอยู่หอพักจึงเป็นการรวมตัวของนักศึกษาที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งใน ปัจจุบัน หากสามารถรวมนักศึกษาให้มีกิจกรรมการอบรมทางศาสนาเหมือนแต่เดิมที่มีการปฏิบัติ อยู่ก็จะดีมากสำหรับเด็ก แต่เนื่องจากจำนวนนักศึกษามีมากขึ้น มีการกระจายหอพักไปอยู่ ด้านข้างของมหาวิทยาลัยจึงอาจจะเป็นการยากที่จะจัดให้มีการอบรมจริยธรรมเหมือนแต่เดิม ” (สัมภาษณ์อาจารย์อรรพวรรณ บุญสม , อาจารย์มหาวิทยาลัยคริสเตียน)

ดังนั้นการศึกษาถึงผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของมิชชันนารี ยังให้ ความสำคัญต่อการจัดให้มีการศึกษาคริสเตียนศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการบรรจุวิชาลงไปหลักสูตร หรือการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาที่สอน แต่การจัดให้มีการอยู่หอพักหรือโรงเรียนกิน นอน ไม่ใช่ปัจจัยหลักต่อการหล่อหลอม เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป

ด้านหลักสูตร จากการศึกษาผลกระทบพบว่า การจัดให้มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่นมีความสำคัญที่สุด แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะปรับหลักสูตรอย่างไรเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยอย่างไร ก็มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษาในที่สุด เนื่องจากมีการบรรจุวิชาเรียนและการจัดชั่วโมงพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ร่วมอยู่ในทุกยุคทุกสมัย

ด้านการพัฒนาวิชาชีพและสังคม

พันธกิจการศึกษามีส่วนในการสร้างคนที่มีคุณภาพให้แก่สังคม ดังที่ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาไว้และยึดถือไว้อย่างมั่นคง คือโรงเรียนของมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งคริสต์ศาสนา มุ่งฝึกอบรมและให้การศึกษาแก่เยาวชนโดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนาและฐานะ โดยมุ่งที่จะสนองความต้องการของสังคม และพัฒนาบุคลากรทุกด้านให้ถึงความสมบูรณ์ด้วยการเป็นพลเมืองที่ดี มีความรักชาติ มีความรับผิดชอบ มีสุขนิสัยและสุขภาพ พลานามัยสมบูรณ์มีจิตใจอารมณ์มั่นคง มีความรอบรู้เป็นเลิศทางวิชาการ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและประกอบอาชีพ มีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตโดยสันติสุขในสังคม เป็นผู้มองการณ์ไกลและอุดมด้วยคุณธรรม มุ่งบำเพ็ญประโยชน์ และอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและเพื่อการดีทุกอย่าง เป็นการศึกษาด้วยชีวิต และเพื่อชีวิตที่สมบูรณ์ตามแบบพระเยซูคริสต์ และนอกจากสถาบันการศึกษานั้นไม่เพียงแต่สอนด้านวิชาการเท่านั้นแต่ยังสอนวิชาชีวิตคือคุณธรรม จริยธรรมตามแบบอย่างของพระเยซูคริสต์ ดังที่ได้ตั้งจุดประสงค์ในการก่อตั้งโรงเรียนไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นพยานแห่งความรักของพระเยซูคริสต์
2. เพื่อให้ปรัชญาชีวิตสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน
3. เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เจริญขึ้นตามศักยภาพของตนทั้งมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป็นพลเมืองดีรับใช้สังคมและประเทศชาติ
4. เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการจัดการศึกษา

(สภาคริสตจักร, 2004)

ในด้านการพัฒนาวิชาชีพและสังคมของคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มุ่งเน้นด้านกรให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน ที่อยู่ในเขตอำเภอใกล้เคียง ซึ่งเห็นได้จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ จะมีการออกให้บริการตรวจร่างกายเบื้องต้น บันทึกข้อมูลสุขภาพและสรุปผล ส่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบดูแลประชาชนในชุมชนนั้นๆ เป็นการแบ่งเบาภาระเจ้าหน้าที่ของรัฐ นอกจากนั้นยังมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในเทศกาล หรือโอกาสวันพิเศษต่างๆ มีการให้บริการสุขภาพในชุมชนต่างอำเภอ และต่างจังหวัดบ้างเช่น ร่วมกับหน่วยแพทย์

เคลื่อนที่มูลนิธิพันธกิจพระพร (ไทย) ซึ่งการฝึกปฏิบัติดังกล่าวก็จะสอดแทรก ปรัชญา ของคณะพยาบาลฯ ดังได้กล่าวไว้ในส่วนของการจัดการเรียนการสอน

นักศึกษาได้มีโอกาสนำปรัชญาไปสู่สังคมเพื่อนักศึกษาด้วยกัน โดยมีโอกาสออกค่ายร่วมกัน ใช้ชีวิตนักศึกษาร่วมกับนักศึกษาในสาขาอื่น ตามสัจจะ-บริการ อย่างมีน้ำใจไมตรีที่สอนนักศึกษาจะมีโอกาสนี้ในทุกชั้นปี เพราะเมื่อเรียนจบทางคณะพยาบาลฯก็ได้คาดหวังว่านักศึกษาจะสามารถนำปรัชญาที่ได้สืบทอดกันมานานเกือบ 90 ปีนี้เป็นรูปธรรมดังที่รุ่นพี่ๆ ได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อไป (สัมภาษณ์ดร. จริยา ชาติไชยแดง ,คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยพายัพ)

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการดำเนินการตามพันธกิจด้านการจัดการศึกษาของมิชชันนารีได้มีการพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้งเพื่อนำความเจริญก้าวหน้าไปสู่สังคม ชุมชน ประเทศชาติ ด้วยความเชื่อในความรักของพระเยซู มีชีวิตที่เป็นพยานถึงความรักของพระเยซูคริสต์ มีความหวังและกำลังใจที่ดี สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการและปฏิรูปการเรียนรู้

สรุป

การศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ด้วยวิธีการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้และการสัมภาษณ์สอบถามความคิดเห็น สรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. ด้านปรัชญา

แนวทางที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยโดยบทบาทของมิชชันนารีที่สำคัญคือ การสร้างความเชื่อและความศรัทธาในพระเจ้า ซึ่งจะยังผลต่อกระบวนการจัดการต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อประเทศชาติ กล่าวคือ หากองค์กรใดที่มีอุดมการณ์หลักที่เป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวของบุคลากรจะนำมาซึ่งวิธีการและแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุถึงเป้าประสงค์ขององค์กร เช่นเดียวกับมิชชันนารีที่มีอุดมการณ์หลักในความเชื่อในพระเจ้าทำให้เกิดการดำเนินพันธกิจต่างๆ ของมิชชันนารีในประเทศไทยโดยไม่ย่อท้อแม้จะมีอุปสรรคต่างๆ และได้เห็นถึงกระบวนการคิดที่แยบยลในการหาหนทางเพื่อจะส่งผ่านความรู้และสร้างสรรค์พันธกิจด้านการจัดการศึกษาของมิชชันนารีด้วยการนำเสนอบทบาทพันธกิจด้านการแพทย์ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการองค์กร คือ แนวคิดของการจัดการบริหารภายในเมื่อ

อยู่ในสภาวะขาดแคลน แนวคิดการบริหารบุคคลภายใต้วัฒนธรรมองค์การที่สร้างขึ้นตามสภาวะการณ์ของประเทศ

แนวคิดปรัชญาหลักของมิชชันนารีต่อการบริหารองค์กรที่สำคัญอีกประการที่ส่งผ่านลงสู่ประเทศไทย คือการบริหารจัดการโดยไม่หวังผลกำไร ซึ่งแนวคิดนี้สะท้อนในเรื่องของการบริหารจัดการซึ่งองค์กรจะดำเนินได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการด้านการเงินที่ดี แต่ไม่ได้มุ่งเน้นที่จะสร้างผลกำไรและผลกำไรที่ได้จากการจัดตั้งองค์กรนั้นไม่ได้ทำให้เกิดความร่ำรวยแก่บุคคลที่เป็นเจ้าขององค์กรนั้น กระแสความคิดของการบริหารองค์กรโดยไม่หวังผลกำไรนั้นไม่ได้ให้ความหมายในทางที่องค์กรของมิชชันนารีจะต้องขาดทุน หากขาดทุนองค์กรจะจัดตั้งต่อไปไม่ได้ ซึ่งหมายถึงความล้มเหลวของการบริหารจัดการที่ดี ดังนั้นแนวความคิดของการบริหารจัดการคือ การดำเนินการเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดและผลกำไรที่ได้จากการบริหารงานไม่ได้เป็นของคนใดคนหนึ่งหรือเป็นของผู้บริหารองค์กร แต่นำผลกำไรนั้นกลับมายังการบริหารจัดการสร้างสรรค์พันธกิจต่อไปเพื่อความก้าวหน้าขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยิ่งยวดทางด้านเทคโนโลยี

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน

แนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาคนตั้งแต่เยาว์วัยให้เป็นคนที่มีความรู้คู่คุณธรรมไปตามแนวปฏิบัติของมิชชันนารี คือ การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน มิชชันนารีได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนลงสู่สังคมไทยด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การนำเด็กเข้ามายังโรงเรียนกินนอนหรือโรงเรียนประจำ เพราะเชื่อว่า การนำเด็กเข้ามาในสถานที่นั้นจะสามารถดำเนินการด้านการปลูกฝังคุณธรรมได้อย่างต่อเนื่องตามกิจวัตรประจำวันที่สร้างขึ้นให้กับเด็ก ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งแนวคิดนี้ส่งผลดีต่อสังคมเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณธรรม แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบของโรงเรียนประจำนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำนักศึกษาเข้ามายังหอพักของมหาวิทยาลัยสำหรับคณะพยาบาลนั้น ไม่ได้ส่งผลถึงความสำเร็จแห่งการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนโดยตรง เนื่องจากจุดประสงค์หลักเป็นเพียงการอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามระบบของโรงเรียนประจำหรือการนำนักศึกษามาอยู่ในหอพัก ถ้ามีการจัดระบบที่ดี ยังคงถือได้ว่าระบบนี้เป็นส่วนหนึ่งในการหล่อหลอมนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและกฎเกณฑ์ที่ดีงามของสังคม

การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนด้วยวิธีการบรรจุมหาวิทยาลัยคุณธรรมจริยธรรมและศาสนา ลงในหลักสูตรการศึกษาทั่วไปของคณะพยาบาลศาสตร์ของมิชชันนารี การจัดให้มีการอบรม การเข้าโบสถ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มิชชันนารีส่งผ่านสู่สังคมไทย และเชื่อว่าการกระทำดังกล่าวนี้ตั้งแต่ในวัยเยาว์จะส่งผลถึงการดำเนินชีวิตด้วยคุณธรรม จะทำให้บุคคลเป็น บุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ส่งผลดีต่อสังคมไทย แต่อย่างไรก็ตามสังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือศาสนา พุทธเป็นส่วนใหญ่ เด็ก นักศึกษา ที่ถูกหล่อหลอมด้วยการจัดการศึกษาตามแนวของมิชชันนารีนี้อาจไม่ได้รับคุณประโยชน์มากนัก อีกทั้งแนววิถีที่กระทำเป็นแนววิถีที่ขาดการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ วิธีการสอนไม่ได้ทำให้เกิดความสนใจใฝ่รู้

อนึ่งการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนดังกล่าว เป็นแนวทางที่ดีที่จะปรับใช้กับสังคมไทยเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาคนให้มี ความรู้คู่คุณธรรมของคนไทย ควรจัดให้มีกิจกรรมที่เหมาะสมและมีวิธีการในการถ่ายทอดเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยบ่มเพาะตั้งแต่เยาว์วัย

3. ด้านหลักสูตร

มิชชันนารีได้ริเริ่มระบบการจัดการเรียนการสอนโดยเสนอแนวคิดในการสร้างกรอบข่ายของหลักสูตรที่ชัดเจน มีองค์ประกอบของหลักสูตรเพื่อพัฒนาการสอนอย่างเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ เช่น มีหลักสูตรที่แน่ชัดว่าจะสอนรายวิชาอะไร มีการกำหนดเวลาเรียนในรูปแบบของตารางสอน บุคลากรที่ใช้ในการสอนต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในการสอน หรือที่เรียกว่า เป็นครูมืออาชีพ มีระบบการคัดเลือกครู มีการจัดให้ครูทำแผนการสอนและการใช้สื่ออุปกรณ์ในการเรียนการสอน ตลอดจนกระบวนการประเมินผลจากการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่มิชชันนารีได้ริเริ่มขึ้นมาในสังคมไทยดังที่กล่าวนี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและควรตระหนักในปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องของการคัดเลือกครู ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์ได้ดำเนินไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาของประเทศไทยและสภาการพยาบาลกำหนด โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปิดหลักสูตรการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ของหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชน โดยพิจารณาคูณวุฒิของอาจารย์ที่จะสอนนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ เนื่องจากจะได้ครูที่มีความรู้ความสามารถทางการพยาบาลมาสอน

การดำเนินงานพันธกิจด้านการจัดหลักสูตรของมิชชันนารีในสังคมไทยในปัจจุบันต้องอยู่ภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติการศึกษาของไทย และอยู่ภายใต้หลักสูตรตามสภาการพยาบาล กำหนดสำหรับหลักสูตรของคณะพยาบาลศาสตร์ ซึ่งสถาบันการสอนคณะพยาบาลของมิชชันนารี ได้ปฏิบัติเสมอมาและมีการปรับให้ยืดหยุ่นเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามยุคสมัย แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยังคงอยู่และส่งผ่านมายังหลักสูตรในประเทศไทยและเป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่า นั่นคือ การบรรจุรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เช่น วิชาปรัชญากับชีวิต จริยธรรมกับการดำเนินชีวิต เป็นต้น ลงในหลักสูตรการศึกษาในรายวิชาการศึกษาทั่วไปและมีการปฏิบัติอย่างจริงจังที่ถือเป็นต้นแบบที่ดี คือ การจัดให้มีชั่วโมงพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การจัดให้มีการสวดมนต์ เข้าโบสถ์ ตามวันเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ยังมีบุคลากรซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมาดำเนินการสอน นั่นคือ ศาสนาจารย์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นแบบที่ดีและเป็นแนวปฏิบัติที่ควรจะมีในสังคมไทยและทำให้เป็นระบบหรือนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพและมีคุณธรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีต่อการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ประการแรกเป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์บทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ประการที่สองศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา และประการสุดท้ายคือนำเสนอแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

การวิเคราะห์และสังเคราะห์บทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ใช้การศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเอกสารซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่ประกอบด้วย การอ่านและการตีความจากเอกสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของมิชชันนารีที่เข้ามาในประเทศไทยเพื่อดำเนินการต่างๆ โดยเฉพาะการจัดการศึกษา ตลอดจนวิวัฒนาการบทบาทของมิชชันนารีเหล่านี้ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทยและใช้วิธีการสังเคราะห์สาระที่ได้รับจากข้อมูล

การศึกษาผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและการนำเสนอแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ใช้แบบสอบถามซึ่งสร้างจากการศึกษาเอกสารและการสังเคราะห์สาระ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการศึกษาผลกระทบโดยวิธีการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามความเป็นไปได้ในการเกิดเหตุการณ์ในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร รวบรวมข้อมูล หาค่ามัชฌิมเลขคณิตของร้อยละความเป็นไปได้ในการเกิดแนวทางด้านต่างๆ ดังกล่าว เปลี่ยนค่าความน่าจะเป็นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ตามเทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้และใช้แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของการจัดการเรียนการสอน ผลกระทบที่ได้รับจากการดำเนินงานโดยบทบาทของมิชชันนารีเพื่อเป็นประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลเสนอเป็นแนวโน้มการจัดการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์โดยบทบาทของมิชชันนารีให้มีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ผลการวิจัยที่นำเสนอ มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 การประมวลความรู้บทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ตามการแบ่งยุคเป็น 4 ยุค ในด้าน

- 1.1 ด้านปรัชญา
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 ด้านหลักสูตร

ตอนที่ 2 ผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การประมวลความรู้บทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ตามการแบ่งยุคเป็น 4 ยุค ในด้าน

มิชชันนารีของคริสต์ศาสนาที่เข้ามาสู่สังคมไทยนับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงปัจจุบัน มีสองนิกายหลัก คือ นิกายคาทอลิก จากชาติโปรตุเกส ซึ่งเป็นชาติแรกที่เข้ามาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1567 (ปี พ.ศ. 2110) ในรัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชแห่งกรุงศรีอยุธยา จากนั้นก็มีมิชชันนารีจากสเปนและฝรั่งเศสเข้ามาปฏิบัติแพร่ธรรมของตนอย่างต่อเนื่อง

มิชชันนารีอีกสายหนึ่งเป็นมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ เข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนาในปี ค.ศ. 1828 (ปี พ.ศ. 2371) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และมิชชันนารีที่ปฏิบัติงานของตนซึ่งถือเป็นพันธกิจหลักยาวนานที่สุดคือคณะเพรสไบทีเรียนอเมริกัน อันเป็นรากฐานของสภาคริสตจักรในประเทศไทย

การเข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนาของบรรดามิชชันนารีในเมืองไทยมีแรงความคิดหรืออุดมการณ์ที่จะผลักดันให้มิชชันนารีเข้ามาปฏิบัติพันธกิจในเมืองไทย ซึ่งจากการวิจัยโดยเบื้องต้นพบว่าแนวคิดและอุดมการณ์ที่สำคัญอย่างน้อย 4 ประการ กล่าวคือ จิตสำนึกทางศาสนา อุดมคติเรื่องแผ่นดินพระเจ้า ปรัชญาสามัญสำนึก (commonsense philosophy) และแนวคิดเรื่องทวินิยม (dualism)

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่ากระบวนการจัดส่งมิชชันนารีโปรเตสแตนต์เข้ามายังประเทศไทย เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในยุโรปและอเมริกา ที่ได้หล่อหลอมความคิด อุดมการณ์และ กระตุ้นให้มีกระบวนการมิชชันนารีเกิดขึ้น ซึ่งมีแนวคิดเบื้องหลังคือ การใช้ศาสนาเพื่อสร้างความ สงบสุขของสังคมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างรุนแรงและมีความหวังใฝ่ “ชนนอกรีต” ที่ มิชชันนารีถือว่าตนเป็นผู้มีบทบาทนำชาวประเสริฐและทางแห่งความรอดไปสู่พวกเขา โดยมี วิธีการต่างๆ เช่นการแจกใบปลิวคำสอนทางศาสนา การถ่ายทอดความรู้และวิทยาการทาง ตะวันตกการพิมพ์ตำราความรู้ตลอดจนการสร้างโรงเรียน ที่ให้ความรู้ต่างๆ การเข้ามาของ มิชชันนารีในสังคมไทยขณะนั้นสอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย (modernization) ของไทยที่มีมิชชันนารีอเมริกาได้รับการกล่าวขานว่าเป็นผู้นำความเจริญแบบ ตะวันตกซึ่งถือว่าการเปิดโลกทัศน์ของสยามในการเรียนรู้อุทยานการแปลกใหม่และเปิดโลก สังคมไทยให้รู้จักกับโลกของตะวันตกที่ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน ซึ่งการวางรากฐานและสร้าง คุณูปการต่อสังคมไทยในด้านการเผยแพร่สัจธรรม ด้านการแพทย์ การศึกษา เฉพาะอย่างยิ่งการ ปฏิบัติพันธกิจของมิชชันนารีคณะเพรสไบทีเรียนอเมริกาได้ก่อให้เกิดคริสตชนไทยอันเป็นกำลัง สำคัญในการก่อตั้งสภาคริสตจักรในประเทศไทยขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1934 (ปี พ.ศ.2477) ซึ่งนับเป็น องค์การคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ที่มีกิจกรรมด้านต่างๆ ที่สร้างประโยชน์ให้แก่สังคมไทยมา ยาวนาน ซึ่งกิจกรรมหลักที่ดำเนินการโดยสภาคริสตจักรในประเทศไทยนั้น มีดังต่อไปนี้

1. พันธกิจด้านการเผยแพร่ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของสภาคริสตจักร ประกอบด้วยหน่วยงาน เผยแพร่ หน่วยงานคริสเตียนศึกษาและหน่วยงานประทีปของไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ สนับสนุนและส่งเสริมให้คริสเตียนรู้จักการเผยแพร่ความเชื่อและความรู้ในคริสต์ศาสนา ไปสู่สังคม
2. กิจกรรมด้านการศึกษา ได้มีการดูแลการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนจนถึง มหาวิทยาลัย ซึ่งในระดับมหาวิทยาลัยนั้นได้ดูแลสถาบันอุดมศึกษา 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกของไทย และ มหาวิทยาลัยคริสเตียน วิทยาเขตกรุงเทพและนครปฐม ซึ่งสถาบันทั้งสองแห่งนี้ได้จัดตั้ง คณะต่างๆ อย่างกว้างขวางครอบคลุมการศึกษาทุกแขนง ถือเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ หน้าของไทยและผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีจริยธรรมตามแนวคริสต์ศาสนาออกมา รับใช้สังคมในสาขาอาชีพต่างๆ

3. กิจกรรมด้านการแพทย์สาธารณสุข เป็นงานสำคัญที่มีชนนารีเพรสไบทีเรียนอเมริกัน ได้นำบุกเบิกและวางรากฐานไว้ โดยได้จัดตั้งโรงพยาบาลให้บริการทางการแพทย์ ซึ่งปัจจุบันได้มีการให้บริการตลอดจนการปรับปรุงคุณภาพ ปรับปรุงตนเองเพื่อความอยู่รอดในภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงทางการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศไทย
4. กิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เพื่อรับผิดชอบการจัดการทรัพย์สินของสภาคริสตจักรและ กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ที่อยู่ในรูปของมูลนิธิ เช่น เรื่องการศึกษาและการแพทย์ที่เป็น กิจกรรมหลัก นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ด้านต่างๆ
5. กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพทางสังคม สภาคริสตจักรในประเทศไทยมีหน่วยงานที่ เรียกว่า “หน่วยงานชีวิตคริสเตียน” ที่ปฏิบัติงานโดยมีเป้าหมายสำคัญคือการอบรม กลุ่มมเกลลาและสร้างคริสตชนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ โดยมีกิจกรรมต่างๆ เช่น ค่าย อบรมจริยธรรมของฝ่ายบ้านและครอบครัวคริสเตียน กิจกรรมนักศึกษาคริสเตียน เป็นต้น การมีกิจกรรมด้านต่างๆ นี้ ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคมไทย โดยถือเป็น พันธกิจหรือเป็นกิจกรรมที่มีพันธะต่อองค์พระผู้เป็นเจ้าที่ต้องปฏิบัติ เพื่อนำสังคมไทย ไปสู่ความเจริญและสว่างไสวทางศีลธรรมจรรยาและมีหลักยึดเหนี่ยวทางศาสนาที่ทำให้คนรอดพ้นจากความชั่วร้ายและหลีกเลี่ยงจากการกระทำความผิดบาป

การปฏิบัติพันธกิจของสภาคริสตจักรในประเทศไทยนับเป็นการแสดงถึงความรักและความห่วงใยขององค์พระผู้เป็นเจ้าที่มีต่อมนุษยชาติเป็นพื้นฐาน และเป็นความรับผิดชอบที่สภาคริสตจักรในประเทศไทยจะต้องปฏิบัติเพื่อยังประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติสืบไป

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาบทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยใน 4 ยุค พบว่ามิชชันนารีมีบทบาทอย่างยิ่งซึ่งถือได้ว่าเป็นการวางรากฐานระบบการเรียนการสอนของไทย โดยสรุปตามตารางต่อไปนี้

5.1 ตารางสรุปบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยใน 4 ยุค

ยุค	บทบาทมิชชันนารี		
	ด้านปรัชญา	ด้านการเรียนการสอน	ด้านหลักสูตร
1.ยุคบุกเบิก (ค.ศ.1838 – 1918, พ.ศ. 2381-2461)	การแผ่ขยายคริสต์ศาสนาให้กว้างขวางออกไปตามอุดมการณ์ของมิชชันนารีและการถ่ายทอดวิทยาการตะวันตกลงสู่สังคมไทย ซึ่งมีปรัชญาอย่างเด่นชัดในเรื่อง จิตสำนึกทางศาสนาและอุดมคติเรื่องอาณาจักรของพระเจ้า	สิ่งที่ยืนยันความเชื่อในอุดมการณ์ดังกล่าว คือ การถ่ายทอดทางการศึกษาซึ่งเป็นสมัยบุกเบิกการจัดการศึกษาแบบตะวันตกในสยาม จนถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ มีการริเริ่มการสร้างโรงเรียน มีครู และอุปกรณ์ในการเรียนการสอน เป็นต้น	มิชชันนารีเสนอความรู้ลงสู่สังคมไทยผ่านระบบการศึกษาทั้งเป็นรูปแบบและไม่เป็นรูปแบบมีหลักสูตรซึ่งกำหนดขึ้นเองโดยมิชชันนารีมีตารางสอนและมีการจัดตั้งโรงเรียน การจัดการศึกษาในสมัยนี้เน้นในเรื่องการอ่าน เขียน เพื่อให้เข้าใจในหลักคริสต์ศาสนาเป็นหลัก ซึ่งการศึกษาในโรงเรียนยุคนี้ถือเป็นการศึกษาขั้นสูงสุดที่มิชชันนารีได้สร้างขึ้นในสังคมไทย
2.ยุคก่อตั้ง (ค.ศ. 1918 – 1975 , พ.ศ. 2461 - 2518)	การให้การศึกษาของมิชชันนารีในระยะเริ่มต้นนี้มีแนวคิดเฉพาะตนวัตถุประสงค์ของการศึกษา(โรงเรียน) ที่จัดตั้งขึ้นโดยมิชชันนารีมีแนวคิดเบื้องหลังที่	มีการจัดตั้งโรงเรียนและมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรกๆที่เริ่มมีการควบคุมการศึกษาเอกชน มิชชันนารีได้จัดระบบโรงเรียนตามแบบของตน	การกำหนดหลักสูตรเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์และพระราชบัญญัติอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ส่วนหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ยึด

	<p>สำคัญคือความเชื่อที่ว่า การศึกษาจะเป็นอาวุธสำคัญในการขจัดความบาปและสิ่งชั่วร้าย และเสนอแนวปรัชญาการศึกษาใหม่โดยมีสถาบันการศึกษาที่เป็นแหล่งรวมความรู้และวิทยาการใหม่ๆ ที่เรียกว่า “ยูนิเวอร์ซิตี”</p>	<p>มีการเรียนการสอนรวมทั้งกิจกรรมทางศาสนาเพื่อให้นักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมของคริสต์ศาสนาอย่างเต็มที่และเป็นช่วงที่มีการจัดการศึกษาของสถาบันศาสนาคริสต์โปรเตสแตนต์ที่สำคัญคือ สถาบันคริสต์จักรในประเทศไทย ได้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งแรกในภูมิภาค</p>	<p>หลักสูตรของโรงเรียนพยาบาลสภาภาษาไทยเป็นหลัก</p>
<p>3. ยุคฟื้นฟู (ค.ศ. 1975 - 1999, พ.ศ. 2518 - 2542)</p>	<p>การออกพระราชบัญญัติการศึกษาทำให้ทำให้โรงเรียนของศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบและการดูแลของทางราชการและจะต้องดำเนินการที่เข้าสู่มาตรฐานตามการกำหนดของรัฐมากขึ้น โรงเรียนของโปรเตสแตนต์ได้กำหนดกรอบและแนวทางของตนอย่างชัดเจนขึ้น เช่นการกำหนดปรัชญาในการจัดการศึกษาและคำขวัญของโรงเรียนที่จะชี้แนวทางการจัด</p>	<p>เริ่มออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2518 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 มิชชันนารีมีพันธกิจคริสเตียนศึกษาและศาสนกิจ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการจัดตั้งโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ตั้งแต่แรกเริ่ม ทั้งนี้เพราะเป็นภารกิจอันสำคัญยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการศึกษาอบรมจริยธรรมตาม</p>	<p>มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางการพยาบาล คือ การอนุมัติให้เปิดหลักสูตรวทบ. (พยาบาล) ขึ้นเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2499 และในปี พ.ศ. 2502 ได้เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาในหลักสูตร ทำให้การศึกษาพยาบาลมีมาตรฐานสูงขึ้นอยู่ในระดับอุดมศึกษาอย่างสมบูรณ์</p>

	การศึกษา แต่ทั้งนี้ยังมีรากฐานมาจากสมัยบุกเบิกจากมิชชันนารีเป็นสำคัญ	แนวทางของศาสนาคริสต์ในสถาบันนั้นๆ	
4. ยุครุ่งเรือง (ค.ศ. 1999 - ปัจจุบัน , พ.ศ. 2542 - ปัจจุบัน)	แนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาเพื่อจุดมุ่งหมายที่จะให้คนในสังคมไทยได้พบกับสันติสุขตามอุดมคติคริสต์ศาสนาโดยใช้การศึกษาเป็นแนวทาง อบรมบ่มนิสัย เน้นพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม	เริ่มพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการจัดการศึกษาที่เรียกว่า “คริสเตียนศึกษา” ที่เป็นบทบาทหลักขององค์การคริสต์ศาสนาและคริสตจักรที่ถือเป็นการศึกษาตลอดชีวิต หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ เริ่มมีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายขึ้นเน้นการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	มีการปรับและขยายระดับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นตามแต่สถาบันการศึกษา อุดมศึกษากำหนดและบรรจุรายวิชาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาการศึกษาทั่วไป ซึ่งมีขอบเขตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและสภาการพยาบาลกำหนด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลกระทบของบทบาทมิชชันนารีและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์
ไทยในสถาบันอุดมศึกษา

จากการวิจัยพบว่ามิชชันนารีได้นำเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา
พยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา

ด้านปรัชญา มีแนวกำหนดปรัชญาอย่างชัดเจนและดำเนินการตามปรัชญาให้ได้ผลสูงสุด
และวิธีการบริหารองค์กรโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์สูงสุดโดยไม่หวังผลกำไร ซึ่งเป็นแนวทางที่เป็น
ประโยชน์ขององค์กรทางการศึกษาต่อการปรับเปลี่ยนหรือสร้างปรัชญาและพันธกิจในอนาคต

ด้านการจัดการเรียนการสอน นำเสนอวิธีการเรียนการสอนแบบโรงเรียนประจำหรือการอยู่
หอพัก ซึ่งเป็นแนวคิดที่ดีในการหล่อหลอมคนให้มีคุณธรรมควบคู่ไปกับการได้รับการศึกษา ซึ่งถือ
ได้ว่าเป็นแนวปฏิบัติที่ยังคงเป็นแบบอย่างที่ดีได้หากมีระบบการจัดการที่ดี เช่น มีจำนวนนักศึกษา
ที่เหมาะสม มีการกำหนดตารางการทำงานที่เหมาะสม มีบุคลากรที่สามารถดูแลเพื่อให้การ
ดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงเปลี่ยนแปลงของสังคม
และเทคโนโลยีทางการเรียนการสอน

นอกจากนี้สิ่งที่เป็นต้นแบบที่ดีคือ การบูรณาการเรื่องคุณธรรมจริยธรรมไปในการเรียนการ
สอนตลอดทั้งหลักสูตร โดยการจัดให้มีการเรียนการสอนที่จริงจังและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาให้คนมี
ความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งแนวทางนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้สำหรับกระบวนการจัดการเรียนการสอน
ของในสถาบันศึกษาของประเทศไทยโดยการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติต่อไป

ด้านหลักสูตร สิ่งที่มิชชันนารียังคงมีอยู่เสมอแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตาม
กาลเวลา คือ การจัดให้มีรายวิชาที่จะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในหลักสูตรเสมอมา ซึ่งเป็น
แบบอย่างที่ดีที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ตั้งแต่ระดับการศึกษาสามัญจนถึงอุดมศึกษาและ
มีอยู่ในหลักสูตรของทุกคนที่เปิดสอนของมิชชันนารี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการ
สอนและการกำหนดหลักสูตรของประเทศไทยโดยการนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับคณะและ
ระดับการศึกษา

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องวิวัฒนาการบทบาทมิชชันนารีต่อการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย มีข้อค้นพบที่นำมาอภิปรายผล ได้ดังต่อไปนี้

หากกล่าวถึงบทบาทของมิชชันนารีที่มีต่อสังคมไทยนั้น คงอาจจะแยกไม่ออกกับคำว่า มิชชันนารีนั้นเข้ามาพร้อมกับการนำวิทยาการตะวันตกเข้าสู่สังคมไทย ซึ่ง วิทยาการตะวันตก (western learning) ตามความหมายที่ศึกษาในบริบททางประวัติศาสตร์ ครอบคลุมไปถึงความรู้ด้านต่างๆ ได้แก่ ศาสนา วัฒนธรรม ภาษาและวิชาการ ซึ่งเป็นผลผลิตจากภูมิปัญญาของตะวันตกที่จะมีผลกระทบต่อความรู้แบบจารีตของไทยและเกิดการเปลี่ยนแปลงบางอย่างท่ามกลางบริบทของสังคมไทยในสมัยนั้น การนำวิทยาการตะวันตกเข้าสู่สังคมไทยโดยมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ จำแนกสาระสำคัญได้ 3 ส่วนคือ ความรู้ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ความรู้ด้านศาสตร์หรือวิชาการต่างๆ และความรู้ด้านเทคโนโลยีหรือเครื่องจักรกลแบบตะวันตก ซึ่งความรู้ทั้งสามส่วนนี้ มิชชันนารีถือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากรากฐานที่สำคัญคือ “คริสต์ศาสนา” ดังนั้นการนำเสนอวิทยาการตะวันตกของมิชชันนารีจึงมุ่งเป้าหมายทางศาสนาเป็นหลัก โดยเชื่อว่ายิ่งผู้คนในสังคมไทยยอมรับ วิทยาการตะวันตกมากเพียงใด ย่อมจะมีความรู้สำนึกคิดและความเข้าใจต่อ “ความจริงสูงสุด” ของคริสต์ศาสนามากขึ้นเพียงนั้น (ประสิทธิ์ พงศ์อุดม , 2533) แต่อย่างไรก็ตามมิชชันนารีต้องเผชิญหน้าต่อความโต้แย้งทางความเชื่อของศาสนาและความเชื่อมั่นต่อการยึดถือในพุทธศาสนาของคนไทย ซึ่งไม่อาจชักนำคนไทยให้หันไปนับถือคริสต์ศาสนาหรือทำให้สังคมไทยเป็นสังคมคริสต์ศาสนาได้ ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 3 จนถึงสิ้นรัชกาลที่ 4 มิชชันนารีโปรเตสแตนต์เป็นตัวแทนสำคัญในการเปิดโลกของคนไทยไปสู่ภายนอก พร้อมทั้งเป็นผู้นำวิทยาการภายนอกจากโลกตะวันตกมาถ่ายทอดในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชนชั้นผู้นำไทยได้มีโอกาสเรียนรู้และแสวงหาความรู้ใหม่อย่างกว้างขวาง และในขณะเดียวกันชนชั้นสามัญของประเทศไทยยังมีโอกาสได้รับและสัมผัสกับวิทยาการใหม่ๆ เช่นด้านการแพทย์ที่มิชชันนารีนำมาสู่สังคมไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการโน้มน้าวกระแสดวงความคิดในสังคมโดยอิทธิพลของวิทยาการตะวันตกที่ปรากฏผลของแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยอย่างเห็นได้ชัด การรับเอาวิทยาการทางตะวันตกในสมัยนี้เป็นารับที่ อยู่ในบริบททางประวัติศาสตร์ ท่ามกลางสภาพเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ การเมืองและการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกเป็นลักษณะเฉพาะในการรับวิทยาการตะวันตก บางอย่างและปฏิเสธวิทยาการตะวันตกบางประการในอันที่จะมีผลกระทบต่อสถาบันแบบจารีตอย่างรุนแรง

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การรับวิทยาการตะวันตกของคนไทยยังเป็นการรับแบบผิวเผิน เนื่องจากลักษณะนิสัยทางสังคมและภูมิหลังทางการศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในแง่ของการรับโดยไม่มีข้อสงสัยได้แย้ง ความพยายามของมิชชันนารีในการชักนำคนไทยในสังคมไทยให้ครุ่นคิดและใคร่ครวญถึงความจริงสูงสุดในเชิงเหตุผลแบบวิทยาศาสตร์จึงเป็นไปได้ยาก บทบาทของมิชชันนารีจึงเหมือนกับกลุ่มหรือคณะอื่น ที่เคลื่อนไหวอยู่ในสังคมไทย เช่น คณะพรหมณ์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมไทย และเป็นกลุ่มที่ทำประโยชน์ให้กับสังคมไทยเพียงเท่านั้น บริบททางสังคมของคนไทยชี้ให้เห็นว่า สังคมไทยยอมรับวิทยาการตะวันตกเข้ามาในองค์ประกอบของสังคมที่ตนเชื่อว่ายังดีต่อกว่าตะวันตก นั่นคืออารยธรรมด้านวัตถุ ความเจริญก้าวหน้าทางการสื่อสาร เทคโนโลยี ความสะดวกทางคมนาคมและรับประเพณีปฏิบัติใหม่ๆ บางอย่างอันเป็นที่ยอมรับของตะวันตก โดยไม่ยอมรับว่าคริสต์ศาสนาเป็นบ่อเกิดของความเจริญทางวิทยาการและเทคโนโลยีของตะวันตกและไม่จำเป็นต้องรับเข้ามาแทนที่พุทธศาสนาเพราะเชื่อว่าพุทธศาสนานั้นดีอยู่แล้ว อีกทั้งพุทธศาสนาเป็นรากฐานของสังคมไทย

อย่างไรก็ตามการศึกษาความพยายามในการถ่ายทอดวิทยาการตะวันตกสู่สังคมไทยโดยมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ จะพบว่ามิชชันนารีปฏิบัติได้กลับในสังคมไทยที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของมิชชันนารี แต่ไม่อาจจะส่งผลต่อแนวคิดหรืออุดมการณ์อันแรงกล้าของมิชชันนารีในการนำไปสู่ความจริงสูงสุดตามความเชื่อของมิชชันนารีและหลักการเรื่องความรัก คือความเชื่อในพระเจ้าของคริสต์ศาสนาโดยพระองค์ทรงแสดงถึงความรักและความห่วงใยต่อมนุษยชาติ ซึ่งมิชชันนารีถือว่าเป็นที่มาของความเจริญทางอารยธรรมในสังคมตะวันตก

นอกจากคนไทยจะได้รับเอาวิทยาการตะวันตกในส่วนที่ดีแล้ว ยังได้ศึกษาวิธีการอันแยบยลของมิชชันนารีในการถ่ายทอดความรู้สู่สังคมไทยพร้อมกับการเผยแพร่ศาสนาของตนด้วยความวิริยะและจิตสำนึกที่ดีงามของมิชชันนารี ซึ่งสอดคล้องต่อการปลูกฝัง “จิตสาธารณะ” (Public Consciousness หรือ Public Mind) โดยวิธีการหนึ่งที่สำคัญ คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญา ซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่ากระบวนการปัญญามีผลต่อพฤติกรรม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสามารถกระทำได้โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ดังนั้น การใช้วิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญาที่เหมาะสม จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะได้ ดังที่เห็นจากวิธีการของมิชชันนารีในการปรับเปลี่ยนความคิดและแนวทางการปฏิบัติของคนไทยในด้านารแพทย์และการศึกษา โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาโดยการนำวิทยาการทางตะวันตกสู่สังคมไทย

แนวคิดความเชื่อและความศรัทธาในพระเจ้านั้นได้ก่อให้เกิดพันธกิจต่างๆ มากมายของมิชชันนารี ดังที่ได้ปรากฏในบทบาทของ “หมอบรัดเลย์” ซึ่งเป็นมิชชันนารีคนแรกที่เข้ามาบุกเบิกงานด้านต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรมในสังคมของไทย โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่มี ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีของ “จิตสาธารณะ” ให้บังเกิดในสังคมไทย กล่าวคือ มิชชันนารีมีบทบาทในด้านความสำนึกต่อส่วนรวม เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พร้อมทั้งจะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมด้วยความเต็มใจ ปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะนั้น เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคมเป็นภาวะที่ลึกซึ้งซึ่งมีผลต่อจิตสำนึกด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ เป็นภาวะที่ได้อบรมกลมกลืน และสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดละลายน้อย ทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจญ์ ,2543) ซึ่งสอดคล้องต่อการจัดการศึกษาของมิชชันนารีโดยการปลูกฝังคุณลักษณะต่างๆ อันพึงประสงค์ ดังเช่นคุณลักษณะคริสเตียนตั้งแต่เยาว์วัยและตอกย้ำในสิ่งที่ต้องการให้เรียนรู้อยู่ในทุกวันของกิจกรรมทางการเรียนการสอนและกิจกรรมทางศาสนา

การดำเนินพันธกิจด้านการศึกษาของมิชชันนารีนั้นมีปรัชญาหรืออุดมการณ์ที่สูงที่สุดคือ ความเชื่อและความศรัทธาในพระเจ้า พระเจ้าทรงนำเราไปสู่ความรอด ซึ่งมิชชันนารีได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาในการ “เตรียมแผ่นดินพระเจ้า” ให้บรรลุผล ได้คิดหาแนวทางในการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อฝึกฝนคนให้เข้าใจหนังสือแบบตะวันตกอย่างจริงจัง ดังนั้นกระบวนการต่างๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความเชื่อในพระองค์ และจากความเชื่อนี้จึงทำให้เกิดมีพันธกิจที่เป็นจุดเด่นของการจัดการศึกษาที่สำคัญคือ ไม่มุ่งแสวงหาผลกำไร แต่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมตามแบบพระเยซูคริสต์ (สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย ,2004) แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดในการให้ความสนใจด้านการศึกษาของมิชชันนารีในระยะเริ่มต้น มีลักษณะจำกัดเฉพาะแนวคิดของตนเองอยู่มาก เนื่องจากทัศนคติต่อระบบการศึกษาและความรู้ของไทยกับแนวคิดหรืออุดมการณ์ของตนเอง ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการจัดตั้งโรงเรียนของมิชชันนารีจึงมีแนวคิดที่สำคัญคือ ความเชื่อที่ว่า การศึกษาจะเป็นอาวุธในการขจัดความบาปและสิ่งชั่วร้าย ประชาชนที่ได้รับการศึกษาจะสามารถเข้าใจและยอมรับความจริงของคริสต์ศาสนาได้ดียิ่งขึ้น แนวคิดเชื่อที่เป็นพันธกิจจุดเด่นของการจัดการศึกษาที่สำคัญคือ ไม่แสวงหาผลกำไร แต่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรมตามแบบพระเยซูคริสต์ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้มิชชันนารีได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาในประเทศไทยโดยมุ่งหวังว่าโรงเรียนของมิชชันนารีจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมและวิทยาการตะวันตกได้อย่างดี จึงสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการในการดำเนินงานของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษา

ในด้านการจัดการเรียนการสอน ความเชื่อหลักของมิชชันนารีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนั้นได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 หากพิจารณาถึงสิ่งที่สำคัญมากที่สุด คือ การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนและการเรียนการสอนเป็นแบบลักษณะโรงเรียนกินนอนหรือโรงเรียนประจำ ซึ่งในปัจจุบันประเด็นในเรื่องการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนยังเป็นสิ่งที่สำคัญเพราะเชื่อว่าจะหล่อหลอมให้คนเป็นคนที่ดีต่อสังคม วิธีการในการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนคือการจัดให้มีการนมัสการ การจัดให้มีการอบรมตอนเช้า การเข้าโบสถ์ การจัดชั่วโมงพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้การบรรจุรายวิชาคริสต์ศาสนาวិชาเลือกของคณะพยาบาลศาสตร์โดยการจัดการของมิชชันนารี เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการกลมกลืนจิตใจที่ละเล็กทีละน้อยและหวังจะเป็นวิธีการที่จะบรรจุความคิดที่ดีลงไปในชีวิตจิตใจของคนซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์อาจารย์เพชรรัตน์ เขียมลอบ (บทที่ 4) ซึ่งกล่าวว่า การเข้าโบสถ์ตอนเช้า การอธิษฐานขอพรเป็นสิ่งที่ดี ทำให้เรามีจุดหมายในการดำเนินชีวิต การอบรมไม่เพียงแต่พัฒนาจิตใจ แต่ยังพัฒนาให้เรามี E.Q. มีบุคลิกภาพที่ดี

ดังจะเห็นได้ว่ามิชชันนารีมีแนวคิดหลักตามความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพร้อมทั้งมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นประเด็นหลักที่สำคัญที่ทำให้มองเห็นการดำเนินงานด้านการศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยจนกระทั่งปัจจุบันและยังทำให้มองเห็นว่าศาสนาไม่ได้แยกออกจากตัวตน คำสอนที่มีคุณค่าทางศาสนาไม่ได้แยกออกจากชีวิตและนอกจากนี้สิ่งที่พบจากการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนนี้ได้เริ่มมาตั้งแต่เยาว์วัยจนถึงการศึกษาระดับสูงสุดคืออุดมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวทางกับการปลูกฝังจิตสาธารณะดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาไทยเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดหลักสูตรโดยเฉพาะหลักสูตรพยาบาลศาสตร์โดยมุ่งหวังให้ผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเสียสละ ความมีน้ำใจ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนต้องสอดคล้องไปตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการพัฒนาการศึกษาในด้านต่างๆที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วไปพร้อมกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย

จากแนวความคิดด้านการจัดให้มีโรงเรียนเป็นลักษณะโรงเรียนกินนอนหรือโรงเรียนประจำตั้งแต่เริ่มมีการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนของมิชชันนารีนั้น หากกล่าวถึงแนวความคิดนี้ของมิชชันนารีเป็นแนวคิดที่จะเป็นการหล่อหลอมเด็กตั้งแต่เยาว์วัยก่อนที่กระแสความชั่วร้ายจากโลกภายนอกจะครอบงำจิตใจพวกเขา แนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นถึงการแก้ปัญหาโดยการกล่อมเกลาสังคม (Socialization) ด้วยระบบสถาบัน (Institutionalization) ซึ่งเป็นวิธีการที่น่าจะเหมาะสมกับสังคมในสมัยก่อนที่มีพื้นฐานคล้ายๆ กับสังคมไทย กล่าวคือ สังคมไทยยังให้ความสำคัญต่อการศึกษาน้อยด้วยยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและปัจจัยอื่นๆ และหากต้องการให้ลูกเรียนหนังสือก็จำเป็นที่จะต้องนำไปฝากกับพระหรือบวชจึงจะได้เรียนหนังสือ แต่อย่างไรก็ตามสังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป มีการเปิดสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ อย่างมากมายพร้อมกับการขยายตัวทางการศึกษาของรัฐบาลทำให้เด็กมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ปัจจัยในเรื่องของโรงเรียนประจำจะลดน้อยลงในเรื่องของกรกล่อมเกลาดังกล่าวข้างต้นหากแต่การมีโรงเรียนประจำหรือการมีหอพักนั้นจะเป็นการตอบสนองปัจจัยด้านอื่น เช่น ความสะดวกในการเดินทางเพื่อการไปฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล , การขยายการศึกษาไปยังวิทยาเขตต่างจังหวัดของมหาวิทยาลัยซึ่งทำให้มีความจำเป็นในการเข้าพักในหอพักของนักศึกษาที่มาจากถิ่นฐานอื่น เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาถึงผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของมิชชันนารี ยังให้ความสำคัญต่อการจัดให้มีการศึกษาคริสเตียนศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการบรรจุวิชาลงไปเป็นหลักสูตรหรือการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาที่สอน แต่การจัดให้มีการอยู่หอพักหรือโรงเรียนกินนอน ไม่ใช่ปัจจัยหลักต่อการหล่อหลอม เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป

ปัจจุบันแม้ว่าจะมีสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยในเรื่องการอยู่หอพักหรือโรงเรียนประจำอาจไม่ได้ตอบสนองสังคมในเรื่องของการหล่อหลอมคุณธรรมที่ชัดเจนดังที่ปรากฏในหลักการของมิชชันนารี แต่อย่างไรก็ตามในสังคมไทยยังมีสถานศึกษาที่มีปรัชญาแนวคิดและสืบสานพันธกิจด้านการศึกษาที่สอดคล้องต่อการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนประจำตามแบบอย่างมิชชันนารีและยังมีแนวความคิดในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างมิชชันนารี เช่น โรงเรียนสัตยาไส จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความเป็นเลิศทางคุณธรรม วิชาการ และการกีฬา สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข เด็กนักเรียนจะได้รับการอบรมปมนิสัยให้มีความรัก ความเมตตา กรุณา มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญ มีความกตัญญู มั่นใจในตนเอง รู้จักคิด รู้จักทำ มีความเสียสละ มีระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ของตนในสังคมด้วยความรับผิดชอบ ศึกษาขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของไทย (www.sathyaith.)

ด้านหลักสูตร แต่เดิมนั้นการศึกษาของโรงเรียนมิชชันนารียังไม่มีแนวทางและการจัดหลักสูตรที่แน่นอน มิชชันนารีได้จัดหลักสูตรไปตามสถานการณ์แวดล้อม รวมทั้งเป็นไปตามความรู้ความสามารถของมิชชันนารีในแต่ละท้องถิ่น อย่างไรก็ตามมิชชันนารีเป็นคณะบุคคลหลักของคนไทยในการนำเสนอหลักสูตรเข้าสู่สังคมไทย เช่น มีวิชาเรียนที่แน่นอน มีตารางสอน มีการประเมินผลการสอน เป็นต้น ภายหลังจากที่รัฐบาลได้เข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทย มิชชันนารีจึงต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติต่างๆ และสภากาชาดกำหนดสำหรับหลักสูตรคณะพยาบาลศาสตร์ ดังที่ได้กล่าวมาในบทที่ 4 ซึ่งเป็นไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งที่ได้จากการศึกษาผลกระทบพบว่า แม้จะมีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัยและมิชชันนารีไม่สามารถสร้างหลักสูตรของคณะพยาบาลศาสตร์ได้ แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีการบรรจุวิชาคริสเตียนศึกษาลงในหลักสูตรเสมอและมีอยู่ในหลักสูตรตั้งแต่การศึกษาขั้นต้นถึงระดับอุดมศึกษาในรายวิชาการศึกษาทั่วไปของคณะพยาบาลศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนให้สังคมไทยเห็นถึงปรัชญาความมุ่งมั่นและอุดมการณ์อันแน่วแน่ของมิชชันนารีต่อพันธกิจการศึกษาและยังสะท้อนให้เห็นแบบอย่างที่ดีต่อการจัดการศึกษาของไทยซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สกอ. ที่มีนโยบายให้ วิชาการศึกษาทั่วไป ผลิตบัณฑิตที่เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข เพื่อเป็นทรัพยากรบุคคลในการพัฒนาประเทศ และตอบสนองความต้องการของสังคมได้เป็นอย่างดี โดยคุณธรรมพื้นฐานนั้นควรได้รับการฝึกฝนและปลูกฝังในจิตใจ เพื่อให้เกิดทักษะชีวิต คือความเป็นคนดี ที่สามารถนำไปใช้ควบคู่กับ ความเป็นผู้มีสติปัญญา ได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียนตั้งแต่เยาว์วัย

อย่างไรก็ตามการศึกษาความพยายามในการถ่ายทอดวิทยาการทางตะวันตกเข้าสู่สังคมไทยโดยมิชชันนารีนั้น แม้ว่าจะมีปฏิกิริยาตอบโต้จากคนไทย เพราะสังคมไทยเล็งรับเฉพาะวิทยาการที่เป็นเหตุของความรู้จักความเจริญแต่ปฏิเสธคริสต์ศาสนา การเลือกรับแต่สิ่งที่ดีสนใจหรือมีพื้นฐานความรู้แบบของไทยมาก่อน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนให้สูงขึ้นและสามารถเรียนรู้ให้เท่าทันกับตะวันตกได้ วิทยาการตะวันตกที่ได้รับการยอมรับนั้นสามารถตอบสนองผลประโยชน์ทางการเมืองและสังคมให้กับคนไทย เช่นการรับภาษาอังกฤษเพื่อเป็นสื่อในการศึกษาวิทยาการตะวันตก การรับวิทยาการเทคโนโลยีต่างๆ เช่นการพิมพ์ เครื่องจักรกล การรับวิทยาการด้านการจัดการเรียนการสอน การมีแบบแผนการสอน มีตารางสอน การประเมินผลที่มีคุณภาพ ล้วนเป็นสิ่งที่ดีและยอมรับได้ของสังคมไทย สิ่งที่น่าทึ่งอย่างชัดเจนในการศึกษานี้คือการยึดถือคำสอน และพระเจ้า ที่จะดลบันดาลให้มีกำลังมีพลังในการดำเนินชีวิตตลอดจนมีพลังในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม แต่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หรือขบวนการในการสื่อให้คนไทยได้เข้าถึงหลักความเชื่อนั้นอาจจะต้องปรับให้เป็นไปตามความเหมาะสมในช่วงสมัยนั้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารเป็นหลัก จึงทำให้เกิดข้อจำกัดของงานวิจัย เนื่องจากข้อมูลที่ได้เป็นเพียงส่วนที่บอกเล่าเหตุการณ์ได้ระดับหนึ่งและเป็นส่วนที่ผ่านการตีความของผู้เขียนต่อเนื่องกันมา ดังนั้นการศึกษาจากบุคคลเชิงประวัติศาสตร์บอกเล่าเพิ่มเติมโดยทำการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทั้งระดับผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษาโดยเฉพาะในประเด็นการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ อาจทำให้ได้ข้อมูลสำคัญที่ลึกซึ้งและชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อได้มีการตรวจสอบข้อมูลและยืนยันจากทั้งสองแหล่งประกอบกัน

1.2 จากข้อค้นพบเกี่ยวกับการดำเนินพันธกิจด้านการศึกษาของมิชชันนารีในประเทศไทย โดยเฉพาะพันธกิจการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กรทางการศึกษาหลายประการ กล่าวคือ ทำให้ทราบถึงขั้นตอนการพัฒนาองค์กรทางการศึกษาและทราบแนวคิดที่ใช้ในการบริหารจัดการ ได้แก่ แนวคิดในการยึดมั่นตามความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่จะเป็นแรงผลักดันให้ดำเนินการในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรรวมถึงประเทศชาติ แนวคิดของการจัดการบริหารภายในเมื่ออยู่ในสภาวะของความขาดแคลน แนวคิดการบริหารบุคคลภายใต้วัฒนธรรมองค์การที่สร้างขึ้นตามสภาวะการณ์ของประเทศ แนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาคนตั้งแต่เยาว์วัยให้เป็นผู้ที่มีความรู้คุณธรรมและแนวคิดในการสร้างกรอบข่ายของหลักสูตร รายวิชาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมซึ่งถือเป็นแนวทางหลักที่มีอยู่ในหลักสูตรตลอดทุกยุคทุกสมัย เป็นต้น ดังนั้นการนำแนวคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถาบันการศึกษาในบริบทด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อความก้าวหน้าขององค์กรนั้นๆ ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษาในทุกยุคทุกสมัยโดยบทบาทของมิชชันนารีในฐานะกรณีศึกษาอีกกรณีหนึ่ง

1.3 ในการศึกษาบทบาทของมิชชันนารีทำให้ได้ข้อมูลสำคัญ คือ ข้อมูลทางด้านพันธกิจต่างๆ ที่มิชชันนารีมีต่อประเทศไทย เช่น พันธกิจคริสตจักร พันธกิจด้านการแพทย์และโดยเฉพาะพันธกิจด้านการจัดการศึกษา เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่ดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่ามิชชันนารีมีบทบาทตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยตลอดมา นับแต่ยุคแรกในรูปแบบที่แตกต่างกันตามบริบท ซึ่งยังคงบทบาทสำคัญคือ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม ความรู้ที่ได้จะสามารถนำไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาองค์กรและการจัดการศึกษาซึ่งมีผลดีต่อนักเรียนที่เข้าศึกษาต่อในวิชาชีพพยาบาลศาสตร์ในด้านคุณธรรม หลักศาสนา ความรักและความเอื้ออาทรในการดูแลผู้ป่วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 การศึกษาพัฒนาการบทบาทของมิชชันนารีแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความสำเร็จในการบริหารจัดการในอดีตและจนถึงปัจจุบันได้สืบทอดแนวคิดอย่างต่อเนื่องโดยมีทิศทางที่ชัดเจนและเป็นไปเพื่อประโยชน์อย่างแท้จริง ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป จึงควรทำการศึกษาถึงหลักการบริหารตามแนวพันธกิจมิชชันนารีในด้านการจัดการองค์กรให้เป็นองค์กรที่ทำประโยชน์ให้กับสังคมโดยไม่แสวงหาผลกำไร ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำประสบการณ์ในการบริหารจัดการมาเป็นต้นแบบและสร้างเป็นแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาองค์กรทางการศึกษาภายใต้สภาวะการณ์ของประเทศไทยและใช้เป็นหลักการในการบริหารจัดการองค์กรอื่นต่อไป

2.2 การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของมิชชันนารีในประเทศไทยนั้น ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงความเป็นมาของมิชชันนารีและสิ่งที่มีมิชชันนารีมีบทบาทต่อการศึกษาอย่างไรกับคณะพยาบาลศาสตร์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นควรจะมีการศึกษาถึงผลผลิตจากการเรียนการสอนทางการพยาบาลโดยบทบาทของมิชชันนารีตลอดหลักสูตร 4 ปีที่ได้เล่าเรียนมา ซึ่งได้รับการหล่อหลอมมาตลอดนั้น สามารถนำไปปฏิบัติจริงหรือติดตัวไปตลอดหรือไม่อย่างไร, ศึกษาเปรียบเทียบผลทางจริยธรรมระหว่างการศึกษาของนักศึกษาที่เรียนคณะพยาบาลศาสตร์โดยบทบาทมิชชันนารีกับนักศึกษาที่ไม่ได้เรียน , การศึกษาวิจัยผลของการปฏิบัติธรรมศาสนาพุทธต่อการจัดหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ในประเด็นของ การบรรจุหลักสูตรปฏิบัติตามหลักศาสนาพุทธส่งผลต่อการจัดหลักสูตรพยาบาลศาสตร์หรือการจัดหลักสูตรเสริมสร้างหลักสูตรแนวพุทธ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฤษณา เกษมศิลป์. **นาลันทาแห่งกรุงสยามหรือมหาธาตุ 200 ปี**. กรุงเทพมหานคร: มุลนิธิ
ศิษย์มหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์, 2525

กาญจนา คุณารักษ์. **หลักสูตรและการพัฒนา**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2527

เก่งกาจ งามวิวัฒน์ และ ัญญา ผลอนันต์. **สยามสามสมัยจากสายตาทอมบรัดเลย์**. พระนคร :
รัชดารมภ์ การพิมพ์, 2520

กองการแพทย์ สภาคริสตจักรในประเทศไทย. **สภาคริสตจักรในประเทศไทยกับการ
บำบัดรักษา 1934 – 1999** . กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการงานพิมพ์มหาวิทยาลัย
พายัพ, 2543

กองการศึกษา มุลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. **คู่มืออนุศาสนิก ฉบับปรับปรุงแก้ไขใหม่
ค.ศ. 1996**. เชียงใหม่ : โรงเรียนมุลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย, 1996

กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **ประสิทธิภาพในการจัด
การศึกษาของเอกชน**. กรุงเทพมหานคร : ฟันนี้พับบลิชซิง, 2532

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. **มนุษย์วิทยากับความหลากหลายของวัฒนธรรมสุขภาพ**. เชียงใหม่ :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , 2548

เคนเนท อี. แวลล์. **ประวัติศาสตร์โปรเตสแตนต์ในประเทศไทย 1828 – 1958** . พระนคร : สภา
คริสตจักรในประเทศไทย , 1958

จันทร์เพ็ญ สันตวาจา. **แนวคิดพื้นฐาน ทฤษฎีและกระบวนการพยาบาล**. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร : ธนาเพรส , 2548

จุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ. การใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2541

จุมพล พูลผลชีวิน. เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR.ในทศพร ศิริสัมพันธ์. เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว,พระบาทสมเด็จพระ. พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสครบรอบ 84 ปี ของมหามกุฏราชวิทยาลัย : กรุงเทพมหานคร , 2521

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : อีสัน เพรส ,2539.

ชัย เรื่องศิลป์. ประวัติสังคมไทยสมัยโบราณก่อนศตวรรษ 25. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เรื่องศิลป์, 2523

ชูศรี สุวรรณโชติ. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย. 2544.

ชำนาญ แสงฉาย. 70 ปีแห่งพระพร สภาคริสตจักรในประเทศไทย 1934 – 2004. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : เจริญรัฐการพิมพ์ , 2547

ดี ปี บรัดเลย์. การส่งสอนวิชาการอย่างประเทศยุโรป. หนังสือจดหมายเหตุ เล่ม 1 ใบ 16(October 19,1865) : 143 – 144

แถมสุข นุ่มนนท์. การเมืองและการต่างประเทศในประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช., 2524

แถมสุข นุ่มนนท์. **ประเด็นสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย**. เอกสาร

ประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง แนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบัน : ข้อเสนอใหม่เชิงเนื้อหาและระเบียบวิธี ณ ห้องประชุม ตึก 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 9-10 กุมภาพันธ์ 2545.

แถมสุข นุ่มนนท์. ม.ป.ป. **หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย**. ใน **หนังสือแบบเรียนสังคมศึกษารายวิชา ส 021 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)**. กรุงเทพมหานคร , 2533

ทศนา แชมมณี. **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี**

ประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545

ทวีศักดิ์ เผือกสม. **ชาติพันธุ์วรรณาในจารีกวีตฺเซตฺพนธ์: บูรพาคติศึกษาภาพตัวแทนของความรู้**
การเขียนตะวันตกของไทย. ใน **เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบันข้อเสนอใหม่เชิงเนื้อหาและระเบียบวิธี**.
วันที่ 9-10 ก.พ. 2545. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.(สำเนา)

ฉำรง บัวศรี. **ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ธนัชการพิมพ์, 2542.

นันทชัย มีชูธน. **175 ปี พันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย (ค.ศ. 1828 – 2003)**. กรุงเทพมหานคร : ประชุมทองพริ้นติ้ง , 2547

นงลักษณ์ วิรัชชัย. เอกสารประกอบการสัมมนาคุษฎีบัณฑิตสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา
ภาควิชาวิจัยการศึกษา เรื่อง “**วิธีวิทยาการขั้นสูง ด้านการวิจัย สถิติ การวัดผลและประเมินผลการศึกษา**” ณ อาคารศศปฐศาลา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 21
สิงหาคม 2538.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. **วิธีวิทยาการวิจัยขั้นสูงด้านการวิจัยและสถิติ**. ในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์, **รวมบทความวิธีวิทยาการวิจัย เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2541

นิติ เอียวศรีวงศ์ และ อาคม พัฒนิยะ. **หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย.**

กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, 2525.

บุญเลิศ พิงพราวดีและมณี บล็อก, **ประทีปแก้วของเวียงพิงค์. ในดารานุสรณ์ 75 ปี.** เชียงใหม่ :

ลานนาการพิมพ์ ,2497

บุญชม ศรีสะอาด. **การพัฒนาการสอน.** กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น , 2525.

บุญชม อาวีวงศ์. **ประวัติโรงพยาบาลแมคคอร์มิค.** เชียงใหม่ , 2499

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญผล , 2540.

ประจักษ์ เฉิดโฉมและศิษย์ วังษ์กมลเศรษฐ์. **การวิเคราะห์ระบบ.** กรุงเทพมหานคร : สยาม

สปอร์ตซินดิเคท ,2557

ปทีป เมธาคณวุฒิ. **หลักการอุดมศึกษา : การประเมินและการพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร : โรง

พิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2532

ปทีป เมธาคณวุฒิ. **หลักสูตรอุดมศึกษา: การประเมินและพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร : โรง

พิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544.

ประนอม โอทกานนท์. **ศาสตร์ทางการแพทย์ : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.** การประชุมวิชาการ

ประจำปี 2549 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร , 2549

ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. **การถ่ายทอดวิทยาการตะวันตกในสังคมไทย : ศึกษาบทบาทของ**

มิชชันนารีโปรเตสแตนต์ ระหว่าง พ.ศ. 2371 – 2411 , วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2533

ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. **มิชชันนารีโปรเตสแตนต์กับการแพทย์ในเชียงใหม่.** แมคกิลวารี

ปริทัศน์ : เชียงใหม่ . 2539

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. **บทบาทของศาสนาคริสต์ในการจัดการศึกษา**
ตาม **พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542** ตามบริบทของสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย
ไทย, (สำเนา)

พิชาญ พัฒนา. **ความเป็นมาของการแพทย์เมืองไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1 .กรุงเทพมหานคร :โรง
พิมพ์อักษรบริการ , 2509

พิพาดา ยังเจริญและสุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา. **การศึกษาและผลกระทบต่อสังคมไทยสมัย**
รัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325 – 2394). กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ,2529

พงษ์ ตนานนท์. P.R.C. SPIRIT. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : ปริณส์รอยแยลส์วิทยาลัย , 1998

พรชูลี อาชวอำรุง. การสอนโดยการเน้นการคิดวิเคราะห์. ใน **เอกสารประกอบการประชุมเชิง**
วิชาการเรื่อง “ปฏิรูปการเรียนรู้ : นวัตกรรมการสอนระดับอุดมศึกษา ” วันที่ 30 –
31 กรกฎาคม 2544 คุรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พรชูลี อาชวอำรุง. **การวิจัยทางการอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : คณะคุรุศาสตร์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2536

พรชูลี อาชวอำรุง. การวิจัยเชิงธรรมชาติ ใน **แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทาง**
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2540.

พรชูลี อาชวอำรุง. การสอนโดยเน้นการคิดวิเคราะห์. ใน **เอกสารประกอบการประชุม**
เชิงวิชาการเรื่อง ปฏิรูปการเรียนรู้: นวัตกรรมการสอนระดับอุดมศึกษา. วันที่ 30-
31 กรกฎาคม 2544. กรุงเทพมหานคร : คณะคุรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544

พรชูลี อาชวอำรุง. **การวิเคราะห์สาระ**. เอกสารประกอบโครงการติดตามประเมินผล
ผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับยุทธศาสตร์การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์วัฒนธรรมและ
ค่านิยม, 2547.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.**

กรุงเทพมหานคร : เจริญผลการพิมพ์ , 2531.

พุทธทาสภิกขุ. **ความเจ็บไข้มาตักเตือนให้ฉลาด.** กรุงเทพมหานคร : สมชัยการพิมพ์ ,2516

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. **หลักการและพื้นฐานการอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรมและสังคม สัจจวร. **สำนักไทยที่พึงปรารถนา.** กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิบูรณะ
ชนบทแห่งประเทศไทยฯ,2543

ฟารีดา อิบราฮิม. **ปฏิบัติการพยาบาลตามกรอบทฤษฎีการพยาบาล.** กรุงเทพมหานคร :
บริษัทสามเจริญพาณิชย์ จำกัด, 2546

มนัสวี อุณหนันท์. **ประวัติการแพทย์มิชชันนารีในประเทศไทย.** อนุสรณ์กระทรวงสาธารณสุข
ครบรอบ 20 ปี กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยเกษม ,2505

มนัสวี อุณหนันท์. **ประวัติการแพทย์มิชชันนารีในประเทศไทย.** กองคริสเตียนศึกษาแห่งสภา
คริสตจักรในประเทศไทย : รัชดารมภ์การพิมพ์ ,2520

มหาวิทยาลัยพายัพ. **รายงานประจำปีมหาวิทยาลัยพายัพ พ.ศ. 2537 – 2538.** เชียงใหม่,2539

มหาวิทยาลัยเอเชีย – แปซิฟิก. **คณะพยาบาลศาสตร์.** (ออนไลน์) 2553. แหล่งที่มา :

http://www.apiu.edu/th/academics/faculties/nursing/aiu_general_info.html

(2553 , เมษายน 30)

ยวดี ตปนียก. **วิวัฒนาการของการแพทย์ไทยตั้งแต่สมัยเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดรัชกาล**

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

สาขาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522

ราชบัณฑิตสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2525**. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ , 2531

รัตนา ต้นบนเต็ก. **การศึกษากับปรัชญา**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ

โรฒประสานมิตร : กรุงเทพมหานคร, 2531.

โรงเรียนพยาบาล โรงพยาบาลแมคคอร์มิค. **ใบแสดงผลการศึกษา ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ**

ของนักเรียนพยาบาล : เชียงใหม่ , 2484

โรงเรียนสัตยาไสย. **ระเบียบการรับสมัคร(ออนไลน์)**,2552.แหล่งที่มา :

<http://www.sathyasait.org/index.php?lay=show&ac=article&id=538960569>

(2553, เมษายน 30)

วิชัย ดิสสระ. **การพัฒนาหลักสูตรและการสอน** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น

2535

วิชัย ต้นศิริ. **อุดมการณ์ทางการศึกษา: ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2549.

วิชัย วงษ์ใหญ่. **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น , 2537

วิทยาลัยคริสเตียน. **รายงานประจำปีวิทยาลัยคริสเตียน ปีการศึกษา 2541**. นครปฐม,2542

วิทยาลัยเซ็นหลุยส์. **เกี่ยวกับวิทยาลัยเซ็นหลุยส์**. (ออนไลน์) 2553. แหล่งที่มา :

http://www.sl.c.th/home/th/index.php?option=com_content&task=view&id=12

&Itemid=203 (2553 , เมษายน 30)

วิมล บัวสุวรรณ. **ประเทศไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าตามระบอบอารยะประเทศในสมัย**

ใด. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2496

- ศิริพร ชัมภลลิขิต. เอกสารการดำเนินงานเพื่อการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา
สาขาพยาบาลศาสตร์, 2544
- ศรัวิไล สิงหนตร. ประวัติโรงเรียนพยาบาล โรงพยาบาลแมคคอร์มิค. 75 Aniversary
McCormick Hospital, เชียงใหม่, 2506
- สร้อยดี อ่องสกุล. การปฏิรูปการศึกษาในลานนา:การสร้างเอกภาพแห่งชาติ (พ.ศ. 2446-
2475) ศึกษาศาสตรจารย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , 2525
- สะอาด ไชยวรรณ. การศึกษาประวัติศาสตร์เปรียบเทียบงานธรรมทูตของโรมันคาทอลิกกับ
โปรเตสแตนต์ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สุริยบรรณ , 2519
- สงัด อุทรานันท์. **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิตร
สยาม , 2532.
- สายสวาท เผ่าพงษ์. **พัฒนาการพยาบาล**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชุมช่าง จำกัด โครงการ
สวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก, 2542
- สาโรช บัวศรี. การอภิปราย : **ปรัชญาการศึกษาไทยในรอบ 200 ปี**. วารสารการศึกษาแห่งชาติ
, 2525
- สิวลี ศิริไฉ. **จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุนิตย์ แสงขำ. บทบาทของมิชชันนารีในกายโปรเตสแตนต์ในการจัดการศึกษาภาคเอกชน
ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2367 – 2475. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2527
- สุพรรณิ กาญจนัฐิติ. บทบาทของมิชชันนารีอเมริกันในประเทศไทยใน **ความสัมพันธ์
ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา**. หนังสือแปลชุดนวัตศน์ เล่มที่ 25 : กรุงเทพมหานคร แพร์
พิทยา, 2519

สุวิมล ว่องวานิช.การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2548

สมจิต หนูเจริญกุล. การพยาบาลศาสตร์ของการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : วี.เจ.
พรินติ้ง, 2543.

ส.พลายน้อย. ชาวต่างชาติในประวัติศาสตร์ไทย.พิมพ์ครั้งที่ 4.กรุงเทพมหานคร : อักษร
พิทยา , 2538

สำนักงานพันธกิจศึกษา สภาคริสตจักรในประเทศไทย. บทบาทของศาสนาคริสต์ในการจัด
การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามบริบทของสภา
คริสตจักรในประเทศไทย. (สำเนา)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ.บริดลีย์ , จดหมายเหตุเรื่องมิชชันนารีอเมริกันมาประเทศ
สยาม. หน้า 13

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. บริดลีย์ , จดหมายเหตุมิชชันนารีอเมริกัน ..หน้า 26 – 27

เฮอร์เบิร์ต อาร์ สวอนสัน.ประวัติศาสตร์การอภิบาลคริสตจักร สภาคริสตจักรในประเทศไทย
ไทย,ฉบับร่าง. เชียงใหม่ : ฝ่ายประวัติศาสตร์ สภาคริสตจักรในประเทศไทย ,1995
(สำเนา)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Burton R. Clark and Guy Nearve .The Encyclopedia of higher education : Nursing education ,1992

Brubaccher,John S.On the philosophy of higher education. Jossey – Bass Publisher,1977

Donald C.Lord, IN HIS STPS : A Biography of Dan Beach Bradley,Medical Missionary to Thailand, 1835 – 1873. Ph.D.Diss,Western Reserve University ,1964

Glenn. Jerome C., **Future s Research Methodology** (version 1.0 1),The Millennium Project Feasibility Study of the United Nations University , 1994

Herbert R. Swanson. **This Health People : The Congnitive Sourses of American Missionary Westernization Activities in Northern Siam,1689 – 1889.** M.A. Thesis, University of Maryland, 1987

Isaac, S. & Michael, B. W. **Handbook in Research and Evaluation.** California: San Diego,1995

Kennet Scott Latourette. **A History of the Expansion of Christianity** . New York : Harper and Brothers Publishers, 1941

Lawrence A. Cremin, **American Education : The National Experience 1783 – 1876** New York :Harper and Row , Publish ,1980 p.17-18

Lewis B. Mayhew. **Changing the Curriculum.** Jossey-Bass Series in Higher Education ,1971

Lindberg ; Hunter & Kruszewski. **Introduction to nursing : concepts, issues, and opportunities,** 1998

Meleis, A.I คำบรรยายเรื่องการพัฒนาทฤษฎีทางการพยาบาลในสัมมนา
การพัฒนาศาสตร์ทางการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
25 – 28 มกราคม 2537.

Morris, Van Cleve. *Philosophy and The American School*. Boston Houghton Mifflin, 1961

Saylor, J Galen , Alexander W. William. *Planing Curriculum for School*. Holt, Rinchart and
Winston , Inc., 1874

S.R. House, *Missionary Work in Siam*, *Foreign Missionary* 11(1864) : 273

Stephen Mattoon, *Recent Intelligence* , *Foreign Missionary* (1853) : p.9

Theodore Gordon and Olaf Helmer : *Social Technology*. Bernice Brown, New York :
Basic Books, 1966.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

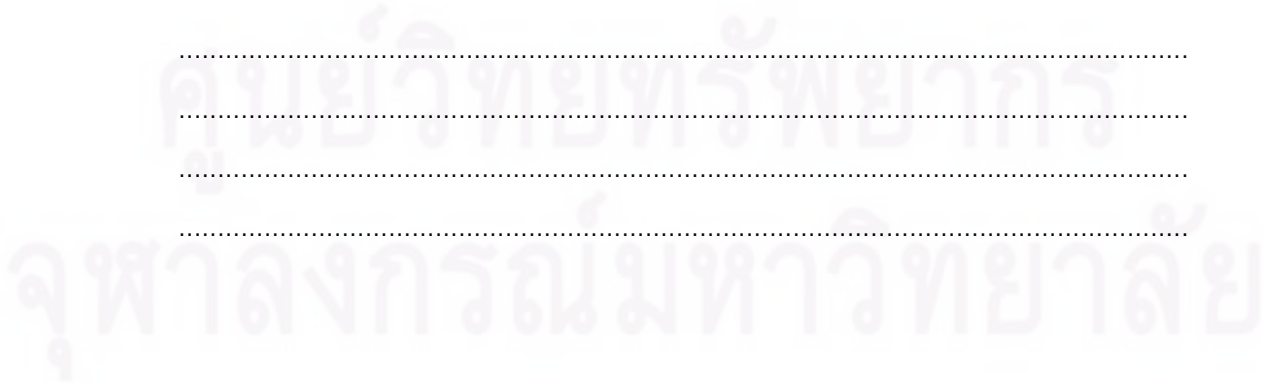
1. แบบวิเคราะห์เอกสาร

แหล่งที่มา : .....
.....
.....

หัวข้อ : .....
(กรอบการวิจัย) .....

สาระ : .....
(วิเคราะห์).....
.....
.....
.....

ประเด็น : .....
(สังเคราะห์).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคคลที่ดำเนินการตามพันธกิจมิชชันนารีในด้านการจัดการศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปศึกษาวิจัยถึงผลของบทบาทมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทย ในด้านปรัชญา การจัดการเรียนการสอน และหลักสูตร

ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการให้ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านช่วยกรุณาตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านที่เป็นจริงมากที่สุด ข้อมูลที่ได้รับจะนำมาวิเคราะห์เพื่อประโยชน์ทางผลการวิจัยนั้น

แบบสอบถามนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

1. ด้านปรัชญา
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านหลักสูตร

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

กาญจนา เกียรติกานนท์

นิสิตปริญญาเอก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาเอกสารและจากบุคคลบอกเล่านี้บทบาทของมิชชันนารีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยมีผลกระทบต่อประเทศไทย โดยได้ทำการศึกษเกี่ยวกับผลกระทบใน 3 ด้าน คือ ด้านปรัชญา ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านหลักสูตร ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามิชชันนารีมีอุดมการณ์อันแน่วแน่ในการสร้างสรรค์พันธกิจการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จุดเด่นของการทำพันธกิจมิชชันนารี คือ ไม่แสวงหาผลกำไร แต่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพคุณธรรมตามแบบพระเยซูคริสต์

จุดเด่นที่สำคัญคือการประกาศิตติคุณของพระเยซูคริสต์ เน้นพันธกิจคริสเตียนเป็นหัวใจของการศึกษา

จุดเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรม คือการปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน

จุดเด่นพันธกิจนี้ได้ทำให้มิชชันนารีมีบทบาทเข้ามาจัดดำเนินการในรูปเอกชนต่อการจัดการศึกษาในประเทศไทย และมีแนวโน้มว่าจะได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น เนื่องจากการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อค่านิยม ความเชื่อ ปรัชญาและวิถีชีวิตของคนและสามารถส่งเสริมการมีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับการศึกษา

จากปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆนี้ คาดว่าจะทำให้การจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์โดยบทบาทของมิชชันนารีเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

หากภาพอนาคตนี้เป็นจริง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลของปฏิสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆ (events) ที่ได้ดำเนินการโดยมิชชันนารี ใน 3 ด้าน คือ ปรัชญา การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร โดยการศึกษาจากการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้

การศึกษาจากแบบสอบถามในครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (cross-impact analysis) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประมาณค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามในการประมาณค่าความน่าจะเป็นเริ่มต้นของแต่ละเหตุการณ์

จากการศึกษาถึงการดำเนินงานตามอุดมการณ์อันแน่วแน่ในการสร้างสรรค์พันธกิจการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งถือเป็นปรัชญาในการดำเนินการที่มีชชัณนารีมีอย่างต่อเนื่องสำหรับการจัดการศึกษาในประเทศไทย ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้ดำเนินการมาดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบข้อคำถามตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน โดยการให้ระบุค่าร้อยละของความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่เป็นหลักปรัชญาของมิชชันนารีในการที่จะจัดการศึกษา ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลและแสดงความสัมพันธ์ต่อการจัดการศึกษาที่เหมาะสมตามลำดับ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมต่อไป โดยมีเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

คำชี้แจง : โปรดระบุค่าร้อยละความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ต่างๆและเหตุการณ์ผลกระทบลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ด้านปรัชญา

แนวทางการดำเนินงาน (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ค่าร้อยละ
1. ความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้า	
2. การดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร	
3. นโยบายที่ไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่กับที่เพื่อนำความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง	
4. การมีความหลากหลายในปรัชญาการจัดการศึกษา	

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำอธิบายความหมายของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ จากการวิเคราะห์เอกสาร

1. ความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้า

- พวกมิชชันนารีอเมริกันไม่มีความมุ่งหมายอื่นใดนอกจาก “แรงศรัทธา ” (เคนเนท อี. เวลส์. ประวัติศาสตร์โปรเตสแตนต์ในประเทศไทย 1828 – 1954. สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย : 1958 หน้า 3)
- ขอให้ทำตัวเหมือนมิชชันนารี คือทำงานด้วยจิตใจเสียสละและมานะบากบั่น (มนัสวีร์ อุณหนันท์. ประวัติการแพทย์มิชชันนารี. กองคริสเตียนศึกษา แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. รัชดารมภ์ การพิมพ์,2520))
- พวกมิชชันนารียึดอุดมคติที่ว่า คริสเตียนทั้งหลายย่อมมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนร่วมกัน คริสเตียนควมทำงานด้วยกันในทางที่จะนำความรุ่งโรจน์ในนามของพระเจ้า (สุพรรณิ กาญจนษ์ฐิติ. วิทยานิพนธ์ปรัชญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ,2507)

2. ดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร

- บางครั้งพวกมิชชันนารีต้องหาเงินเลี้ยงชีพไปเพราะเงินทุนที่ได้ไม่เพียงพอ งานด้านเผยแพร่ศาสนาตามประเทศต่างๆ จึงขึ้นอยู่กับความอุตสาหพยายามและความศรัทธาของพวกมิชชันนารีโดยเฉพาะ (Keneth Scott Latourette, History of Christianity (Harper Brother 1953) หน้า 1092)
- จ้างเด็กมาเรียนวันละ 1 เพื่อ เป็นความพยายามที่เด็ดเดี่ยวของมิชชันนารีที่จะให้โรงเรียนของเขามีความสำเร็จ (150 ปี จากปฏิฉินถึงประมวณ มิชชันนารีกับการศึกษาไทย)
- การทำพันธกิจมิชชันนารี คือ ไม่แสวงหาผลกำไร แต่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม ตามแบบพระเยซูคริสต์ (70 ปีแห่งพระพรสภาคริสตจักรในประเทศไทย)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. นโยบายที่ไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่กับที่เพื่อนำความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

- การบริหารโรงเรียนแบบอเมริกัน คือมีนโยบายที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ โดยจะต้องพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การสอน หลักสูตรหรือการบริหารต่อไป อย่างไม่หยุดยั้ง นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่โรงเรียนตลอดเวลา (150 ปี จากปฏิญ์จนถึงประมวญมิชชันนารีกับการศึกษาไทย)
- คนที่บริหารและพัฒนาโรงเรียนในระยะแรกไม่ใช่ฝรั่งชาวอเมริกัน แต่เป็นมิชชันนารีหรือครูนักบวชที่มีการอุทิศตนสูง และมีความสามารถพิเศษจนได้รับการคัดเลือกให้มาบริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นงานชิ้นสำคัญของคณะมิชชันนารี (150 ปี จากปฏิญ์จนถึงประมวญมิชชันนารีกับการศึกษาไทย)
- บทบาททางการศึกษาของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ที่ได้วางโครงการไว้ 20 มีนาคม 2391 เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษานอกวัด ต่อมาเป็นตัวอย่างที่ดีของรัฐสำหรับการขยายการศึกษาให้แพร่หลาย (กองคริสเตียนการศึกษา. หมอเฮาส์ ในรัชกาลที่ 5. สภาคริสตจักรในประเทศไทย : 1961, หน้า 34 ,77,78)

4. การมีความหลากหลายในปรัชญาการจัดการศึกษา

- การจัดการศึกษาที่จัดตั้งโดยมิชชันนารี มีแนวคิดเบื้องหลังที่สำคัญ คือความเชื่อที่ว่า การศึกษาเป็นอาวุธสำคัญในการขจัดความบาปและสิ่งชั่วร้าย ประชาชนที่ได้รับการศึกษาที่ดีจะสามารถเข้าใจและยอมรับความจริงของคริสต์ศาสนาได้ดียิ่งขึ้น (175 ปี พันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย)
- การจัดโรงเรียนวันอาทิตย์ (Sunday school) เป็นกิจกรรมของคริสตจักรในการสอนเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจ หลักคำสอนและจริยธรรมคริสต์ศาสนา (175 ปี พันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย)
- การจัดทำการศึกษาทั้งหมดนั้นก็เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะให้คนในสังคมไทยพบกับสันติสุขตามอุดมคติของคริสต์ศาสนา โดยใช้การศึกษาเป็นแนวทางอบรมบ่มนิสัย เป็นแนวคิดและปรัชญาสูงสุดของมิชชันนารี ในการจัดการศึกษาในสังคมไทย (175 ปี พันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย)

แบบสอบถามในการประมาณค่าความน่าจะเป็นเริ่มต้นของแต่ละเหตุการณ์

จากการศึกษาพบว่ามิชชันนารี มีพันธกิจอันแน่วแน่ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนนั้นมีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและการปลูกฝังคุณธรรม ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้ดำเนินการมาดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบข้อคำถามตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน โดยการให้ระบุน้ำร้อยละของความเป็นไปได้ของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ที่เหมาะสมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อไป โดยมีเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

คำชี้แจง : โปรดระบุค่าร้อยละความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ต่างๆและเหตุการณ์ผลกระทบลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ด้านการจัดการเรียนการสอน

แนวทางการดำเนินงาน (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ค่าร้อยละ
1. การจัดให้โรงเรียนเป็นสถาบันการสอนอย่างจริงจัง	
2. การจัดการศึกษาของมิชชันนารีอยู่ในลักษณะโรงเรียนกึ่งนอน	
3. สอนจริยธรรมตามหลักของศาสนาคริสต์	
4. การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน	

คำอธิบายความหมายของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ จากการวิเคราะห์เอกสาร

1. การจัดให้โรงเรียนเป็นสถาบันการสอนอย่างจริงจัง

- เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จะส่งเสริมการศึกษาอย่างมากว่าแต่ก่อน แต่ก็ยังไม่มีการจัดตั้ง “ โรงเรียน ” ตามความหมายปัจจุบันแต่อย่างใด จนกระทั่งถึงรัชกาลที่ 5 การศึกษาภาษาอังกฤษแพร่หลายยิ่งขึ้น เริ่มมีการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนและมีการจัดการศึกษาที่เป็น แบบแผน (Formal Education) โดยอาศัยมิชชันนารีอเมริกันเป็นผู้ร่วมมือในระยะเริ่มแรก (สุพรรณณี กาญจนรัชชิตติ. วิทยานิพนธ์ปรัชญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2507)
- มิชชันนารีโปรเตสแตนต์ที่ได้วางโครงการและดำเนินการทางการศึกษาแล้ว ดังปรากฏในบันทึกของมิชชันนารีรุ่นแรก ลงวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2391 (ค.ศ. 1848) มีข้อความว่า คณะมิชชันนารีได้นำโครงการอบรมสั่งสอนอนุชนคนไทยมาปรึกษากัน โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้การศึกษาเบื้องต้นแก่สามัญชนทั่วไป (กองคริสเตียนการศึกษา. หมอเฮาส์ ในรัชกาลที่ 5. สภาคริสตจักรในประเทศไทย : 1961, หน้า 34 ,77,78)
- บทบาททางการศึกษาของมิชชันนารีเหล่านี้ได้เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษานอก “ วัด ” และต่อมาได้เป็นตัวอย่างของรัฐสำหรับการขยายการศึกษาให้แพร่หลายโดยทั่วหน้ากัน (กองคริสเตียนการศึกษา. หมอเฮาส์ ในรัชกาลที่ 5. สภาคริสตจักรในประเทศไทย : 1961, หน้า 34 ,77,78)

2. การจัดการศึกษาของมิชชันนารีอยู่ในลักษณะโรงเรียนกินนอน

- การจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษาของมิชชันนารีอยู่ในลักษณะโรงเรียนกินนอน การสอนส่วนใหญ่ฝึกให้ใช้มือ ซึ่งเด็กอาจจะนำไปประกอบอาชีพต่อไปได้ (กองคริสเตียนการศึกษา. หมอเฮาส์ ในรัชกาลที่ 5. สภาคริสตจักรในประเทศไทย : 1961, หน้า 34 ,77,78)
- การเป็นนักเรียนประจำทำให้มีเพื่อนมากกว่านักเรียนไป กลับ การอยู่ร่วมเรียน กิน นอน ตลอด 24 ชั่วโมง ความรักความเอื้ออาทรที่มีต่อกันระหว่างเพื่อน ตลอดจนความรู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน (150 ปี จากปฏิทินถึงประมวณ มิชชันนารีกับการศึกษาไทย)

- จุดมุ่งหมายสูงสุดของการจัดตั้งโรงเรียนประจำของมิชชันนารีคือ นำเด็กเข้ามาอยู่ในโลกของคริสเตียนแต่ตั้งแต่เยาว์วัยก่อนที่กระแสความชั่วร้ายจากโลกภายนอกจะครอบงำจิตใจของพวกเขา (เฮอริเบท อาร์ สวอนสัน. ประวัติศาสตร์การอภิบาลคริสตจักร สภาคริสตจักรในประเทศไทย, ฉบับร่าง (เชียงใหม่ ; ฝ่ายประวัติศาสตร์ สภาคริสตจักรในประเทศไทย , 1995) : 20 – 21 (เอกสารอัดสำเนา))

3. สอนจริยธรรมตามหลักของศาสนาคริสต์

- นอกจากการเรียนการสอนที่เน้นจริยธรรมและกีฬาแล้ว จะมีการจัดชั่วโมงว่างให้เข้าห้องประชุมร้องเพลงสวด อ่านคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งทุกบททุกตอน จะมีคำสั่งสอนที่จะให้คิด ให้ทำ ให้พูดแต่สิ่งที่ดีที่ถูกต้อง (150 ปี จากปฏิทินถึงประมวณ มิชชันนารีกับการศึกษาไทย)
- การจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษาสำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น มีการนมัสการสำหรับครูและบุคลากร (175 ปี พันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนท์ในประเทศไทย)
- การสอนของพยาบาลแมคคอร์มิคในช่วง พ.ศ. 2469 – 2488 มีวิชาเกี่ยวกับศาสนาแทรกอยู่กับวิชาจรรยาพยาบาล (ใบแสดงผลการศึกษา ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ของนักเรียนพยาบาล โรงเรียนพยาบาล โรงพยาบาลแมคคอร์มิค รุ่น พ.ศ. 2484)

4. การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน

- จุดเด่นของมิชชันนารี 3 ประการ คือ จุดเด่นด้านการประกาศเกียรติคุณของพระเยซูคริสต์ ด้านการสอนคุณธรรมจริยธรรม ด้านดนตรีและภาษาอังกฤษ (70 ปีแห่งพระพรสภาคริสตจักรในประเทศไทย)
- การปลูกฝังคุณลักษณะคริสเตียน (Christian spirit) ผู้ที่จบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาของมูลนิธิ จึงได้รับการยอมรับในด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งเป็นลักษณะค่อนข้างเด่นชัดกว่าสถาบันทั่วไป (70 ปีแห่งพระพรสภาคริสตจักรในประเทศไทย)

แบบสอบถามในการประมาณค่าความน่าจะเป็นเริ่มต้นของแต่ละเหตุการณ์

จากการศึกษาพบว่ามิชชันนารี ได้ริเริ่มให้มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ซึ่งทำให้มีกรอบแนวทางในการดำเนินการเรียนการสอนให้บรรลุได้ตามเป้าประสงค์ของการศึกษา นำมาซึ่งประโยชน์มากมายต่อการศึกษาไทย ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้ดำเนินการต่อมาดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบข้อคำถามตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน โดยการให้ระบุน้ำร้อยละของความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการในด้านหลักสูตรที่เหมาะสมต่อไป โดยมีเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

คำชี้แจง : โปรดระบุค่าร้อยละความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ต่างๆและเหตุการณ์ผลกระทบลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ด้านหลักสูตร

แนวทางการดำเนินงาน (เหตุการณ์เริ่มต้น)	ค่าร้อยละ
1. มีการกำหนดหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน	
2. มีการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษา	
3. มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น	

คำอธิบายความหมายของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ จากการวิเคราะห์เอกสาร

1. มีการกำหนดหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน

- มีการกำหนดหลักสูตรอย่างจริงจัง มีการกำหนดเวลาเรียน เป็นตารางสอนว่าจะสอนอะไร มีครู ที่ผ่านการคัดเลือก เป็นครูมืออาชีพ ครูจะต้องมีคู่มือครู นักเรียนใช้สมุดปฏิบัติการ ครูมีสื่อการสอน ต้องทำแผนการสอนเตรียมการสอนล่วงหน้า มีการนิเทศการสอนของครู ตรวจตราสังเกตการณ์ขณะสอน หากสอนไม่ดีจะมีการอบรมครู (150 ปี จากปฏิทินถึงประมวณ มิชชันนารีกับการศึกษาไทย)

- การเคร่งครัดในการคัดเลือกครูของคณะบริหารมิชชันนารีอเมริกัน ซึ่งมีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะรักษามาตรฐานของโรงเรียน เพราะเชื่อว่าครูที่มีจิตใจที่เป็นครูอย่างแท้จริง จึงมีความสุขที่จะสอนนักเรียนและสอนได้ดี (150 ปี จากปฏิญ์จนถึงประมวณ มิชชันนารีกับการศึกษาไทย)

2. มีการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษา

- จอห์น เอกิน พยายามจะส่งเสริมให้มีการบรรจุรายวิชา ธรรมจริยาตามหลักศาสนาคริสต์ (150 ปี จากปฏิญ์จนถึงประมวณ มิชชันนารีกับการศึกษาไทย)
- การจัดหลักสูตรมุ่งความพร้อมและความจำเป็นของแต่ละวัย นักเรียนทุกระดับจะได้รับ การสอนคริสเตียนศึกษาในห้องเรียน มีการอบรมก่อนเข้าห้องเรียน (175 ปี พันธกิจคริสต์ ศาสนาโปรเตสแตนท์ในประเทศไทย)
- การจัดหลักสูตรคริสเตียนศึกษาในห้องเรียน นับเป็นส่วนสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ที่มีการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษาในโรงเรียนอย่างเป็นระบบเดียวกัน อย่างมีประสิทธิภาพ (175 ปี พันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนท์ในประเทศไทย)
-

3. มีการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามยุคสมัย ยืดหยุ่น

- ในสมัยแรกๆ นั้นไม่มีแนวทางและการจัดหลักสูตรที่แน่นอนเป็นเอกภาพ โดยหลักทั่วไปจะสอนภาษาอังกฤษ พระคัมภีร์ ดนตรีคริสตจักร และบางรายวิชาที่จำเป็น มิชชันนารีได้จัดหลักสูตรไปตามสถานการณ์แวดล้อม(175 ปี พันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนท์ในประเทศไทย)
- แนวทางการจัดจึงไม่แตกต่างจากรัฐบาลมากนัก แต่ที่มีโรงเรียนเอกชนรวมถึงโรงเรียน องค์การศาสนาเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาด้วย บทบาทสำคัญที่มีต่อชุมชนหลาย ประการ อาทิ บทบาทในการช่วยจัดการศึกษาทดแทนในส่วนที่รัฐจัดไม่ได้ บทบาทช่วย สนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง เช่น การเน้นด้านระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม หรือความสามารถทางภาษา เป็นสถานศึกษาใกล้บ้าน เป็นผู้นำวิทยากรใหม่ๆ ในการ จัดการเรียนการสอน (กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , รายงานการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของเอกชน (กรุงเทพฯ ฯ : หจก. พัน นี้พับบลิชซิง , 2532) : 21 – 23)

แบบสัมภาษณ์ : ความคิดเห็นของการจัดการเรียนการสอน ผลกระทบที่ได้รับจากการดำเนินงาน โดยบทบาทของมิชชันนารี และแนวโน้มการจัดการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์โดยบทบาทของมิชชันนารี

จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่ามิชชันนารีเข้ามามีบทบาทกับประเทศไทยอย่างมากในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นจุดเด่นของพันธกิจ โดยมีแนว

ปรัชญา คือ ดำเนินการที่มุ่งสร้างคนดี มีคุณธรรมและคุณภาพแก่สังคม ในระดับอุดมศึกษา มุ่งเน้น “ **สัจจะและการบริการ** ” “ **รัก – บริการ** ” คือผลิตนักศึกษาที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ยึดมั่นสัจธรรม และมีการบริการที่ดีตามครรลองคริสเตียน

การจัดการเรียนการสอน นอกเหนือจากการเรียนในรายวิชาตามกำหนดของคณะพยาบาลศาสตร์แล้ว ยังมีรายวิชาพัฒนาจริยธรรม , Service Learning โดยให้นักศึกษาออกไปบริการสังคมในรายวิชาที่เรียนมา เป็นต้น

หลักสูตร มีข้อยึดเหนี่ยวจิตใจที่ว่า มีชีวิตที่เป็นพยานถึงความรักของพระเยซูคริสต์ มีขวัญและกำลังใจดี นำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการและปฏิรูปการเรียนรู้

จากการที่ท่านได้เป็นผู้หนึ่งที่ทำเนิการตามพันธกิจมิชชันนารี หรือเป็นผู้มีความรู้ในการดำเนินงานตามพันธกิจ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับปรัชญา การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรและการพัฒนาวิชาชีพและสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากบทบาทมิชชันนารี

ท่านมีความคิดเห็น , การให้ข้อมูลการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ตามหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ระดับอุดมศึกษาไทย และแนวโน้มของการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ไทยอย่างไร ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านปรัชญา.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านการจัดการเรียนการสอน.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยุโทรทัศการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านหลักสูตร.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านการพัฒนาวิชาชีพและสังคม .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยุโทรพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตามความคิดเห็นของอาจารย์ การเรียนการสอนโดยมีการปลูกฝังคุณธรรม ฯลฯ เช่นนี้จะ
ทำให้นักศึกษา นำไปใช้เป็นแนวในการดำเนินชีวิตและการทำงานกับผู้ป่วยหรือไม่อย่างไร ...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการของเทคนิคผลกระทบไขว้

ดำเนินการได้ 2 วิธี คือ

1. เป็นการกำหนดค่าความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์อย่างง่าย โดยใช้ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดค่าความน่าจะเป็น
2. ใช้วิธีการกำหนดความน่าจะเป็นโดยใช้สูตรสถิติของ Gordon และ Helmer

Gordon และ Helmer (1978) และจุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ (2541) ได้กล่าวถึงวิธีการดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของการที่เหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดหนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์แต่ละคู่โดยความสัมพันธ์สามารถกำหนดได้ 3 รูปแบบ ดังนี้ การเกิดขึ้นของเหตุการณ์ที่ 1 จะไม่ส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ 2 (unrelated) ค่าดัชนีที่ปรากฏในตารางเมทริกซ์มีค่าเท่ากับ ศูนย์

การเกิดขึ้นของเหตุการณ์ที่ 1 จะช่วยเพิ่มความน่าจะเป็นที่จะกระตุ้นเหตุการณ์ที่ 2 (enhancing) ค่าดัชนีที่ปรากฏในตารางเมทริกซ์มีค่าเท่ากับ บวก

การเกิดขึ้นของเหตุการณ์ที่ 1 จะทำให้ความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ 2 ลดลง (inhibiting) ค่าดัชนีที่ปรากฏในตารางเมทริกซ์มีค่าเท่ากับ ลบ

ขั้นตอนในการดำเนินการ

1. การกำหนดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

เหตุการณ์
E 1
E 2
.....
E n

2. ประมาณค่าความน่าจะเป็นของแต่ละเหตุการณ์ โดยใช้สัญลักษณ์ $P(i)$

เหตุการณ์	ความน่าจะเป็น $P(E)$
E 1	$P(1)$
E 2	$P(2)$
.....	.....
E n	$P(n)$

กำหนดให้ $E_1, E_2, \dots, E_n$ แทนเหตุการณ์ที่ 1, 2, ..., n

$P(1)$ หมายถึง ความน่าจะเป็นที่จะเกิด E_1

$P(2)$ หมายถึง ความน่าจะเป็นที่จะเกิด E_2

$P(n)$ หมายถึง ความน่าจะเป็นที่จะเกิด E_n

3. ประมาณค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ผลกระทบที่ถ้าเหตุการณ์ E_i เกิดขึ้นแล้ว เหตุการณ์ E_i จะเกิดตามมา ความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ E_i เกิดขึ้น และเหตุการณ์ E_i จะเกิดตามมามีค่าเท่ากับ $P(i/i)$ ดังนั้นถ้ามีเหตุการณ์ที่กำลังศึกษาอยู่ n เหตุการณ์ จะเกิดเหตุการณ์ผลกระทบขึ้นทั้งสิ้น $n(n-1)$ เหตุการณ์ สามารถเขียนในรูฏตารางเมทริกซ์ ได้ดังนี้

เหตุการณ์เริ่มต้น ความน่าจะเป็น		ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ผลกระทบที่จะเกิดตามมา			
		$P(i/i)$			
		E 1	E 2	E...	E n
E 1	$P(1)$		$P(2/1)$	.....	$P(n/1)$
E 2	$P(2)$	$P(1/2)$		.....	$P(n/2)$
.....	$p(i)$	$P(1/..)$	$P(2/..)$		$P(n/..)$
E n	$P(n)$	$P(1/n)$	$P(2/n)$	.....	

ที่มา : Gordon, 1994 จุฬาทิพย์ สว่างสุวรรณ , 2541

4. ตรวจสอบและปรับค่าความเป็นไปได้ของการเกิดเหตุการณ์ผลกระทบ เพื่อป้องกันการกำหนดค่าความน่าจะเป็นของผลกระทบสูงหรือต่ำกว่าค่าที่สามารถกำหนดได้ตามค่าความน่าจะเป็นของการเกิดคู่ที่ต้องการหาผลกระทบ เช่น ถ้าต้องการหาค่าความน่าจะเป็นของการเกิด E 1 เมื่อ E 2 เกิดขึ้นแล้ว สามารถกำหนดขอบเขตค่าความน่าจะเป็นของการเกิดผลกระทบได้ โดยขอบเขตความน่าจะเป็นของการเกิด E 1 เมื่อ E 2 เกิดขึ้นแล้ว หรือใช้สัญลักษณ์ $P(1/2)$ คือ

$$\frac{P(1) - 1 + P(2)}{P(2)} \leq P(1/2) \leq \frac{P(1)}{P(2)}$$

2. คำนวณหาค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของแต่ละเหตุการณ์ โดยเริ่มจากการหาอัตราส่วนเต็มต่อ (odds) ของเหตุการณ์เริ่มต้นและเหตุการณ์ผลกระทบ ทั้งนี้อัตราส่วนเต็มต่อคำนวณได้จากอัตราส่วนระหว่างความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์กับความน่าจะเป็นที่จะไม่เกิดเหตุการณ์นั้น หลังจากนั้นทำการหาค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของการที่เหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น โดยคำนวณหาอัตราส่วนระหว่างอัตราส่วนเต็มต่อของการที่เหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่นกับอัตราส่วนเต็มต่อของการที่เหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นตามปกติ ดังนี้

$$\text{Odds} = \frac{\text{probability}}{1 - \text{probability}}$$

$$\text{ดัชนีบ่งชี้ผลกระทบ} = \frac{\text{odds ของเหตุการณ์หนึ่งที่ทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น}}{\text{odds ของเหตุการณ์อื่นที่เกิดขึ้นตามปกติ}}$$

การหาค่าดัชนีบ่งชี้การเกิดผลกระทบของเหตุการณ์จะทำให้ทราบได้ว่าเหตุการณ์หนึ่งจะทำให้เกิดเหตุการณ์อื่นได้หรือไม่ โดยถ้าค่าดัชนีที่ได้มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า เหตุการณ์นั้นมีผลกระทบทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น ทั้งนี้เพราะอัตราส่วนเต็มต่อของการที่เหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่นมีค่ามากกว่าอัตราส่วนเต็มต่อของการที่เหตุการณ์อื่นจะเกิดขึ้นตามปกติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 3 ประเมินผลกระทบที่ได้โดยบรรยายภาคผลกระทบของการที่เหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่นๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อ การเกิดเหตุการณ์อื่น ในการวางแผนกำหนดนโยบายในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

จากกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross Impact Analysis) ทั้งหมด สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่สำคัญที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์
2. ประมาณค่าความน่าจะเป็นเริ่มต้นของแต่ละเหตุการณ์ ซึ่งความน่าจะเป็นเหล่านี้เป็นตัวชี้บ่งถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ในอนาคต ในการกำหนดค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์อาจจะอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างระบุค่าร้อยละของความเป็นไปได้ของเหตุการณ์นั้นๆ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำมาหาค่ามัธยเลขคณิตและทำการแปลค่าร้อยละความเป็นไปได้ของการเกิดเหตุการณ์เหล่านั้นเป็นค่าความน่าจะเป็นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไป
3. ประมาณค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ผลกระทบ
4. ตรวจสอบและปรับค่าความเป็นไปได้ของการเกิดเหตุการณ์ผลกระทบ
5. คำนวณหาค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของแต่ละเหตุการณ์
6. ประเมินเหตุการณ์ผลกระทบที่ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร

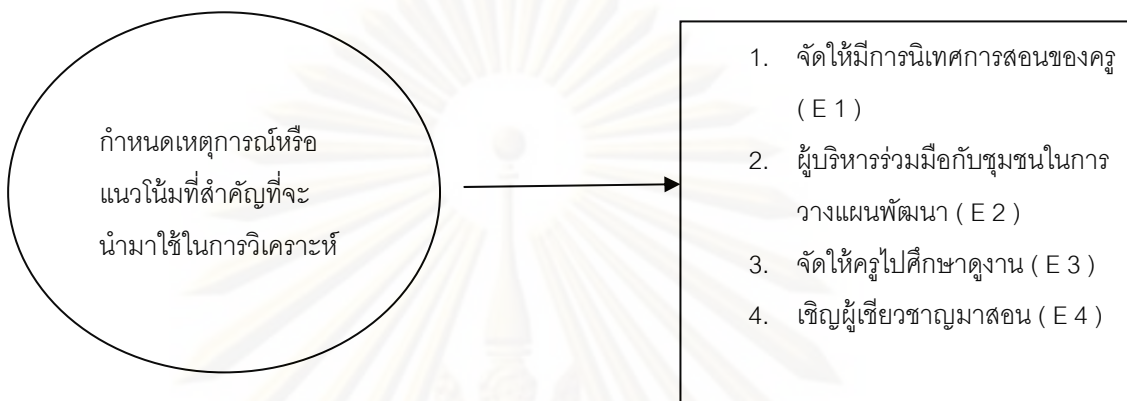
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้

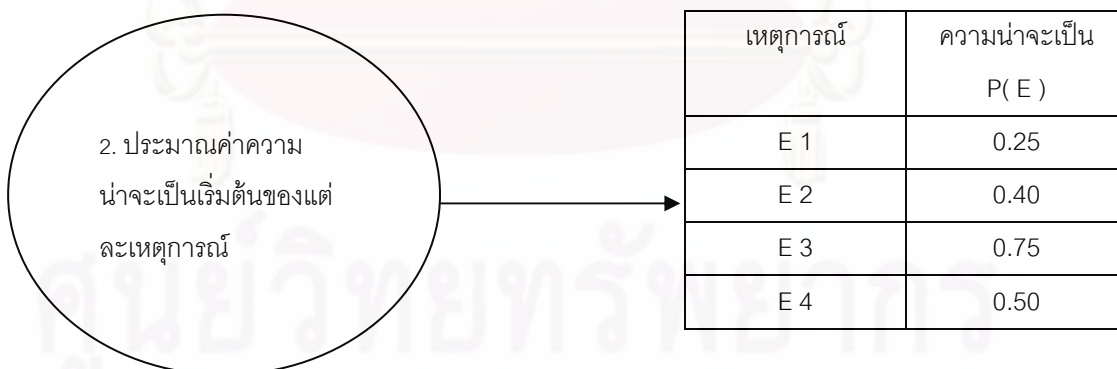
ตัวอย่างการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ขั้นตอนที่ 1

แนวทางการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนนี้ มีการนำตารางเมทริกซ์เข้ามาช่วยเพื่อความสะดวกในการกำหนดค่าความน่าจะเป็น

เหตุการณ์เริ่มต้น	ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ผลกระทบ			
	E 1	E 2	E 3	E 4
E 1		0.50	0.85	0.40
E 2	0.60		0.60	0.55
E 3	0.15	0.50		0.60
E 4	0.25	0.70	0.55	

ช่องนี้ { $P(1/2)$ } มีความหมายว่า ถ้าผู้บริหารร่วมมือกับชุมชนในการวางแผนพัฒนาผลการเรียนวิชาสังคมของเด็ก (E 2) แล้ว โอกาสที่จะกระทบทำให้เกิดการนิเทศการสอนของครู (E 1) มีอยู่ 0.60

ขั้นตอนที่ 4

4. ตรวจสอบและปรับค่า
ความเป็นไปได้ของการ
เกิดเหตุการณ์ผลกระทบ

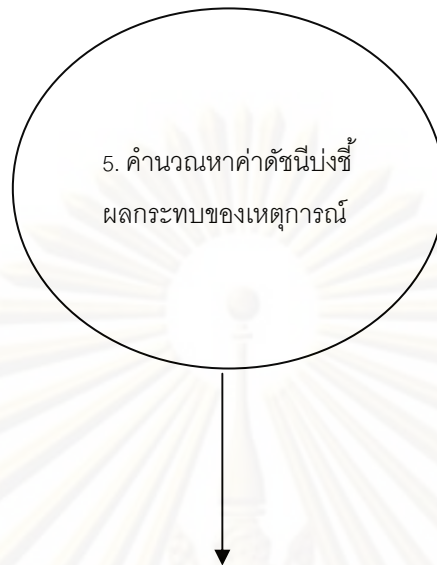
เช่น ถ้าผู้บริหารร่วมมือกับชุมชนในการวางแผนพัฒนาผลการเรียนวิชาสังคมของเด็ก (E 2) แล้ว
โอกาสที่จะกระทบทำให้เกิดการนิเทศการสอนของครู (E 1) หรือใช้สัญลักษณ์ $P(1/2)$ มีขอบเขต
ความเป็นไปได้ ดังนี้ คือ

$$\frac{P(1) - 1 + P(2)}{P(2)} \leq P(1/2) \leq \frac{P(1)}{P(2)}$$

ดังนั้น จากกรคำนวณ จะได้ว่า $.00 \leq P(1/2) \leq 0.62$ ซึ่ง 0.60 อยู่ในขอบเขตดังกล่าว จึง
ไม่ต้องทำการปรับค่า เช่นเดียวกับค่าต่างๆ ในตาราง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 5

ก. เปลี่ยนค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ให้เป็นอัตราส่วนแท้มตอ (odds)

เหตุการณ์เริ่มต้น	Oods ของเหตุการณ์เริ่มต้น	ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ผลกระทบ			
		E 1	E 2	E 3	E 4
E 1	0.33		1.00	5.67	0.67
E 2	0.67	1.50		1.50	1.22
E 3	3.00	0.18	1.00		1.50
E 4	1.00	0.33	2.33	1.22	

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. คำนวณค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบ

$$\text{ดัชนีบ่งชี้ผลกระทบ} = \frac{\text{odds ของเหตุการณ์หนึ่งที่ทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น}}{\text{odds ของเหตุการณ์อื่นที่เกิดขึ้นตามปกติ}}$$

เหตุการณ์	ค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของเหตุการณ์			
	E 1	E 2	E 3	E 4
E 1		1.00	5.67	0.67
E 2	1.50		1.50	1.22
E 3	0.18	1.00		1.50
E 4	0.33	2.33	1.22	

ขั้นตอนที่ 6

จากค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบจะเห็นว่า ถ้า E1 เกิด จะกระทบให้เกิด E 3 (ดัชนีเกิน 1) E 2 กระทบทำให้เกิด E1 E 3 และ E4 และถ้า E 3 เกิด จะกระทบทำให้ E4 เกิด เช่นเดียวกัน ถ้า E 4 เกิดจะกระทบให้เกิด E2 และ E3 ดังนั้นเราควรเลือกแนวทางการพัฒนาที่ 2 คือ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา (E2) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเกิดเหตุการณ์การพัฒนาด้านอื่นๆ ตามมามากที่สุด ถึง 3 แนวทาง คือการจัดการให้มีการนิเทศการสอนของครู (E 1) การจัดให้ครูไปศึกษาดูงาน (E2) และการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาสอน (E 4)

ภาคผนวก ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พยาบาลศาสตรบัณฑิต BACHELOR NURSING SCIENCE PROGRAM

ชื่อเต็ม พยาบาลศาสตรบัณฑิต BACHELOR OF NURSING SCIENCE คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค
ชื่อย่อ พย.บ. B.N.S.

มุ่งพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา สามารถดำรง
ตนในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม และมีคุณภาพทางด้านวิชาการเฉพาะสาขา
ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าชีวิต ความเป็นมนุษย์ ความต้องการพื้นฐาน ตลอดจนการดำรง ความสมดุล
ของชีวิต
2. มีความรู้ทางพยาบาลศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถประยุกต์ใช้ในการให้บริการ แก่
บุคคลแต่ละวัยในด้านส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพทั้งในสถานบริการ และ
ชุมชน
3. สามารถนำกระบวนการพยาบาลมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาสุขภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน
ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
4. สามารถเผยแพร่ความรู้และให้คำปรึกษาด้านสุขภาพเพื่อให้บุคคลดูแลตนเองได้ตามศักยภาพ
5. สนับสนุนและร่วมมือในการทำวิจัยและนำออกไปใช้ในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ
6. มีความคิดเชิงวิเคราะห์และริเริ่มสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบและมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถ
ประสานงานและตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล
7. มีคุณธรรม จริยธรรม รักษาจรรยาบรรณและมาตรฐานของวิชาชีพ
8. รับผิดชอบต่อสถาบันและสังคม ในฐานะพลเมืองดีของระบอบประชาธิปไตย ดำรงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม
ประเพณี ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม
9. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่อย่างเสียสละ พร้อมอุทิศตนเพื่อบริการสังคม ตระหนักถึงความสำคัญ
ในการให้ความร่วมมือต่อองค์กรและสมาคมวิชาชีพ

นักศึกษาที่ศึกษาสำเร็จและได้รับปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต จะต้องศึกษารายวิชาต่าง ๆ รวม
แล้วไม่น้อยกว่า 146 หน่วยกิต โดยจะต้องได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 2.00 ตามเงื่อนไขดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	จำนวน 39 หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	จำนวน 8 หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	จำนวน 10 หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาภาษา	จำนวน 15 หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	จำนวน 6 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ	ไม่น้อยกว่า 101 หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	จำนวน 29 หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาชีพ	ไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

1 General Education Courses หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 39

1.1 Social Sciences กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 8

1.1.1 Core Courses รายวิชาบังคับ จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 5

PE101	PHYSICAL EDUCATION พลศึกษา	1 (0-2-0)
SA100	INFORMATION AND ACQUIREMENT OF KNOWLEDGE สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า	1 (1-0-1)
SA101	MAN IN SOCIETY AND CULTURE มนุษย์กับสังคมและวัฒนธรรม	3 (3-0-3)

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1.2 Selected รายวิชาเลือก จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 3

PS101	PSYCHOLOGY AND DAILY LIVING จิตวิทยากับชีวิตประจำวัน	3 (3-0-3)
SA102	SOCIAL INTEGRATION AND GENDER การบูรณาการทางสังคมกับความเป็นชายและหญิง	3 (3-0-3)

1.2 Humanities กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 10

1.2.1 Philosophy and Religion รายวิชาปรัชญาและศาสนา จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 4

AP103	PHILOSOPHY AND LIFE ปรัชญากับชีวิต	3 (3-0-1)
AR100	ETHICAL TEACHING AND DAILY LIVING จริยธรรมกับการดำเนินชีวิต	1 (1-0-1)

1.2.2 History รายวิชาประวัติศาสตร์ จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 3

HI102	DEVELOPMENT OF THE MODERN WORLD พัฒนาการของโลกสมัยใหม่	3 (3-0-0)
HI104	HISTORY OF LANNA AND ITS RELATION TO THE THAI STATE ประวัติศาสตร์ล้านนาและความสัมพันธ์กับรัฐไทย	3 (3-0-0)

1.2.3 Music รายวิชาดุริยศิลป์ จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 3

AM100	INTRODUCTION TO MUSIC พื้นฐานการดนตรี	3 (3-0-1)
AM101	INTRODUCTION TO FINE ARTS วิจิตรศิลป์เบื้องต้น	3 (3-0-1)

AM104	FUNDAMENTALS OF MUSIC THEORY AND SINGING พื้นฐานทฤษฎีดนตรีและการขับร้อง	3 (3-0-1)
AM105	ART OF LISTENING ศิลปะการฟังดนตรี	3 (3-0-1)
AM107	INTRODUCTION TO THAI DANCE พื้นฐานนาฏศิลป์ไทย	3 (1-4-1)
AM108	FOUNDATIONS OF WESTERN DRAMA รากฐานการละครตะวันตก	3 (1-4-1)

1.3 Languages กลุ่มวิชาภาษา จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 15

1.3.1 Thai รายวิชาภาษาไทย จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 3

TH102	SKILLS IN USING THAI LANGUAGE ทักษะการใช้ภาษาไทย	3 (3-0-3)
-------	---	-----------

1.3.2 Remedial Courses (English) รายวิชาภาษาอังกฤษเสริมพื้นฐาน จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : -

AE100	PREPARATORY ENGLISH ภาษาอังกฤษเสริมพื้นฐาน	0 (3-1-2)
-------	---	-----------

1.3.3 English รายวิชาภาษาอังกฤษ จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 12

AE101	ENGLISH I ภาษาอังกฤษ 1	3 (3-1-2)
AE102	ENGLISH II ภาษาอังกฤษ 2	3 (3-1-2)
AE201	ENGLISH III ภาษาอังกฤษ 3	3 (3-1-2)

AE202	ENGLISH IV ภาษาอังกฤษ 4	3 (3-1-2)
AE203	READING I การอ่าน 1	3 (3-0-2)
AE209	CUSTOMS AND CULTURE OF THE ENGLISH SPEAKING WORLD ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ	3 (3-0-2)
AE211	WRITING I การเขียน 1	3 (3-0-2)
AE215	CONVERSATION I การสนทนา 1	3 (3-0-2)

1.4 Science and Mathematics กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 6

CS102	INTRODUCTION TO COMPUTER AND INFORMATION TECHNOLOGY ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ	3 (2-2-3)
GS100	RELATION OF MAN TOWARDS SCIENCE, TECHNOLOGY AND ENVIRONMENT มนุษย์กับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม	3 (3-0-6)
MA100	MATHEMATICS FOR DAILY LIVING คณิตศาสตร์สำหรับชีวิตประจำวัน	3 (3-0-3)
MA104	BASIC MATHEMATICS FOR BUILDING MATHEMATICAL SKILLS คณิตศาสตร์พื้นฐานเพื่อสร้างทักษะคณิตศาสตร์	3 (2-2-3)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2 Professional Courses หมวดวิชาเฉพาะ จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 101

2.1 Fundamental Core Courses กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 25

BI112	HUMAN ANATOMY กายวิภาคศาสตร์ของมนุษย์	3 (2-3-4)
BI114	MICROBIOLOGY AND PARASITOLOGY จุลชีววิทยาและปรสิตวิทยา	3 (2-3-4)
BI211	HUMAN PHYSIOLOGY สรีรวิทยาของมนุษย์	3 (2-3-4)
CH121	ORGANIC CHEMISTRY AND BIOCHEMISTRY อินทรีย์เคมีและชีวเคมี	4 (3-3-6)
SN271	PHARMACOLOGY FOR NURSES เภสัชวิทยาสำหรับพยาบาล	3 (3-0-1)
SN273	PATHOPHYSIOLOGY FOR NURSES พยาธิสรีรวิทยาสำหรับพยาบาล	3 (3-0-2)
SN274	BIostatistics AND EPIDEMIOLOGY ชีวสถิติและระบาดวิทยา	3 (3-0-2)
SN275	DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY จิตวิทยาพัฒนาการ	1 (1-0-1)
SN276	NUTRITION AND DIET THERAPY โภชนศาสตร์และโภชนบำบัด	2 (1-3-1)

ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 Major Courses กลุ่มวิชาชีพ จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 76

2.2.1 Theoretical Courses ภาคทฤษฎี จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 49

SN171	PROFESSIONAL NURSING AND ETHICS วิชาชีพและจริยศาสตร์ทางการพยาบาล	2 (2-0-1)
SN172	HEALTH PROMOTION การสร้างเสริมสุขภาพ	2 (2-0-1)
SN201	FUNDAMENTALS OF NURSING การพยาบาลพื้นฐาน	4 (2-6-2)
SN231	MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING 1 การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช 1	2 (2-0-1)
SN241	CHILD AND ADOLESCENT NURSING 1 การพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 1	1 (1-0-1)
SN251	ADULT NURSING I การพยาบาลผู้ใหญ่ 1	3 (3-0-2)
SN272	NURSING PROCESS AND NURSING THEORY กระบวนการพยาบาลและทฤษฎีทางการพยาบาล	2 (1-3-1)
SN321	PARENTAL- CHILD NURSING AND MIDWIFERY I การพยาบาลบิดา มารดา-ทารก และการผดุงครรภ์ 1	3 (3-0-2)
SN322	PARENTAL- CHILD NURSING AND MIDWIFERY II การพยาบาลบิดา มารดา-ทารก และการผดุงครรภ์ 2	3 (3-0-1)
SN332	MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING II การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช 2	3 (3-0-1)
SN342	CHILD AND ADOLESCENT NURSING II การพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 2	3 (3-0-1)

SN352	ADULT NURSING II การพยาบาลผู้ใหญ่ 2	3 (3-0-2)
SN353	GERIATRIC NURSING การพยาบาลผู้สูงอายุ	2 (2-0-1)
SN361	COMMUNITY NURSING I การพยาบาลชุมชน 1	3 (3-0-2)
SN362	COMMUNITY NURSING II การพยาบาลชุมชน 2	2 (2-0-1)
SN463	PRIMARY MEDICAL CARE การรักษาโรคเบื้องต้น	2 (2-0-1)
SN464	EMERGENCY AND CRITICAL NURSING การพยาบาลฉุกเฉินและวิกฤติ	2 (2-0-1)
SN471	NURSING ADMINISTRATION การบริหารการพยาบาล	2 (2-0-1)
SN472	SEMINAR IN ISSUES AND TRENDS IN NURSING สัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางวิชาชีพการพยาบาล	2 (2-0-2)
SN473	PROFESSIONAL LAW RELATED TO NURSING AND MIDWIFERY กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์	1 (1-0-1)
SN474	INTRODUCTION TO NURSING RESEARCH การวิจัยเบื้องต้นทางการพยาบาล	2 (2-0-2)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.2 Nursing Practicum ภาคปฏิบัติ จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 27

SN281	FUNDAMENTALS OF NURSING PRACTICUM ฝึกปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน	3 (0-15-2)
SN381	CHILD AND ADOLESCENT NURSING PRACTICUM ฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น	3 (0-15-2)
SN382A	ADULT NURSING PRACTICUM I ฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 1	2 (0-10-1)
SN382B	ADULT NURSING PRACTICUM II ฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2	3 (0-15-2)
SN383	MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING PRACTICUM ฝึกปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช	2 (0-10-1)
SN384A	PARENTAL- CHILD NURSING AND MIDWIFERY PRACTICUM I ฝึกปฏิบัติการพยาบาลบิดามารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1	3 (0-15-2)
SN384B	PARENTAL- CHILD NURSING AND MIDWIFERY PRACTICUM II ฝึกปฏิบัติการพยาบาลบิดามารดา- ทารก และการผดุงครรภ์ 2	3 (0-15-2)
SN385	GERIATRIC NURSING PRACTICUM ฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุ	1 (0-5-1)
SN486	EMERGENCY AND CRITICAL NURSING PRACTICUM ฝึกปฏิบัติการพยาบาลฉุกเฉินและวิกฤติ	2 (0-10-1)
SN487A	COMMUNITY NURSING PRACTICUM ฝึกปฏิบัติการพยาบาลชุมชน	3 (0-15-2)
SN487B	PRIMARY MEDICAL CARE PRACTICUM ฝึกปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น	1 (0-5-1)
SN488	NURSING ADMINISTRATION PRACTICUM ฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาล	1 (0-5-1)

3 Free Elective Courses หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า : 6

SN277	NURSING INFORMATION สารสนเทศทางการพยาบาล	3 (2-2-1)
SN489	SELECTED CLINICAL NURSING PRACTICUM ปฏิบัติการพยาบาลในสาขาที่เลือกสรร	3 (0-15-2)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายประสิทธิ์ พงศ์อุดม ผู้ช่วยผู้อำนวยการหน่วยงานจดหมายเหตุและประวัติศาสตร์ สภา
คริสตจักรในประเทศไทย
2. อาจารย์อำไพวรรณ ทุมเสน อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลมิชชัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ดร. จริยา ชาติไชยแดง อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยพายัพ
2. อาจารย์อรพรรณ บุญสม อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยคริสเตียน
3. อาจารย์กิตติยา สมุทระประดิษฐ์ อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์
4. อาจารย์พีรณัฐ จันทร์คุปต์ อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยพายัพ

ผู้ให้สัมภาษณ์

1. อาจารย์สุรณี ไสรัจจุล อาจารย์มหาวิทยาลัยมิชชัน
2. อาจารย์เพชรรัตน์ เอี่ยมลออ อาจารย์มหาวิทยาลัยมิชชัน
3. ดร. จริยา ชาติไชยแดง อาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพ
4. อาจารย์อรพรรณ บุญสม อาจารย์มหาวิทยาลัยคริสเตียน
5. อาจารย์กิตติยา สมุทระประดิษฐ์ อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์
6. อาจารย์พีรณัฐ จันทร์คุปต์ อาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพ
7. กรรณิการ์ ศิริแสน นักศึกษามหาวิทยาลัยคริสเตียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นางสาวกาญจนา เกียรติกานนท์ เกิดเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2514 ที่กรุงเทพมหานคร
สำเร็จการศึกษา พย.บ (พยาบาลศาสตร์) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปี พ.ศ.
2537 , วท. ม (โภชนศาสตร์) คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ปี
พ.ศ. 2542 เข้าศึกษาต่อในสาขา สาขาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ
ปี พ.ศ. 2548

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย